111E JAARGANG — NO.: 227 ZATERDAG 1 OKTOBER 1994

AMIGOE

VANDAAG

STANLEY BETRIAN

...ombudsman...

Prèkè

Stanley Beterdan ?

Amerikaanse tussenkomst blijft uit in Port au Prince:

Opnieuw doden bij pro-Aristide-demonstratie

PORT-AU-PRINCE — Ook vrijdag vloeide er weer bloed in de Haïtiaanse hoofdstad tijdens een betoging door aanhangers van president Jean-Bertrand Aristide. Zeker vijf mensen kwamen daarbij om. Ten minste veertien demonstranten raakten gewond. De betogers hadden in de kathedraal een herdenkingsmis bijgewoond voor de slachtoffers van de militaire junta die drie jaar geleden de gekozen president Jean-Bertrand Aristide verdreef. De ongeregeldheden begonnen toen het tot een botsing kwam tussen voor- en tegenstanders van Aristide.

Volgens ooggetuigen brak het geweld uit toen een menigte langs het gebouw van het rechtse paramilitaire Vooruitgangsfront (FRAPH) liep waar aanhangers van het militaire regime zich hadden verzameld. Beide partijen bestookten elkaar met stokken en stenen, en rechtse militanten openden het vuur.

Een pro-juntalid schoot de Haïtiaanse chauffeur van een Amerikaanse tv-ploeg door het hoofd. De man stierf ter plaatse. Een andere betoger werd voor het oog van televisiecamera's met een pistool doodgeschoten. Op hun beurt kregen de demonstranten een attache-lid te pakken. Deze aan de politie en leger gelieerde militie zou de afgelopen drie jaar duizenden mensen hebben vermoord. De man werd door de menigte met stenen en machetes (kapmessen) doodgeslagen.

Vier Amerikaanse journalisten raakten gewond, onder wie een fotograaf die een schampschot aan zijn hoofd opliep. De Amerikaanse ambassade in Haïti legde de schuld voor het geweld bij de militaire machthebbers. "Het is betreurenswaardig dat de politie de demonstranten niet beschermt. Zo'n houding is onacceptabel", aldus woordvoerder Schrager.

Ondanks hulpgeroep van de voor kogels wegvluchtende demonstranten lieten de Amerikaanse troepen zich niet zien. Wel waren zij elders in de stad massaal aanwezig. Tanks namen 's ochtends stellingen in het centrum in, en militairen namen bezit van de gebouwen van de Haïtiaanse staatsradio en -televisie. Vrachtwagens voerden honderden troepen aan door de smalle straten van Port-au-Prince en helikopters cirkelden boven de stad.

In het havengebied zette de Amerikaanse Militaire Politie extra Sheridan-tanks in. Donderdag vielen hier zeker zeven doden en zo'n veertig gewonden toen een granaat werd gegooid tussen een menigte pro-Aristide betogers.

ONDER GELEIDE

Later op de dag gingen, ditmaal onder bescherming van Amerikaanse tanks, nogmaals duizenden aanhangers van de verdreven president Aristide de straat op. Ditmaal deden zich geen ongeregeldheden voor. Zaterdag staat opnieuw een betoging gepland ter herdenking van de militaire coup.

Elders in de stad viel een groep mannen een voedseldepot aan dat naar wordt aangenomen eigendom was van de gevreesde politiecommissaris Michel François. Over elkaar heen vallend sleepten ze zakken rijst en andere voorraden weg.

JUNTALID WEG

François, een van de leden van de junta, zou zijn opgestapt en op het punt staan naar het buurland, de Dominicaanse Republiek, te vertrekken. Het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken kon deze berichten niet bevestigen maar acht ze wel waarschijnlijk. De Dominicaanse regering zegt echter geen asielverzoek van François te hebben ontvangen.

De Amerikaanse president Clinton zei vrijdag tevreden te zijn over de Amerikaanse militaire missie in Haïti. "Alleen al deze week hebben we ervoor gezorgd dat het parlement kon vergaderen, de burgemeester is teruggekeerd en de elektriciteitsvoorziening is verdubbeld. Bovendien keren vluchtelingen terug van Guantanamo Bay naar Haïti en zijn we begonnen met het wapenopkoopprogramma", aldus Clinton in een radio-interview dat in de gehele VS werd uitgezonden.

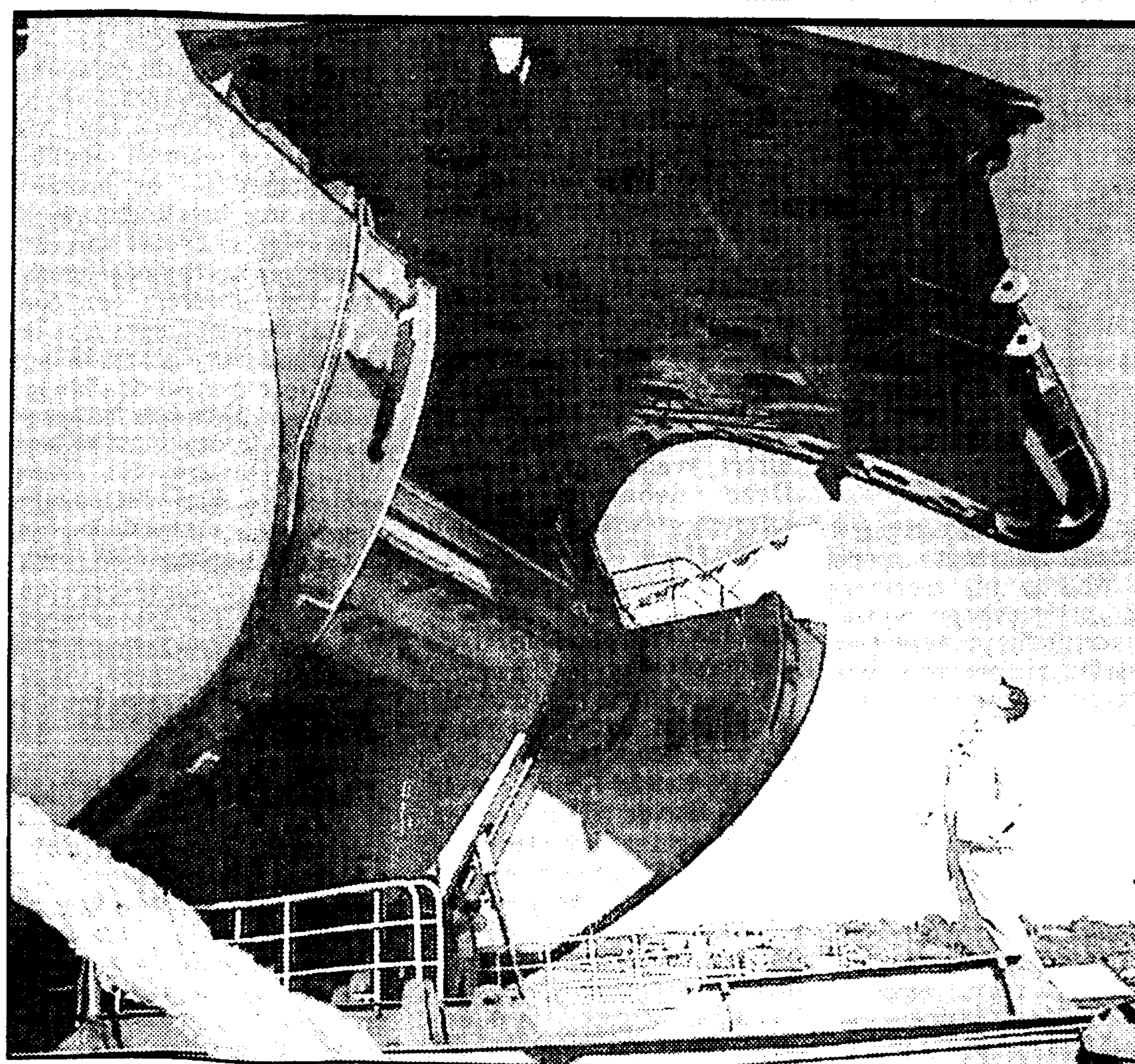
PORT-AU-PRINCE — Honderden Haïtianen verdrongen zich voor een levensmiddelenopslagplaats in het havendistrict van Port-au-Prince om er hun slag te slaan. Plunderen is de laatste dagen op verschillende plaatsen in Port-au-Prince voorgekomen. De Amerikaanse troepen proberen meer greep op de situatie in Port-au-Prince te krijgen.

(AFP-satellietfoto)

Plunderingen in Haïti

Laadbak van verongelukte Mariella nader bekeken

*STOCKHOLM — Een Zweedse scheepvaart-deskundige bekeek vrijdag nog eens met speciale aandacht naar de laaddeur van de **Mariella**-veerpont. In verband met het recente vergaan van de **Estonia** bij de Finse kust doet de theorie opgeld dat de open laadbak van de **Estonia** de oorzaak kan zijn van de ramp welke aan zo'n negenhonderd mensen het leven kostte. Bij de **Mariella**, welke eerder in dezelfde regio verging, speelden problemen met de laaddeur zeker een belangrijke rol bij het ongeluk.*

(AFP-satellietfoto)

Waarnemer ten tijde verongelukte Ntaryamira:

Parlement van Burundi kiest Hutu als president

BUJUMBURA—Het parlement van Burundi heeft vrijdag Sylvestre Ntibantunganya gekozen als president. Dat heeft Radio Bujumbura gemeld. Het nieuwe staatshoofd is lid van het regerende Front voor de Democratie in Burundi (Frodebu).

De Hutu Ntibantunganya was al waarnemend president sinds zijn voorganger, Cyprien Ntaryamira, samen met diens Ruandese collega op 6 april omkwam bij een vliegongeluk. De ramp leidde in Ruanda tot een burgeroorlog tussen de Hutu-meerderheid en de Tutsi's, en in Burundi tot toenemende spanningen tussen deze twee volkeren. Tot dusver is de oorlog nog niet naar Burundi overgeslagen.

Het forum van politieke partijen in Burundi, waarin regerings- en oppositiepartijen zijn verenigd, was al weken bezig de opvolging van de president te regelen en een formule voor de machtsdeling tussen Hutu's en Tutsi's te vinden. Afgesproken is dat de oppositie de premier levert en 45 procent van de ministersposten krijgt. De president wordt in zijn bevoegdheden beperkt door een Nationale veiligheidsraad, die toeziet op de genomen besluiten.

De extremistische vleugel van de Frodebu heeft deze afspraken bekritiseerd, omdat die volgens hem de (Tutsi-)oppositie te machtig maken.

Volgens ex-agent in de keerzijde van teleurstelling:

Robert Maxwell door Mossad geliquideerd

JERUZALEM — De Mossad, de geheime dienst van Israël, heeft de Britse krantebaron Robert Maxwell gedood. Dit zegt ex-agent Victor Ostrovsky van de Mossad in een boek waarvan vrijdag stukken in de krant *Yediot Aharonot* staan.

Onder geheimzinnige omstandigheden vond Robert Maxwell op 5 november 1991 de dood. Dat gebeurde aan boord van zijn jacht onder de kust van de Canarische eilanden. Volgens het boek met de titel *De keerzijde van teleurstelling*, dat in de Verenigde Staten en Groot-Brittannië op het punt van uitkomen staat, is Maxwell door de Mossad geliquideerd. Hij zou, om aan geld van de Mossad te komen, gedreigd hebben verscheidene projecten van de dienst te verraden. Hierbij ging het met name om pogingen Michail Gorbatsjov, in die tijd secretaris-generaal van de Communistische partij van de Sovjetunie, politiek onderuit te halen.

De schrijver onthult in het boek verder talrijke episodes uit de 'oorlog in de schaduw'. Zo poneert hij de stelling dat de Mossad met de gedachte speelde de Amerikaanse ex-president George Bush te vermoorden 'in het belang van de staat Israël'. Ostrovsky schreef al eerder een boek over de Mossad. Dat haalde een hoge oplage.

Doe mee met

Weet waar U eet!

Zie pag. 9

270.000 Vluchtelingen:

Bandieten veroveren kamp in Goma

NAIROBI/GOMA—Ruandese bandieten hebben zich meester gemaakt van een groot vluchtelingenkamp bij de grensstad Goma in oost-Zaïre. In het kamp leven 270.000 Ruandezen, die de bloedige machtsstrijd in hun vaderland zijn ontvlucht.

De vluchtelingenorganisatie van de VN (UNHCR) en andere internationale instanties hebben hun ruim tachtig medewerkers uit het kamp van Katale geëvacueerd. Alle hulp is voorlopig opgeschort, meldde de UNHCR vrijdag vanuit Goma.

Het is niet duidelijk of de bandieten in het kamp exsoldaten zijn van het verdreven Hutu-regime in Ruanda. In de afgelopen dagen hadden al meerdere gewelddadigheden en plunderingen plaats, waarbij enkele Ruandese vluchtelingen om het leven kwamen.

Siberische vulkaan hindert vliegverkeer

MOSKOU — De vulkaan Kljoetsjevskaja Sopka op het Siberische schiereiland Kamtsjatka is tot uitbarsting gekomen. De uitstoot van as kan gevaar opleveren voor het luchtverkeer, aldus het Russische persbureau Itar-Tass zaterdag.

De vulkaan spuwt sinds vrijdag tot dertienduizend meter hoogte as de atmosfeer in. Een vijftienhonderd kilometer lange rookpluim strekt zich vanaf de krater uit over de Stille Oceaan. Volgens experts van de Russische academie van wetenschappen kan de aswolk gevaar opleveren voor vliegtuigen die tussen de Verenigde Staten en Zuidoost-Azië vliegen.

Op internationale routes vliegen commerciële toestellen op hoogtes tot 11.300 meter. De uitbarsting levert geen gevaar op voor de bevolking, aangezien de vulkaan in een dun bevolkt gebied ligt.

Humanitair akkoord Serviërs en Bosniërs

SARAJEVO — Serviërs en moslims in Bosnië zijn het eens geworden over een grote gevangenenruil, de evacuatie van zieken en het vrije verkeer voor hulpkonvooien.

Onderhandelaars van de twee partijen sloten hierover een akkoord met de Verenigde Naties na enkele dagen van onderhandelingen, aldus een VN-woordvoerder zaterdag. De overeenkomst zou moeten leiden tot de uitwisseling van bijna alle gevangenen die de twee partijen vasthouden, en tot de evacuatie van 28 ernstig zieken uit de belegerde moslimenclave Gorazde.

NAPA

DEZE WEEK

* ST. MAARTEN heeft een nieuwe gezaghebber. De 48-jarige Dennis Richardson heeft de plaats ingenomen van zijn voorganger Russell Voges die met de nodige problemen is vertrokken. In een interview met Hennie Harinck vertelt Richardson wat hij vindt dat er op bestuurlijk gebied zo allemaal moet gebeuren op 'Friendly St. Maarten' pag. 1

* TROUWEN op het strand? Dat kan op Aruba, want dominee Anthony van den Doel heeft daar geen enkel probleem mee. Napa-medewerker Marius Bremmer was getuige van zo'n huwelijk. Een reportage op pag. 3

* DE CUBANEN verlaten als ratten het zinkende schip van Fidel Castro. In alles wat maar kan drijven proberen ze 'het beloofde land' aan de overkant, de Verenigde Staten, te bereiken. Hans Bos van de Brabant Pers was getuige van deze trieste exodus. pag. 8

* GUATEMALA is een uitstekend vakantieland voor degenen die van de natuur en van avontuurlijk reizen houden. Frank Bonzet ging er naar toe en legde zijn indrukken in tekst en foto's vast. pag.9

* VERDER IN ÑAPA de rubrieken Buitenland, Zaken en Smaken, Boeken, de Kinderpagina, Natuur en Milieu, Ziek en Gezond, Schaken en de wekelijkse Kruiswoordpuzzel.

ÑAPA wordt wekelijks gratis bezorgd aan Amigoe-abonnees en is in de losse verkoop verkrijgbaar met de zaterdagkrant voor het totaalbedrag van een gulden.

Slowaakse premier niet toegelaten tot stembus

BRATISLAVA — De omstreden oud-premier van Slowakije, Vladimir Meciar, heeft vrijdag niet zijn stem kunnen uitbrengen bij de parlementsverkiezingen. Zijn naam zou niet op de lijst staan

Meciar beschuldigde daarop zijn politieke vijanden van manipulaties. De oud-premier kreeg in een kieslokaal in de hoofdstad Bratislava te horen dat zijn naam niet op de lijst stond. "Natuurlijk is dit een poging tot manipulatie", zei hij. "Ik ben niet zo'n onbekende in Slowakije dat men mij over het hoofd zou zien."

De voorzitter van de kiescommissie, Juraj Nota, noemde het incident een ernstige schending van de kieswet, aangezien Meciars naam wel op de vorige maand gepubliceerde lijst stond, maar niet op die in het stemlokaal. De commissie stelt een onderzoek in.

Reeves jongleert met stem op orkaansterkte

Dianne Reeves

WILLEMSTAD — Af en toe deed ze het even. Dan liet Dianne Reeves haar stem diep vanuit haar buik opborrelen om deze vervolgens door te laten schieten naar hoog, ergens in de lucht. Dan leek ze 'm bijna kwijt te zijn, maar haalde hem net op tijd weer terug.

Die techniek schijnt ze ontdekt te hebben in haar Harry Belafonte-periode. Belafonte, die haar meevoerde op een reis langs Westafrikaanse en Caribische ritmes, was naast Sergio Mendes een van haar muzikale leermeesters.

The lady from Denver zingt al sinds haar middelbare schooltijd. En dat is te merken. Ze is losjes en professioneel in haar presentatie. Dat kan natuurlijk een verplicht nummer tot gevolg hebben. Zo niet Reeves, die af en toe van plan leek Coney Island Jazz Town weg te blazen met haar stem. Misschien dat haar stemgeluid nog wel het beste met dat van Miriam Makeba vergeleken kan worden. In elk geval qua intensiteit en overgave. Reeves is wel meer gepolijst dan Makeba. Haar stem is toegankelijker. Maar schijn bedriegt misschien, want wat zij met *Summertime* — een oldtimer die nooit ontbreekt — doet is eigenzinnig en een stuk ruwer dan wat de eerste tonen van Gershwins *oldtimer* deden vermoeden.

De eerste avond van het zevende Curaçao Jazz Festival opende met Walter Wout & Company. Een verdienstelijke lokale presentatie, die het publiek meevoerde langs een scala aan stijlen.

Na Dianne Reeves was het de beurt aan Najee, sinds 1986 niet meer weg te denken uit het funky-bebop genre. In dat jaar produceerde hij zijn eerste langspeelplaat *Najee's Theme*. De saxofonist en fluitist speelde met jazzartiesten als Hiroshima en Michael Franks.

Najee is een perfectionist, die respect afdwingt voor de wijze waarop hij voortborduurt op de bebop-traditie. Jazz voor de fijnproever. Dat bewees hij gisteravond voor een enthousiast jazzminnend publiek.

HENNIE HARINCK

Vanavond in Coney Island Jazz Town de tweede en afsluitende avond van het zevende Curaçao Jazz Festival. Artiesten: Mark Whitfield Quartet, Ray Barretto en Duke Ellington Orchestra.

Las Palmas begint betaling schuld Kodela

WILLEMSTAD —Hotel Las Palmas heeft een begin gemaakt met afbetaling van de schuld aan Kodela. Het in financiële problemen verkerende hotel had via een bedrijf in Miami een regeling getroffen voor de schuld in totaal NAF 1,1 miljoen gulden.

De eerste cheques van het Amerikaanse bedrijf, Gaming & Entertainment International, bleken niet gedekt. Er was toen sprake dat Kodela het hotel zou afsluiten van water en electriciteit. Maar daar zag het al vrij spoedig van af om de toeristen niet te duperen.

Fregat marine terug van blokkade Haïti

WILLEMSTAD/DEN HAAG — Het fregat *Willem van der Zwaan* van de Koninklijke Marine keert van Haïti terug naar de Benedenwindse eilanden.

Ook de Orion van de Marineluchtvaartdienst die bij de handhaving van het VN-handelsembargo betrokken was, gaat terug naar de thuisbasis op Curaçao. Dat heeft marinevoorlichting vrijdagavond bekendgemaakt.

De *Willem van der Zwaan* maakte deel uit van de multinationale strijdkrachten rondom Haïti die de handhaving van het VN-handelsembargo moesten bewaken. De sancties worden opgeheven als de in ballingschap levende president Aristide terugkeert op Haïti.

De commandant van de Amerikaanse strijdkrachten heeft de Nederlandse manschappen vrijdagavond bedankt. Rondom de kust van Haïti blijven wel Amerikaanse schepen liggen.

MAN: hoorzittingen BC 'steriel'

'Eilandsraad moet eigen debatten houden over EOP'

WILLEMSTAD — De MAN wil dat de eilandsraad openbare debatten gaat organiseren over het Eilandelijk Ontwikkelingsplan. Eilandsraadslid Benny Demei kan zich niet vinden in de bepaling dat de eilandsraad nu slechts als toehoorder bij de hoorzittingen van het Bestuurscollege aanwezig mag zijn. "Daarmee wordt de eilandsraad gedegradeerd, terwijl wij uiteindelijk de beslissing nemen. Het gaat nu allemaal erg steriel, terwijl er een plan voor ons ligt dat de toekomst van Curaçao gaat bepalen."

Demei wil een levendig debat over het EOP: "Ik denk aan hoorzittingen, waarbij tegenstanders op elkaars argumenten kunnen reageren en waarbij de eilandsraad direct vragen kan stellen. Deze debatten zouden kunnen worden uitgezonden via de radio."

Benny Demei heeft de commissie behandeling aanhangige beroepsschriften gevraagd om zo spoedig mogelijk haar eerste vergadering te beleggen. In een brief aan de voorzitter van de commissie, Erwin Koense, stelt Demei dat de tijd dringt: er zijn meer dan 400 bezwaarschriften ingediend bij de commissie, die volgens de eilandsverordening EROC binnen een bepaalde termijn moeten zijn behandeld. Die termijn is vastgesteld op uiterlijk twee keer 90 dagen nadat de bezwaarschriften zijn ingediend (2 september).

De commissie zal juridische bijstand nodig hebben, evenals een secretariaat, zo stelt Demei. De commissie werd in juli 1989 ingesteld als commissie 'bijzondere last' om 'een viertal beroepsschriften te behandelen, maar heeft nooit een advies ingediend bij de eilandsraad over deze bezwaarschriften. Nu krijgt deze zelfde commissie 434 bezwaarschriften te verwerken.

In de commissie moeten alle fracties van de eilandsraad vertegenwoordigd zijn. Zitting hebben: Erwin Koense, voorzitter (PNP); Raymond Bentoera (DP), Anthony Godett (FOL) en Benny Demei (MAN). George Hueck (SI) moet nog benoemd worden als lid, ter vervanging van Marius Römer. Onduidelijk is of de onafhankelijke raadsleden (Schoop en Cathalina) ook in de commissie zitting zullen nemen.

KOUDE KERMIS

Demei zegt dat de eerste termijn van 90 dagen niet haalbaar zal blijken. Dat komt omdat de eilandsraad een veel actievere rol zal gaan spelen in de behandeling van de bezwaarschriften, als het aan Demei ligt. Als een van de weinige eilandsraadsleden die de hoorzittingen van het Bestuurscollege volgt, is Demei van een koude kermis thuisgekomen. "Na het bijwonen van een aantal hoorzittingen ben ik tot de conclusie gekomen dat het zo niet kan. Als de eilandsraad werkelijk een beroepsinstantie is, dan moet zij een veel actievere rol gaan spelen. Het kan niet zo zijn dat dezelfde ambtenaren die het EOP hebben opgesteld, nu ook de bezwaren daarop horen. De eilandsraad wordt bovendien gedegradeerd tot toehoorder."

Gedeputeerde Islelly Pikerie, verantwoordelijk voor het EOP, stelt in een reactie op de kritiek dat de procedure geheel verloopt conform de bepalingen van het Eilandsverordening Ruimtelijke Ontwikkelingsplanning Curaçao (EROC) uit 1983. Het Bestuurscollege houdt volgens de bepalingen de hoorzittingen en mag zich laten vertegenwoordigen door deskundigen (in deze: ambtenaren van DROV en AJZ). De eilandsraad krijgt een kopie van de letterlijke tekst, die is uitgesproken door de indieners van een bezwaarschrift.

Zolang de eilandsraad niet besluit tot wijziging van de eilandsverordening, zal het BC zich aan het EROC houden, aldus Pikerie. Demei wijst er op dat het EROC dan inderdaad maar gewijzigd moet worden.

Valsheid in geschrifte werkgever

Departement Arbeid gaat aangifte bij OM doen

WILLEMSTAD — Waarnemend directeur van het departement van Arbeid en Sociale Zaken, Adriaan Moen, is van plan bij het Openbaar Ministerie (OM) aangifte te doen tegen een Indiase werkgever, die afgelopen week in een civiele zaak in het ongelijk werd gesteld. Het civiele vonnis toont volgens Moen aan, dat de werkgever driemaal een handtekening van zijn dienstmeisje heeft vervalst, om zo bij de rechter te doen voorkomen dat zij betaald was.

Volgens Moen moet de werkgever ook vervolgd worden wegens overtreding van de landsverordening Minimumlonen, nu het vonnis in de zaak Fernandes heeft aangetoond dat haar werkgever haar inderdaad minder betaalde dan het wettelijk minimumloon.

Moen is trouwens totaal niet tevreden over de actiebereidheid van het OM om 'tegen deze werkgevers/slavendrijvers op te treden'. Acht maanden geleden had hij het geval Fernandes al onder de aandacht van het OM gebracht (met bewijsmateriaal), zonder dat dit tot een onderzoek of strafvervolging leidde. "De rechtsbescherming van onvermogende werknemers is hier een aanfluiting. Er is eerder sprake van *justice delayed, is justice denied*," aldus Moen.

In het vonnis van 26 september van rechter Bakhuis-Vinck wordt werkgever A.B. veroordeeld tot betaling van zo'n 4000 gulden aan zijn voormalig dienstmeisje (plus de kosten van het geding van zo'n 1000 gulden) wegens te weinig betaald salaris en niet uitgekeerde vakantiedagen.

A.B. had gesteld dat hij Fernandes wel had betaald. Ten bewijze daarvan had hij aan de rechter een fotokopie getoond van een ontvangstbewijs met Fernandes' handtekening, maar kon het orgineel niet laten zien. Hetzelfde geldt voor het ontvangstbewijs met haar handtekeningen voor 'door A.B. betaalde goederen', die op het nog uit te betalen salaris in mindering zouden moeten worden gebracht. Ook daarvoor kon B. de orginelen niet leveren.

De copiën tonen volstrekt identieke handtekeningen bij vier verschillende data, waarvan de laatste handtekening zou zijn gezet op 20 juni, ofwel een dag voor de eerste behandeling van de rechtszaak, terwijl op dat moment het dienstmeisje al sinds 1 november '93 niet meer bij B. in dienst was. B. stelt dat Fernandes over de orginelen beschikt.

Dat vindt Moen wel heel vreemd: "Het gaat om bewijsstukken van B. zelf. Waarom zou hij zijn eigen bewijsstukken aan haar hebben gegeven op het moment dat er al een rechtszaak tegen hem loopt waarbij hij dat bewijsmateriaal nodig heeft? Terwijl zij niet eens kopieën kreeg van haar paspoort (die hij had ingenomen), haar vergunning, of het depositobewijs voor haar terugreis. Er klopt niets van!"

In verband met invoer cocaïne-koffer

Rechtbank in Haarlem legt mannen zware straffen op

HAARLEM/WILLEMSTAD — De rechtbank in Haarlem heeft afgelopen donderdag zware straffen opgelegd aan de 32-jarige H.B. en O.D. (37). Ze werden verdacht van betrokkenheid bij de invoer van ruim 24 kilo cocaïne vanuit de Nederlandse Antillen. Het Haarlemse gerecht veroordeelde B. tot acht jaar cel, terwijl de beklaagde D. zes jaar achter de tralies van de Bijlmerbajes gaat.

Die straf komt min of meer overeen met de straffen die drie beklaagden op Curaçao afgelopen week kregen opgelegd. In Willemstad vernietigde rechter mr Veenhof alleen de tenlastelegging over witwassen. Hij vond het drietal — A.J., R.N. en A.K. — wel schuldig aan uitvoer van cocaïne.

De Curaçaose beklaagden werkten als baliemedewerkers bij de Antilliaanse Luchtvaartmaatschappij (ALM) op Hato. Ze profiteerden van hun functie om koffers vol cocaïne (elke koffer variërend tussen de 20 en 30 kilo) Nederland binnen te smokkelen. A.J. en A.K. kregen zeven jaar opgelegd van rechter Veenhof. De beklaagde R.N. hoorde slechts drie jaar tegen zich opgelegd, omdat hij al eerder voor vier jaar werd veroordeeld voor een soortgelijk vergrijp.

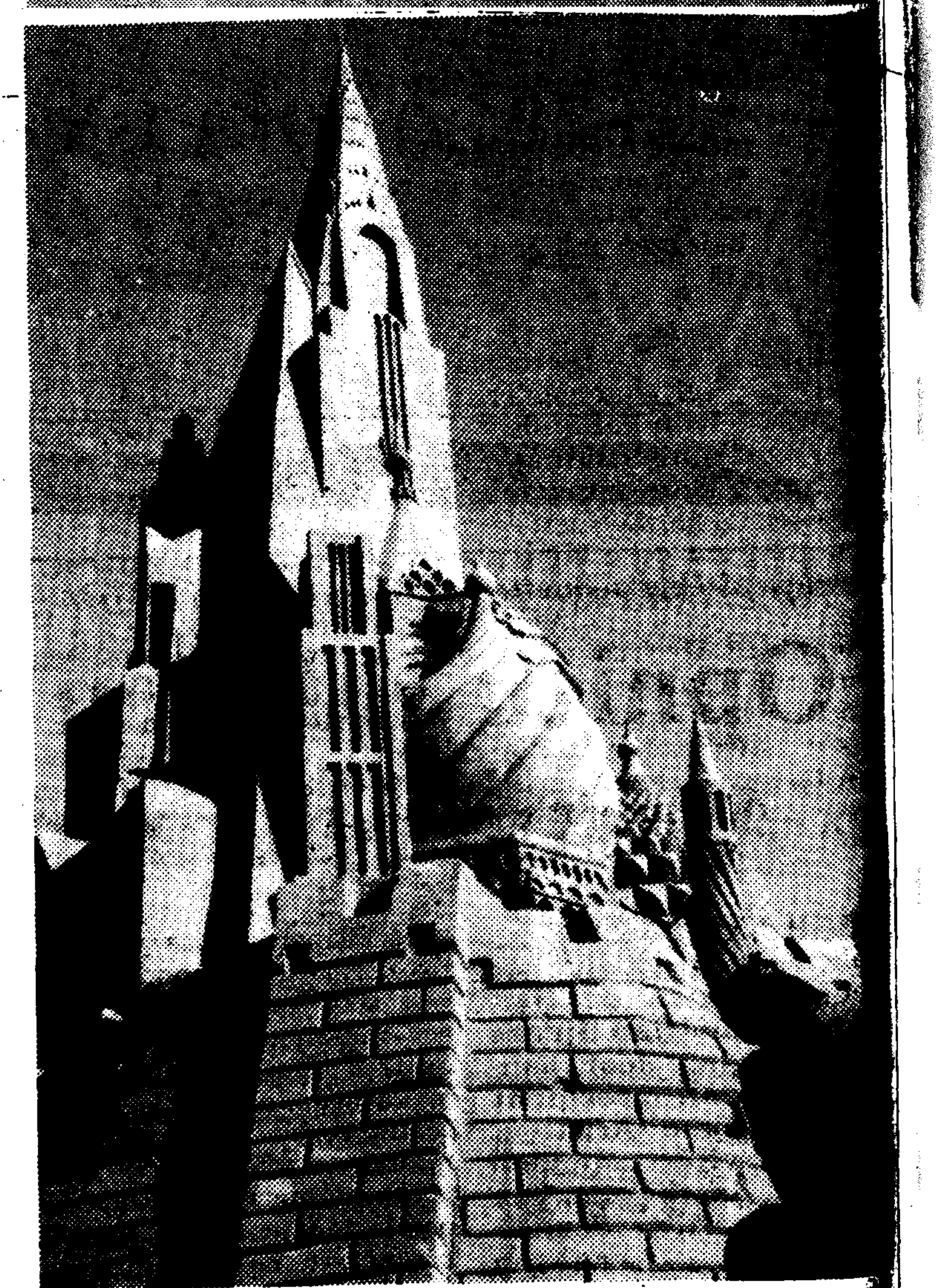
In Nederland werden twee mannen door de politie aangehouden. Een van hen was werkzaam bij de KLM. B. uit Amsterdam werd veroordeeld tot acht jaar gevangenisstraf en de 37-jarige D., eveneens uit Amsterdam, kreeg zes jaar cel opgelegd. Tegen beide mannen waren straffen tot 8½ jaar cel geëist.

De ruim 24 kilo cocaïne werd door de douane op Schiphol onderschept. De koffer kwam begin oktober vorig jaar vanuit Curaçao op Schiphol aan en werd volgens justitie daarna per abuis doorgevlogen naar Brussel. B. was een van de opdrachtgevers van het transport. Hij benaderde D., die luchtvrachtmedewerker was bij de KLM. Deze verdachte heeft verklaard nooit aan het cocaïnetransport te hebben willen meewerken. De rechtbank acht de man echter wel schuldig. Zij neemt het D. (net als rechter Veenhof de Curaçaose veroordeelde ALM-baliemedewerkers op Hato), extra kwalijk dat hij zijn vertrouwenspositie op Schiphol heeft misbruikt.

WILLEMSTAD — De eerste Israëlische ambassadeur bij het Vaticaan, Shmuel Hadas, heeft afgelopen donderdag zijn geloofsbrieven aangeboden aan paus Joannes Paulus II. Tijdens de ceremonie werd Hadas op zijn verzoek vergezeld door Morris Curiel.

Ambassadeur Hadas liet gouverneur Jaime Saleh weten dat hij zijn goede vriend Moris Curiel daarvoor had gevraagd om zodoende eer te betuigen aan de joodse gemeenschap Mikvé Israël Emanuel, de oudste nog actieve joodse gemeenschap op het westelijk halfrond.

Een mooi zandkasteel

WILLEMSTAD — In verband met het Tourism Open House '94 organiseren diverse hotels morgen activiteiten voor toeristen en de lokale bevolking. Boottochten, een wandelmars, duiklessen, rondleidingen in de hotels, modeshows en helikopterdemo[nstraties] staan gepland in h[et] Princess Beach Hotel, Lio[n's] Dive en Curaçao Seaquariu[m]. Op het strand van Seaqu[a]rium zal ook dit mooie zan[d]kasteel te bewonderen zijn.

KLM looft tickets uit

WILLEMSTAD — De KLM bestaat op 7 oktober 75 jaar en viert dat met een internationale wedstrijd waarbij in totaal 2000 gratis vliegtickets ter beschikking worden gesteld aan de winnaars. Daarnaast worden per KLM-vestiging nog allerlei aktiviteiten georganiseerd.

Onder de term *Bridging the World* nodigt de KLM iedereen uit ideeën te leveren die gestalte geven aan de woorden van de oprichter van de KLM, Albert Plesman, 'Het luchtruim verbindt alle volkeren'.

De ideeën (op schrift en [illegible] maximaal 750 woorde[n]) moeten op een of ander[e] wijze de wereld nader t[ot] elkaar brengen. Bij voorbee[ld] een team verplegers van ee[n] kinderziekenhuis in Toront[o] (Canada) dat in Barcelon[a] (Spanje) een voetbalwedstrij[d] speelt tegn een plaatselijk[e] club; een Russische virtuo[os] die in New York samen me[t] een Amerikaanse musicu[s] optreedt, en dergelijke.

De winnend[e] ideeën moeten voor 1 juli '9[5] zijn uitgevoerd.

De internationale jur[y] staat onder voorzitterscha[p] van oud-premier Ruud Lubbers.

"Coördinator van behoorlijk bestuur"

Gezaghebber Betrian: prioriteit aan criminaliteit en onderwijs

WILLEMSTAD — De introductie van een ombudsman, een voorstel voor verlenging van de schooltijden, de innovatie van het onderwijs, een nieuw bestuurskantoor en een criminaliteitsurgentieplan vormen de belangrijkste concrete voorstellen waarmee de nieuwe gezaghebber van Curaçao Stanley Betrian vanochtend de eilandsraad en genodigden verraste. Curaçao heeft behoefte aan visie, aan het uitzetten van een vastberaden koers voor de komende tien jaar, meent hij. Daarin wil Betrian als eerste burger de rol van coördinator op zich nemen. "Ik wil een goede besluitvorming en behoorlijk bestuur verwezenlijken." Naar zijn oordeel zal de burger in toenemende mate bij het uitzetten van beleidslijnen betrokken dienen te worden. "De problemen van Curaçao vergen een nationale dialoog."

De voormalig gedeputeerde van Financiën opende zijn speech met een verwijzing naar een uitspraak van zijn voorganger Elmer Wilsoe, die het gezaghebberschap omschrijft als een 'moeilijke taak'. Betrian: "Ik besef mij dat ik wellicht niet altijd zal kunnen voldoen aan de hoge verwachtingen."

Naast een fervente aanpak van de criminaliteit springt in het oog zijn voorstel tot uitbreiding van de schooluren. "Ik wil bijdragen aan een discussie hoe we de schooluren beter kunnen afstemmen op de kantooruren van de overheid." Betrian denkt aan een kortere middagpauze en een gelijke sluitingstijd van scholen en overheidsdiensten. Dat zou als groot voordeel hebben dat ouders en kinderen gelijkertijd thuis kunnen zijn. "Het is een scenario. Wij als burgers van Curaçao zullen kunnen beslissen of we deze weg willen gaan. Mijn bijdrage is de discussie op gang te brengen."

De samenleving schreeuwt om oplossingen voor de talloze problemen en goed bestuur, aldus de gezaghebber. Daarom zal de bevolking ook intensiever betrokken dienen te worden bij het beleid. Betrian spreekt in dit kader van een overgang naar een participatiedemocratie, waarin de burger actief deelneemt aan de besluitvorming en het uitzetten van beleidslijnen.

De laatste jaren worden weliswaar gekenmerkt door economische groei - een vertaling naar sociaal-culturele verbetering bleef achterwege. Die achterstand dient te worden ingehaald volgens Betrian. "Natuurlijk is economische groei belangrijk maar het mag geen doel op zich zijn." Naar zijn mening is het hoog tijd dat er gewerkt gaat worden aan de verbetering van de kwaliteit van leven.

Werk voor jongeren, leefbare wijken, innovatie van het onderwijs en het weer veilig maken van Curaçao staan daarin centraal. "We gaan proberen Curaçao weer leefbaar te maken." Daartoe dienen wel eerst een aantal klemmende vragen beantwoord te worden. "Waar wil Curaçao eigenlijk naar toe? Wat is onze missie? Wat willen we veiligstellen voor komende generaties?" De gezaghebber had al eerder aangekondigd (zie *Amigoe*-interview Napa, 17 september) dat hij een overkoepelend meerjarenbeleidsplan, dat het Nieuw Beleid overstijgt, zou presenteren.

Die belofte komt hij na met de nota *Un Korsou, un mishon*. In het voorwoord zegt hij het beleidskader te beschouwen als een richtingwijzer voor het beleid voor de komende zes jaar. "Ik zal hierover in dialoog treden met de Eilandsraad, het Bestuurscollege, de diensthoofden en maatschappelijke groeperingen."

Een nieuw Curaçao zal echter alleen kunnen gedijen in een nieuwe cultuur van besturen. Ook wat dit betreft laat de gezaghebber er geen gras over groeien. Transparantie van bestuur betekent dat de burger weet waar hij aan toe is. Wie een verzoek richt aan de overheid zal vanaf maandag binnen enkele dagen een genummerde bevestigingsbrief ontvangen. In een tweede fase zal het antwoord ook informatie bevatten over de duur van de behandeling en bij wie meer inlichtingen kunnen worden verkregen. De benoeming van een ombudsman zal een belangrijke bijdrage leveren aan het herstel van het vertrouwen van de burger in de overheid, zo verwacht hij.

En die overheid zal meer bedrijfsmatig en klantgericht gaan werken. Het is volgens Betrian dan ook hoog tijd dat de vijf jaar oude BONnota integraal wordt geïmplementeerd. BONnota is een plan de overheid te structureren als een efficiënt bedrijf.

Een van de voorwaarden daarvoor is een nieuw overheidsgebouw. Er is al jaren sprake van een nieuw Bestuurskantoor. Betrian zegt op korte termijn te gaan onderzoeken hoeveel geld daarmee gemoeid is, mogelijkheden voor financiering en waar het nieuw onderkomen van de eilandelijke overheid zou kunnen worden gebouwd.

De gezaghebber wees tenslotte op het belang van het ontwikkelen van de economische peilers. In het Nieuw Beleid zijn Hato groeipool en telecommunicatie als belangrijke bronnen van deviezen aangemerkt. "Over telecommunicatie moeten we knopen gaan doorhakken. Elke dag langer wachten betekent dat we nieuwe kansen laten liggen."

De ceremoniële inhuldiging van Stanley Betrian werd bijgewoond door gouverneur Saleh, statenvoorzitter George-Wout, premier Pourier, de gezaghebbers van Bonaire, Sint Maarten, Saba en Eustatius, statenleden, ministers, leden van de eilandsraad, oud-gezaghebber Wilsoe en hoofden van dienst.

Ombudsman hoort 'gevoelens'

Onbehoorlijk bestuur niet altijd juridisch aantoonbaar

WILLEMSTAD — Gezaghebber Betrian heeft bij zijn aantreden een ontwerp-eilandsverordening aangeboden aan de eilandsraad over de instelling van een ombudsman. Die moet de burger gaan beschermen tegen een onbehoorlijke behandeling door ambtenaren of bestuurders, waarbij de rechter geen uitkomst biedt. "Onbehoorlijkheid is immers niet altijd ook onrechtmatig", staat in de toelichting op de verordening.

De overheid kan een burger onbehoorlijk behandelen door iemand te lang in onzekerheid te laten of verkeerde informatie te verstrekken. "Deze gedragingen kunnen zeer frustrerend zijn, maar de klagende burger zal in de meeste gevallen geen genoegdoening krijgen in een rechtsgeding". Om dit manco te ondervangen wil Betrian een zelfstandige instantie in het leven roepen, die een onderzoek kan instellen naar aanleiding van klachten van burgers. De ombudsman kan echter ook op eigen initiatief een onderzoek instellen.

Op basis hiervan brengt de ombudsman advies uit aan het Bestuurscollege met aanbevelingen voor te treffen maatregelen. Het BC is niet gebonden aan dit advies, maar moet afwijkingen ervan wel motiveren aan de ombudsman.

Het oordeel van de ombudsman over het optreden van de overheid is niet alleen bedoeld als mogelijke genoegdoening voor de individuele burger, maar kan ook bijdragen tot de bestuurlijke vernieuwing op Curaçao, zo stelt de toelichting op de ontwerp-verordening. "Het resultaat van zijn onderzoek en rapportage zal dus aan twee kanten snijden."

Alhoewel de ombudsman geen rechterlijke instantie is, ligt zijn werkterrein wel op hetzelfde vlak als het administratief recht. De ombudsman zal een klacht over de overheid dan ook aan dezelfde normen gaan toetsen, die bij de wet zijn vastgesteld over behoorlijk bestuur. Daarnaast moet een ombudsman ook de veranderende normen en 'gevoelens' over wat burgers en overheid van elkaar verwachten, meenemen in zijn oordeel. Deze normen vallen evenwel buiten de sfeer van het recht, en zullen aan de ombudsman zelf ter beoordeling overgelaten moeten worden.

De eilandelijke ombudsman wordt aangesteld als ambtenaar voor de duur van zes jaar. De eilandsraad moet haar goedkeuring nog hechten aan de verordening.

■*De nieuwe gezaghebber van Curaçao Stanley Betrian heeft zich vanochtend in het bijzijn van zijn familie gepresenteerd aan de bevolking. Na zijn inhuldiging hield hij een toespraak op het Wilhelminaplein waarna hij zich mengde tussen de aanwezigen.*

Basisonderwijs wacht op compensatie bezuinigingen

WILLEMSTAD — De klassen zijn dit schooljaar groter geworden, maar onderwijzers en leerlingen krijgen voorlopig nog niets te zien van de beloofde ondersteuning aan *remedial teachers* en schoolmaatschappelijk werkers. Een commissie, die de behoefte moet inventariseren, is te laat ingesteld door het Bestuurscollege.

Op 15 juli ging de eilandsraad akkoord met het vergroten van het klasse gemiddelde van 27 tot 32. Dat heeft de overheid een nog onbekend bedrag aan besparingen op personeelskosten opgeleverd. Om de extra belasting voor onderwijzers en leerlingen van een grotere klas te compenseren heeft de overheid ondermeer *remedial teachers* en schoolmaatschappelijk werkers beloofd. Voor 1 oktober zou de behoefte geïnventariseerd zijn. Daar zijn de onderwijspartners zijn niet in geslaagd en onduidelijk is wanneer dat wel zal gebeuren.

In een protocol, dat werd ondertekend bij het aantreden van Oswin Behilia als gedeputeerde van Onderwijs, compromiteerden de overheid, de schoolbesturen, de vakbond en het ouderplatform zich om voor deze datum het onderwijsveld duidelijkheid te verschaffen over de extra ondersteuning aan *remedial teachers*, schoolmaatschappelijk werkers en een sociaal stimuleringsfonds waaruit schoolbesturen naar eigen inzicht kunnen putten. Waar de scholen met een sociale achterstand op kunnen rekenen blijft voorlopig onbekend: de commissie (een vertegenwoordiging van de onderwijspartners) die met een voorstel moet komen, is te laat ingesteld. De commissie is naar verluidt nog druk bezig. Gedeputeerde Behilia was niet bereikbaar voor commentaar.

Met ingang van dit schooljaar is het klassegemiddelde van 27 opgetrokken tot 32. Met deze efficiëntiemaatregel (die neerkomt op een bezuiniging op personeelskosten) wil het Bestuurscollege geld vrijmaken voor verbeteringen in het basisonderwijs. De klasvergroting is nadrukkelijk gekoppeld aan de introductie van de ondersteunende maatregelen. Nu zijn echter de klassen groter geworden, zonder dat onderwijzers en kinderen er iets voor terugkrijgen.

Eilandsraadslid Lelia Peternella, die als Onderwijsgedeputeerde het veld moest ruimen, wilde tijdens de behandeling van de klassenorm in de eilandsraad weten hoeveel de efficiëntiemaatregel van Behilia zou gaan opleveren aan een besparing op de personeelskosten. Behilia gaf toen te kennen dat er een besparing van salarissen voor veertig onderwijzers gerealiseerd zou worden. Een bedrag kon de gedeputeerde toen niet, en nu evenmin, noemen: alleen van de bijzondere scholen is bekend dat de maatregel 2,5 miljoen gaat opleveren. Voor het openbaar onderwijs moeten de gevolgen nog vastgesteld worden.

Extra bezuinigingen kunnen verwacht worden bij het directoraat KEZ, zo deelde Behilia de raad toen mee. Hij zei dat het BC in overleg is met het directoraat om te bezien welke onderdelen op de begroting herzien kunnen worden. In het voorstel van het RK Schoolbestuur, dat nu op tafel ligt, wacht KEZ een bezuiniging van een kleine miljoen gulden.

Voor doodslag met kapmes op 21 juni

Officier eist tien jaar celstraf voor beklaagde

WILLEMSTAD — Officier van justitie mr Harderwijk is stellig van mening dat de 39-jarige beklaagde E.R. op 21 juni van dit jaar snackbar Soto had kunnen mijden. Op die bewuste dag, in de late middaguren, sloeg R. met een kapmes op Piep Koense. Het slachtoffer liep een diepe verwonding op aan zijn hoofd, leed veel bloedverlies en kwam te overlijden. Harderwijk eist tien jaar cel.

Advocaat mr Sulvaran, die herhaalde malen aan het gerecht voorhield dat zijn cliënt tevergeefs getracht had een confrontatie met het slachtoffer te voorkomen, pleitte voor strafvermindering.

Volgens de raadsman was het niet beklaagde R., maar juist het slachtoffer dat de confrontatie op 21 juni zocht. Sulvaran verklaarde dat de beklaagde tot drie keer toe belemmerd werd snackbar Soto te verlaten. Het slachtoffer ging zelfs zo ver, aldus de raadsman, om R. voor andere getuigen te vernederen door diens bierglas te pakken en leeg te gooien.

Sulvaran vroeg zich dan ook af, tot hoever een persoon zijn zelfbeheersing kan behouden. Hij portretteerde de 39-jarige beklaagde als een vriendelijke man, vader en echtgenoot, die altijd grapjes maakt en altijd klaar staat om zijn medemens te helpen. Zo staat hij ook bekend in Soto.

Rechter mr Veenhof trachtte zich een beeld te vormen van de gemoedtoestand waarin R. zich voor het incident zich bevond. De raadsman vertelde in zijn pleidooi dat de beklaagde minuten voor het incident vrolijk stond te praten en te grappen met zijn collega's, toen hij een kapmes haalde en liet slijpen om een boom bij te snoeien.

Rechter Veenhof doet uitspraak op 21 oktober.

Kennismakingsbezoek 7-11 oktober

Kort en vol programma voor minister Antilliaans / Arubaanse Zaken Voorhoeve

WILLEMSTAD — De nieuwe minister voor Antilliaanse en Arubaanse Zaken (tevens Defensie) arriveert volgende week vrijdag op Curaçao voor een kennismakingsbezoek aan de zes eilanden. Hij zal vrijdagavond door een uitgebreide (Antilliaans/Nederlandse) delegatie worden opgewacht op de luchthaven. Dinsdag 11 oktober keert de minister terug naar Nederland.

Het is een kort en vol kennismakingsbezoek: zes eilanden in vier dagen. Letterlijk een kennismakingsbezoek, want Voorhoeve is nooit eerder in de Antillen geweest. Ook mevrouw Voorhoeve reist mee. Zaterdag ontmoet minister Voorhoeve Lands- en Curaçaose eilandsvertegenwoordigers, zondag is de minister met zijn delegatie op Sint Maarten, maandag op Sint Eustatius en Saba, maandagavond en dinsdagochtend op Aruba, dinsdagmiddag op Bonaire en diezelfde avond vanuit Curaçao weer terug naar Nederland. De Nederlandse delegatie bestaat, naast de minister en KabNA-vertegenwoordigers, ook uit vertegenwoordigers van het ministerie van Defensie.

Het programma van zaterdag 8 oktober start om kwart over acht met een opwachting bij gouverneur Jaime Saleh. Om negen uur wordt een half uur durend bezoek gebracht aan premier Pourier, gevolgd door een vergadering met de ministerraad tot half elf in de vergaderzaal van het ministerraadgebouw.

Om kwart voor elf heeft Voorhoeve een gesprek met gezaghebber Betrian en aansluitend daarop woont hij een vergadering van het BC bij in de vergaderzaal van het Bestuurscollege. De lunch, die wordt aangeboden door de Raad van Ministers, zal plaatsvinden bij de Waterfortboogjes. Van 14.05 tot 14.35 uur wordt vervolgens een bezoek gebracht aan Statenvoorzitter Lucille George-Wout. De gouverneur biedt 's avonds in het gouvernementspaleis een receptie aan.

Op Sint Maarten zal Voorhoeve zondag een gesprek hebben met gezaghebber Richardson en met het BC vergaderen. Aan het eind van de middag geeft hij voor de Sintmaartense media een persconferentie. 's Avonds biedt Voorhoeve een receptie aan.

De maandagochtend wordt op Sint Eustatius doorgebracht, de middag op Saba. Op beide eilanden heeft Voorheove gesprekken met de gezaghebbers en vergaderingen met de Bestuurscolleges. Vanuit Sint Maarten vliegt de Nederlandse delegatie die avond door naar Aruba en de Antilliaanse naar Curaçao.

Dinsdagmiddag ontmoeten beide delegaties elkaar weer op Bonaire. Voorhoeve spreekt met de gezaghebber, vergadert met het BC, geeft halverwege de middag een persconferentie, zal minister Strauss-Marsera (Ontwikkelingssamenwerking) een half uur ontmoeten, biedt een receptie aan en vertrekt kwart voor zes naar Curaçao, waar hij om acht uur een persconferentie geeft, voordat de Nederlandse delegatie om half tien weer naar Nederland vertrekt.

Moeite in vervolgonderwijs:

Arubaanse scholier leert te veel 'uit het hoofd'

ORANJESTAD — Leerlingen op Aruba en in de Antillen hebben bij het vervolgonderwijs in Nederland vijftig procent minder kans om het diploma te halen dan Nederlandse leerlingen. Dat wordt mede veroorzaakt door het verschil in de manier van leren. Uit onderzoek van drs. Anne-Lies Charles blijkt dat de Antilliaanse/Arubaanse leerling meer uit het hoofd leert dan de Nederlandse scholier.

In Nederland wordt in het onderwijs juist steeds meer de nadruk gelegd op het zelfstandig hanteren van de leerstof en het zoeken naar verbanden. De wijze van leren en studeren op Aruba en in de Antillen sluit hier dus niet altijd goed op aan. Aldus concludeert Charles, die zich aan de Rijksuniversiteit Utrecht (RUU) specialiseerde in dergelijke leerproblemen.

Wat haar opviel was dat, naast sociale aanpassingsproblemen, er grote verschillen bestaan in leerwijzen. In het algemeen zijn er twee uitersten: letterlijk uit het hoofd leren (memoriseren), en eerst logische verbanden zoeken en die verbanden onthouden (structureren). Een leerling die uit het hoofd leert, heeft een passieve leerhouding, verdiept zich nauwelijks in de stof, is afhankelijk van de leraar en stelt zich onvoldoende mondig en kritisch op.

Overigens was het verschil in leermethoden, als een verklaring voor uitval in het vervolgonderwijs in Nederland, een conclusie die de Inspectie van het Onderwijs op Aruba al eerder had getrokken. Dat staat in het rapport *Een hoofdzaak*.

Wat te doen voor een betere aansluiting? Opvoeding en onderwijs blijken keer op keer bijzonder belangrijk. De leerling moet actiever betrokken worden bij het leerproces. Deze benadering moet al jong mogelijk beginnen: discussies bevorderen, creativiteit waarderen en laten zien dat er meer wegen naar Rome leiden.

Helderheid gevraagd over Beta & Eagle Beach hotels

ORANJESTAD — Vóór het einde van dit jaar wil minister Tico Croes van Economische Zaken en Toerisme helderheid verschaffen over wat er gaat gebeuren met de twee niet afgebouwde hotels: Beta en Eagle Beach Hotel. Deze miljoenenverslindende projecten bezorgen de regering de nodige slapeloze nachten.

Eerder deze week sprak de bewindsman met een vertegenwoordiger van zo'n 1200 [illegible] die [illegible] Eagle Beach Hotel. De vorige regering-Oduber kwam met de curator van dit mislukte project overeen het gebouw voor 700 duizend florin te kopen. Economische Zaken onderzoekt thans de gevolgen van deze overeenkomst.

Op dit moment is in ieder geval duidelijk dat er bij de overname van Eagle Beach bepaalde voorwaarden zijn gesteld. Wanneer de Arubaanse overheid er alsnog een hotel van maakt, moet er onmiddellijk 24 miljoen dollar worden gestort. Als de regering echter besluit om het gevaarte te slopen [illegible] worden de 1200 mede-eigenaren steeds ongeduldiger.

De Regering van het Land Aruba

BEKENDMAKING

De Regering van het Land Aruba maakt hierbij bekend dat bij Landsbesluit houdende algemene maatregelen van 30 september 1994, ter uitvoering van artikel 127a, eerste lid, van de Landsverordening in-, uit- en doorvoer (intrekking verhoging invoerrechten), besloten is dat de onderdelen A, B, D, G, H en I van artikel I van het Landsbesluit van 16 juli 1993 (AB 1993, no. 33) ter uitvoering van artikel 127a, eerste lid, van de Landsverordening in-, uit- en doorvoer, komen te vervallen.

Dit landsbesluit treedt in werking met ingang van 1 oktober 1994.

De Minister van Justitie
E.J. Vos

De Minister van Financiën
A.E. Engelbrecht

OPENBARE VERKOOP

Op dinsdag 1 november 1994 des morgens om 10.00 uur zal in de "Caribbean Room" van het Sonesta Hotel te Oranjestad, Aruba, ten overstaan van notaris mr F.E.E. Tjon Tjong, of haar plaatsvervanger krachtens artikel 1203 van het Burgerlijk Wetboek van Aruba in het openbaar en bij opbod worden verkocht:

de hierna genoemde appartementen deeluitmakende van [illegible]

de appartementen, elk omvattende de bevoegdheid tot het uitsluitend gebruik van een appartementseenheid met toebehoren, kadastraal bekend als Land Aruba Tweede Afdeling Sectie C, complex-aanduiding 1546-A, indexnummers 9, 10, 11, 12, 35 en 36, met de tot de betreffende appartementen behorende deelgerechtigdheid in de gemeenschap, plaatselijk bekend als Irausquin Boulevard nummer 330;

al welke appartementen bestemd zijn [illegible] als time-hotel.

De veilingsvoorwaarden liggen ter inzage ten kantore van voormelde notaris vanaf 8 dagen vóór de veiling en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen voor nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.

mr F.E.E. Tjon Tjong, notaris
[illegible]straat 3, Oranjestad, Aruba
Tel.: 22947/22611/37973 Fax.: 21365

WAARSCHUWING

De marinierskazerne Savaneta maakt bekend dat op dinsdag 4 oktober 1994 van 07.00 uur tot 18.00 uur een schietoefening wordt gehouden te Vader Piet. Er wordt geschoten met scherpe munitie op land- en zeedoelen. Het onveilig zeegebied bedraagt 4000 meter, terwijl het onveilig gebied aan landzijde wordt afgebakend met rode vlaggen en waarschuwingsborden.

SETAR

SERVICIO DI TELECOMMUNICACION DI ARUBA

Servicio di Telecommunicacion di Aruba (SETAR) is een middelgroot bedrijf met een personeelsbeleid van circa 400 medewerkers en is belast met het Telecommunicatiewezen op Aruba.

Ressorterend onder de Wnd. Direkteur SETAR, bestaat [illegible] een plaatsingsmogelijkheid voor:

EEN PUBLIC RELATIONS MEDEWERK(ST)ER

Deze funktionaris zal belast worden met de Public Relations activiteiten van SETAR voor zowel op het nationaal als internationaal gebied.

Alsmede de voorlichting, documentatie en presentatie van ons Telecommunicatie bedrijf.

Funktie eisen :

- Bachelor of science in Journalism, Nederlandse Genootschap Public Relations of tenminste een daaraan gelijkwaardige opleiding
- enkele jaren relevante werkervaring
- grote mate van zelfstandigheid en verantwoordelijkheid
- goede contactuele eigenschappen
- goede mondelinge en schriftelijke uitdrukkingsvaardigheden

Schriftelijke sollicitaties met Curriculum Vitae dienen uiterlijk binnen 14 dagen na verschijning van deze advertentie te worden gericht aan Wnd. Direkteur SETAR, Seroe Blanco z/n, Oranjestad, ARUBA.

Verhoging banktarieven

ORANJESTAD — De bankiersvereniging, Aruba Bankers Association heeft besloten [illegible] tarieven te verhogen. Deze tarieven die de Arubaanse commerciële banken hanteren voor het verlenen van diensten aan de consument [illegible] bedrijven, worden per [illegible] dag verhoogd.

Deze tarieven zijn sinds 1990 niet gewijzigd en [illegible] de bankiersvereniging achtergebleven in vergelijking met de ontwikkeling van het algemene prijspeil.

Meer informatie is verkrijgbaar bij de commerciële banken.

Redactie en Advertentie: 22368

ARUBA
AGENDA

KANTOORUREN AMIGOE:
open van 08.30-12.00/14.30-17.30 uur; zaterdag gesloten.

TELEFOONS:
24333. Voor spoedgevallen na kantoortijd 21639, 22316 en 24508. Pageboy 127-0379

FAX: 22368.

BANKREKENINGNUMMER
10.815.445 Banco di Caribe

POLITIE
11100 (centrale) en 11141 (informatie).

ALARMCENTRALE
115.

****

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

****

WACHTREGELING DOKTOREN
Oranjestad: dokter A.S. Ridderstap via Dr. Horacio Oduber Hospitaal (tel.: 74300) of via Alarmcentrum (115).
spoedgevallen van 09.30-10.00/16.00-18.00 uur:
San Nicolas: dokter B. Britt-Croes via Centro Medico Dr. Rudi Engelbrecht (San Nicolas; tel.: 48833) of via Alarmcentrum (115).

****

BOTICA
(nachtdienst)
Pabao di Brug:
del Pueblo, Caya Betico Croes (Oranjestad). Tel. 21253.

****

VOOR BRANDGEVALLEN en ongelukken gelieve Alarmcentrale (tel.: 115) op te bellen.

****

CENTRO MEDICO CARABOBO
(Engelandstraat 7, tel.: 21777)
De wacht heeft dr. Lili G. Beke-Martinez, tel.: 24696.

****

STICHTING WIT GELE KRUIS ARUBA ZUIGELINGENBUREAU
Voor informatie in alle districten kan men van maandag t/m vrijdag tussen 11.00-12.00/15.30-16.30 uur bellen. Openingstijden zuigelingenbureaus (volgens afspraak): Oranjestad (tel.: 23168): donderdag van 08.00-12.00 uur; Savaneta (tel.: 47020): donderdag van 08.00-12.00 uur; Noord (tel.: 73425): dinsdag van 08.00-12.00 uur; San Nicolas (tel.: 45906): dinsdag van 08.00-12.00 uur; Santa Cruz (tel.: 58288): dinsdag van 08.00-11.00 uur en woensdag van 08.0-12.00 uur; Dakota (tel.: 29008): woensdag van 08.00-12.00 uur; Braziel (tel.: 48301): dinsdag van 08.00-12.00 uur; Paradera (tel.: 25543): maandag van 08.00-12.00 uur.

****

ZWANGER? STICHTING CIZKA geeft informatie en brengt u in contact met leden die zwangerschapsbegeleiding, verloskundige hulp en kraamzorg bieden. **Bel 37687.**

****

HOME NURSING BUREAU ARUBA
Tel.: 34321.

****

INFORMATIECENTRUM KONINGIN WILHELMINA FONDS (voor de kankerbestrijding op Aruba)
Geopend van maandag t/m vrijdag van 08.30-11.30 uur - J.E. Irausquinplein 3 (juist achter de pastorie van Oranjestad).

****

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE
Tel.: 38989 (24 uur per dag).

****

AIDS-HOTLINE
Bel 23040/27352 tussen 07.30-12.00/13.00-16.30 uur.

****

FADA/PRIDE
(Van Walbeeckstraat 25, tel.: 32999)
Open van maandag tot en met vrijdag van 08.00-16.00 uur voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

****

FUNDACION RESPETA MI
(stichting tegen seksuele misbruik van minderjarigen)
Tel.: 24433.

****

AMNESTY INTERNATIONAL ARUBA
P.O. Box 1029, **tel.: 27808/48124.**

****

DIERENARTSEN
P. Barendsen en T.J.M. Wools, **tel.: 21720.**
Voor **spoedgevallen** buiten kantooruren **tel.: 115.**

****

BRIDGECLUB ARUBA ARIBA
(Tivoliclub, Wilhelminastraat 16)
Dinsdagavond om 19.30 uur speelavond. Voor opgave/informatie **tel.: 24953.**

****

PARKE TIRAKOCHI
(Kinderpark te Savaneta, achter kleuterschool Promé Paso)
geopend van maandag t/m zondag van 16.00-18.30 uur voor kinderen van 1-13 jaar.

****

NIEUW-APOSTOLISCHE KERK
(Goletstraat 5-A, Oranjestad)
Aanvangstijden van de diensten: **woensdag en zaterdag** om 19.00 uur.

****

■*ORANJESTAD — De Toerismeweek werd gisteren voortgezet met een toespraak van minister van Toerisme Robertico Croes aan 800 studenten van de de examenklasse. Zijn toespraak was gebaseerd op 'Kwaliteit van de staff, Kwaliteit van het toerisme' om de studenten nog meer bewust te maken van het belang van de toerisme-industrie voor de economie. Hierna werd een forum gehouden en konden de studenten allerlei vragen stellen over het toerisme. Besloten werd voor de studenten een opstelwedstrijd over het toerisme uit te schrijven, met als prijzen een educatieve reis naar het buitenland en een weekendverblijf in Bushiri Beach Resort.*

Kandidaatstelling van bestuur KvK

ORANJESTAD — Van 1 tot en met 14 november kunnen de leden van de Kamer en Koophandel kandidaten voordragen voor de verkiezingen van twee leden voor het Grootbedrijf en één lid voor het Kleinbedrijf.

De verkiezing is in verband met het regulier aftreden van de huidige drie bestuursleden van de KvK. De volgende personen zullen aftreden: Janice Ho-Kang-You-Arendsen Randy Croes (Grootbedrijf) en Tony Green (Kleinbedrijf).

Kandidaten worden opgegeven door indiening van een opgave, ondertekend door tenminste vijftien kiezers die bevoegd zijn deel te nemen aan de verkiezing. Opgaveformulieren zijn verkrijgbaar op het kantoor van de KvK.

ZONDAG
DIVERSEN
SPORT
ZEILEN **(Wind Racing Club of Aruba):** 10.30 uur registratie; 11.30 skipper's meeting; 12.00 start races bij Fishermen Huts (iets voorbij Holiday Inn).

****

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 Of 25111).

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN 'MAN NA OBRA': elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om produkten te kopen in het oude gebouw van Bibito Pin, t/o protestantse kerk, Piedra Plat.

****

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
MADIKIKAPEL: zat.: 19.00 uur
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 08.00, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

****

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.

Regeringsplannen werken inflatoir:
Inflatie eind 1994 meer dan 7 procent

ORANJESTAD — Zoals het er nu naar uitziet zal de inflatie eind 1994 uitkomen op ruim 7 procent; eerder hoger dan lager, is de verwachting van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Als de jaren sinds de status aparte in 1986 in ogenschouw worden genomen, zou 1994 met ruim 7 procent het hoogste inflatiecijfer scoren. Eerder deze week maakte het CBS bekend dat de kosten voor het levensonderhoud in de maand juli met 0.7 procent zijn gestegen.

De voorlopige voorspelling luidt dat het bruto inflatiecijfer eind dit jaar circa 7.2 procent zal bedragen. In de periode juli 1993 tot en met 1994 werd er een inflatie van 6.7 procent gemeten, aldus het CBS. Het bureau verschaft ook de cijfers over de voorgaande jaren:

Het jaar na de status aparte, 1987, kende een 'normale' inflatie van 3.5 procent; in 1988 was dat 3.9. Weer een jaar later 4.3, waarna in 1990 een uitschieter kwam met maar liefst 7.1 procent. Het jaar daarop was er sprake van 'minder stijging', namelijk 3.7. In 1992 werd het leven 4.5 procent duurder, terwijl het CBS in 1993 een percentage van 6.4 registreerde.

De relatief hoge inflatie baart menig Arubaan zorgen. Met elke procent inflatie, wordt het levensonderhoud immers een procent duurder. Anders gezegd: wordt de Arubaanse florin een procent minder waard, want je moet meer florins neerleggen voor dezelfde aankopen.

Het bedrijfsleven en economen zijn daarom bezorgd over de laatste besluiten van de regering-Eman. Hoewel het intrekken van de verhoogde importheffing sympathiek is, helpen het opschroeven van de (mimimum)lonen en de pensioenen een hoge inflatie in de hand. Want de hogere arbeidskosten berekent de werkgever in zijn prijzen door, waardoor de consument per saldo minder kan kopen met zijn florin.

Sommige analyses zijn zelfs zo somber dat zij een nog hogere inflatie dan de te verwachten 7.2 procent voorspellen.

Geslaagde voorlichting over belang toerisme

ORANJESTAD — Gisterochtend vond in het kader van de Toerismeweek een voorlichtingsbijeenkomst plaats voor alle in het reguliere onderwijs aanwezige examenkandidaten. De zaal was dan ook nagenoeg bezet. De leerlingen kregen — in het Papiaments — informatie over het doen van een studie of cursus gericht op het werken in de toeristische sector.

De aandacht richtte zich zowel op opleidingen op Aruba zelf, als in het buitenland. Een woordvoerder van de Hotelvakschool legde de voordelen uit van een studie aan dit instituut: de studenten betalen slechts 1500 florin voor een driejarige opleiding. Daarna resten er slechts twee studiejaren om op HBO-niveau de studie af te ronden.

Verder kwamen gastsprekers aan het woord die ondere andere de vele aspecten van het hotelwezen belichtten: iemand die graag met mensen omgaat wordt receptionist, er zijn technici nodig, mensen die zich bezig houden met produktie en transport, internationale contacten en *entertainment*. Kortom, kies de door jou gewenste studie en er is vast en zeker een plaats vrij in de toeristiche sector op Aruba.

Als de student zich maar richt op het bereiken van zijn doel, zo belichtte een andere spreker. Men hoeft zich niet te schamen voor het volgen van een cursus aan de Enseñansa Pa Empleo. Als er een vacature is voor een *waitress*, dan dient dat een goed geschoolde persoon te zijn. Want, zo beantwoordde een panellid later een vraag uit het publiek, 'als de kwaliteit van de hotelgast verbeterd moet worden, dan moet de kwaliteit van het personeel ook worden verhoogd'. Hiermee wordt gedoeld op de grotere aandacht die de minister wil richten op de 'rijkere' toerist.

De gastspreker kreeg aan het einde van haar toespraak een groot deel van de zaal mee, toen zij vroeg: "Sta op en zeg *Si ami!*, als je het eens bent met de volgende vraag: *Ken kier un Aruba mas miho?*"

De goed geslaagde voorlichting aan een zichtbaar geïnteresseerd publiek werd afgesloten met een traktatie op een drankje, waarna de leerlingen met Arubussen weer vervoerd werden naar hun eigen school.

Personeel verliest zaak tegen Hilton

ORANJESTAD — Rechter mr P.G. Vroom verklaarde het verzoek van 76 personeelsleden van het Hilton Casino om beslag te leggen op gelden van het casino ontoegankelijk. Het verzoek is namelijk niet in overeenstemming met het gebruikelijke tipgeld dat waiters en dealers verdiend zouden hebben als ze gewerkt hadden.

Vakbondsleider Anselmo Pontilius (FTA), die de personeelsleden op de zitting vertegenwoordigde, bracht in grote lijnen de bestaande situatie en de hieraan verbonden schade naar voren. Hij benadrukte dat als het personeel door het casino zelf buiten de deur wordt gehouden dit hen logischerwijs benadeelt in het ontvangen van fooi.

Het casino-management was echter van mening dat het personeel zichzelf van werk onthoudt, omdat ze de 8-urige werkdag niet accepteerde. Daarmee is het personeel zelf verantwoordelijk voor het niet krijgen van de tipgelden. Ondertussen blijven de speeltafels gesloten en verliest het casino geld. Vanaf 25 oktober start Hilton Casino de procedure ter beëindiging van de bestaande arbeidovereenkomsten.

Pontiluis verklaarde tegenover de pers dat het bedrijf hiermee druk op het personeel wil uitoefenen. De directie denkt door hen van het werk te houden hen van mening te doen veranderen, maar dat zal niet lukken. Zo waarschuwt Pontilius. Gisteren kwam het personeel nog bijeen in het FTA-gebouw te San Nicolas om verdere stappen te besprekken. Vermoedelijk wordt op maandag wederom een verzoek voor een kort geding ingediend.

'Uitstel' parkeerverbod ?

■*ORANJESTAD — Dit zijn de borden die het nieuwe parkeerverbod in Oranjestad en bij de luchthavengebouw aanduiden. Dit verbod zou vandaag 1 oktober ingaan, maar is voorlopig — voor enkele weken — uitgesteld.*

Nieuw parkeerverbod voorlopig uitgesteld

ORANJESTAD — De politie heeft besloten de eerder voor vandaag, 1 oktober, aangekondigde invoering van het nieuwe parkeerverbod in Oranjestad en bij de luchthaven, voorlopig uit te stellen.

Het uitstel kan zelfs een kwestie zijn van enkele weken. Men moet nog enkele details, zoals het gebruik van de politietakelwagen, nader uitwerken. Dit wettelijk geregelde parkeerverbod is te herkennen aan een ronde algemene wachtverbodsbord met daaronder een tweede rechthoekig bord, waarop een takelwagen en een getakelde wagen afgebeeld staan. Het straatgedeelte waarbinnen het verboden is te parkeren, wordt duidelijker gemaakt met een gele streep op de trottoirband aan de overkant van de borden.

Als het besluit wel in werking treedt, betekent dat voor de overtreder het volgende: de auto wordt weggesleept naar de binnenplaats van de Verkeerspolitie te Balashi en wordt pas weer vrijgegeven nadat de eigenaar een bedrag van 250 florin plus takelwagenkosten heeft betaald.

Nu de borden er al wel zijn, maar de maatregel nog niet van kracht is kunnen automobilisten voorlopig met een gerust hart op hun favoriete plekje parkeren.

Minder 'druk op bevolking':
Landsbesluit intrekking invoerrechten getekend

ORANJESTAD — Gisteren hebben de ministers van Financiën (Armand Engelbrecht) en Justitie (Watty Vos) het Landsbesluit 'Intrekking Verhoging Invoerrechten' getekend. In de nota van toelichting schrijft de regering-Eman dat dit besluit is genomen om 'de grote druk op de bevolking te verminderen'. Het kabinet rekent voor dat de staatskas door deze maatregel ten minste 20 miljoen florin op jaarbasis misloopt.

In de nota gaat de regering terug in de tijd. Uitgelegd wordt dat 'in verband met de toenmalige uiterst precaire toestand van 's Lands kas, op 16 juli 1993 door de vorige regering-Oduber werd besloten de invoerrechten ten aanzien van een zeer groot aantal produkten te verhogen met 5 procentpunten.

"Alhoewel de huidige fianciële situatie van het land nog steeds precair is, wenst de regering het percentage van de te heffen invoerrechten te verlagen, zulks om de grote druk op de bevolking te verminderen", zo motiveren de ministers hun besluit.

Aan het slot van de nota geeft de regering toe dat het intrekken van de verhoging 'financiële consequenties' heeft. Verwacht wordt dat de vermindering van de opbrengst van invoerrechten circa 20 miljoen florin per jaar zal bedragen.

Op de foto met 75-jarige KLM

ORANJESTAD — Het 75-jarig bestaan van de KLM op 7 oktober, zal ook op Aruba niet onopgemerkt voorbij gaan. In samenwerking met de Reina Baetrix-luchthaven organiseert de KLM-directie diverse activiteiten voor de luchthavenwerkers en de Arubaanse gemeenschap om deze mijlpaal te herdenken. *Bridging the World*, onder dat motto viert KLM het feestje.

De eerste activiteit is voor het luchthavenpersoneel en is een *photo-shoot* van het nieuwe KLM-toestel: de MD-11. Dit is op maandag 3 oktober om 17.30 na aankomst van vlucht KL771. De 'Koninklijke' heeft het voltallige luchthavenpersoneel uitgenodigd om deel te nemen aan deze foto-bijeenkomst. De bedoeling is om zoveel mogelijk mensen rond het MD-11 toestel te verzamelen voor de kiekjes van de dag. De luchthavenwerknemers krijgen hierna de gelegenheid om het interieur van het MD-11 toestel te bezichtigen.

Nieuw telefoonboek '94/95 verkrijgbaar

ORANJESTAD — Setar is klaar met de nieuwe telefoongids 1994/1995 en het eerste exemplaar heeft de waarnemend-direkteur Patricio Nicolaas gisteren overhandigd aan de minister van Vervoer en Communicatie, Glembert Croes.

Setar sloot een paar jaren geleden een contract met de Caribbean Publishing Company (CPC) om vijf jaar achter elkaar de gids te drukken. Deze 1994/1995-gids is de derde die de CPC heeft gedrukt.

De omslag van de gids geeft verschillende beelden van Aruba te zien, terwijl op de eerste pagina emblemen worden gebruikt bij de telefoonnummers voor spoedgevallen. De namen van de abonnees zijn ditmaal vetgedrukt, terwijl de adressen een lichtere druk hebben.

De nieuwe gids zal in de komende weken door de Postdienst huis aan huis worden bezorgd.

Ledenvergadering schiet-club

ORANJESTAD — De POVA-schietclub houdt op dinsdag 18 oktober een buitengewone ledenvergadering. De aanvang is om 20.00 uur in het POVA-clubgebouw.

De agenda vermeldt vijf punten, waaronder verslag van de penningmeester en verkiezing van een nieuw bestuur. Alleen leden van het Korps Politie Aruba kunnen zich kandidaat stellen.

Russisch lid Internationaal VN-hof overleden

DEN HAAG — De Rus Nikolaj Tarassov (60), een van de vijftien rechters van het Internationaal Hof van Justitie in Den Haag, is woensdag na een hartaanval overleden.

Dat heeft het hof vrijdag bekendgemaakt. Tarassov was sinds eind 1985 rechter bij het hof, de hoogste juridische instantie van de Verenigde Naties. Secretaris-generaal Boutros Ghali is inmiddels gevraagd een vervanger te zoeken om zijn ambtstermijn, die in 1997 zou aflopen, af te maken.

PREVENI
Y LO
SOBREVIVI

Miloenenaankoop Ronaldo raakt geblesseerd

Nieuweling NEC laat PSV zweten in de Nijmeegse Golfert: 2-2

NIJMEGEN — PSV heeft soms nog steeds veel weg van een simpel 'cluppie'. Dat bleek weer eens vrijdagavond in de Goffert, waarin de miljoenenformatie van Aad de Mos zo af en toe werd dolgedraaid door een nieuweling, genaamd NEC. De thuisclub sleepte, zeer verdiend, een punt uit het vuur: 2-2. De Brabantse titelpretendent kon zo'n misser kort na de Europese uitschakeling nauwelijks gebruiken. Waar verwachtingen hoog zijn gespannen, wil snel paniek uitbreken.

Aanstaande woensdag al wacht PSV een eerste wedstrijd van de waarheid, voor de beker tegen Roda JC. Bij uitschakeling zou de sfeer nu al wel eens vrij grimmig worden.

De Eindhovenaren hadden in Nijmegen een excuusje achter de hand. Bij de *warming up* bleek Ronaldo, voor ongeveer tien miljoen naar de club gehaald en al goed voor vier treffers in de competitie, plotseling geblesseerd aan de rechterenkel. Voor hem kwam Linskens, hetgeen nogal wat uitmaakte. Wat wel in het veld stond voor PSV naderde soms het niveau dat vorig seizoen tot de grote schoonmaak leidde. Doelloos voetbal, het verliezen van alle duels, geen acties voorin, weggespeeld worden door spelers van aanmerkelijk minder allooi.

Bij voorbeeld door Anton Janssen, vroeger ooit nog eens PSV, vorig seizoen min of meer afgedankt door Fortuna Sittard, vrijdagavond voor de eerste keer sinds zijn rentree in de basis bij NEC. Echter vooral door Kooistra, vorig seizoen gehuurd van Heerenveen en inmiddels gekocht. Met name hij was de plaaggeest die PSV kwelde.

Met name voor rust was werkelijk alles mis met PSV. Verdedigend bleef de formatie van De Mos geen moment overeind. Van der Gaag was voortdurend vergeefs op zoek naar de dartelende Kooistra, Prommayon was kansloos tegen Janssen. Uit het midden kwam de voormalig Haagse aanvaller Van Eijkeren voortdurend gevaarlijk door.

NEC, ondanks het gemis van onder andere de as Van der Linden, Cruden en Lok, had bij rust al veel meer afstand moeten nemen dan een doelpunt. Slechts Janssen trof het doel, door een voorzet van de naar links uitgeweken Pothuizen van buiten het strafschopgebied ineens achter Stanley Menzo te schieten.

PSV raakte erdoor aan het wankelen. Van Eijkeren schoot te zwak in na een mooie actie van Kooistra, dezelfde speler knalde van dichtbij tegen de onderkant van de lat, nadat de bal van de schouder van Numan was gesprongen, Janssen miste nog een mogelijkheid, opnieuw na een fraaie individuele actie van Kooistra.

PSV deed vrijwel niets terug. Na ongeveer een half uur hadden de Eindhovenaren desondanks recht op een strafschop. Verhoeven trok in de buurt van het doel Hoekstra omver, scheidsrechter Reygwart deed niets. PSV verder ook niet. Nilis werd nauwelijks aangespeeld, op de vleugels kwamen Hoekstra en Pahlplatz hun tegenstanders niet voorbij, uit het middenveld kwamen geen impulsen.

Toch slaagden de Eindhovenaren erin er tijdens het tweede deel een echte wedstrijd van te maken. Het duel werd zowaar gelijkwaardig. Na goed werk van Nilis en Hoekstra maakte Numan al snel gelijk. Maar even later werd Prommayon er weer eens uitgelopen door Janssen en kon Kooistra met een intikkertje zijn team op voorsprong zetten.

Bij PSV werd daarna alarmfase een ingesteld. Zelfs Vampeta, de Braziliaan die overal te licht voor wordt bevonden, mocht zijn debuut in de eredivisie maken. Of dat veel uitmaakte, viel te betwijfelen, maar hoe dan ook, de gelijkmaker kwam. Geheel verantwoordelijk daarvoor was Hoekstra. In eerste instantie nog zag hij een kopbal van zichzelf van de lijn gehaald, in tweede instantie schoot hij in: 2-2.

Trainer Aad de Mos na gelijkspel:

'PSV,ers zijn te moe na EC-duel met Leverkusen'

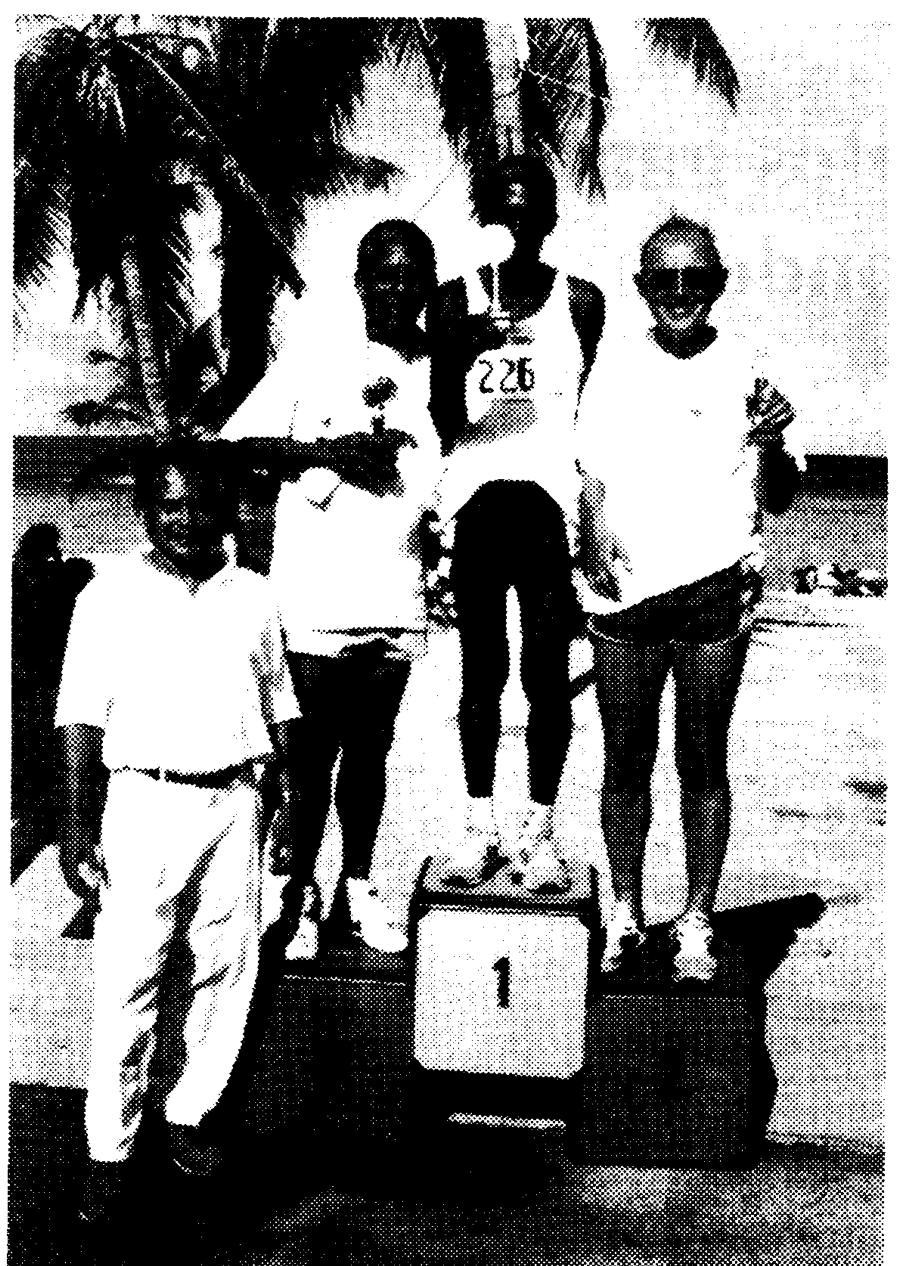
NIJMEGEN — De spelers van PSV hadden de vermoeidheid van de Europese wedstrijd tegen Bayer Leverkusen nog in de benen. Daarmee probeerde trainer Aad de Mos de zwakke prestatie van zijn elftal bij NEC voor een deel goed te praten. De Nijmegenaren snoepten een remise (2-2) weg van de Eindhovense club in de Golfert. Aan die moeheid lag het echter niet alleen.

Aad de Mos: "In de rust al heb ik een aantal spelers vrij duidelijk de waarheid gezegd. Dat zal ik de komende dagen, voor de bekerwedstrijd tegen Roda, nog een paar keer doen. In de tweede helft hebben Wouters en Numan ons erdoor gesleept. Die jongens verdienen een compliment."

De klap van de vroegtijdige uitschakeling op het internationale vlak, afgelopen dinsdag, was desondanks hard aangekomen. De Mos: "Ik heb de hele week geprobeerd het op te vangen. Dat blijkt toch moeilijk. De jongens hebben een enorme tegenslag moeten verwerken. Dan kan eigenlijk alleen maar met een overwinning en daarvan is het helaas niet gekomen."

De Mos had daarnaast bewondering voor NEC. "Ze hebben het heel goed gespeeld. Hun spits, Kooistra, liet zich heel slim terugvallen, de middenvelders kwamen er overheen. Het kostte onze verdedigers veel kracht te volgen. Die kracht konden ze blijkbaar niet opbrengen."

Vooral voor rust, zo benadrukte de trainer, had het verschil in negatieve zin veel groter kunnen uitvallen voor de Brabanders. "Alleen daarom al mogen we blij zijn met het gelijkspel. In de slotfase kregen we door Nilis en Playfair nog kans op de winst. Twee punten waren voor ons vanavond echter te veel van het goede geweest."

WILLEMSTAD — Voor de oudere lopers stelde de wedstrijdleiding van Roadrunners Club Kòrsou (RRCK) ook drie categoriën in bij de Refineria-loop. Er werd gelopen in de leeftijdsgroepen 40-44 jaar, 45-49 en 60-99 jaar. In die laatste groep werd L. Baromeo (midden) winnaar. Hij liep de 12,5 kilometers in één uur en 2,37 minuten (1.02,37). dat was ruim twintig minuten langzamer dan overall winnaar Rudi Breuring die 41 minuten en 37 seconden registreerde.

WILLEMSTAD — Rudi Breuring bij de mannen en Alexandra de Snoo (zie foto) uit Bonaire bij de vrouwen wonnen de vijfde editie van de Refineria-loop. De loopwedstrijd werd gesponsord door Refineria di Korsou en gehouden door Roadrunners Club Kòrsou (RRCK). De lengte van het traject is 7,5 mijl, wat neerkomt op ongeveer 12,5 kilometer. Honderd lopers namen deel aan de Refineria-loop.

* * * * *

PAARDESPORT / DEN HAAG — Jos Lansink bezet op de wereldranglijst voor springruiter de vierde plaats. De Twentenaar heeft nog steeds Franke Sloothaak (Dui), Michael Whitaker (Eng) en Ludger Beerbaum (Dui) voor zich.

Rotterdammers vrezen de Duitsers niet

Feyenoord tegen Werder Bremen in tweede ronde van UEFA Cup

ROTTERDAM — De tegenslagen lijken zich bij Feyenoord waarachtig aaneen te rijgen. Zelfs bij de loting voor de tweede ronde van het toernooi om de Europese beker voor bekerwinnaars zat het vrijdag in Genève niet mee. Werder Bremen, koploper in Duitsland en erkend internationaal Cup-*fighter*, is de volgende tegenstander. In Zuid-Rotterdam blijft echter optimisme heersen. "Misschien hadden we dit wel nodig", zei aanvoerder John de Wolf. Het zijn volgens de verdediger juist de wedstrijden die de sport mooi maken.

"We winnen van Zalgiris en dan is het nog niet goed, als je begrijpt wat ik bedoel. Tegen zo'n onbekende ploeg valt niets te winnen. De wedstrijd tegen Werder leeft nu al. Ook bij het publiek."

John de Wolf ziet het als voordeel dat Feyenoord eerst thuisspeelt. "Het is tegen Duitse ploegen levensgevaarlijk eerst op bezoek te gaan. Meestal winnen zij op eigen bodem met klein verschil. Een achterstand goedmaken zou voor ons vervolgens levensgevaarlijk zijn. Ze zetten de zaak achterin potdicht en zijn zeer sterk in de *counter*. Zie PSV tegen Leverkusen."

De Nederlandse ploegen hebben de laatste jaren weinig goede ervaringen met Duitse tegenstanders. Zo verloor FC Twente van Leverkusen en Bayern München, ging PSV onderuit tegen Karslruher SC en Leverkusen, kwam Feyenoord daarvoor al tekort tegen Stuttgart en Leverkusen. De laatste keer tegen Stuttgart, hoewel thuis aanvankelijk een 0-2 achterstand werd weggewerkt. De Wolf, destijds met een knieblessure aan de kant: "Altijd verliezen van Duitsers? Het wordt tijd om dat eens te veranderen."

De Wolf verwacht een moeilijke ploeg tegenover zich. "Ook thuis zullen we natuurlijk niet blind moeten aanvallen. Werder is een stugge ploeg, moeilijk om tegen te voetballen, niet echt bekend vanwege het mooie spel. Wij ook niet? Nou, dankjewel."

De wedstrijd Feyenoord - Werder Bremen op donderdag 20 oktober in Rotterdam, geldt als een met verhoogd risico. Woordvoerder Blankemeijer: "Maar dat geldt voor alle tegenstanders uit Duitsland of Engeland, ongeacht de naam. Het is vervelend, we zullen veel voorzorgsmaatregelen moeten nemen." Aanvankelijk was het de bedoeling dat de voorverkoop reeds zaterdag zou starten. Dat kan nu niet. Op 20 oktober is de verbouwing van de Kuip nagenoeg voltooid. Er kunnen dan 50.100 mensen in.

Werder Bremen is in de Bundesliga beter begonnen dan Feyenoord in de Nederlandse competitie. Werder is lijstaanvoerder, met slechts een verliespunt na zes duels. De laatste vier jaar behaalde de club van trainer Renhagel, bezig aan zijn 13e seizoen bij de club, steeds een hoofdprijs. 1991 Nationale beker, 1992 Europa Cup II, 1993 kampioen, 1994 opnieuw de nationale beker.

Na het vorig seizoen nam Werder afscheid van een van zijn belangrijkste spelers, de geroutineerde Bratseth. De Noor kwam deze zomer op de wereldtitelstrijd in de Verenigde Staten voor het laatst in actie. Als vervanger werd Hanyzamzy gehaald. meer dan zestigvoudig international van Egypte, op het WK in 1990 in Palermo onder meer tegenstander van het Nederlands elftal (1-1). Oud-international Schultz kwam van Borussia Dortmund. De erkende topschutter Rufer uit Nieuw-Zeeland is gebleven.

Bremen, drievoudig kampioen van Duitsland, heeft momenteel twee spelers min of meer vast bij de nationale ploeg. Eilts en de momenteel geblesseerde Basler. Doelman Reck, Bode en Hobsch zijn kandidaat. Op het WK was namens de bekerhouder slechts Bassler bij bondscoach Berti Vogts vertegenwoordigd. Hij kwam in Amerika geen minuut in actie. In de voorlopige selectie voor de interland tegen Hongarije, op 12 oktober in Boedapest, zitten drie spelers van Werder Bremen: Reck, Basler en Eilts.

Vanwege ontbreken cao ijshockey,ers

NHL stelt competitie uit voor twee weken

NEW YORK — De start van de competitie in het Amerikaanse profijshockey NHL wordt minimaal twee weken uitgesteld. In plaats van op zaterdag 1 vangt de ijshockeycompetitie op 15 oktober aan. Dat heeft NHL-commissioner Bettman vrijdag in New York meegedeeld. Bettman weigert de competitie te laten beginnen zonder dat er een collectieve arbeidsovereenkomst (cao) is ondertekend tussen de clubs en spelers.

Tussen de ijshockeyclubs en de spelersvakbond bestaan grote verschillen van inzicht. Donderdag braken de onderhandelingen wederom af. Wel gaf de spelersvakbond de garantie dat ze in het komende seizoen en de *playoffs* geen staking zal uitroepen bij een competitiebegin op 1 oktober.

De onderhandelingen draaien net als in het honkbal om de zogenaamde *salary cap*. Dat is het maximumbedrag dat de clubs aan salarissen van spelers willen uitgeven. De clubeigenaren willen een maximum van 15 miljoen dollar per team. Voor elke 250.000 dollar die een team meer uitgeeft aan salarissen dient de club 5 procent toeslag te betalen.

Een team van 17 miljoen dollar betaalt dus 40 procent of 800.000 dollar toeslag. Die toeslag wordt verdeeld onder de kleinere clubs. De spelersvakbond is tegen elke vorm van restrictie in de salarissfeer.

Bettman heeft de spelersvakbond te verstaan gegeven dat de competitie niet zal beginnen zonder een arbeidsovereenkomst. Hij heeft de vakbond uitgenodigd plaats te nemen aan de onderhandelingstafel. Bettman ziet 15 oktober als uiterste begindatum om een compleet seizoen van 84 wedstrijden (per club) af te werken.

Uitslagen en standen in Europees voetbal

DEN HAAG — PSV stelde wederom teleur in de Nederlandse eredivisie. Nieuweling NEC wist een welverdiend gelijkspel (2-2) weg te snoepen van de Eindhovenaren. In de warming up voor het duel in het Nederlands betaalde voetbal, raakte de Braziliaan Ronaldo geblesseerd. Hij werd tegen NEC vervangen door Linskens.

De stand in de eredivisie ziet er als volgt uit:

01. Twente	6	4	2	0	10	15-09
02. PSV	5	3	2	0	8	15-06
03. MVV	5	4	0	1	8	12-04
04. Utrecht	5	4	0	1	8	12-06
05. Ajax	4	3	1	0	7	12-02
06. Feyenoord	5	2	2	1	6	08-05
07. Roda JC	5	1	4	0	6	08-06
08. Willem II	6	3	0	3	6	09-07
09. NEC	6	2	2	2	6	09-08
10. Vitesse	6	1	3	2	5	05-10
11. Volendam	5	1	2	2	4	05-07
12. RKC	6	1	2	3	4	08-13
13. Heerenveen	6	2	0	4	4	07-17
14. NAC	4	1	1	2	3	06-09
15. GA Eagles	5	1	1	3	3	07-14
16. Groningen	6	1	1	4	3	08-11
17. Dordrecht'90	6	0	3	3	3	03-11
18. Sparta	5	0	2	3	2	06-10

In de Champions league werden in de vier groepen diverse wedstrijden verspeeld. De uitslagen die werden geregistreerd: Galatasaray (Tur) - Manchester United (Eng) 0-0; IFK Göteborg (Zwe) - Barcelona (Spa) 2-1 (bij rust 0-1); Bayern München (Dui) - Dinamo Kiev (Oek) 1-0 (1-0); Spartak Moskou (Rus) - Paris Saint Germain (Fra) 1-2 (1-0); Steaua Boekarest (Roe) - Hajduk Split (Kro) 0-1 (0-0); Benfica (Por) - Anderlecht (Bel) 3-1 (2-0); AC Milan (Ita) - Austria Salzburg (Oos) 3-0 (1-0) en AEK Athene (Gri) - Ajax (Ned) 1-2 (1-1).

De standen in de vier groepen:

GROEP A

1. Manchester United	2	1	1	0	3	4-2
2. FC Barcelona	2	1	0	1	2	3-3
3. Göteborg	2	1	0	1	2	4-5
4. Galatasaray	2	0	1	1	1	1-2

Het programma op 19 oktober IFK Göteborg - Galatasaray en Manchester United - FC Barcelona.

GROEP B

1. Paris SG	2	2	0	0	4	4-1
2. Dinamo Kiev	2	1	0	1	2	3-3
3. Bayern München	2	1	0	1	2	1-2
4. Spartak Moskou	2	0	0	2	0	3-5

Het schema op 19 oktober: Spartak Moskou - Bayern München en Paris SG - Dinamo Kiev.

GROEP C

1. Benfica	2	1	1	0	3	3-1
2. Hajduk Split	2	1	1	0	3	1-0
3. Steaua Boekarest	2	0	1	1	1	0-1
4. Anderlecht	2	0	1	1	1	1-3

Het wedstrijdprogramma op 19 oktober: Benfica - Steaua Boekarest en Hajduk Split - Anderlecht.

GROEP D

1. Ajax	2	2	0	0	4	4-1
2. AC Milan	2	1	0	1	2	3-2
3. Salzburg	2	0	1	1	1	0-3
4. AEK Athene	2	0	1	1	1	1-2

De planning op 19 oktober: Salzburg - Ajax en AEK Athene - AC Milan.

Nieuwe spelers opgenomen in Franse selectie

PARIJS — De Franse bondscoach Aime Jacquet heeft twee nieuwelingen opgenomen in zijn selectie voor de EK-kwalificatiewedstrijd tegen Roemenië, woensdag in St. Etienne. Het gaat om Franck Durix (Cannes) en Franck Gava (Lyon). Zij vervangen in vergelijking met het het teleurstellend verlopen openingsduel tegen Slowakije (0-0) Jean-Pierre Papin en David Ginalo.

Papin, door Bayern München gekocht van AC Milan, is nog onvoldoende hersteld van een knie-operatie. De aanvaller viel woensdag overigens wel in tijdens de Europa-Cupwedstrijd tegen Dinamo Kiev.

Ginola blijft tot dusver bij Paris Saint Germain ver onder zijn normale niveau. Jacquet koos ook voor vers bloed omdat hij geen beroep kon doen op Didier Deschamps (Juventus) en Youri Djorkaeff (Monaco) wegens blessures. Marcel Desailly (AC Milan) is daarentegen wel van de partij, evenals aanvoerder Eric Cantona (Manchester United).

SPORT AGENDA

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(Bonamweg 49, Brievengat)
(Tel. 376620/376626)
zwembad:
open van 09.00-12 00/14.00-17.00 uur; di.-en do.-morgen gesloten.

PISINA BENNIE LEITO
(Gouverneur Van Slobbeweg z/n, Rif)
open voor publiek-zwemmen (toegang kinderen t/m 14 jaar één gulden en volwassenen twee gulden): vri. van 20.00-22.30 uur; za. van 14.00-17 00 uur en zo. van 12.00-17.00 uur.

SENTRO DI BARIO JANWÉ
dammen:
do. van 15.00-18.00 uur **les en training** voor de jeugd vanaf 8-18 jaar.
Schaakvereniging Janwé:
za. van 09.00-12.00 uur **les en training** voor de jeugd vanaf 7-23 jaar.

SKOL DI DAM STRATEGÍA
(Tel. 612573)
lessen:
do. van 19.30-23.00 uur - **Sentro di Bario Janwé**.
zaterdag van 09.00-12.00 uur - **IPK-gebouw** (naast Martinus mavo, Plasa Brion)

SCHAAKVERENIGING CURAÇAO
(Rust & Burgh)
ma. om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

CURAÇAO BULLETS SKATERS
(Schaatsclub Curaçao).
elke zo. training *in line skates* en *skeelers*. Voor meer informatie **tel.: 377289** (vragen naar Kees).

ZATERDAG

SOFTBAL
(Curaçaose Softball Bond)
AA-klasse
19.30+21.00 uur *play-off* - **Little League Ballpark** (Suffisant).

BOWLING
19.00 uur aanvang marathon - **banen Curaçao Bowlingclub** (Damacor).

ZONDAG

BOWLING
19.00 uur einde marathon - **banen Curaçao Bowlingclub** (Damacor).

WIELRENNEN
(Curaçaosche Wielerbond)
09.00-12.00 uur competitie - **banen rond Sentro Deportivo Kòrsou** (Brievengat)

SOFTBAL
(Curaçao Softball Bond
10.00 uur **(B-klasse)** Sta. Rosa Angels vs Royal Rangers;
12.00 uur **(B-klasse)** Blue Angels vs Atlanta/HCC;
14.00 uur **(A-klasse)** The Rangers vs Happy Angels;
16.00 uur **(A-klasse)** Blue Diamonds vs St. Joris Angels - **Don Nicho Hurtado Ballpark** (Pater Euwensweg).
11.00 uur **(B-klasse) Rising Trotters vs Sta. Maria Blue Jays;**
13.00 uur (A-klasse) Brave Angels vs Las Valientes;
15.00 uur **(A-klasse)** Nuevas Estrellas vs The Birds - **Shon Ki Nicastia Ballpark** (Marchena).

VOETBAL
(Federashon Futbòl Kòrsou)
hubenil
10.00 uur Canisius Boys vs Victory Boys -**Victory Boys-veld**.
10.00 uur Streanan Uni vs Vesta;
12 00 uur Sithoc vs Undeba - **Barberveld**
10.00 uur Jong Colombia vs Jong Holland;
12.00 uur Centro Dominguito vs CH Mahuma - **Suffisant-veld**.
(Amstel Best of the Best)
10.30-17.35 uur vervolg toernooi - **Bonamveld**

BASEBALL
(veteranen)
10 00 uur Yesterday vs Otrabanda;
12 30 uur Amstel vs Punda.
15.00 uur Viejas Glorias vs Kwartier - **Heintje Kool-terrein**

Op Antilliaans schaakkampioenschap

Maduro, Wolf en Ten Bos gaan ongeslagen achtste ronde in

WILLEMSTAD — De Janwé-schakers Sherman Maduro en Rudsel Wolf behielden in de zevende ronde van het Antilliaans schaakkampioenschap hun ongeslagen status en koppositie. Het tweetal, elk met 5½ punten uit zeven wedstrijden, is practisch zeker van plaatsing voor de finalerondes. Maduro deelde afgelopen donderdagavond in Landhuis Zeelandia het beschikbare punt met Ten Bos van Schaakvereniging Curaçao, terwijl ook Wolf remise overeenkwam met Roose.

De voorrondes van het Antilliaans Schaakkampioenschap, gesponsord door computerbedrijf Info'Track, zitten er bijna op. De laatste serie van zestien wedstrijden wordt volgende week dinsdag verspeeld. De eerste acht schakers gaan door naar de finales, waarbij kampioen Louis Alvin Smith en subkampioen Han Neumann zich ook zullen voegen.

Drie schakers gaan de achtste ronde van het Antilliaans schaakkampioenschap ongeslagen tegemoet. Maduro en Wolf hebben elk vier overwinningen en drie remises geregistreerd en houden elkaar broederlijk gezelschap op de eerste plaats. Die Janwé-schakers staan een half punt verwijderd van de naaste concurrenten. Een van die opponenten is de eveneens ongeslagen Ten Bos, die op een gedeelde derde plaats staat. Hij heeft drie winstpartijen en vier puntendelingen achter zijn naam staan.

In de zevende ronde noteerde de wedstrijdleiding vier remises bij de eerste vier borden. Aan het eerste bord namen de ongeslagen Ten Bos en Maduro geen risico's en deelden het beschikbare punt. Zowel Wolf als Roose probeerde in eerste instantie op de winst te spelen, maar uiteindelijk kwamen de twee rivalen alsnog remise overeen. Datzelfde resultaat geldt voor Chin-A-Lien en Bet. Beide schakers moesten genoegen nemen met de puntendeling, alhoewel ze liever het volle punt wilden veroveren.

Sagredo veroverde met zwart een mooi resultaat tegen Izijk, die in de laatste twee ronde wat is terug gevallen. Eerst stond hij alleen op kop. In de zesde ronde verloor hij zijn eerste partij en een ronde verder speelt hij met de witte stukken remise tegen Sagredo. De Castro voegde zich bij de top-vijf door in de zevende voorronde Martina terûg te wijzen.

UITSLAGEN

De volledige uitslagen: Ten Bos - Maduro ½-½; Roose - Wolf ½-½; Izijk - Sagredo ½-½; Chin-A-Lien - Bet ½-½; De Castro - Martina 1-0; Zalm - Thomas 0-1; Barkmeyer - Moron 0-1; Chin-A-Tam tegen Den Haan 0-1; Picus - Renaud 0-1; Henriquez - Blanken 1-0; York - Van Eps 1-0; Linschoten - Pieter 0-1; C.Flanders - Plaate 0-1; Otten - Diaz 0-1; Girigorie - Vorgers 1-0; Davelaar - Browne 0-1 en Clement - U.Flanders 0-1.

De ranglijst ziet er als volgt uit (de eerste vijftien plaatsen): 1/2. Maduro en Wolf 5½ punten uit zeven wedstrijden; 3/5. Izijk, Ten Bos en De Castro 5; 6/11. Roose, Bet, Chin-A-Lien, Sagredo, Moron en Thomas 4½; 12/15. Martina, Den Haan, Renaud en Henriquez 4 punten uit zeven partijen.

De volgende wedstrijden staan op het programma voor volgende week dinsdag: Maduro - De Castro; Wolf - Ten Bos; Thomas - Izijk; Chin-A-Lien - Roose; Bet - Moron; Den Haan - Sagredo; Martina - Renaud; Plaate - Henriquez; Zalm - York; Diaz - Pieter; Blanken - Barkmeyer; Girigorie - Chin-A-Tam; Picus - Linschoten; U. Flanders - C. Flanders; Vorgers - Browne en Clement - Otten.

Die laatste serie wedstrijden beginnen om klokslag 19.30 uur. Alle schaakliefhebbers zijn welkom om de achtste tevens laatste voorronde bij te wonen in Landhuis Zeelandia.

The 12th ASIAN GAMES HIROSHIMA 1994

VOETBAL / NURNBERG — **Een rechtbank in Nürnberg heeft de voormalige penningmeester van FC Nürnberg, Ingo Bobel, veroordeeld tot een gevangenisstraf van drie en een half jaar. De 47-jarige Duitser had ruim 650.000 gulden uit de clubkas gestolen en de belastingdienst voor een bedrag van 7 ton benadeeld. Bobel, die in 1992 werd ontslagen, werkte vele jaren met een zwarte kas. Hij zat al veertien maanden in voorarrest.**

Aziatische Spelen: programma

	1 Zat	2 Zon	3 Man	4 Din	5 Woe	6 Don	7 Vry	8 Zat	9 Zon	10 Man	11 Din	12 Woe	13 Don	14 Vry	15 Zat	16 Zon
Opening- en slot ceremonies		●														●
1 Atletiek									●	●	●	●		●	●	●
2 Zwemmen			●	●	●	●	●	●	●		●	●	●	●	●	
3 Boogschieten						●	●	●	●	●						
4 Badminton							●	●	●		●	●	●	●	●	
5 Baseball									●	●	●		●	●		
6 Basketball			●	●	●	●	●	●	●	●		●	●	●	●	
7 Bowling					●	●	●	●	●	●	●					
8 Boksen				●	●	●	●	●	●	●	●		●			
9 Kanoen					●	●	●	●	●	●						
10 Wielrennen									●		●	●	●	●	●	
11 Paardrijden			●		●		●		●							
12 Schermen			●	●	●	●	●	●	●	●						
13 Voetbal	●		●	●	●	●	●		●	●	●	●	●		●	●
14 Golf						●	●	●	●							
15 Gymnastiek			●	●	●	●			●	●						
16 Handbal					●	●	●	●	●	●	●	●	●	●		
17 Hockey			●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
18 Judo												●	●	●	●	
19 Kabaddi												●	●	●		
20 Karate			●	●	●											
21 Moderne Pentathlon									●	●	●					
22 Roeien							●	●	●	●						
23 Sepak Takraw												●	●	●	●	
24 Schieten							●	●	●	●	●	●	●	●		
25 Softball			●	●	●	●	●									
26 Soft Tennis									●	●	●	●	●	●		
27 Tafeltennis					●	●	●	●	●		●	●	●	●		
28 Taekwondo								●	●							
29 Tennis			●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●			
30 Volleyball			●	●	●	●	●		●	●	●	●	●		●	●
31 Gewichtheffen			●	●	●	●	●	●	●	●						
32 Worstelen				●	●	●		●	●	●						
33 Wushu												●	●	●		
34 Zeilen				●	●	●	●		●	●	●					

AFP Amigoe grafiek

Nederlandse eredivisie

Na lange tijd weer een volledig speelschema

DEN HAAG — De eredivisie kent komend weekeinde voor het eerst sinds geruime tijd weer een volledig programma met negen wedstrijden. Voor de Nederlandse vertegenwoordigers in de Europese bekertoernooien wordt het de tweede wedstrijd in een tijdsbestek van enkele dagen. Van de vijf clubs heeft Feyenoord de kortste rust. De Rotterdammers moeten donderdagavond nog aantreden voor het duel tegen Zalgiris in de strijd om de beker voor bekerwinnaars.

De Rotterdammers naar FC Groningen. De twee clubs ontmoeten elkaar op 5 oktober opnieuw in Groningen in de strijd om de KNVB-beker. Feyenoord dient zich in Groningen te herstellen van het verlies (0-2) dat het afgelopen zondag in de Kuip tegen Willem II leed. Normaal gesproken moeten de door interne conflicten verscheurde Rotterdammers in het noorden kunnen winnen.

Koploper FC Twente, uitgeschakeld in de strijd om de UEFA-beker moet zijn eerste plaats op de ranglijst verdedigen bij Willem II, dat door het succes tegen Feyenoord ongetwijfeld mentaal gesterkt is. Een gelijkspel lijkt in Tilburg een redelijke voorspelling.

MVV, tweede achter Twente, krijgt bezoek van NAC dat de competitie niet indrukwekkend is gestart. Het MVV-elftal is op eigen terrein favoriet. PSV zal zich bij NEC moeten herstellen van de teleurstelling die de uitschakeling door Bayer Leverkusen in het UEFA-bekertoernooi betekende. PSV zal zijn ongeslagen record in de eredivisie ongetwijfeld behouden.

Een klassieker wordt zondag op Spangen het duel Sparta - Ajax. Sparta zorgt op eigen terrein wel eens voor verrassingen. De Rotterdammers zullen ongetwijfeld ervaren dat Ajax, na de knappe tweede overwinning in de Champions League tegen AEK in Athene, geen cadeautjes weggeeft.

FC Utrecht is ook op zoek naar revanche. De Utrechters werden afgelopen zondag verdrongen van de kop van de eredivisie door het verlies van 2-3 bij MVV. Volendam komt op bezoek in Nieuw Galgenwaard en zal waarschijnlijk al blij zijn wanneer het een punt aan het treffen overhoudt. Roda JC is evenals PSV, Twente en Ajax nog ongeslagen. De Limburgers speelden dit seizoen vier van hun vijf wedstrijden gelijk.

Bij Dordrecht'90 lijkt een puntendeling opnieuw voor de hand te liggen. Vitesse werd ook uitgeschakeld in de strijd om de UEFA-beker. De Arnhemmers gaan op bezoek in Deventer. Wanneer zij de vermoeienissen van de reis naar Parma hebben verwerkt, lijkt winst voor de hand te liggen. Heerenveen en RKC staan op de ranglijst met vier punten. Het thuisvoordeel van de Friezen is waarschijnlijk de doorslaggevende faktor in dit duel.

Wereldrecord van de eeuw

BRISBANE — Zwemidool Kieren Perkins heeft er in Australië een concurrent bij. Haar naam is Mary Maina en ze zwom in Brisbane het wereldrecord van de eeuw. Bij de wereldspelen voor veteranen legde Maina de 50 meter vrije slag af in 5 minuten en 12,34 seconden, een nieuwe toptijd in de categorie boven 100 jaar.

De krasse Australische is 101. Zij is dan ook de enige deelneemster in haar leeftijdsgroep. "Ik denk dat ik blij ben dat het voorbij is", zei ze over haar prestatie. "Nu op naar de dopingcontrole."

Maina, die bij haar geslaagde recordpoging ongeveer tien keer zo langzaam was als Perkins bij de zijne op de 1500 meter, begon pas na haar 90ste verjaardag met wedstrijdzwemmen. Ze heeft een *pacemaker* die zij echter pas op zeer hoge leeftijd kreeg.

NOCNSF bezorgd over stichting Topsupport

PAPENDAL — Door middel van een brief aan alle sportbonden heeft NOCNSF zorg over de onlangs opgerichte stichting Topsupport uitgesproken. Er is intussen een vorm van samenwerking, maar deze wordt door voorzitter Wouter Huibregtsen 'fragiel' genoemd. Topsupport, met oud-keeper Hans van Breukelen en oud-wielrenner Maarten Ducrot als trekkers, zet ex-topsporters in bij de begeleiding van talentvolle sportlieden.

NOCNSF beheert zelf een afdeling individuele begeleiding, onder leiding van Johan van der Haar. Hij is inmiddels opgevolgd door Marcel Sturkenboom. Voor de kwaliteit en uitvoering is het Olympisch netwerk ontwikkeld.

Huibregtsen vindt Hans van Breukelen en Maarten Ducrot leuke mensen. Dat wil hij gezegd hebben. "Wij willen de initiatieven ook niet afkappen of tegenhouden, maar het moet wel in een kader passen." Van Breukelen noemt zijn stichting Topsupport een kweekvijver voor de Nederlandse Olympische ploeg. Ducrot benadrukt dat Topsupport volledig zelfstandig is en blijft.

De afspraak tussen NOCNSF is er in gelegen dat Topsupport afstand doet van een talentvolle sporter als deze doorstoot naar de nationale jeugd- of seniorenselectie (de A- en B-categorie sporters). NOCNSF schrijft aan de bonden dat in het overleg twee breekpunten liggen: 1. de wijze van overdracht en 2. het commercieel karakter en beleid van Topsupport. Met als mogelijkheid direct conflicterende sponsoring.

Verdere verloop van het overleg is, volgens Sturkenboom, moeilijk te voorspellen. Hij liet de bonden bovendien weten dat de individuele begeleiding, inclusief de Olympische kernploeg, vanaf 1 januari met een uitgebreid budget wordt voortgezet.

NOCNSF en sportbonden maakten deze week officieel kennis met Erica Terpstra, staatssecretaris voor Sport. Zij stelde voorzitter Huibregtsen gerust met de mededelingen dat zij zich sterk zal blijven maken voor het Fonds-voor-de-Topsport en ook de Krasloterij overeind wil houden.

Arbiter ziet fles doelman Konrad raken

MILAAN — De hoop van AC Milan op een milde straf wegens het 'flesincident' in het duel met Austria Salzburg is verflauwd. De Italiaanse kranten wisten vrijdag tenminste te melden dat de Zweedse arbiter Leif Sundell heeft gezien dat doelman Otto Konrad aan het hoofd werd geraakt door een plastic fles met water. Sundell heeft dat ook in zijn rapport aan de UEFA gezet.

Niettemin blijft Milans advocaat Leandro Cantamessa optimistisch. "Volgens de reglementen van de UEFA kan een echt zware straf pas worden opgelegd als Salzburg de geblesseerde speler niet meer had kunnen wisselen. Dat was echter niet het geval", zei hij vrijdag.

Fabio Capello, de trainer van AC Milan, betichtte Otto Konrad opnieuw van toneelspelen. Austria Salzburg heeft officeel protest aangetekend tegen de uitslag (3-0) van de wedstrijd voor de Champions League in de groep waarin ook Ajax speelt.

De UEFA kan besluiten het duel over te laten spelen. In het ergste geval kan echter ook het resultaat worden omgedraaid, waardoor titelverdediger AC Milan met 0-3 zou verliezen. De Europese voetbalbond beslist op 6 oktober.

Eltingh naar halve finales

KUALA LUMPUR — Jacco Eltingh, bij het tennistoernooi van Kuala Lumpur als tweede geplaatst achter zijn snel uitgeschakeldedubbelspelpartner Paul Haarhuis, heeft vrijdag binnen een uur de halve finales bereikt. De Heerdenaar won in 59 minuten met 6-3 en 6-2 van de Maleisische kampioen Adam Malik.

Hij neemt het zaterdag op tegen de Australiër Todd Woodbridge, die zijn belangrijkste successen doorgaans ook boekt in het dubbel (met Mark Woodforde). Eltingh dankte zijn vlotte zege aan goed serveren en volleren.

"Ik had de laatste tijd enige problemen met m'n eerste opslag, maar het begint er nu op te lijken. Als ik de stijgende lijn kan doortrekken, maak ik hier een goede kans op de titel", zei Eltingh. Zijn overklaste opponent moest de Nederlander volkomen gelijk geven. "Eltingh speelde op een geheel ander niveau dan ik", was het commentaar van Malik.

Gullit mist afscheidsduel

EINDHOVEN — Ruud Gullit heeft afgezegd voor de afscheidswedstrijd van Hans van Breukelen op donderdag 6 oktober. Het bestuur van zijn club AC Milan heeft Gullit namelijk geen toestemming gegeven voor die ontmoeting.

Hans van Breukelen, nu actief in zijn eigen stichting Topsupport, komt op 6 oktober voor een laatste keer in actie.

Als reden voor verstek, werd opgegeven het overladen programma van Ruud Gullit. De wedstrijd gaat tussen het huidige PSV en een combinatie van oud-PSV en het Nederlands elftal uit 1988. Gullit speelde voor de Eindhovense eredivisieclub alvorens hij Nederland verruilde voor Italië.

Karel Arends voorzitter voetbal commissie

ORANJESTAD — De Commissie van Vijf, die benoemd werd nadat op woensdag dertien clubs met een motie van wantrouwen het bestuur van de Arubaanse Voetbal Bond (AVB) naar huis stuurde, heeft onderling de functies verdeeld.

Commissie-voorzitter is Karel Arends (Riverplate), secretaris Edwin Lopez (Universal), penningmeester Giovanny Croes (La Fama), terwijl Jossy Figaroa (Bubali) belast is met de secties Liprof en Lifida, en José 'Buchi' Wever met de Amateur Liga en de scheidsrechters.

De commissie heeft de clubs uitgenodigd voor een eerste vergadering op 6 oktober om 19.30 uur in het Guillermo Trinidadstadion. Op deze vergadering ontvangen de clubs de nodige documenten voor het voordragen van kandidaten voor een nieuw bestuur of voor uitbreiding van de Commissie van Vijf tot een Commissie van Zeven.

Verwacht wordt, dat de clubs zullen kiezen voor het handhaven van de commissie in plaats van nu een nieuw bestuur te kiezen. In februari moet volgens de statuten een nieuw bestuur worden gekozen en daarom voelt men er niet veel voor om nu een bestuur te kiezen welke in februari al moet aftreden.

De huidige voetbalcompetities worden gewoon voortgezet omdat deze niet door het AVB-bestuur maar door de verschillende secties, zoals Li-Prof, Li-Ama en Lifida worden geleid.

China ziet af van boycot

Chinese sporters toch naar Aziatische Spelen

PEKING — De Chinese autoriteiten gaan niet over tot een boycot van de Aziatische Spelen die het komend weekeinde in de Japanse stad Hiroshima worden geopend. China is echter wel zo boos over het Japanse besluit om vice-president Hsu Li-Teh van Taiwan toe te staan het evenement bij te wonen dat er een officieel protest bij de Japanse regering is ingediend.

Peking beschouwt Taiwan namelijk als een opstandige Chinese provincie. Verder besloot China het aangekondigde bezoek van de hooggeplaatste regeringsfunctionaris Li Tieying aan Hiroshima in te trekken.

De Aziatische Spelen worden net als de Olympische Spelen eens in de vier jaar gehouden en duren twee weken (2-16 oktober). China stuurt naar het evenement een imposante afvaardiging van 568 sportmensen. Daarbij rekenen de Chinezen op meer dan honderd gouden medailles. De recordoogst van 183 gouden plakken van vier jaar geleden in Peking zal volgens de verwachtingen bij lange na niet worden gehaald, omdat voor het eerst vijf voormalige Sovjetlanden deelnemen en Japan voor het oog van de eigen natie sterker voor de dag zal komen.

In totaal zullen aan het toernooi in 34 takken van sport ruim 7300 atleten en officials uit 42 landen meedoen. Japan is actief met 637 sporters, Zuid-Korea stuurt 558 atleten. Irak is sinds de Golfoorlog van deelneming uitgesloten.

De Aziatische spelen werden in 1951 op initiatief van India voor de eerste keer in New Delhi gehouden. Toen kwamen 489 sporters en officials uit elf landen uit in zes takken van sport. Daarna kwamen de wedstrijden naar Bangkok (1966, 1970, 1978), Manila (1954), nogmaals New Delhi (1982), Jakarta (1962), Seoul (1986), Teheran (1974), Tokyo (1958) en Peking (1990). De dertiende editie, in 1998, zal weer in Bangkok plaatsvinden, voor 2002 is Taiwan kandidaat.

Overigens nadert een zware tyfoon, genaamd Orchidee, de kust bij Hiroshima. Volgens weerkundigen zal het natuurgeweld in de loop van donderdag Japan bereiken, vergezeld van windstoten tot 180 kilometer per uur en zware regenval. De tyfoon zou het vliegverkeer en daarmee de aankomst van verscheidene delegaties voor de Aziatische Spelen in de war kunnen sturen. De organisatoren hebben aangekondigd uit voorzorg tenten, aanwijsborden en schuttingen tijdelijk weg te halen om de schade zoveel mogelijk te kunnen beperken.

Betuursleden voor de boksbond

ORANJESTAD — Aruba Boxing Association (ABA) heeft tijdens een buitengewone vergadering in het Militair Tehuis zeven nieuwe bestuursleden gekozen om het aantal bestuursleden weer op negen te brengen.

Het ABA-bestuur is nu samengesteld uit voorzitter Wenceslao Vrolijk, vice-voorzitter Wendel Pablo en de zeven nieuw gekozen leden: Coleta Zschuschen, Sharon Colina, Marieta Henriquez, Jeanny Falcon, Hubert Wester, Hugo Mohammed en Cyril Benders.

Maradona stapt naar de rechter

BUENOS AIRES — Diego Armando Maradona geeft de strijd niet op. De Argentijn heeft aangekondigd zijn schorsing bij de civiele rechter aan te vechten. De internationale voetbalbond FIFA sloot de ex-international voor 15 maanden uit wegens het gebruik van het verboden middel efedrine tijdens het WK-Voetbal in de Verenigde Staten.

Een gratieverzoek van de Argentijnse president Carlos Menem schoof de FIFA terzijde. "Ik kan moeilijk begrijpen dat de FIFA een verzoek van een staatshoofd zo achteloos afwijst", verklaarde Diego Maradonna in een radio-interview.

Menem stuurde het verzoek op 17 september naar voorzitter Joao Havelange van de FIFA. Zonder succes tot nu. De 33-jarige Maradona doodt zijn tijd op dit moment als onbezoldigd assistent-trainer van Cesar Luis Menotti bij Boca Juniors.

NOTITIES UIT PARAMARIBO

door Max Ooft

PARAMARIBO (m- binnen enkele dagen een verbazingwekkende stijging voorgedaan van de koersen op de zwarte markt voor **vreemde valuta.** De koers voor de dollar, die officieel (Centrale Bank richtkoersen) nog rond Sf.190,- voor één US dollar bedraagt, is op de illegale parallelmarkt plotseling gestegen naar Sf.260 en hoger voor de dollar. De stijging van de koersd heeft onmiddellijk geweldige prijsstijgingen tot gevolg gehad, enkele grote winkels sloten de deuren voor het publiek om de prijzen van hun goederen te kunnen aanpassen. De oorzaak van de stijging wordt gezocht in het bekend worden van een vernietigend rapport van het Warwick Instituut over de economie vn Suriname en de richting die het opgaat. Het Warwick Instituut begeleidt op verzoek van Suriname het in gang zijnde Structureel Aanpassingsprogramma (SAP) en bracht een periodiek verslag uit. Aan de hand hiervan, plus rapportage door het IMF, zal Nederland beslissen of de ontwikkelingshulp aan Suriname volledig hervat zal worden.

Het rapport van Warwick maakt er melding van dat de Surinaamse regering bij lange na niet op schema is wat betreft de maatregelen van het SAP. Zo moeten volgens het programma nog vele subsidies worden afgeschaft, prijzen van brandstof, elektriciteit en dergelijke op een realistisch niveau worden gebracht, het ambtenarenbestand worden uitgedund, staatsbedrijven worden geprivatiseerd en forse belastingen worden geheven, tegelijk met een betere organisatie van het sociaal vangnet (voorzieningen voor de armste groepen). Warwick voorspelt onder andere, dat als de regering niet ingrijpt, de koers voor de dollar binnen enkele maanden naar zelfs Sf.640 kan stijgen.

Valutahandelaren hebben hier effectief op gereageerd en de koersen kunstmatig opgeschroefd. Bovendien was de Centrale Bank van Surinmae nog steeds gesloten wegens de staking van de werknemers voor een beter salaris, en zijn er daar nauwelijks officiële deviezentransacties en bijbehorend overheidsingrijpen mogelijk.

Er is een zware storm van protest ontstaan tegen de regering, die wordt verweten in de greep te zijn van 'deviezenbaronnen'.

* * *

President Ronald Venetiaan heeft op de ontwikkelingen géén passend antwoord gegeven tijdens de jaarlijkse, formele aanbieding ter goedkeuring van de **overheidsbegroting** over het dienstjaar 1995 aan het Surinaamse parlement. Bij de aanbieding deed de president verslag van voorgenomen beleidslijnen, die in algemeenheid werden opgesomd. Volgens de ingediende begroting zullen overheidsinkomsten en -uitgaven in 1995 elkaar in evenwicht moeten houden op een niveau van Sf.25,8 miljard. Er vinden belangrijke verschuivingen plaats op de begroting; personele kosten moeten terugvallen van 40 procent (1994) van de begroting naar 23 procent in 1995, terwijl subsidies ten opzichte van 1994 zullen toenemen van 24 procent naar 62 procent. President Venetiaan zei ervan bewust te zijn dat de roep om aftreden van zijn regering groter wordt, maar stelde dat de regering 'niet naar huis zal gaan, omdat het volk haar mandaat heeft gegeven, en omdat ze niet zal toestaan dat schijndemocraten de macht overnemen en een ander soort crisis creëren, waarin niemand er helemaal zeker van kan zijn dat de mensenrechten geëerbiedigd worden en de staatsmacht niet wordt aangewend voor zaken die het daglicht niet kunnen verdragen'. Met betrekking tot de 'vijf tot zeven valutabonzen' zal deze regering hen de kans bieden uit de illegaliteit te treden en niet een strijd tegen hen aan te knopen, aldus de president.

Julles Wijdenbosch, fractieleider van de oppositionele revolutionaire partij NDP, heeft de aanbieding van de begroting ongrondwettelijk genoemd, aangezien de begroting over 1994 nog niet eens is goedgekeurd noch geëvalueerd, terwijl er vele forse overschrijdingen zijn geweest ten opzichte van de ontwerpbegroting. Hij noemde de regering-Venetiaan de grootste kampioen in het schenden van de Surinaamse rechtsstaat.

* * *

In Paramaribo is opgericht het '**Mr Jagernath Lachmon Instituut**'. Het instituut dat de naam draagt van de huidige parlementsvoorzitter, die al 45 jaar actief is in de volksvertegenwoordiging, werd opgericht op de verjaardag van Lachmon, 21 september. Er zullen politiek-bestuurlijke en staatsrechtelijke vraagstukken en ontwikkelingen worden bestudeerd en erover worden gepubliceerd, voorlichting worden ontplooid en trainingen worden verzorgd. Centraal zal staan, de verbroederingspolitiek die Lachmon nastreeft. De eerste voorzitter van het bestuur is Shardanand Harinandansingh en ondervoorzitter Tjan Gobardhan.

LTCTLTg zal het zuidelijk gelegen indiaanse dorp Kwamalasemutu van elektriciteit worden voorzien middels de aanleg van ongeveer tweehonderd **zonnepanelen** voor ruim 140 woningen, vergaderzaal, polikliniek en vliegveld. Het project wordt gefinancierd uit Nederlandse ontwikkelingsgelden.

* * *

Anand Ramnarain is de **jeugddamkampioen** van Suriname geworden, na een spannende tweekamp, tegen de runner-up en jeugdkampioen van het vorig jaar, Rodjan Sharief. Na de reguliere ronden in de nationale jeugdcompetitie stonden Sharief en Ramnarain op gelijke hoogte, hoewel laatstgenoemde een beter puntensaldo volgens het Sonnenbornsysteem had. De damregels schrijven in dat geval eerst een tweekamp van drie partijen voor alvorens het puntensaldo van kracht kan worden. Hetzelfde deed zich voor in de strijd om het seniorenkampioenschap, waar John Sadiek met evenveel winstpunten eindigde als rivaal Gerson Bendt, en pas na een tweekamp kampioen werd.

* * *

Door de late aanvoer van krantenpapier is het enige **ochtendblad** van Suriname, *De Wasre Tijd*, genoodzaakt geweest haar deuren te sluiten voor ongeveer twee weken. De krant, die papier vanuit Nederland krijgt aangevoerd, moest wachten tot het schip voldoende andere lading had om te kunnen vertrekken naar Suriname. Het enige dagblad dat nu verschijnt in Suriname, is het avondblad *De West*.

* * *

De Surinaamse journalistenvereniging heeft haar bezorgdheid uitgesproken over de salariëring van journalisten. Ook hier is de *brain-drain* merkbaar, en vindt er nauwelijks aanwas plaats. De vereniging denkt aan een systeem van een collectieve arbeidsovereenkomst om de financiële positie veilig te kunnen stellen, en zal van de overheid randvoorwaarden afdwingen om de positie van de journalist te verbeteren.

* * *

De Vereniging van Padiproducenten (VPP) heeft laten weten de richtprijs voor de verkoop van padi, vastgesteld door het ministerie van Handel en Industrie onder leiding van minister Richard Kalloe, niet te zullen hanteren, maar haar eigen prijs van Sf.3000,- per baal te blijven hanteren. Het ministerie ligt al geruime tijd overhoop met padi- en rijstproducenten in verband met de hoogte van de verkoopprijzen. Het ministerie verwijt de producenten hoge binnenlandse winsten te maken, hetgeen ten nadele uitvalt van de export en dus deviezenopbrengsten voor het land. De producenten vinden de calculaties van de minister onrealistisch tegen de achtergrond van de snelle inflatie.

Uit gesprek met Gilds blijkt:

Voorhoeve verwacht dit jaar oplossing 'defensiegelden'

SCHIPHOL — de kwestie over de uitbetaling door Nederland van achterstallige soldij aan Surinaamse militairen wordt nog dit jaar opgelost, zo verwacht minister Voorhoeve van defensie. De bewindsman liet zaterdag weten dat defensie een landsadvocaat in de arm heeft genomen die over zes weken een voorstel op tafel moet leggen dat zowel voor Den Haag als Paramaribo acceptabel is. Lukt dat, dan kan de zaak worden afgerond.

Voorhoeve had zaterdag op Schiphol een onderhoud met zijn Surinaamse ambtgenoot Gilds, die een tussenstop maakte in zijn reis naar Indonesie. De bewindslieden trokken ruim anderhalf uur uit voor hun eerste kennismaking en bespraken enkele lopende zaken. Het uitbetalen van de achterstallige soldij, de zogeheten suppletieregeling, bemoeilijkt al jaren de Nederlands-Surinaamse samenwerking op defensiegebied. Een aantal Surinaamse militairen zegt in aanmerking te komen voor een aanvulling op de wedde, die den haag hen heeft toegezegd toen ze bij de Surinaamse onafhankelijkheid (1974) overstapten naar het leger van Suriname. Nederland schortte de uitbetaling begin jaren '80 op omdat enkele van deze militairen verdacht werden van betrokkenheid bij de decembermoorden.

Ondanks de suppletiekwestie zijn Gilds en Voorhoeve positief over verdere defensiesamenwerking. Zij werden het zaterdag in beginsel eens over een convenant voor verdere samenwerking. Alleen met betrekking tot de financiering van zogeheten "lokale kosten" in Suriname moet Voorhoeve nog overleg voeren met minister Pronk voor Ontwikkelingssamenwerking.

Gilds vroeg zijn Nederlandse collega ook bij te springen in de behandeling van vijf Surinaamse burgers die specialistische medische hulp nodig hebben. Het gaat daarbij om personen die een kleine prothese moeten krijgen aangemeten of last hebben van ernstig oogletsel. Defensie gaat na of het mogelijk is de patienten met een militair toestel naar Nederland te halen. Tevens wordt bekeken of een tegemoetkoming in de kosten mogelijk is.

WILLEMSTAD — Prof mr J.W. Zwemmer zal op 5 oktober in UNA-zaal JO-4 een lezing houden onder de titel *Fair Share in koninkrijksverhoudingen*. Zwemmer is hoogleraar belastingrecht aan de Universiteit van Amsterdam.

In de lezing zal de hoogleraar ingaan op de ontwikkeling van de eerlijk-delengedachten in de belastingheffing en de gevolgen daarvan voor de fiscale betrekkingen tussen de landen van het koninkrijk. De lezing begint om 20.00 uur en belangstellenden zijn welkom.

Combinatie van inkt met inkt

door Nel Casimiri

Arawak Clay Products ontwikkelt zich de laatste maanden tot een gevestigde galerie. Steeds meer kunstenaars vinden de weg naar de ruimte boven aan de trap waar Petra van der Geest exposities organiseert. Deze maand exposeren daar Sandra Leonora en Joanna Zwager. Ze maken allebei kleine inkttekeningen en daarmee houdt de overeenkomst op. Kleine, tengere, donkere Curacaose Sandra, beter bekend als danseres, naast de lange, statige hoogblonde Johanna, in de eerste plaats sportvrouw, vormen zelfs als vriendinnen een contrast en die tegenstelling is ook in hun werk terug te vinden.

Sandra Leonora werkt in zwart/wit. Haar figuren, vooral vrouwen, zijn in elkaar verwerkt, met ronde lijnen. Met arceringen worden die tekeningen uitgewerkt, of nog verder ineenverstrengeld, als het ware. De tekeningen van Sandra Leonora doen me denken aan haar dansen, heel sterk naar binnen gekeerd. Haar techniek komt overeen met die van Elis Juliana, zij het dan, dat zijn werk juist naar buiten wil laten zien, tonen. Elis Juliana werkt ook, zeker de laatste jaren, veel minitieuzer, met een vergrootglas zelfs.

Sandra Leonora werd geboren op Curacao in 1951. Na haar middelbare schoolopleiding vertrok zij naar Nederland om agogische wetenschappen te studeren. Na haar kandidaats switchte ze om naar de theaterschool voor een opleiding tot moderne dans. Maar dat was het ook niet.

In Londen ontdekte ze de Afrikaanse dans. Daarin kon zij zich vinden en daarin heeft zij zich gespecialiseerd. Ze heeft twee maanden door Afrika gereisd, Senegal, Gambi, Guinee Bissau, om zich verder te oriënteren. Terug in Nederland ging ze lesgeven en optreden met die Afrikaanse dansen, al noemde ze het ook toen al Afrocaribisch omdat ook haar eigen achtergrond meespeelde.

In 1983 kwam Sandra Leonora terug naar Curaçao. Ze werkt bij de Dienst Cultuur als onderzoeks- en documentiemedewerkster. In het Black-Art-Center in Londen is Sandra begonnen met tekenen, meestal op vodjes papier of in haar agenda, tot een Nigeriaanse vriend haar uitlegde dat daarvoor schetsboeken bestaan. Haar thema's toen waren de sociale situatie van de zwarte mensen in Londen, en Afrika in het Caribisch Gebied. Een van haar tekeningen werd in Nederland door de Sticusa aangekocht. Ook heeft ze tekeningen gepubliceerd in een Caribische (vrouwen)gedichtenbundel en in b.v. "Mundu yama sinta mira" Haar thema's van nu zijn vogels, maar in de eerste plaats vrouwen.

Johanna Zwager werd geboren in Nederland, in 1958. Een paar jaar geleden besloot zij met haar leven tot dan toe te breken en te gaan rondreizen 'om mijn eigen grenzen te ontdekken'. Zo kwam ze twee jaar geleden op Curaçao aan, waar ze sindsdien is blijven wonen. Johanna heeft geen opleiding in de kunst gehad, maar maakt kleine tekeningetjes als een soort dagboek. Oorspronkelijk lag het in de bedoeling daar bij thuiskomst een kinderboek van te maken, een boek dat haar belevenissen op reis liet zien. Anderen zagen haar tekeningetjes en waren enthousiast, stimuleerden haar ze te exposeren. Een eerste kleine expositie werd vorig jaar gehouden bij Jaanchie Christiaan op Westpunt. Alle tekeningen waren toen nog in zwart/wit. Sindsdien heeft Johanna kleine kleuraccenten aangebracht in haar tekeningen, die het werk verlevendigen.

De tekeningen van Johanna Zwager zijn heel los, ze waaien als het ware met de wind mee. Het zijn momentopnamen, snapshots: een zonnebader op het strand (van de voeten af gezien), een gebroken hak, een paar schoenen, wat fruit, of naast elkaar de grote ronde billen van een paard en van een vrouw. Haar oog valt erop en ze knipt af. In enkele lijnen. Het is speels werk dat vaak een glimlach opwekt.

De gezamenlijke expositie werd voor beide apart geopend door een vriendin. Freda Torringa opende de expositie van Johanna Zwager met een vrolijke anekdote, Judith Fernandez opende de expositie van Sandra Leonora met een serieuze inleiding. Ze kennen elkaar goed.

Eigenaar fruitbarkje meestal vrijuit in smokkelgevallen

WILLEMSTAD — Fruitbarkjes die smokkelwaar aan boord blijken te hebben kunnen niet zomaar in beslag worden genomen. Het is juridisch heel moeilijk te bewijzen dat de eigenaar van het barkje op de hoogte was van het misdrijf - een voorwaarde om tot inbeslagname te kunnen overgaan. Zo antwoordt minister Ys op vragen van PAR-statenlid Edgar Leito.

Bovendien is de Algemene Verordening In-, Uit- en Doorvoer dermate verouderd, "dat succes niet op voorhand verzekerd is indien aangestuurd zou worden op een strafvervolging", schrijft Ys. De minister zal de commissie die belast is met de herziening van de accijns- en douanewetgeving vragen aan die problematiek aandacht te geven en met voorstellen te komen.

Het is echt [illegible] an de officier van justitie [illegible] te beslissen of er een strafvervolging wordt ingesteld of dat betrokkene een boete krijgt opgelegd.

Rob Salas: beunhazen op huizenmarkt

WILLEMSTAD — Volgens makelaar Rob Salas zijn er beunhazen bezig op de huizenmarkt die door hun ondeskundigheid de prijzen onder druk zetten. "Er ontstaat een kunstmatige economie, waardoor huizenkopers en de samenleving gedupeerd raken"

Volgens Salas proberen nieuwkomers op de markt een bestand op te bouwen door verkopers een zeer hoge prijs te bieden voor hun huis. Omdat het dan lang kan duren voor het onroerend goed verkocht wordt, worden de verkopers aan het lijntje gehouden met argumenten als: "De prijzen zijn aan het zakken", of: "Tijdelijke bankrestricties maken het vinden van een hypotheek moeilijk". Het komt voor dat uiteindelijk een huis dat aangeboden werd voor NAf.1,8 miljoen, verkocht wordt voor NAf.800.000.

"Wie een nieuwbouwhuis of appartement wil kopen, moet zich kritisch opstellen", adviseert Rob Salas. "Het is soms lastig om de werkelijke oppervlakte te berekenen omdat de maten of verhoudingen niet kloppen". Op Curaçao kan iedereen zich uitgeven voor makelaar. Daar is geen controle op. Een aantal makelaars heeft zich daarom verenigd in de AVMT, de Antilliaanse Vereniging van Makelaars, die bepaalde eisen van deskundigheid stelt.

BONAIRE AGENDA

POLITIE:	8000/
BRANDWEER:	8222/
TAXICENTRALE:	8845
HOSPITAAL:	8900/
fax	7446/
alarmnr.	14
BEJAARDENTEHUIS:	8350

****

AIDSLIJN
Bel 7055 op ma. en di. van 19.00-20.00 uur

****

OPENBARE BIBLIOTHEEK
openingstijden voor het publiek:
Kralendijk:
ma. van 14.00-18.00 uur; di. t/m do. van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; vri. van 08.00-12.00/14.00-17.30 uur
Rincon:
wo. van 14.00-18.00 uur en vri. van 14.00-17.30 uur.

****

POSTKANTOOR
(openingstijden)
Zegelverkoop
Kralendijk (tel.: 8508): ma. t/m do. van 07.30/12.00.13.30-17.00 uur; vri. van 07.30-12.00/13.30-16.00.
Rincon (tel.: 6214): ma. t/m vri. van 07.30-12.00/13.00-16.00 uur.
Geldloket
(Postwissels, Postspaarbank, Sigu-cheque en Giro Betaalkaart)
Kralendijk en Rincon: ma. t/m vri. van 07.30-12.00/13.00-16.00 uur.

****

SERVICE CLUBS
Lions: informatie H. van Bommel (tel. 8896).
Rotary: wo. 12.00 uur - Restaurant Beefeater.

BRIDGEN
(Bridgeclub Ups and Down)
Voor inlichtingen kan men terecht bij wedstrijdleider **F. de Wit (tel. 5398).**

****

SLACHTHUIS LVV
(tel. 4393)
open van ma. t/m vri. van 06.00-14.30 uur. In verband met planning van te voren aantal slachtdieren bij keurmeester melden.

****

DIERENARTS
(Kaya Lagoen 24-A, Antriol)
spreekuren ma., wo. en vri. van 13.30-14.30 uur; spreekuur te Rincon elke do. van 17.00-17.30 uur bij Hulpbestuurskantoor.
Voor **spoedgevallen** gelieve tel. 4255 te bellen.

STICHTING DIERENASIEL BONAIRE
Bonaire Animal Shelter Foundation
(Lagunweg 26. Tel. 4989)
openingstijden ma. t/m za. van 08.00-12.00/15.00-17.00 uur.

****

NIEUW-APOSTOLISCHE KERK
(Caya Melmel 36(
Aanvangstijd van de dienst: **zo.** om 11.30 uur.

****

KLACHTEN/BEZORGING:
Shon Ma Carolina, Blvd. J. Abraham 15, tel. 8204; na 18.00 uur: 8342).

Informatie-avond referendum

KRALENDIJK — De Vereniging Bedrijfsleven Bonaire in samenwerking met de Kamer van Koophandel organiseert een informatieavond op dinsdag 4 oktober a.s. in de Meeting room van het Flamingo Beach Hotel om 19.30 uur speciaal voor haar leden. Deze informatie zal verschaft worden door de voorzitter van de Referendum-commissie, mr George Soliana, en de leiders van de grootste politieke partijen op Bonaire. Hiervoor worden alle leden en handelaren uitgenodigd om aanwezig te zijn.

PAR spreekt zich voorzichtig uit over referendum op andere eilanden

KRALENDIJK — Op woensdagmiddag vond voor de derde keer een persconferentie via de telefoon plaats vanuit het gebouw van de Raad van Ministers aan de J.A. Abrahamboulevard waarbij slechts minister-president Miguel Pourier het woord voerde. Op vragen van de pers over het komende referendum antwoordde de minister president dat de PAR zich uitermate voorzichtig opstelt inzake het zich uitspreken over de voorkeur voor een van de vier opties op de andere eilanden van de Nederlandse Antillen.

De centrale regering verleent alleen medewerking aan het verschaffen van financiële steun en personele medewerking van de leden aan de regeringscommissie. Op dinsdagavond had de minister-president een lezing op Saba gehouden als PAR-leider en vond de afloop van deze avond een groot succes. PAR, zo stelde Miguel Pourier, respecteert de mening van elk eiland en zal zich dan ook niet uitspreken ten gunste van welke optie dan ook.

Ieder eiland bezit het recht haar eigen toekomst te kiezen. Hij vervolgde dat hij het zeer op prijs zou stellen wanneer elk eiland met eigen voorstellen zou komen, die van nut kunnen zijn nadat het referendum is gehouden. Hij is huiverig om naar Bonaire te komen, alhoewel hij daar wel voor benaderd is, aangezien men zijn opinie dan in een verkeerd daglicht kunnen stellen. PAR is uitgesproken voorstander om alleen om de vier jaar een verkiezing uit te schrijven te weten voor de Staten en voor de eilandsraden, zodat deze gelijk gaan lopen.

Ook is zijn partij voorstander om kandidaten voor het presidentschap te laten kiezen op alle eilanden, aangezien de bevolking daar nu geen inspraak bij heeft wie als minister-president gaat fungeren. Deze moet het bindend element worden voor de gehele Antillen. Dit zal tevens het evenwicht kunnen uitmaken tussen de eilanden onderling en de centrale regering. Dit om te voorkomen dat de macht op een eiland geconcentreerd blijft en de mogelijkheid schept om daar misbruik van de maken.

Ook moet er gezocht worden naar een modus dat een eiland met een overwicht aan leden in de Staten de andere eilanden domineert. Dit ten aanzien van belastingen, de premie voor sociale lasten en de strafmaat. Dit moet in de toekomst gebaseerd zijn op een gezamenlijke overeenstemming, aldus minister-president Miguel Pourier. Toegegeven moet worden dat de centrale regering te veel vanuit Curaçao opereert en daarom is hij voorstander om in de toekomst de regering eveneens vanuit de Bovenwinden en met name Sint Maarten werkzaam te laten zijn.

De pers stelde verder vragen over het Parker-project en Miguel Pourier deelde mede dat er per 20 oktober wederom een publieke veiling zal plaatsvinden waarbij meerdere gegadigden aan bod kunnen komen. Dat er inmiddels ook een nieuwe curator is gevonden en dat de centrale regering ook zal meedingen naar de koop van dit hotel. Een prijs wilde hij niet noemen, maar wel liet hij weten dat het voldoende moest opbrengen om vele kosten te kunnen dekken.

Verder vroeg de pers de aandacht voor de Ontslagcommissie, die reeds lange tijd niet actief is en hoe het staat met het rapport ten aanzien van de evaluatie van de ambtenaren in dienst van het land en hun eventuele promoties. Dit zou, zo stelde premier Pourier, tot slot binnen enkele weken klaar komen en te zijner tijd gepubliceerd worden.

Bonaireaanse tafeltennisbond organiseert

Consales / Heineken competitie

KRALENDIJK — In navolging van het grote succes van de vorige kampioenschappen, zal de Bonaireaanse Tafel Tennis Bond (BTTB) opnieuw een tafeltenniscompetitie organiseren. De start van de nieuwe competitie is 4 oktober.

In principe zal alleen op de dinsdag (van 18.00-21.00) in het Jeugdhuis Jong Bonaire competitiewedstrijden worden gespeeld. Op elke donderdagavond is er op dezelfde tijd in Jong Bonaire de mogelijkheid om te trainen.

Er zal worden gespeeld in drie poules, A, B en C. De allerbesten uit de vorige competitie, alsmede enkele dispensatiespelers zullen in de hoogste poule tegen elkaar uitkomen. In de B-poule zullen de 'middenmotors' elkaar bestrijden en voor de beginnelingen is er eer te behalen in de C-poule.

Inschrijving voor de Consales/Heineken competitie is mogelijk tot 4 oktober. Het inschrijfgeld bedraagt slechts tien gulden en inschrijving is mogelijk voor alle leden van de BTTB. Als men nog geen lid is van de BTTB, kan men zich als lid opgeven. Het lidmaatschap kost slechts vijf gulden per maand.

Inschrijven voor de competitie (en/of opgeven als lid van de BTTB) is mogelijk op de dinsdag- en donderdagavonden in Jeugdhuis Jong Bonaire. Inschrijfformulieren zijn verkrijgbaar bij Ben Scholten. Sponsor van de nieuwe competitie is Consales/Heineken en dankzij deze sponsor zijn er voor de eerste drie van elke poule respectievelijk prijzen te winnen. De Consales/Heineken Competitie zal ongeveer tweeënhalve maand duren en in december zullen de finalewedstrijden worden gespeeld, gevolgd door een afscheidsavond.

BELGRADO — Een ontsnapte Resusaap heeft vijf dagen de Servische stad Pancevo, twintig kilometer ten noordoosten van Belgrado, geterroriseerd.

Het dier viel op straat en in tuinen meer dan tien mensen aan. Met zijn tanden en nagels verwondde hij er drie. Dit staat vrijdag in de krant *Politika* die in Belgrado verschijnt. Na een dagenlange jacht hebben politiemensen de aap doodgeschoten, omdat het dier zijn vangers steeds te vlug af was. De eigenaar van de aap eist van de politie een schadevergoeding van 4500 gulden.

Onderlinge Hulp Bonaire telt reeds 5000 leden

KRALENDIJK — Na de zegening van het nieuwe kerkhof van de begrafenisvereniging Onderlinge Hulp vond in de Beach Hut van het Sunset Beach Hotel een persconferentie plaats, waarbij onder andere aanwezig waren de directeur van het filiaal op Curaçao Donny R. Trenidad, mevrouw Jessy Djaoen, mevrouw Gerda Beeldsnijder-Jansen (filiaalhoudster op Bonaire), Ronald Wever (kleinzoon van de Arubaanse begrafenisondernemer Zepp Wever) en Chrisma Henriquez, die de scepter zwaait over de begrafenisonderneming El Señorial op Curaçao.

In zijn welkomswoord sprak Donny Trenidad zijn teleurstelling uit over de geringe opkomst van belangstellenden en weet dit aan het gelijktijdig plaatsvinden van de eilandsraadsvergadering, waardoor ook gedeputeerde Arthur Domacassé verstek moest laten gaan. Het was namelijk deze gedeputeerde, die te allen tijde bereid was zijn medewerking te verlenen, vanaf het moment van het verzoek tot de vestiging van een kerkhof tot het verlenen van elle noodzakelijke vergunningen.

Hij sprak zijn diepe dank uit aan gedeputeerde Domacassé en gaf verder een kort historisch overzicht van de oprichting van het filiaal van de Onderlinge Hulp op Bonaire, die in 1986 op vrij gebrekkige wijze van start ging. Echter een groep van trouwe medewerkers, waaronder Gerda Beeldsnijder, had ertoe bijgedragen, dat de vereniging tot zover is gekomen. Hij dankte eveneens Sergio Mercera, die met zijn medewerkers, dit kerkhof op tijd wist op te leveren, Don Henri Josepha, die vooral morele steun verleende bij de tot standkoming van dit project en in de beginfase Eric Beeldsnijder.

Volgens Donny Trenidad zijn de plannen op korte termijn om te komen tot de bouw van een knekelhuis en een overdekte plaats, waar plechtigheden kunnen plaatsvinden. Jessy Djaoen feliciteerde Bonaire en de vereniging met deze aanwinst en sprak haar erkentelijkheid uit voor de ondervonden medewerking. Gerda Beeldsnijder-Jansen memoreerde in haar toespraak dat het filiaal van de Onderlinge Hulp U.A. Bonaire op primitieve wijze van start is gegaan en het kantoor eerst gevestigd was aan haar woonhuis op Noord Nikiboko, maar nu gevestigd is in het kantoor aan de Kaya Grandi 64, waar betere service verleend kan worden.

Zij was trots op hetgeen tot nu toe bereikt, na vallen en opstaan en zag de voltooiing van het eigen kerkhof als een kroon op het werk door onversaagd de eenmaal ingeslagen weg te volgen. Zij dankte eenieder in het bijzonder gedeputeerde Arthur Domacassé, die haar in alle opzichten tot grote steun is geweest om dit project te verwezenlijken.

Na haar sprak Chrisma Henriques, die haar felicitaties deed toekomen aan de leden van de vereniging en was vol lof over de medewerking, die zij ondervond bij het afwikkelen van begrafenissen vanuit Curaçao via haar onderneming El Señorial.

Ronald Wever, die pas vier jaar meedraait in het bedrijf van zijn grootvader, bracht eveneens zijn felicitaties over en sprak zijn dank uit voor de goede samenwerking tussen Onderlinge Hulp Bonaire en de onderneming van Zepp Wever op Aruba.

In vormalig gemoderniseerde school

Ontvanger, afdeling Financiën en deurwaarder onder een dak

KRALENDIJK — Met ingang van maandag 3 oktober zal het geheel gerestaureerde en gemoderniseerde voormalige oude technische school onderdak gaan bieden aan de afdeling Financiën, de Ontvanger en de deurwaarder.

De verhuizing zal in de loop van dit weekeinde plaatsvinden, zodat maandag onmiddellijk aldaar gestart kan worden met een betere service aan het publiek. Het is nu vanaf maandag afgelopen, dat het publiek van het ene gebouw naar het andere moet gaan om geholpen te worden.

Alhoewel het gebouw nog niet helemaal klaar is — er ontbreken nog enkele kleine werkzaamheden — is er toch besloten om het gebouw niet langer leeg te laten staan, om de on-officiële opening te vervroegen, zodat het publiek nu reeds voordeel kan trekken uit een betere service. Er is nog ruimte over voor andere diensten in de voormalige Technische School, gelegen aan de J.A. Abrahamboulevard. Er is nog geen beslissing over gevallen, welke dienst daar nog meer ondergebracht zullen worden, evenmin is er beslist wat er gaat gebeuren met de andere gebouwen, die nu leeg komen te staan, als gevolg van deze verhuizing.

De officiële in gebruikname van dit gebouw zal in het begin van het volgende jaar plaatsvinden.

Van Mierlo verrast zijn mede-ministers met plan VN-leger

DEN HAAG — Vice-premier Dijkstal zal binnen het kabinet minister van Buitenlandse Zaken Van Mierlo om opheldering vragen over diens idee een speciale legerbrigade voor de Verenigde Naties op te richten.

Dijkstal verklaarde vrijdag voor de NOS-televisie niet van te voren op de hoogte te zijn gesteld over de inhoud van Van Mierlo's rede in New York, waarin deze voor de VN zijn plan voor een speciaal VN-leger ontvouwde. Uit de opmerkingen van Dijkstal, die bij afwezigheid van premier Kok de ministerraad voorzat, viel op te maken dat voor het merendeel van de kabinetsploeg Van Mierlo's voorstel als een verrassing is gekomen.

De VVD-minister gaf aan dat de andere ministers vrijdag in Den Haag we[...] niet van het voorstel o[...] hoogte waren. Hij zei al[...] van de bewindslieden [...] vrijdag in het buitenland [...] bleven niet zeker te wete[...] deze weet hadden van [...] inhoud van Van Mierlo's [...] Premier Kok en de minis[...] Van Mierlo, Voorho[...] (Defensie) en Pronk (O[...] wikkelingssamenwerki[...] waren vrijdag afwezig.

De VVD-minister zei [...] idee van een VN-leger [...] moeite waard' te vinden m[...] stelde tevens dat het 'na[...] zijn merites' diende [...] worden beoordeeld. [...] name over het punt van [...] parlementaire controle o[...] inzet van Nederlandse m[...] tairen in het buitenland o[...] buitenlandse dienst wil D[...] stal uitleg van Van Mi[...] vragen.

4 oktober 1994

Dierendag

4 oktober 1994

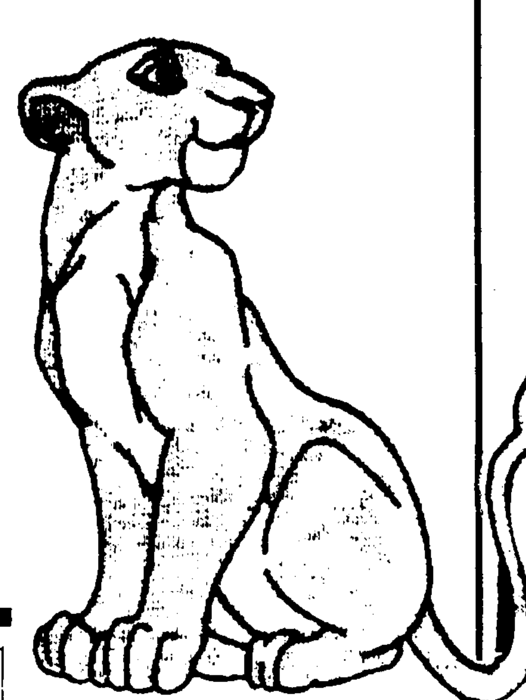

Uw hond
is afhankelijk van zijn baas
maar...als hij kon kiezen
dan koos hij
PEDIGREE

Pedigree BRAND

Goed gesorteerd met
alles voor de **verzorging** en
voeding van **alle diersoorten**
Ook speelgoed voor de hond!

Pet Care
Zuikertuintje, 376849

Marjolein Beauty Parlor
for dogs

Gediplomeerd hondentrimster.

trimmen	voetverzorging
scheren	kammen-
plukken	borstelen
knippen	nagelknippen
uitdunnen	wassen
oorbehandeling	ontklitten
controle analklieren	droogfühnen
gratis advies	ontsmetten (vlooien, teken)

Winston Churchillweg 25 - Tel.: 683834

ASPAFIKO

Feliciteert alle Dierenliefhebbers

en nodigt hen uit
om met hun gezin
de "Pasofino" wedstrijd
bij te wonen
op 29 en 30 oktober
te Muizenberg Ballpark

Zaterdag 29 starten we om 3 uur 's middags
en zondag om 10.00 uur 's morgens

Nuttige informatie over exotische huisdieren

Kannibalisme van jong hamsters door de moederhamster is te voorkomen door haar tijdens de latatieperiode vleesgerechten aan te bieden.

* * *

Konijnen moeten minimaal eenmaal per dag een poosje buiten de kooi kunnen doorbrengen met de eigenaar. Deze dieren kunnen samen ondergebracht worden in één kooi als ze vanaf het begin samen zijn opgegroeid. Anders kan er onenigheid tussen hen ontstaan; oudere, eenzame dieren zijn meestal aggresief tegenover jonge nieuwkomers.

* * *

De gemiddelde capucijneraap weegt tussen de twee en de drie kilogram, heeft een zwangerschapsduur van circa 6 maanden, krijgt vervolgens maar één jong en leeft maximaal 45 jaar. Chimpansees kunnen tussen de 30 en 40 kilo wegen, hebben een zwangerschapsduur van ongeveer zeven en een halve maand, krijgen eveneens maar één jong en worden maximaal 53 jaar oud.

* * *

L.F.J. Comenencia
Dierenarts
Veterinary Surgeon

Tel.: 373202 / 368076 Schuttersweg #6-A &
Fax.: 368666 Tera Kora #25

Wordt lid
van de
vereniging van vogelliefhebbers

U bent elke eerste
woensdag van de maand

WELKOM

OM 8.00 uur op het St. Paulus Techn. College
of bel naar
Tel. 627227 of tel. 374656

DE VOGELVRIEND 27 MEI 1955 CURAÇAO

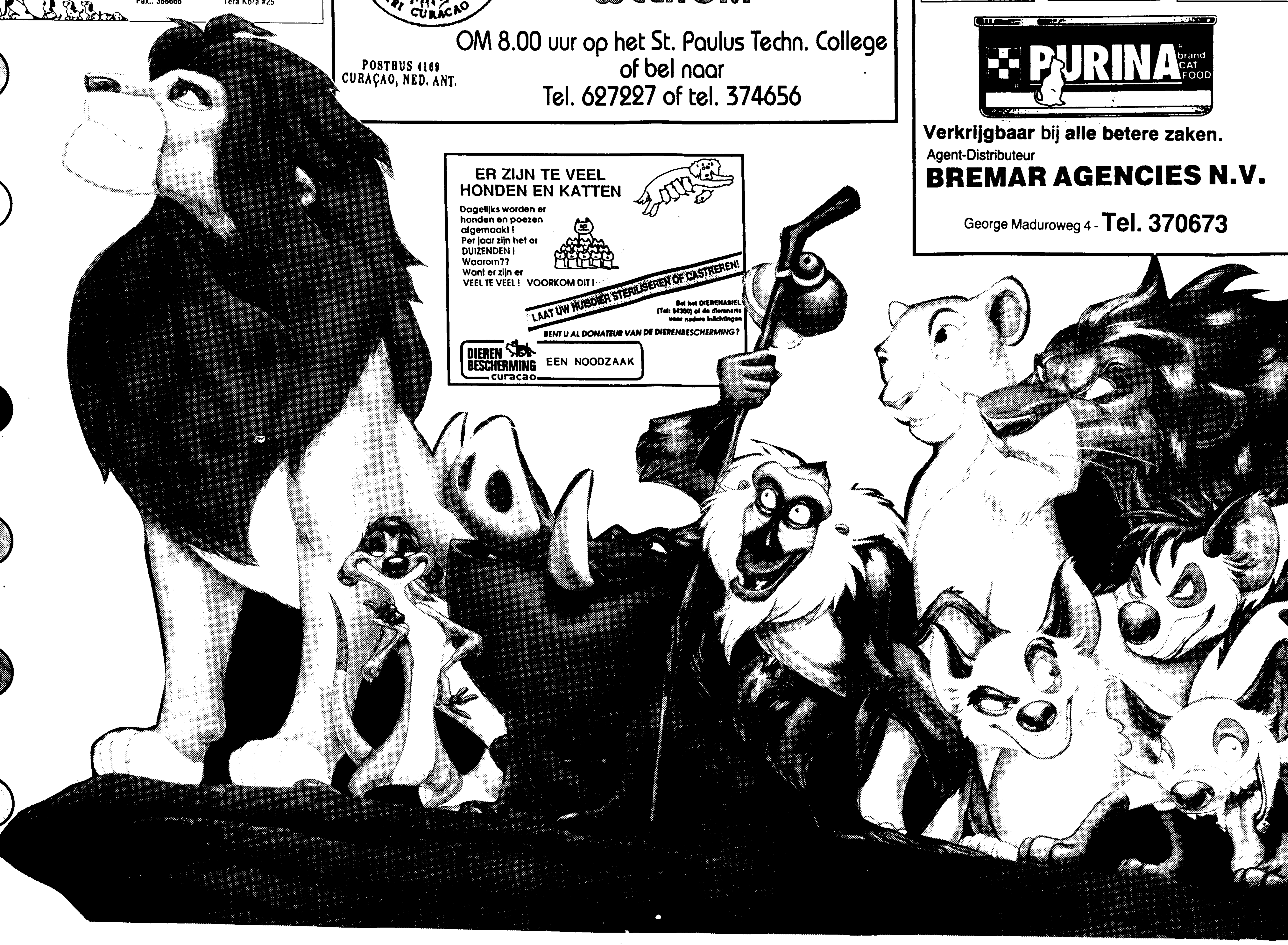
POSTBUS 4169
CURAÇAO, NED. ANT.

PURINA DOG CHOW SENIOR FORMULA
PURINA PUPPY CHOW GROWTH FORMULA
PURINA DOG CHOW ADULT FORMULA

PURINA brand CAT FOOD

Verkrijgbaar bij alle betere zaken.
Agent-Distributeur
BREMAR AGENCIES N.V.
George Maduroweg 4 - **Tel. 370673**

VIER OKTOBER

ER ZIJN TE VEEL HONDEN EN KATTEN

Dagelijks worden er
honden en poezen
afgemaakt!
Per jaar zijn het er
DUIZENDEN!
Waarom??
Want er zijn er
VEEL TE VEEL! VOORKOM DIT!

LAAT UW HUISDIER STERILISEREN OF CASTREREN!

Bel het DIERENASIEL
(Tel: 84300) of de dierenarts
voor nadere inlichtingen

BENT U AL DONATEUR VAN DE DIERENBESCHERMING?

DIEREN BESCHERMING curacao — EEN NOODZAAK

Joegoslavië-tribunaal

In november gaan eerste aanklachten de deur uit

LONDEN - **Aanklager Richard Goldstone van het Joegoslavië-tribunaal in Den Haag verwacht dat de eerste vermeende oorlogsmisdadigers eind november worden aangeklaagd. De Afrikaanse rechter heeft dit donderdag tegenover de BBC verklaard.**

Het tribunaal is door de Veiligheidsraad opgericht om de personen te berechten die verantwoordelijk zijn voor het geweld en de praktijken van etnische zuiveringen in ex-Joegoslavië. Goldstone zei ook dat de eerste rechtszaken eind februari of begin maart 1995 kunnen beginnen. Een woordvoerster van het Internationaal Oorlogstribunaal bevestigde donderdagmorgen deze uitspraken. Goldstone, die voor zijn benoeming in Den Haag furore maakte als voorzitter van een onderzoekscommissie naar het geweld in zijn land, verzuchtte dat hij een 'gepaste vertraging' accepteert zodat de verdachten hun verdediging goed ter hand kunnen nemen. De aanklager wilde geen namen noemen van personen die voor het oorlogstribunaal moeten verschijnen.

GOBIERNU DI KORSOU

Servisio pa Asuntu Sosial

Hefe i Personal di Sekshon pa Kuido di Ansiano (Bejaardenzorg) di Servisio pa Asuntu Sosial ta manda un kaluroso pabien na tur nos hende grandi di Kòrsou riba nan dia.

E Hefe menshoná,
Drs. M.A. Horsford.

Dept. R.P.

Ongeluk bij een geluk voor opvarende Estonia:

Geredde man herkend als Turkse bankrover

ANKARA — **Een Turkse bankrover die nog een deel van zijn straf moet uitzitten, is een van de overlevenden van de scheepsramp met de Estonia.**

De 42-jarige Kadir Kaymaz, die inmiddels een Zweeds paspoort had op naam van Carl Oevberg, zou zijn herkend nadat hij de pers over zijn redding had verteld. Kaymaz zette in juli 1971 de grootste bankkraak van de eeuw in Turkije. De buit van een overval op een geldtransport bedroeg ongeveer één miljoen gulden.

Kaymaz werd gepakt en belandde in de gevangenis, waar hij echter slechts een deel van zijn straf uitzat. Volgens Turkse kranten was hij in 1980 al vrijgelaten, toen autoriteiten ontdekten dat hij nog tweeëneenhalf jaar moest zitten. Kaymaz had toen al de benen genomen.

Als Carl Oevberg werd hij samen met andere slachtoffers van de scheepsramp in een ziekenhuis in de Finse kustplaats Turku verpleegd. Daar vertelde hij de pers details over de ramp.

INTERNATIONALE DAG VAN DE OUDEREN

Ervan overtuigd dat de vruchten die we tegenwoordig plukken goeddeels te danken zijn aan hetgeen de ouderen in het verleden voor ons hebben gezaaid met hun arbeid, prestaties en vorming van de jongeren,

feliciteer ik alle bejaarden van de Nederlandse Antillen

vandaag, de Internationale Dag van de Ouderen, conform de proclamatie van de Verenigde Naties. Van harte gefeliciteerd, nog vele jaren in gezondheid en dat jullie de dag in een plezierige en aangename sfeer zullen doorbrengen, is de wens van uw minister van volksgezondheid en milieuhygiëne.

Drs Stanly H. Inderson
Minister van Volksgezondheid en Milieuhygiëne

EXECUTORIALE VERKOOP

Op donderdag, de 6de oktober 1994, des voormiddags om 10.00 uur zal ten overstaan van de ondergetekende deurwaarder op de parkeerplaats tegenover het Deurwaarders- en Incassokantoor R.C. ERSILIA N.V. aan de Kaya Wilson (Papa) Godett No. 32-34, worden overgegaan tot de executoriale verkoop van:

"een stationwagen van het merk "SUBARU", blauw, kentekennummer 28-46 V."

Vorenbedoeld roerend goed is te bezichtigen vanaf één uur vóór de verkoop en wordt verkocht bij opbod tegen gerede betaling.

Curaçao, 30 september 1994.

De deurwaarder,
R.C. Ersilia.

OPENBARE VERKOOP

Op woensdag 5 oktober 1994 des voormiddags om 10 uur zal ten kantore aan de Polarisweg 31 - 33 ten overstaan van één van de notarissen of diens plaatsvervanger van het kantoor Palm & Senior in het openbaar worden verkocht ex artikel 1203 van het Burgerlijk Wetboek:

een perceel grond gelegen op Curaçao op "WELGELEGEN", ter grootte van 187m2, kadastraal bekend als Stadsdistrict Sectie B nummer 1888, met het daarop gebouwde plaatselijk bekend als Donckerstraat 49 en 51.

De veilingsvoorwaarden liggen ter inzage op voormeld notariskantoor vanaf 8 dagen vóór de veiling en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.

NOTARISKANTOOR PALM & SENIOR
Polarisweg 31 - 33
Tel.: 613199 - 613655.

OPENBARE VERKOOP

Op dinsdag 4 oktober 1994 des voormiddags om 10 uur zal ten kantore aan de Polarisweg 31 - 33 ten overstaan van één van de notarissen of diens plaatsvervanger van het kantoor Palm & Senior in het openbaar worden verkocht ex artikel 1203 van het Burgerlijk Wetboek:

het tot 25 april 2040 lopend recht van erfpacht op een perceel grond gelegen in het Tweede District van Curaçao, bekend als Blok Q kavel nummer 1 van het verkavelingsplan "OOST JONGBLOED", ter grootte van 905m2, nader omschreven in meetbrief nummer 253 van 23 juni 1979, met het daarop gebouwde plaatselijk bekend als Kaya Pachi Jan Bakhuis 91.

De veilingsvoorwaarden liggen ter inzage op voormeld notariskantoor vanaf 8 dagen vóór de veiling en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.

NOTARISKANTOOR PALM & SENIOR
Polarisweg 31 - 33
Tel.: 613199 - 613655.

Kõrsou, 1 di òktober 1994.

N. A. P. B.
Nederlands Antilliaanse Politie Bond

Direktiva di Nederlands Antilliaanse Politie Bond (N.A.P.B.) den kuadro di selebrashon di 45 aña di eksistensha di Kuerpo Polisial di Antia Hulandes kier a ekstendé un pabien na su miembresia en partikular i Kuerpo Polisial en general i ta deseánan tur kos bon pa den futuro.

Uní nos lo salvaguardiá nos interesnan.

Ku bon Dios iluminá i bendishoná nos ku forsa, madures, pasenshi i sabiduria den nos lucha pa un mihó polis i un mihó komunidat.

********** **PABIEN** **********

OPENBARE VERKOOP

KRACHTENS RECHTERLIJK BEVEL

Op woensdag 12 oktober 1994 des voormiddags om 10 uur zal ten kantore aan de Polarisweg 31 - 33 ten overstaan van één van de notarissen of diens plaatsvervanger van het kantoor Palm & Senior in het openbaar worden verkocht krachtens rechterlijk bevel:

het perceel grond gelegen te "BELNEM" op Bonaire, ter grootte van 818m2, kadastraal bekend als Afdeling 4 Sectie F nummer 17, met het daarop gebouwde plaatselijk bekend als EEG - Boulevard 69, Bonaire.

De veilingsvoorwaarden liggen ter inzage op het Gerecht in Eerste Aanleg, Zittingsplaats Bonaire en op voormeld notariskantoor vanaf 8 dagen vóór de veiling en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.

Serieus geïnteresseerden kunnen via onderstaand notariskantoor een afspraak maken voor bezichtiging van het te veilen onroerend goed.

NOTARISKANTOOR PALM & SENIOR
Polarisweg 31 - 33
Tel.: 613199 - 613655.

OPENBARE VERKOOP

Op woensdag 12 oktober 1994 des voormiddags om 10 uur zal ten kantore aan de Polarisweg 31 - 33 ten overstaan van één van de notarissen of diens plaatsvervanger van het kantoor Palm & Senior in het openbaar worden verkocht ex artikel 1203 van het Burgerlijk Wetboek:

a. **een perceel grond gelegen in het tweede district van Curacao op "ESPERANSA", uitmakende kavel nummer 229 van het villapark "DE GOEDE HOOP", ter grootte van 530m2, omschreven in meetbrief nummer 270 van 24 april 1965, met het daarop gebouwde plaatselijk bekend als Schalieweg 6.**
b. **een perceel grond gelegen in het tweede district van Curacao op "ESPERANSA", bekend als kavel nummer 230 van het verkavelingsplan "DE GOEDE HOOP", ter grootte van 535m2, omschreven in meetbrief nummer 271 van 24 april 1965, met het daarop gebouwde plaatselijk bekend als Schalieweg 4.**
c. **een perceel grond gelegen in het tweede district van Curacao op "ESPERANSA", uitmakende kavel nummer 225 van het villapark "DE GOEDE HOOP", ter grootte van 780m2, omschreven in meetbrief nummer 215 van 5 april 1965, met het daarop gebouwde plaatselijk bekend als Schalieweg 14.**
d. **twee percelen grond gelegen in het Stadsdistrict van Curacao op "MUNDO NOBO", ter grootte van 384m2 en 255m2, omschreven in respectievelijk rooibrief nummer 145 van 13 augustus 1937 en meetbrief nummer 351 van 27 september 1979, met het op die percelen gebouwde plaatselijk bekend als Van Eyck van Voorthuizenweg nummer 20.**

De veilingsvoorwaarden liggen ter inzage op voormeld notariskantoor vanaf 8 dagen vóór de veiling en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.

NOTARISKANTOOR PALM & SENIOR
Polarisweg 31 - 33
Tel.: 613199 - 613655.

WEGEN BOUW

N.V. CURACAOSE WEGENBOUW MIJ.

Aanstaande **maandag 3 en dinsdag 4 oktober** zal de N.V. Curaçaose Wegenbouw Maatschappij bezig zijn met asfalteringswerkzaamheden op de **Rouvilleweg.**
In verband hiermee zal deze weg voor al het

RIJVERKEER GESLOTEN ZIJN
VAN 08.00 T/M 16.00 UUR

Wij verzoeken alle automobilisten zich aan de wegaanwijzingen te houden en vragen hun begrip voor deze noodzakelijke afsluiting.

Beleggen in 'groen' redelijk succesvol

AMSTERDAM - Hij herinnert zich de introductie op de beurs. En de wat lacherige ontvangst door analisten van zijn fonds Bio-Grond. "Ze zagen de geitewollen sokken al over de beursvloer lopen", zegt P. Blom, directeur van de Triodos Bank in Zeist en grondlegger van het Milieufonds. "De milieubeweging op de beurs, dat kon nooit wat worden. In hun ogen."

Handelaren en beursbestuur stonden minder sceptisch tegenover de introductie van een groen beleggingsfonds. "Ze zagen wel in dat het een markt was die te lang onbenut was gebleven. Dat er wel degelijk een markt lag, zolang je maar niet al te overdreven rendementseisen stelt."

Dat de eisen van de eigenaren van een ander groen fonds, het Environment Growth Fund, te overdreven waren, wil Blom niet zeggen. Deze week werd bekend dat de deelnemers (onder wie het KLM-pensioenfonds) het milieuprodukt van ABN Amro en Meespierson zouden liquideren. De verwachte rendementen van 18 tot 20 procent bleken niet haalbaar. Zeker niet in de markt waarop het fonds zich wilde richten: Die van de bodemsanering en milieutechnologie. Het Growth Fund was daarmee ook niet helemaal groen, eerder grijsgroen. Want actief aan het eind van de pijp en geen investeerder in de ontwikkeling van nieuwe technologiën en schonere produktiemethoden.

Groen beleggen is een kwestie van lange adem. En niet te hoge verwachtingen. Zegt Blom: "Bio-Grond belegt in landbouwgronden. Daar moet je niet plotseling heel spectaculaire resultaten verwachten. Je hebt daar te maken met redelijk constante rendementen van zo'n vier procent. De beleggers verwachten dat ook. Je trekt met een groen fonds waarschijnlijk geen investeerder die snel geld wil maken."

Het fonds Bio-Grond wist sinds de introductie, vijf jaar geleden, ruim zestien miljoen gulden uit de markt te halen. Geen overmatig succes. In bredere zin lijkt het milieu electoraal uitgespeeld. Bij de voorlaatste Nederlandse Kamerverkiezingen was geen partij zonder groen imago mogelijk, een half jaar geleden voerden meer rudimentaire zaken als criminaliteit en werkgelegenheid de boventoon. Is milieu als item verloren? Heeft groen beleggen nog wel een toekomst?

Blom introduceerde twee jaar geleden een niet op de beurs genoteerde milieubelegging, het Windfonds. Dit beleggingsprodukt investeert, met redelijke rendementen, in windenergie. "De belangstelling is nog steeds behoorlijk", aldus Blom. "Hoewel je ook zou kunnen zeggen dat dit een zaak is waar de energiewereld zich mee bezig moet houden, wat ze ook doen, er is wel degelijk belangstelling bij beleggers. Wij durven het fonds in ieder geval succesvol te noemen."

Toch loopt de belegger niet massaal naar Bio-Grond, het Windfonds of meer ethisch georiënteerde produkten als het Andere Beleggingsfonds (ABF). Alleen het aandelenfonds van de verantwoord beleggende Algemene Spaarbank Nederland (ASN) en de Ohra-teakwoodpolis, een aan een levensverzekering gekoppelde belegging in teakhout op Costa Rica, lijken redelijk succesvol.

Amsterdamse beurs handelt met nieuw, snel systeem

AMSTERDAM - "donders vlot en lekker volatiel." Handelaren toonden zich vrijdagochtend op de Amsterdamse effectenbeurs onder de indruk van de snelheid van het kersverse handelssysteem. Een seconde na de openingsgong werd het lege koersenbord volgestort met koersen. De verschillen met de slotkoersen waren hier en daar fors, ondanks zeer geringe omzetten.

De start van het nieuwe handelssysteem verliep redelijk goed. Hier en daar konden commissionairs op de vloer hun marketmakers op kantoor telefonisch niet bereiken omdat de lijnen even dood waren. Elders reageerde een printer niet op commando. Er zijn donderdag zo'n 20.000 telefoonlijnen gelegd.

Op de nieuw ingerichte vloer, waarop de hoeklieden zich nu in het midden bevinden, stak de handel gespannen van wal en stond de beursbarometer, de AEX, al na vijf minuten op driekwart punt verlies. Iedereen kijkt zo'n beetje nog de kat uit de boom. Het koersenbord is daarbij niet meer maatgevend. Daar veranderen de koersen trager dan op de schermen. "Het bord heeft nu meer pr-waarde, gewoon als attractie voor de bezoekers", zei de woordvoerder van de beurs.

In de spanning van het moment werden direct foutjes gemaakt. Een handelaar tikte een verkeerde koers in, waarop toch werd gehandeld. Vooral bij de handel in de top-dertigfondsen zal de commissaris van de notering, A. Vastenhouw, alleen in hoge uitzondering een foute notering doorhalen. "Het betekent dat ik alles wat er aan handel achter zit, ook moet doorhalen."

Afgesproken is dat alleen koerverschillen van meer dan 3 procent niet door het systeem worden gepikt. Deze regel dient tegelijk als noodrem voor de handel in geval van een forse, plotselinge koersdaling.

De beurs heeft bewust de vrijdag gekozen om te starten met het nieuwe handelssysteem. Mochten er onvolkomenheden blijken, dan kunnen die dit weekeinde worden verholpen, aldus de woordvoerder van de beurs. Aan het eind van de vrijdag zetten het beursbestuur en de diverse handelshuizen ieder voor zich op een rijtje hoe het hen is vergaan met het nieuwe systeem, waarna vandaag in onderling overleg wordt vastgesteld welke problemen nog moeten worden verholpen. "Je hebt nog wel een aantal weken nodig voor je echt aan wat conclusies toekomt. Zo'n eerste paar dagen zijn leuk, maar zeggen nog niet veel", meent de beurswoordvoerder.

De kern van het nieuwe systeem is, dat er geautomatiseerd gehandeld wordt via schermen, net als in onder meer Londen. Daarbij is de markt opgedeeld in drie segmenten. Er zijn twee markten voor grote orders, via welke grote partijen rechtstreeks met elkaar handelen. Op die markten is ook de hoekman een partij, maar hij is daar geen 'marketmaker'.

Die functie heeft hij wel op de markt voor kleine orders, de retailmarkt. Daar geeft hij bied- en laatkoersen af voor de kleine particuliere belegger. In tegenstelling tot voorheen is hij slechts specialist in een fonds. Het nieuwe handelssysteem moet een deel van de naar Londen weggelekte handel terughalen.

UTRECHT - Het automatiseringsbedrijf Digital Nederland schrapt bijna 400 van de 2500 banen. Voor ongeveer 200 werknemers dreigt gedwongen ontslag. Het overige verlies aan arbeidsplaatsen wil Digital opvangen via natuurlijk verloop en door het afstoten van onrendabele bedrijfsonderdelen, (verkoop en marketing). Dat heeft Digital vrijdag aan de bonden meegedeeld.

Het banenverlies treft de vestigingen in Apeldoorn en Utrecht. In Apeldoorn, de voormalige Philips-divisie Informatiesystemen, schrapt Digital 80 van de 200 arbeidsplaatsen.

FINANCIEEL NIEUWS

Chemie fors onderuit

AMSTERDAM - Het aanbod van een aandeel Heineken zorgde vrijdag al voor een tussentijdse koersdaling van f 0,70. De eerste dag op de Amsterdamse effectenbeurs met het nieuwe systeem van schermenhandel kende flinke koersverschillen en een forse toename van het aantal noteringen. Door 'schoonheidsfoutjes' gingen met name de chemiefondsen DSM en Akzo Nobel zwaar onderuit.

Na maanden van voorbereiding en een halve beurs op donderdag startte Amsterdam vrijdag met het nieuwe systeem van beeldschermhandel. Grote partijen kunnen via de computer rechtstreeks handelen, waardoor beter geconcurreerd kan worden met de qua transactiekosten goedkopere Londense markt.

Kleine partijen handelen wel via de hoekman op de beursvloer. Deze moet alle orders direct melden. Het opsparen van orders tot een bepaald pakket is bereikt, kan niet langer. Daardoor ontstond vrijdag een stortvloed aan noteringen en enorme fluctuaties in koersen. Handelaren spraken echter van 'schoonheidsfoutjes'. "Bepaalde cyclische waarden, zoals Akzo Nobel en DSM hadden daar vandaag extra van te lijden", aldus een handelaar op de beursvloer.

De handel werkt in principe met drie koersen: Die van de hoekman op de vloer met zijn limietenboek, de koers van de grote marketmakers en de koers van de handel buiten de beurs om. Bij het fonds Hoogovens ontstonden verschillen van twee kwartjes tussen de - duurdere - beursvloer en de assethandel via het grote scherm. "Dat soort verschillen zal op den duur weggewerkt worden", aldus dezelfde handelaar. "Daar is enige tijd voor nodig."

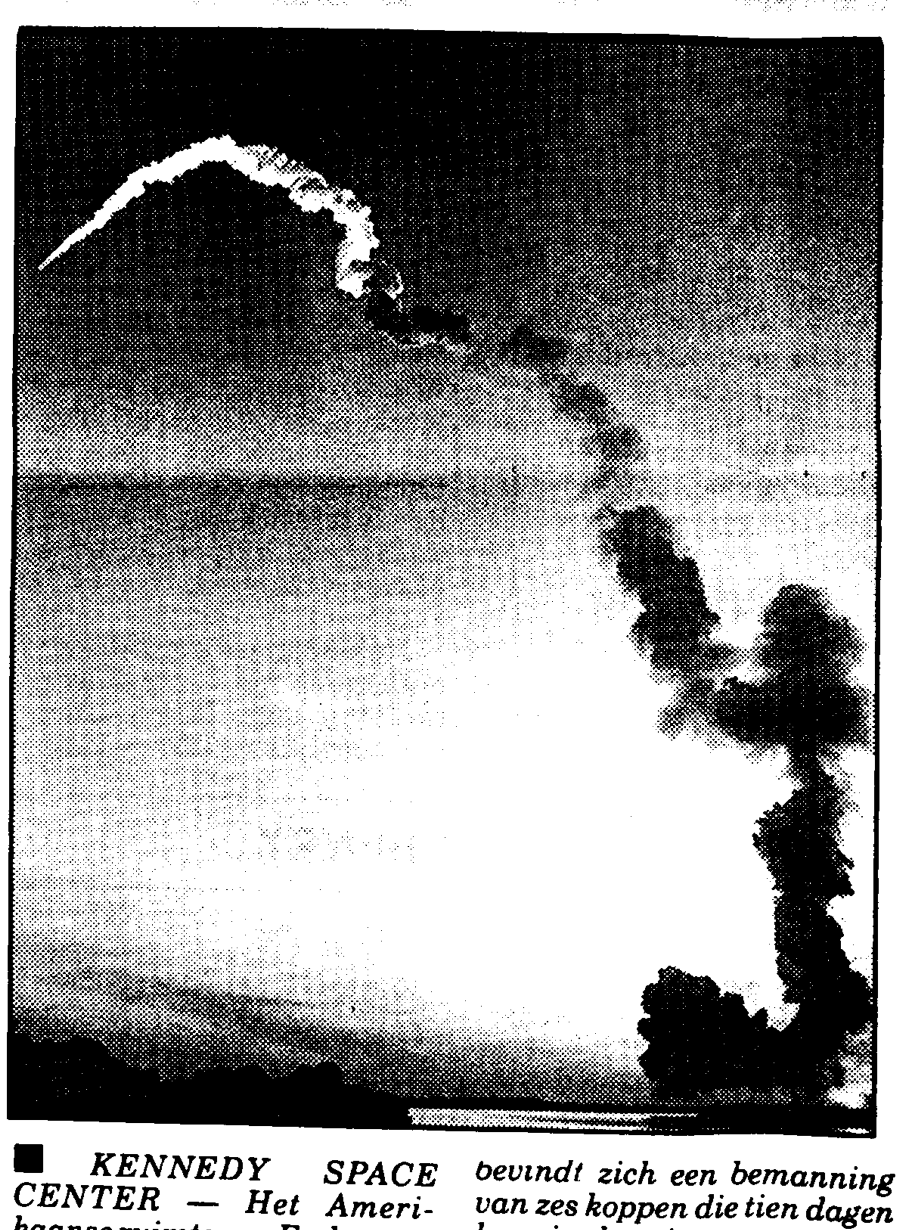
Frankfurt was licht in de min. Londen en New York waren licht hoger. De obligatiemarkt verloor behoorlijk. De 30-jarige Staatslening 7,5 procent uit 1993 daalde f 0,87 in waarde en kwam uit op f 94,70. Na grote schommelingen gedurende de dag eindigde de AEX-index op 402,27, een daling van 1,64 punt.

Bij de hoofdfondsen daalde DSM f 4,80 naar f 147,50, ondanks een goede presentatie van het concern op donderdag. Ook cyclische waarde Akzo Nobel daalde flink, met f 3,80 naar f 204,10. Heineken ging f 1,70 naar beneden op een slotkoers van f 237,30. VNU verloor een rijksdaalder (slotkoers f 188,20) en Pakhoed leverde f 2 in op een eindkoers van f 45,50.

Bij een lage omzet was uitgever Wolters Kluwer de grote winnaar met f 4,50 op f 123,50. Op de binnenlandse markt sprong Hagemeyer met f 6,90 naar f 139,90, een winst van 5,19 procent. Ook vrachtwagendealer Beers was gewild, na bekendmaking van goede cijfers op donderdag klom de koers met f 4 naar f 192.

De Hollandsche Beton Groep verloor f 10 en kwam uit op f 278. Installatiebedrijf GTI kende een uiterst grillig koersverloop en ging aan het eind van de dag er f 5 op achteruit met een slotkoers van f 162. Uitgever de Telegraaf verloor f 3,50 en kwam uit op f 192.

Endeavour op wetenschappelijke toer

KENNEDY SPACE CENTER — Het Amerikaanse ruimteveer Endeavour begon vrijdag aan zijn wetenschappelijke ruimtetocht. Het was een fraaie start (zie foto) vanaf het Kennedy ruimtevaart-centrum. Aan boord bevindt zich een bemanning van zes koppen die tien dagen lang in de ruimte gaan doorbrengen. Zij gaan onder meer proeven nemen met ruimteradar.

(AFP-satellietfoto)

Vendex verkoopt deel Barnes & Noble

AMSTERDAM - Vendex International stoot de helft van haar belang in de Amerikaanse boekverkoper Barnes & Noble af. Het gaat om 4,4 miljoen aandelen. Uitgaande van de huidige beurskoers zou de transactie Vendex 200 miljoen gulden kunnen opleveren. Het uiteindelijke bedrag hangt af van de beurskoers op de datum van de transactie.

Het belang van Vendex in Barnes & Noble zal dalen van 33 tot 18,4 procent, zo heeft het Amerikaanse bedrijf bekendgemaakt. Een woordvoerder van Vendex bevestigt dit, maar wil niet zeggen hoeveel geld met de transactie zal worden verdiend. "Ga er echter maar van uit, dat we er een boekwinst op behalen. Een indicatie over de hoogte daarvan mogen we in verband met de Amerikaanse beursregels niet geven."

Barnes & Nobles is de grootste boekverkoper in de Verenigde Staten. Het bedrijf exploiteert ruim 700 zaken. Daarnaast heeft het concern nog 240 'superstores', zeer grote boekwinkels die tot 150.000 boektitels voeren. De aandelen noteren op Wall Street thans om en nabij 26 dollar.

In Apeldoorn is een overeenkomst getekend tussen het kadaster en **Cap Debis VFC**, een gezamenlijk bedrijf van Daimler-Benz Interservices en Cap Volmac Group. Het akkoord behelst vervanging van de bestaande faciliteiten met betrekking tot de exploitatie van de geautomatiseerde kadastrale registraties. Het nieuwe contract loopt tot 1 januari 1999 en heeft een omvang van f 90 miljoen.

De nettowinst van het Belgische conglomeraat **Generale Maatschappij** is in de eerste helft van dit jaar gestegen van 4,37 miljard tot 6,73 miljard frank (f 367 miljoen). Dat is deels toe te schrijven aan een stijging van de buitengewone baten van 698 miljoen tot 1,63 miljard frank. De omzet verminderde door de verkoop van belangen van 91,87 miljard tot 70,04 miljard frank (f 3,8 miljard).

Werknemers VW-België geven staking op

BRUSSEL - Werknemers van het assemblagebedrijf van de Duitse autoproducent Volkswagen in Vorst bij Brussel hebben hun staking van ruim drie weken beëindigd. Zij zijn er niet in geslaagd hun werkgever op de knieën te krijgen voor een substantiële verbetering van de arbeidsomstandigheden.

Een harde kern van doorzetters moest donderdag onder druk van een dwangsom, opgelegd in een kort geding dat de Volkswagen-directie tegen hen had aangespannen, de bezetting van de toegangspoort opgeven. Bovendien dreigde het moederbedrijf in Duitsland de autoconstructeur te straffen omdat hij niet meer aan zijn verplichtingen voldeed. Dat zou de werkgelegenheid nog ernstiger in gevaar hebben gebracht.

Gisteren rolde de eerste auto weer van de band, nadat donderdagavond vakbonden en de werkgever op het ministerie van Sociale Zaken een compromis hadden bereikt. Een week geleden sloten zij ook al een akkoord, maar dat wees een meerderheid van de arbeiders af.

Achtergrond van het ongenoegen onder het personeel vormde de te grote werkdruk aan de lopende band en het voornemen van de directie uiterlijk in 1996 850 van de 5800 werknemers te ontslaan.

Het nieuwe akkoord, dat overigens maar weinig verschilt van de oorspronkelijke afspraken, voorziet in een lichte aanpassing van de werkdruk. Als tegenprestatie haalde de directie echter de toezegging binnen dat de nachtploeg gelijk gesteld zal worden met de dagploeg, zodra VW-Duitsland het produktiequotum voor Vorst opschroeft naar 210.000 exemplaren per jaar. Voor de staking produceerde de fabriek 195.000 auto's.

Critici van het akkoord wijzen erop dat de kosten van de grotere flexibiliteit die de onderneming daarmee verwerft, worden afgewenteld op de Belgische sociale zekerheid. Voor de werkgever brengt het instellen van een nachtploeg door de gelijkschakeling geen extra kosten mee. En als de vraag inzakt, worden werknemers tijdelijk werkloos. Zij krijgen dan een uitkering van de staat.

De Volkswagen-fabriek in Vorst krijgt daardoor wel een concurrentievoordeel ten opzichte van bedrijven in Duitsland, waar de overheid weigert mee te werken aan het financieren van meer flexibiliteit bij de inzet van werknemers. In de Bondsrepubliek hebben de VW-fabrieken een vierdaagse werkweek ingevoerd. Werkgever en werknemers delen de kosten daarvan.

Samenwerking Fokker-BAE in de maak

AMSTERDAM - Vliegtuigbouwer Fokker, diens meerderheidsaandeelhouder Dasa en de Britse branchegenoot British Aerospace (BAE) houden besprekingen over de ontwikkeling van een nieuw straalvliegtuig. Dit toestel, met waarschijnlijk 120 stoelen, zal de plaats innemen van de geplande F-130. Niet uitgesloten is dat BAE een belang neemt in Fokker Holding. Dit is desgevraagd door Fokker bevestigd.

De gesprekken zitten nu nog in een 'aanvangsfase', maar zijn toch al redelijk ver gevorderd. Voor het eind van het jaar moet er een beslissing zijn gevallen over het wel of niet doorgaan van de samenwerking met BAE.

De F-130 is geschrapt. Dat oudere plan, dat uit de Fokker-hoek stamt, is van de tekentafel verdwenen nadat BAE aan de onderhandelingstafel is aangeschoven. Hoe groot het nieuwe toestel zal uitvallen, is nog niet duidelijk. De gedachten wijzen in de richting van een 120-zitter.

Volgens een woordvoerder van Fokker krijgt zijn onderneming ook bij deze nieuwe ontwikkelingen de leidende rol. BAE zou dus een ondergeschikte positie moeten innemen. "Het is noodzakelijk dat BAE gaat samenwerken", aldus de zegsman.

De ontwikkeling is opmerkelijk. Onlangs verklaarde BAE nog dat de Europese Commissie zou worden ingeschakeld om de financiële redding van Fokker van enkele maanden geleden door de Nederlandse overheid te onderzoeken.

STOCKMARKET NEWS

NEW YORK	PREV	30 Sept.	FRANKFURT	PREV	30 Sept	AMSTERDAM	PREV	30 Sept
DOW JONES	3865	3843	DAX INDEX	2043	2012	EOE	403 91	400 30
AM.EXP.	30.50	30.38	BASF	308.50	304 50	ABN-AMRO	58 40	57 50
ATT	53.88	53 88	COMMERZBK	308 00	304.00	AEGON	100 00	99 80
ALZA CORP	20 75	20.63	DAIMLER B	751.50	741.00	AHOLD	48 50	48 30
ARCHER	25.63	26.00	DEUTS.BK	663.00	675.00	AKZO	207 90	204 50
BORDEN	13.75	13.75	MAN	402 00	394 00	AMEV	70 50	70.00
CITICORP	42.00	42.50	PREUSSAG	450 00	445.00	DSM	152 30	148 00
COASTAL CO	28.25	27.88	SIEMENS	638.00	632 50	ELSEVIER	166 50	165 60
COCA COLA	48.88	49.13	VW	438 00	425.50	FOKKER	15 90	15 50
CORNING IN	32.13	32.00				GIST BROC	45 20	44 70
DISNEY	39.88	39 50				HAGEMEYER	133 00	134 50
DUPONT	58.13	88.76				HEINEKEN	239 00	237 20
EAST.KODAK	52.13	52 00				HOOGOVENS	78 20	76 80
EXXON	57.88	57.75	LONDON			ING	75 30	74.90
FORD	27.50	28.00				KLM	47 80	47 50
GEN.ELECT.	48 75	48 50	FT-100 IND	3038	3010	KNP-BT	52.20	51 80
GEN.MOTORS	46.75	47 00				KON.PTT NED	52.40	52 20
HEINZ	36.75	36 63	ARGYLL	2.69	2 71	NEDLLOYD	58.10	57 10
HOMESTAKE	21.63	21.25	BARCLAYS B	5.67	5 59	NUTRICIA	86 40	85 90
IBM	69.50	69.50	BASS	5.26	5.16	PHILIPS	53.40	52.70
KELLOGG	55.75	57.38	BRITISH ST	3 71	3.65	POLYGRAM	76.40	75.00
MC DONALDS	26.75	26.38	BRITISH TEL	3.14	3 07	ROBECO	114 60	114 10
MEAD	51.63	52.00	CADBURY	4.55	4 49	ROLINCO	117 60	117 00
MERCK	36 25	36 50	CABLE & W	4.08	3 99	RORENTO	82 50	82.40
MINNES.MNG	56.00	55.25	GRAND MET	4 07	4 05	RODAMCO	52.10	52.50
MOBIL CORP	79.13	79.13	MARKS & SP	4 08	4 02	ROYAL DUTCH	186 80	186.40
PFIZER	68.75	69.00	REDLAND	5 22	4 93	UNILEVER	199 40	198 20
P.MORRIS	60.00	61.13	TATE & LYL	4.33	4.37	VMF STORK	43 00	42 60
QUAKER	76.88	77.00				VNU	190 70	188 00
SEARS	47.88	47 75						
UP JOHN	34.00	34 13	TOKYO			TORONTO		
US SURGIC	26.38	27 00	NIKKEI DOW	19815	19864	TSE 300	4362	4352
VALERO	20.13	20.13						
			BRIDGESTON	1520	1530	ALCAN	35 25	35 75
			CANON	1730	1740	BELL	48.13	48 13
GOLD	398.70	396.20	DAI ICHI K	1780	1790	BANK OF NS	26.38	26 63
SILVER	5 68	5 63	DAIWA SEC.	1480	1480	CAN PAC.	22 63	22.50
CRUDE OIL	17 98	18.20	HITACHI	962	961	IMASCO	37 50	37 50
US$/YEN	98.6	98.96	HONDA MOT	1630	1650	LAIDLAW	10.38	10 38
US$/DMARK	1.54	1.55	JAPAN AIRL	744	747	MOORE	25 00	24 63
GBP/US$	1 57	1.58	NOMURA SEC	2070	2070	NORANDA	27 50	27.25
US$/NLG	1 73	1.74	NIPPON STE	385	392	PLACER DOME	34 13	33.75
ECU/US$	123.50	123.10	MAZDA	558	553	POWER CORP	19 63	19 63
CAN/US$	1.34	1.34	SONY	5790	5800	ROYAL BANK	28 50	28 50

Brushstrokes from UPSTAIRS DOWNSTAIRS

Live that you can look any man in the eye and tell him to go to hell

Anonymous

Peugeot/Citroen doet het beter

PARIJS - Het Franse autoconcern PSA, fabrikant van de merken Peugeot en Citroën, is in de eerste helft van dit jaar uit de rode cijfers gekomen dank zij het herstel van de Europese automarkt. Er was een nettowinst van 688 miljoen frank (f. 225 miljoen) na een verlies van 1,12 miljard frank in dezelfde periode van 1993. De omzet groeide met 14,8 procent van 73,05 miljard frank tot 83,83 miljard frank (f. 27,5 miljard), zo heeft het concern maandag bekendgemaakt.

De verbetering van de resultaten is vooral te danken aan de maatregelen die de regeringen van Frankrijk en Spanje namen om de autoverkoop te bevorderen en aan het aanhoudende herstel van de Britse economie. PSA verwacht dat de opgaande lijn zich in het tweede halfjaar zal voortzetten, ook al zal de groei van de automarkt afnemen.

Het bedrijfsresultaat kwam in het eerste halfjaar uit op 2,44 miljard frank (f. 800 miljoen) in vergelijking met een verlies van 1,25 miljard frank in dezelfde periode van 1993. Peugeot en Citroën hadden over de eerste zes maanden een aandeel van 12,5 procent van de Westeuropese markt voor personenauto's tegen 11,9 procent in de eerste helft van vorig jaar. Over de eerste acht maanden van het jaar steeg het marktaandeel verder tot 12,7 procent.

****

Het Belgische **staalbedrijf** Sidmar, onderdeel van het Luxemburgse Arbed-concern, vergroot zijn belang in de Duitse branchegenoot Klöckner Stahl in Bremen aan het eind van dit jaar tot 25,01 procent tot 50,01 procent. Daarvoor wordt omgerekend f 270 miljoen betaald. Sidmar en Klöckner worden samen een van de grootste producenten van plat walsstaal. De gezamenlijke produktie bedraagt ongeveer zeven miljoen ton per jaar.

MENSEN

■*Etienne Brault, internationaal brand manager van het befaamde wijnhuis Barton & Guestier bezocht de 27ste september Curaçao. Voor een aantal leden van de 'Alliance du Bon Goût', de 'Club van de Goede Smaak' van Licores Maduro, werd een uitgebreid wijnproefdiner georganiseerd in restaurant Larousse. Brault (staande) was hierbij de gastspreker.*

Anatomische les

Koningin **Beatrix** is 2 november in het Concertgebouw in Amsterdam aanwezig bij de medische publiekslezing de Anatomische Les. De lezing, die een jaarlijks vervolg krijgt, is het hoogtepunt van de feestelijkheden waarmee het Academisch Medisch Centrum en de Universiteit van Amsterdam vieren dat 325 jaar geleden de academische geneeskunde haar intrede deed in de stad.

De eerste Anatomische Les - 'Molecular medicine: hopes and realities' - wordt uitgesproken door prof. sir David Weatherall, hoogleraar aan de Universiteit van Oxford en vooraanstaand expert op het gebied van de genetica en moleculaire geneeskunde.

In Amsterdam begint de historie van de academische geneeskunde bij *Gerardus Blasius*, de eerste medische hoogleraar van het *Athenaeum Illustre*. Op 2 november 1669 kreeg hij van de regenten van het toenmalige Sint Pietersgasthuis (het latere Binnengasthuis) toestemming aan het ziekbed onderricht in de geneeskunde te geven.

De Boer wint prijs

Bart de Boer is winnaar geworden van de vakantie-foto-wedstrijd van Foto Studio Tramm. De wedstrijd is volgens het fotovaklab een groot succes geworden met honderden inzendingen. Op de foto ontvangt bioloog De Boer zijn hoofdprijs een Pentax PZ1 camera uit handen van de manager van Foto Studio Tramm.

Stormachtige relaties

De kans op een **scheiding** is bij mensen die ongehuwd samenwonen, vijf maal zo groot als bij gehuwde partners. Ook als samenwonende partners kinderen hebben of al vele jaren samenwonen, is de kans dat de relatie spaak loopt, beduidend groter dan bij een getrouwd stel. Getrouwde vrouwen die eerst hebben samengewoond met hun partner, hebben ondanks die *proefperiode* een hogere kans op echtscheiding dan getrouwde vrouwen die niet hebben samengewoond.

De Amsterdamse demografe D. Manting constateert in een onderzoek dat relaties tegenwoordig wat stormachtiger verlopen dan enkele tientallen jaren geleden. Het aantal mensen dat ongehuwd samenwoont, is sterk gestegen, evenals het aantal mensen dat een scheiding meemaakt.

De individualisering van de maatschappij leidt niet tot minder relaties, maar heeft wel tot gevolg dat die relaties minder stabiel zijn. Jongere generaties zullen steeds vaker perioden van samenwonen afwisselen met perioden van alleen wonen, aldus Manting.

Pretendent overleden

Het hoofd van het huis **Hohenzollern**, prins Ludwig Ferdinand van Pruisen, is zondag op 86-jarige leeftijd overleden in Bremen.

Ludwig Ferdinand was de tweede zoon van kroonprins Wilhelm en kleinzoon van Duitslands laatste keizer Wilhelm II. Hij maakte als eerste aanspraak op de Duitse troon sinds het overlijden van zijn vader in 1951. Zijn oudere broer zag af van dat recht. Dat deze bevoegdheid *theoretisch* was, besefte Ludwig Ferdinand zich terdege. "Ik blijf het recht op de troon opeisen, maar maak het volledig afhankelijk van de wil van het Duitse volk", had hij steeds gezegd.

KMA-lol

De militaire rechtbank in Arnhem heeft vijf **ex-kadetten** van de Koninklijke Militaire Academie (KMA) in Breda geldboetes van 300 gulden elk opgelegd, omdat zij in hun *blootje* 'een losbandige sfeer hebben bewerkstelligd' op een slaapzaal in december vorig jaar. De kadetten zijn inmiddels van de Academie verwijderd en ontslagen uit het leger.

De ex-kadetten paradeerden, op de laatste avond van een oefening in Duitsland, in hun blote billen over de slaapzaal. Daar lagen ook vier vrouwelijke collega's. Er werden foto's gemaakt. Twee van de vier vrouwen deden aangifte van de gebeurtenissen, omdat zij zich bedreigd voelden door de bandeloze lol van de mannen. De andere twee vrouwen vinden de zaak nogal overdreven, zo lieten zij tijdens de rechtszitting weten.

"Dit is niet de militaire *ontuchtzaak* van de eeuw", aldus de officier van justitie. De officier vond, bleek tijdens de zitting, dat de KMA het schunnige gedrag in zijn algemeenheid, dat op de academie veel schijnt voor te komen, aan moet pakken.

Avenue Champs-Elysees viert feest

De **Champs-Elysées**, de beroemdste avenue van Parijs, werd deze week in feestverlichting gehuld ter ere van haar renovatie. De burgemeester van Parijs, Jacques Chirac, gaf het sein voor het *lichtspektakel* dat is ontworpen door de kunstenaar Yann Kersale.

Lichtjes, als bladeren aan de bomen, zijn er over de gehele lengte van de straat en zullen intenser stralen naarmate meer voetgangers over de sjieke avenue lopen. Chirac zei daarmee ook te willen symboliseren dat de vernieuwde Champs-Elysées er vooral is voor de voetgangers.

De renovatie heeft zo'n 80 miljoen gulden gekost en geleid tot een bredere wandelpromenade, meer bomen, door kunstenaars gemaakte abri's, en minder parkeergelegenheid. Ook zijn er nieuwe art deco kiosken en lantaarnpalen neergezet.

■*WILLEMSTAD — De directeur der Posterijen van de Nederlandse Antillen Ramon H. Galmeijer (54) vierde op 1 september jongstleden op Curaçao zijn 35-jarig ambtsjubileum. Destijds werd hij benoemd tot schrijver B in tijdelijke dienst. Via tal van cursussen bekwaamde Galmeijer zich in het postgebeuren, management en leidinggeven. Op 2 maart 1985 werd hij benoemd tot directeur der Posterijen en directeur van de Postspaarbank van de Nederlandse Antillen. Op de foto: minister van Verkeer en Vervoer Leo Chance feliciteert de jubilaris.*

■*WILLEMSTAD — Yvonne Lourens was 21 september precies 35 jaar in dienst bij de Posterijen. Zij werd destijds als schrijver B in tijdelijke dienst te werk gesteld bij het Postkantoor Curaçao. Sinds november 1991 is zij functionaris opleidingen bij het kantoor van de directeur der Posterijen. Zij verzorgde verschillende bedrijfsopleidingen voor het postpersoneel.*

Vrijgekochte slaafjes

De **rooms-katholieke kerk** in Sudan slaagt er soms in kinderen uit zuid-Sudan die in landen van het Midden-Oosten als slaven werken, vrij te kopen. Dat zei de prelaat Konrad Lachenmayr, voorzitter van de internationale rooms-katholieke hulporganisatie Missio, deze week.

De Sudanese autoriteiten *ontkennen* het bestaan van *slavernij*, maar Missio schat dat jaarlijks 45.000 mensen tot slaven gemaakt worden. Arabische handelaren uit het noorden van het land ontvoeren met name kinderen uit zuid-Sudan en verkopen hen als huishoudelijk personeel in landen van het Midden-Oosten.

Lachenmayr meldde dat het bisschoppen soms lukt deze kinderen vrij te kopen en terug te brengen naar hun ouders. Daarvoor moet per kind drie- tot vierhonderd dollar worden betaald.

AMIGOE Redactie: 674744

Schandaal om borsten

Britse politici en patiënten die op een **operatie** wachten, zijn kwaad naar aanleiding van berichten dat een model dat regelmatig topless poseert, op kosten van het ziekenfonds haar borsten heeft laten vergroten.

Fiona McAndrew (27) besloot een borstvergroting aan te vragen om meer werk te krijgen als *fotomodel*. Een ziekenhuis in New Castle, in het noorden van Engeland, heeft de ingreep, die ruim 7000 gulden kostte, uitgevoerd. McAndrew hoefde maar acht weken te wachten.

"Ik denk niet dat het goed is dat het geld van belastingbetalers aangewend wordt voor dit soort operaties", zei het Labour-lagerhuislid Doug Henderson. "Duizenden mensen in New Castle staan op de wachtlijst voor belangrijke ingrepen als een heupoperatie."

De gezondheidsautoriteiten in New Castle stellen een onderzoek in naar de gang van zaken.

Actie tegen Vlaams Blok

Intellectuelen in Antwerpen hebben met kamerbrede affiches van **Hitler** en zijn plaatsvervanger **Rudolf Hess** de strijd aangebonden tegen de opmars van het Vlaams Blok in de Belgische havenstad. Op vijftig maxi-posters bij parkeergarages en supermarkten in en rond Antwerpen wordt een parallel getrokken tussen de opkomst van Hitler en die van de ultra-rechtse partij van lijsttrekker Filip Dewinter. De beelden van Hitler en Hess gaan vergezeld van teksten als 'de ideeën van deze meneer zagen ze toen ook wel zitten' en 'de vorige ploeg had ook van die mooie kuisbeloften'. De laatste slogan vormt tevens een verwijzing naar de affiche van het Vlaams Blok in zijn campagne voor de gemeenteraadsverkiezingen van 9 oktober. Op die plaat is een bezem te zien met de woorden *grote kuis*, waarmee de partij wil aangeven dat alle buitenlanders het land moeten worden uitgeveegd. Politie en justitie hebben de controversiële campagne van de stichting Antwerps Beraad voorlopig met rust gelaten, omdat het hier om anti-propaganda gaat. *Führer* Dewinter van het Vlaams Blok heeft echter nu een kort geding aangespannen.

Volksheld gepakt

Justitie in Berlijn heeft besloten tot **vervolging** van een Duitser die onder de schuilnaam Dagobert jarenlang warenhuizen afperste. Daarbij leidde hij de politie op ludieke wijze om de tuin.

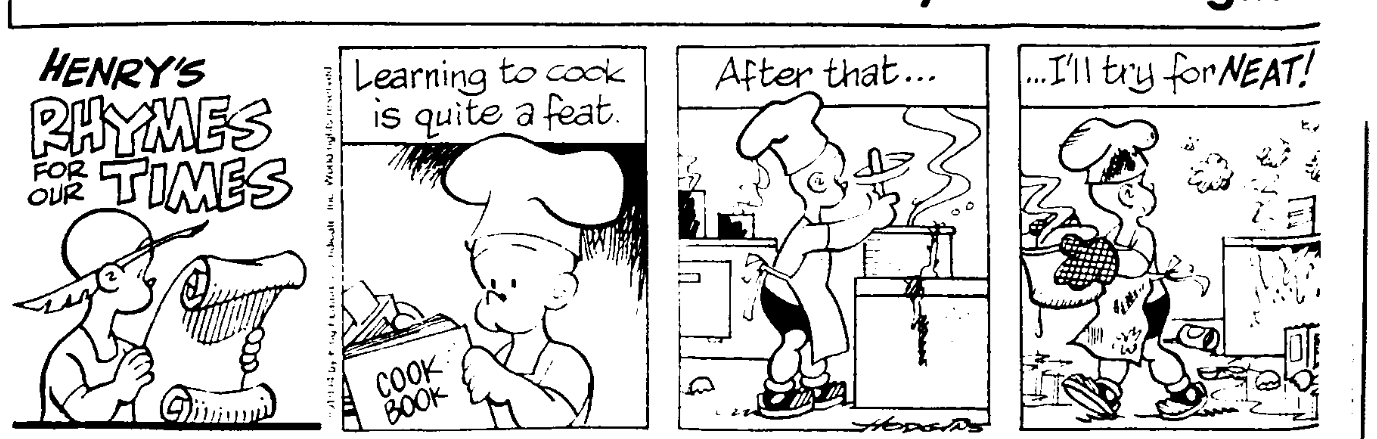
De openbare aanklager beschuldigt de 44-jarige Arno Funke van zes aanslagen met *explosieven* vanaf 1988, van ernstige gewelddadige afpersing en poging tot brandstichting, aldus een woordvoerster.

Na intensief speurwerk kon de politie Dagobert eind april dit jaar in de kraag vatten toen de afperser een afgeluisterde telefooncel verliet. De crimineel zorgde met achttien mislukte pogingen om afgeperst geld over te dragen, voor grote frustratie bij de handhavers van de wet.

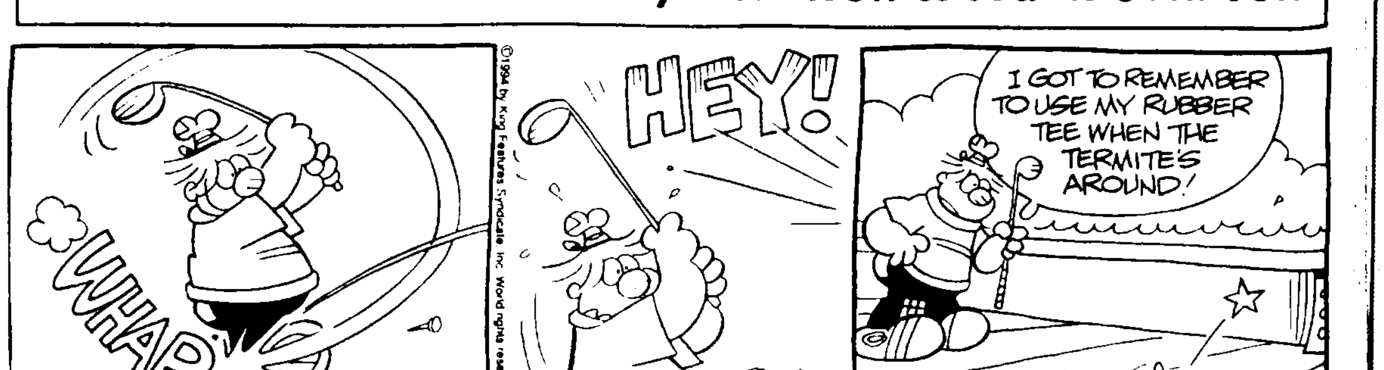
Door explosies met behulp van tijdmechanismen ontstond bij zes warenhuizen in grote noord-Duitse steden in totaal voor ruim zeven miljoen gulden schade. Bij elkaar eiste de afperser ruim 1,5 miljoen gulden.

Door zijn schuilnaam, afgeleid van een steenrijke *Walt-Disney-stripfiguur*, en mysterieuze handelwijze groeide Dagobert al snel uit tot een volksheld. De verwikkelingen van de crimineel waren al onderwerp van een televisiefilm en er zijn plannen voor een bioscoopfilm.

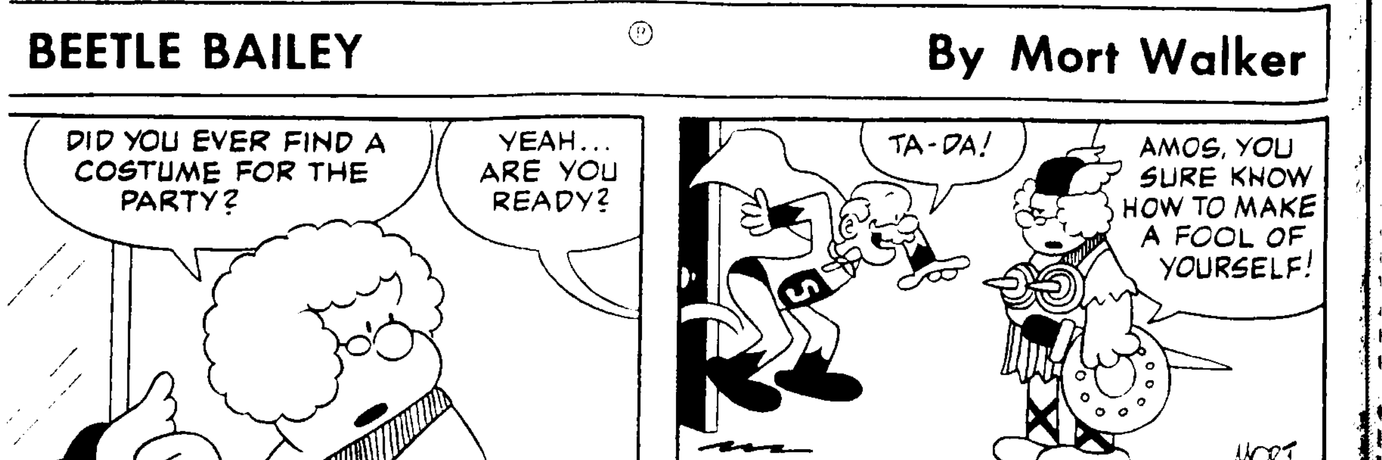
HENRY By Dick Hodgins

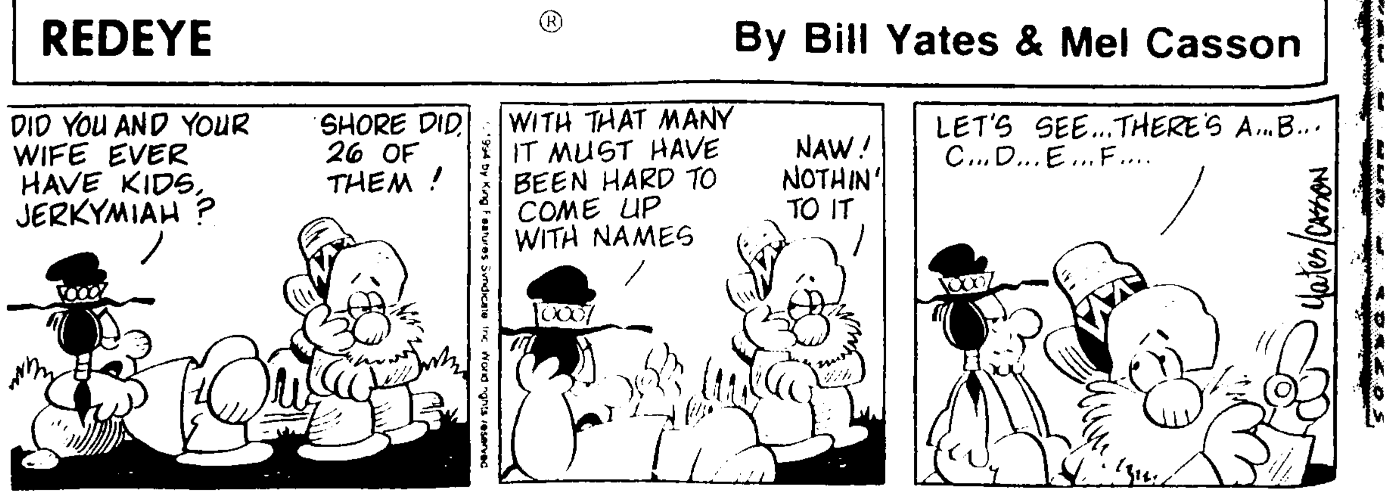
BONER'S ARK By Addison & Frank Johnson

BEETLE BAILEY By Mort Walker

REDEYE By Bill Yates & Mel Casson

CURAÇAO
AGENDA

ARTSEN

VERENIGING VAN TANDARTSEN
dienstdoende arts van 12.00-13.00 uur: **S. Gadargi, Caracasbaalweg 164. Tel. 616665.** Voor spoedgevallen: **page 310-0622**

DOKTER E.A. WINKLAAR
(particuliere patiënen)
Cas Coraweg 130. Tel.: 371418; spreekuren za. en zo. van 11.00-12.00/17.00-18.00 uur.

GENEESKUNDIGE DIENST

STADS- EN 2DE DISTRICT OOST
1 oktober 1994 vanaf 07.00 uur tot 19.00 uur:
Dokter Alcalá, Spreekkamer: Montagne Abou. Tel.: 673355; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; **spoedgevallen tel.: 678725 b.g.g. 689266/689337.**
1 oktober 1994 vanaf 19.00 uur tot 3 oktober 1994 om 07.00 uur:
Dokter Doran, Spreekkamer: Montagne Abou. Tel.: 673355; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; **spoedgevallen tel.: 372929 b.g.g. 689266/689337.**
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy-Tseng, Nassy, Tseng, Ten Holt-Suiters, Braakman, Doran, Guerrero-Bakmeyer, Ayubi en Braam)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
30 september 1994 vanaf 17.00 uur tot 3 oktober 1994 om 07.00 uur:
Dokter Swart, Spreekkamer: Van Leeuwenhoekstraat. Tel.: 624113/624443; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; **spoedgevallen tel.: 682367 b.g.g. 689266/689337.**
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Goilo, Roose, Braakman-Bonder, De Rouw-Picus, Davelaar, Elhage, Pablo, Nivillac, Rosales-Concession en De Vos)

DERDE DISTRICT BANDABAO
30 september 1994 vanaf 17.00 uur tot 3 oktober 1994 om 07.00 uur:
Dokter Sommer, Gezondheidscentrum Barber. Tel.: 641658/641605; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; **spoedgevallen tel.: 648930 b.g.g. 689266/689337.**
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Schellens, Sommer, Lucasius en Tweed).

■ **Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in *spoedgevallen* de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt. Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts te kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!**

APOTHEKEN

WEEKEINDEDIENST
ZATERDAG 1
Otrobanda: Paradeis, F.D. Rooseveltweg 46-B. Tel.: 689676/689808.
Punda: Antiliana, Kaya Flamboyan 1-A. Tel.; 376200/376208.
ZONDAG 2
Otrobanda: Gosie, Gosieweg 90A_. Tel.: 379744.
Punda: Cerrito, Winkelcentrum Promenade. Tel.: 376155/366689.

STICHTING WIJKVERPLEGING BANDABOU
Fontein 35, tel. 648077/648387; open van ma. t/m vr. van 07.00-17.00 uur. Wachtzuster tel. 649258 of 601760.

AMIGOE
Colofon
UITGEVERIJ AMIGOE N.V.
telefoon (10 lijnen): 672000
Scherpenheuvel z/n of postbus 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
ABN-Amrobank rek. nr.: 11-07-313
Maduro & Curiel's Bank rek. nr.: 874.825.10

Directie:
fax: 674084
Ingrid de Maayer-Hollander
Leeward News Holding
Sheila Rhodes (secretaresse)

Redactie:
fax: 674744
hoofdredacteur N. Hendrikse
chef lokale redactie Hennie Harinck

overige leden redactie:
Toon van Dongen,
Marjo Nederlof,
Bart Pasman,
Dennis Pikero,
Ronnie Rens jr.,
Lulu Jimenez (secretariaat),
Solange Isselt (opmaak)
Ronny Smiet (fotograaf)

Advertentie -afdeling
fax: 674524.
acquisitie: Viola Bernardus en Janny Naaldijk
aanname advertenties: maandag t/m vrijdag van 07.30-15.30 uur
Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór 15.30 uur binnen zijn.

Correspondenten:
Bonaire: Hubert Linkels - tel. 07-8627
Nederland: Victor Hafkamp

Persagentschappen: ANP en AFP
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabant Pers. Foto's: AFP

Drukkerij: Rotaprint nv.

Distributie/abonnementen:
Districo nv. tel: 370503, 370504, fax: 370304

Losse nummers 60 cent

Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen NAf 16,= p/m.
Aruba: NAf 17,= p/m.
Nederland: NAf. 81,15 p/m (luchtpost) of NAf. 28,– p/m (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen.

WIJKVERPLEGING

WIT GELE KRUIS WIJKVERPLEGING 'PRINSES MARGRIET'
Santa Maria 17. tel. 682344/682947, 682412/682574. Kantooruren: 07.00-16.30 uur.
Wachtzuster na 17.00 uur tel. 603661.
Telefonisch spreekuur in ieder wijkgebouw dagelijks van **08.00-08.30/14.30-15.00 uur**

STICHTING NEUTRALE WIJKVERPLEGING
Kantoor Gosieweg 15. Tel. 692231/692232. open van 07.00-17.00 uur.
Kantoor Bandabou: Silberie Kavel 16; open van 08.00-16.00 uur. Tel. 649422.
Wachtbroeder vanaf 30 september 17.00 uur t/m 7 oktober 07.00 uur tel. 693291 of page 310-1179.

KRAAMKLINIEK RIO CANARIO
Schottegatweg Noord 43. Tel. 691838/ 692510. Fax: 691683; voor informatie over prenatale zorg en zorg gedurende en na de bevalling.
Consultatiebureau zuigelingen: elke do. van 13.30-16.00 uur.
Consultatiebureau peuters: elke di. van 12.30-14.45 uur.

STICHTING VERANTWOORD OUDERSCHAP
(Fundashon Famia Planea)
Assistentie geboorteregeling:
Kliniek Bitterstraat 1-A (tel. 611323): dagelijks open van 08.00-12.00/14.00-17.00 uur; dokter aanwezig op ma. en vr. van 14.00-16.00; di. t/m do. van 08.00-11.00 uur.
Kliniek Kas Chikitu (zuigelingenconsultatiebureau): open op wo. van 13.00-15.00 uur.

TOERISTENSCHEPEN
ZONDAG: 08.00-24.00 uur (dinsdag) *Freewinds*.
MAANDAG: 11.00-20.00 uur *Seawind Crown*.

DIVERSEN

BELANGRIJKE NUMMERS (voor noodgevallen)

Ambulance:	**112**
Politie:	**114**
Brandweer:	**114**
Hospitaal:	**624900**
Aidslijn:	**128**
Kodela:	**135**
Artsendienst Bandabou:	**641658**
SOS-lijn (psych. hulp):	**127**
RCC (nood op zee):	**637911**
Dierenasiel:	**654300**
Dierenartsdienst:	**614000**
Thorax Centrum:	**685917**

KERKDIENSTEN
KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zo.: 10.00 uur hoogmis (Ned).
BARBER (H. Joseph): za.: 19.00 uur; zo.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: za.: 18.30 uur; zo.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): za.: 18.30 uur; zo.: 09.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): za.: 19.00 uur; zo.: 08.00, 11.00 (Spaans), 17.00 en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): za.: 19.30 uur; zo.: 09.00 en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zo.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: za.: 18.00 uur; zo.: 08.00 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes); zo.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): za.: 19.00 uur; zo.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): za.: 19.00 uur; zo.: 11.00 en 18.00 uur.
MONASTERIO 'MAMA DI DIOS' (Scherpenheuvel 3): maan. t/m za.: 08.00 uur; zo.: 10.30 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zo.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zo.: 08.00 en 19.00 uur.
Santa Famia: zo.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): za.: 19.00 uur; zo.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: za.: 18.30 uur; zo.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: za.: 18.30 uur; zo.: 07.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: za.: 19.00 uur; zo.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zo.: 17.00 uur.
SOTO; za.: 19.00 uur; zo.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): za.: 07.00 en 19.00 uur; zo.: 08.00, 10.00 (charismatica) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): za.: 18.00 uur; zo.: 09.00 en 18.00 uur.
SERU FORTUNA: za.: 18.30 uur; zo.: 10.00 uur.
TERA CORA: zo.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): za.: 19.00 uur; zo.: 08.30 uur.
WISHI (H. Teresita): za.: 18.30 uur; zo.: 08.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): za.: 18.30 uur; zo.: 08.30 en 17.30 uur.

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE
MORAVIAN CHURCH
(Goeroeboeroeweg, Mundo Nobo)
za. 19.00 uur zangdienst.
zo. 09.30 uur preekdienst.
(Emmy Berthold kleuterschool, Suffisant)
zo. 18.00 uur Papiamentse dienst.

GEREFORMEERDE KERK
Groot Kwartier
08.30 uur dienst.
16.30 uur dienst.
Muizenberg/Stenenkoraal
10.00 uur dienst.
Buena Vista
10.15 uur dienst.
Santa Rosa
10.00 uur dienst.
19.00 uur samenkomst.

NOACH-KAPEL
za. om 19.00 uur kerkdienst (Ned.) - Marinebasis Parera.

VOLLE EVANGELIE GEMEENTE YUBIA BENDITA
zo. om 10.00 uur dienst (tevens crèche en zondagsschool) - Weg naar Bullenbaai z/n. (tel.: 681922).

WEGA DI NUMBER
9 2 6 3 9 1 7 4 5
0825
3998
1064

VERENIGDE PROTESTANTSE GEMEENTE VAN CURAÇAO
Ebenezer Church
(Oranjestraat 111)
09.30 uur Rev. O.G. Haasnoot (H.C.).
Fortkerk
(Fort Amsterdam)
09.30 uur broeder C. Breeveld.
Emmakerk
(Rio Canario)
09.30 uur ds. P. v/d Waal (H.A.).

NIEUW-APOSTOLISCHE KERK
Aanvangstijd van de dienst: **zo.** om 16.00 uur - Kaya G Mahuma 439.

BAKHUIS MINISTRIES
zo. om 10.00 uur dienst - Landhuis Mount Pleasant.
****

TELEARUBA (kanaal 13)
ZATERDAG: 17.35 Movie: *Dennis the Menace*; 19.12 Style with Elsa Klensch; 19.31 Bionic Women; 20.20 Beauty and the Beast; 21.08 CNN News; 21.51 Movie: *Waterfront*; 23.38 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

ZONDAG: 12.00 Caetoons; 13.00 Ripiti y Gana; 13.30 Religious Program; 14.43 Movie: *The Sandlot*; 16.23 Studio Sport; 17.38 IAAF World Cup Athletics; 18.34 CNN News; 19.00 Special: *MTV Movie Video Awards 1994; 21.44 Musical; 22.00 Show-Time; 23.00 Week in Review; 23.40 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.*

TELECURAÇAO (kanaal 8/6)
ZATERDAG: 17.00 Telefiesta met tante Irma; 18.00 Mega Top 50; 18.43 Showbiz; 19.00 Rescue 911; 20.00 Telenotisia; 20.30 Harold Lloyd's; 21.00 Wega di Number Kòrsou; 21.10 Cocktail Turístiko (presentator Captain Sterling); 22.00 All You Need is Love; 23.00 Estreno: *Orphan Train*; 24.30 Sluiting.

ZONDAG: 09.00 Sala di Konsierto: ; 10.00 Sena di Señor; 10.45 48 Hours; 11.30 Zorro; 12.00 Djadumingu Deportivo: *Guia di Deporte* (Rein Persaud); 12.40 IAAF Festival; 13.40 Studio Sport; 15.00 Columbus: The Age of Discovery; 16.15 B.O.O.S.; 16.45 Man drechi di Dios; 17.00 Much'i Ben; 17.55 Wega di Number Kòrsou; 18.00 Di Bishita Ku.....; 18.30 Cocktail Special; 19.00 OTI Festival Antillen; 20.00 Telenotisia; 20.30 Shete Dia; 21.00 E Ídolo (presentator Morgan Isenia: 21.30 Kassav Special; 22.00 Sunday Night Movie: *Wolff*; 24.00 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden!)

TV-11 (kanaal 11)
ZATERDAG: 16.00 Cartoons; 18.00 On Pits Road; 18.30 Motorweek; 19.00 Europa Semanal; 19.30 Patcho Chittik; 20.00 Lo Mejor de Lo Mejor; 21.00 World Today; 22.00 Sine den bo Kas; 23.30 Prime News.

ZONDAG
16.00 Cartoons; 18.00 Wrestling; 19.30 Science & Technology; 20.00 Future Watch; 20.30 Ku Bista Riba (presentator Reyna Joe); 21.00 Videoclips; 22.00 Sine den bo Kas; 23.30 Prime News.

CINE (kanaal 83)
ZATERDAG: 17.45 Movie: *Home Alone 2*; 20.00 Movie: *Vanishing*; 22.00 Movie: *Deadly Game*; 23.45 Movie: *Garbo*.

ZONDAG: 18.00 Movie: *Toys*; 20.15 Movie: *Thelma & louise*; 22.00 Movie: *Perfect Weapon*.

TBS (kanaal 89)
ZATERDAG: 18.05 WCW Saturday Night; 20.05 Movie: *Night of the Grizzly*; 22.05 Movie: *Torpedo Run*.

ZONDAG: 19.00 Movie: *Perry Masson: The Case of the All-Star Assasion*; 21.00 National Gepgraphic Explorer; 22.00 Viet/Cambodia; 23.00 Network Earth.

ABC (kanaal 77)
ZATERDAG: 19.00 News; 19.30 Hero; 20.00 Movie: *Homeward Bound: The Incredible Journey*; 22.00 Commish; 23.00 News; 23.30 Movie: *Iron Maze*.

ZONDAG: 19.00 Home Videos; 19.30 On Our Own; 20.00 Lois & Clark; 21.00 Movie; 23.00 News; 23.35 Movie.

CBS (kanaal 75)
ZATERDAG: 19.00 Extra; 20.00 Dr. Quinn, Medicine Woman; 21.00 5 Buchanas; 21.30 Hearts Afire; 22.00 Walker, Texas Ranger; 23.00 News; 23.30 Andy Griffith.

ZONDAG: 19.00 60 Minutes; 20.00 Murder, She Wrote; 21.00 Movie: *Gambler V: Playing for Keeps* (part 1 of 2); 23.00 CBS News; 23.30 Andy Griffith.

NBC (kanaal 85)
ZATERDAG: 19.00 Crusaders; 20.00 Wilder; 20.30 Empty Nest; 21.00 Sweet Justice; 22.00 Sisters; 23.00 News
23.30 Saturday Night Live.

ZONDAG: 19.00 Unsolved Mysteries; 20.00 Seaquest DSV; 21.00 Movie: *Jack Reed: A Search for Justice*; 23.00 News; 23.35 Extra

AE (kanaal 73)
ZATERDAG: 19.00 Home Again; 19.30 Home Again; 20.00 Movie: *Red Tent*; 22.00 Comedy on the Road; 23.00 Evening at the Improv.

ZONDAG: 19.00 Ancient Mysteries; 20.00 World of Nature; 22.00 Civil War Journal; 23.00 Caroline's Comedy Hour.

LIFE (kanaal 91)
ZATERDAG: 19.00 Movie: *Risky Business*; 21.00 Name of Love; 21.30 Girls Night Out; 22.30 Ooh La La; 23.00 Unsolved Mysteries.

ZONDAG: 18.00 Movie: *Scandal in a Small Town*; 20.00 Movie: *Married to the Mob*; 22.00 Commish; 23.00 Clapprood Live; 23.30 Hidden Room.

KOMPANIA DI AWA I ELEKTRISIDAT DI KORSOU N.V.

Met diep leedwezen maken wij het overlijden bekend van de heer

TITO ALBERTO AQUILINO MARTINA

Vader van onze medewerker de heer Ralph Martina van de afdeling Produktie.

De begrafenis zal plaatsvinden op zaterdag 1 oktober 1994.
Onze gevoelens van medeleven gaan uit naar de familie van de overledene.
MOGE HIJ IN VREDE RUSTEN.
K.A.E. N.V.
Mundu Nobo, 30 september 1994.

KOMPANIA DI AWA I ELEKTRISIDAT DI KORSOU N.V.

Met diep leedwezen maken wij het overlijden bekend van de heer

NICOLAAS A. ALBERTO (COLÁ)

Gepensioneerde van de K.A.E. N.V.

De begrafenis zal plaatsvinden op zaterdag 1 oktober 1994.
Onze gevoelens van medeleven gaan uit naar de familie van de overledene.
MOGE HIJ IN VREDE RUSTEN.
K.A.E. N.V.
Mundu Nobo, 30 september 1994.

Probleem met afsluiting:
Unilever: Grote blikken Unox erwtensoep moeten weggegooid

OSS — Unilever heeft een partij van 130.000 stuks 1,3 literblikken Unox familie erwtensoep gevuld van de markt gehaald. De blikken hebben de code R089.

Er zijn 'problemen met de afsluiting van het blik', aldus het concern. Volgens Unilever kan er inmiddels 'een klein deel' van de partij zijn verkocht. Unilever adviseert de consumenten de inhoud van de blikken weg te gooien. Enkele blikken van de genoemde Unox-soep bleken bij controle in de fabriek door beschadiging aan de onderzijde niet volledig te zijn afgesloten, waardoor volgens Unilever bederf van het produkt kan optreden, De voedings- en wasmiddelenfabrikant laat weten dat blikken Unox-erwtensoep van 0,3 en 0,8 liter 'van de vertrouwde kwaliteit' zijn.

De consumenten die de betreffende erwtensoep weggooien, krijgen hun geld terug. Zij kunnen telefonisch (06-300020) het nummer van de streepjescode op het etiket doorgeven, in combinatie met hun bank- of gironummer. Unilever zal het aankoopbedrag terugstorten. Verder zal de fabrikant zijn soepklanten waarschuwen via advertenties in de zaterdagkranten.

Unilever-topman M. Tabaksblat wees een week geleden bij een bezoek aan de Chinese hoofdstad Peking nog op de toename van het aantal incidenten rond voedingsprodukten binnen zijn concern. Zo heeft Unilever de afgelopen twaalf maanden partijen Becel-koffiemelk (december 1993) en Calvé-pinkakaas (mei 1994) van de markt gehaald. Ter verklaring van het verschijnsel zei Tabaksblat toen dat Unilever 'scherper was geworden in het volgen van het produkt'. Hij had er echter geen verklaring voor dat dergelijke kwesties vooral in Nederland speelden.

In januari van dit jaar kwam Unilever-dochter UVG, producent van de teruggehaalde soep, nog in het nieuws omdat in blikken rundvlees die naar de Verenigde Arabische Emiraten (VAE) waren geëxporteerd mogelijk eiwitten waren verwerkt, die afkomstig waren van varkens. Volgens de islam is het varken een onrein dier. 'Enkele duizenden' blikken Zwan-rundvlees werden teruggehaald. De actie werd nog uitgebreid tot in totaal zestien islamitische landen.

Lula op campagne in Recife

■*RECIFE — De presidentskandidaat van de Braziliaanse Arbeiderspartij, Luis Inacio 'Lula' da Silva, trok in Recife enige tienduizenden belangstellenden tijdens de campagnebijeenkomst. Volgens de opiniepeilingn zal Lula als tweede eindigen bij de verkiezingen. In de tweede ronde zal hij dan moeten uitkomen tegen de door de regering gesteunde kandidaat Cardoso. Ook in arbeiderskringen keert men Lula de rug toe omdat Cardoso als minister kans gezien heeft de Braziliaanse munteenheid tot rust te brengen. De arbeiders kiezen daarbij het zekere voor het onzekere. Cardoso was voor hij zich presidentskandidaat stelde minister van Economische Zaken. In jaren hebben de Brazilianen het niet meegemaakt dat zij wisten hoeveel hun geld waard was in een periode langer dan 24 uur.*

(AFP-satellietfoto)

Tapie krijgt vier maanden vwd opgelegd

TOULON — Bernard Tapie is vrijdag veroordeeld tot vier maanden voorwaardelijk. Verder moet hij ruim zeventigduizend gulden schadevergoeding betalen.

Tegen de Franse politicus loopt een reeks justitiële onderzoeken wegens belastingfraude, misbruik van overheidsgeld en corruptie. De veroordeling betrof een ondergeschikte zaak. Tapie had een televisiecamera van het kanaal France-3 in zee gegooid, toen een cameraploeg hem wilde filmen aan boord van zijn jacht *Phocea*.

Saleh herkozen als president van Jemen

SANA — Het parlement van Jemen heeft president Ali Abdallah Saleh zaterdag herkozen als staatshoofd. Dat heeft het officiële persbureau Saba gemeld.

Van de 259 aanwezige afgevaardigden stemden er 253 voor generaal Saleh. Het parlement telt officieel 301 leden. Saleh blijft vijf jaar aan, waarna er presidentsverkiezingen worden gehouden. Hij moest het opnemen tegen vier tegenkandidaten, ondermeer van de islamitische Islah-partij en de zuidelijke socialistische partij.

De post van president komt in de plaats van de Presidentiële raad van vijf man, waarvan Saleh voorzitter was. Dat is in overeenstemming met de nieuwe grondwet die het parlement woensdag goedkeurde.

HET WEER

WEERSVERWACHTING geldig tot morgenmiddag 12:00 uur:
Licht tot half bewolkt met kans op een plaatselijke bui. Zwakke tot matige, overdag af en toe vrij krachtige oostelijke wind (tussen vijf en 20 knopen).

WEEROVERZICHT:
In het Caribisch gebied zijn er momenteel geen storingen die van belang zijn voor het weer op de Benedenwindse Eilanden. De aangevoerde lucht zal in de komende 24 uur voldoende vochtig en onstabiel zijn om een plaatselijke bui tot ontwikkeling te doen komen. De tiende tropische depressie van dit seizoen is gisteravond in de golf van Mexico opgelost.

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Vanmorgen 08.00 L.T.		Afgelopen 24 uur		
Station	**Het weer**	**Max**	**Min**	**Neerslag mm**
Bonaire	licht bewolkt	33	26	0.0
Curaçao	licht bewolkt	33	26	0.0
Sint Maarten	licht bewolkt	31	25	0.0
Atlanta	licht bewolkt	29	17	0.0
Bogotá	zwaar bewolkt	17	08	2.3
Caracas	half bewolkt	27	16	0.7
Kingston	zwaar bewolkt	32	26	0.0
Miami	regen	27	23	5.8
New York	geheel bewolkt	19	14	0.0
Paramaribo	licht bewolkt	34	22	0.0
Port-of-Spain	zwaar bewolkt	33	22	0.0
Santo Domingo	zwaar bewolkt	32	24	0.0

ÑAPA

1 OKTOBER 1994 AMIGOE

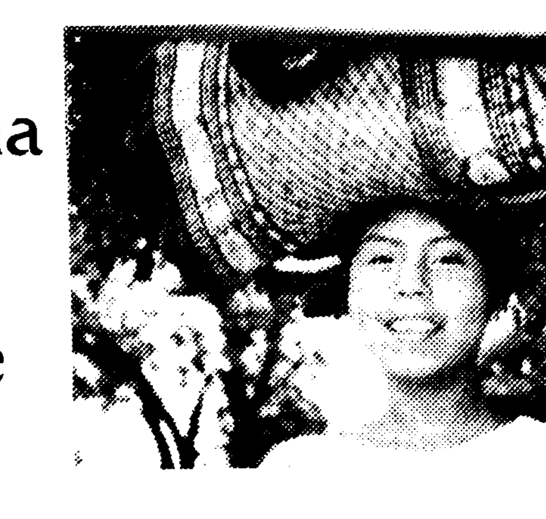
INTERVIEWS REPORTAGES

Weekend Bijlage Amigoe

Trouwen op het strand

Guatemala als doe-vakantie

Gezaghebber Dennis Richardson treedt aan op Sint Maarten

Het was afgelopen augustus de derde keer dat de Koninkrijksregering Dennis Richardson (48) vroeg *stand by* te staan voor het gezaghebberschap van Sint Maarten. De eerste keer werd hij voorbijgestreeta door Ralph Richardson, de tweede keer door Russel Voges, die inmiddels is afgetreden. De Zoetemelk onder de gezaghebbers liet zich daardoor niet verstoren, maar stond deze keer eigenlijk niet bepaald te springen om burgervader te worden. Hij gaat er in salaris op achteruit en heeft zijn drie kinderen (uit een vorig huwelijk) in Nederland moeten achterlaten. "Ik heb 32 jaar in Nederland gewoond en ik laat een sociale infrastructuur achter me. Het was geen eenvoudige beslissing. Ook al omdat in mijn werk voor de Provincie Noord-Holland net belangrijke dingen stonden te gebeuren waar ik graag bij was geweest." Hij zei niettemin 'ja'. Uit vaderlandsliefde. En dat is niet zomaar een 'ja'. Gespeend van enig pessimisme vangt het landskind zijn taak aan met een kracht die veel weg heeft van een op volle toeren draaiende Hollandse windmolen in de herfst. Op Sint Maarten gaat een frisse wind waaien. Maar wel een wind die bij tijd en wijlen zal aanvoelen als een warme noordoostpassaat.

De 'checks and balances' van een eilandbestormer

= door Hennie Harinck =

"Als alle Antillianen die in den vreemde goed boeren niet terugwillen omdat hun perspectieven hier beduidend minder zijn, dan krijg je nooit je mensen terug naar huis." Hij denkt dat Pourier gelijk heeft als hij een extra inspanning wil getroosten om de 'buitenlandse' Antillianen terug naar huis te halen. "Die kennis en expertise hebben we hard nodig. Niet dat er geen deskundigheid op de eilanden aanwezig is. Ik heb de eer gehad met twee uitzonderlijke talenten te mogen werken: Stanley Betrian en Raymond Begina." Richardson leerde de aanstaande gezaghebber en het hoofd van het Stafburo kennen toen hij als een soort *troubleshooter* werd ingehuurd bij de implementatie van het Nieuw Beleid. Een onderdeel van dat werk was zijn voorzitterschap van de evaluatiecommissie Dienst Sociale Zaken.

De gezaghebber wil trouwens graag op Sint Maarten van de diensten van Begina gebruik gaan maken, gezien zijn ervaringen bij de bestuurlijke hervorming die reeds op Curaçao is ingezet. Tijdens de startconferentie Nieuw Beleid, waar midden- en hoog kader van de ambtenaren bijeen waren, ontdekt hij hoeveel kwaliteit het Curaçaose **ambtenarenapparaat eigenlijk in huis heeft.** "Voor sommigen was een beetje begeleiding en erkenning al voldoende om ze te laten opbloeien. Iets dat sommigen voor onmogelijk hadden gehouden."

U woonde het grootste deel van uw leven in Nederland en bent dus geïmpregneerd met het Hollandse gedachtengoed. In hoeverre bent u nog Antilliaan?

Er bestond inderdaad wat angst dat ik zo vernederlandst zou zijn dat ik niet meer de cultuur zou begrijpen. Ik hoop in mijn toespraak bij de installatie als gezaghebber duidelijk gemaakt te hebben dat ik Sint Maarten niet vergeten ben. Allereerst door de taal. Het Sintmaartense Engels ben ik zeker niet verleerd. Ik woonde vanaf mijn zesde maand tot aan mijn zestiende jaar, dus in mijn vormende jaren, op Sint Maarten. Dat werkt een heel leven door. Ik ben nooit een echte Nederlander geworden, heb altijd de Sintmaartense *joie de vivre* behouden. In Nederland vinden ze mijn manier van leidinggeven bij voorbeeld on-Nederlands. Men stond er echt van te kijken dat ik met alle mensen van mijn afdeling ging kanoën in België. Afgelopen kerst heb een concert voor mijn afdeling georganiseerd met Julian Coco. Van een afdelingschef wordt dat niet verwacht.

Het heeft te maken met evenwicht brengen in je leven en je werk. Misschien heeft een Antilliaan wel de neiging om iets te weinig zakelijk te zijn. Misschien kan ik dat stukje extra zakelijkheid inbrengen.

In Nederland is de berichtgeving over Sint Maarten op zijn zachtst gezegd negatief. Claude Wathey, maffia, rechtbankzaken, corruptie en drugs voeren de boventoon.

Door de eenzijdige belichting van het eiland krijgt Nederland de indruk dat alles slecht is op Sint Maarten. Elke keer moet je dan weer het geduld opbrengen om uit te leggen dat ontsporingen in een kleine gemeenschap enorme consequenties hebben. Dat er goede, welwillende mensen genoeg zijn. Dat er gesproken kan worden van een economisch wonder, het toerisme, dat al twintig jaar lang vele mensen van werk voorziet. **Het gekke is dat een van de impulsen om terug te gaan** naar Sint Maarten juist dat negatieve imago is geweest. Ik wil helpen dat imago te veranderen.

Wat roept de naam Claude Wathey bij u op?

Ik kende hem toen ik kind was als een bestuurder. Toen hij minder aanzien begon te genieten woonde ik al in Nederland. In mijn puberteit had ik overigens meer aandacht voor schoolgaan en zwemmen.

Ik maak me wel zorgen. Vraag me af hoe zo'n gerespecteerd man kon ontsporen, gesteld dat de beschuldigingen op waarheid berusten. Misschien sluipen die dingen er wel heel langzaam in. Ik ben me daarvan bewust en zal ervoor zorgen dat ik niet dezelfde fouten zal begaan.

Wat zijn de verlokkingen? Zijn die gedekt met de waarschuwing dat macht corrumpeert?

Ik sta wat dat betreft achter de uitspraak van premier Pourier dat 'macht corrumpeert en dat absolute macht absolúut corrumpeert'.

Je moet voorzieningen inbouwen om te voorkomen dat dat kan gebeuren. Het huidige kabinet heeft ook om die reden de gezaghebbersfunctie voor één termijn bedacht. Maar er is meer nodig. Binnen het apparaat zullen *checks and balances* moeten worden ingebouwd. Er moeten spelregels en gedragscodes komen die voorzien in de naleving van de regels. Op dat aspect zal ik grote nadruk gaan leggen. Nu bestaan hoegenaamd geen controlemomenten. Die wil ik structureel vorm gaan geven, voorzover de eilandsraad en het Bestuurscollege daar mee akkoord gaan natuurlijk. Ik heb overigens de indruk dat men die veranderingen echt wil. Men zegt veelvuldig: het kan zo niet verder.

Waar is men moe van?

Het meest is men de bevoordeling en het nepotisme zat. Wanneer bij voorbeeld A wel een vergunning krijgt en B niet, zonder aan te geven waarom. Geen spelregels, waardoor mensen het gevoel krijgen heel sterk afhankelijk te zijn van toevallige omstandigheden. Terwijl dat natuurlijk geenszins de functie van de overheid is. Het is de bedoeling dat een aanvraag voor een studiebeurs van X en Z gelijk behandeld wordt, aan dezelfde criteria wordt getoetst.

De overheid heeft zich geschikt in belangen van groeperingen die op dat moment aan de macht waren. Daar wil de burger zich beschermd tegen weten. Vandaar dat men blij was met de woorden van gouverneur Saleh die de gezaghebber ook als een burgervader afschilderde, een man waar je met je problemen, zorgen en suggesties terecht kunt. Hij heeft mij gevraagd die rol op me te nemen en dat zal ik zeker doen. Ik ga daar speciale voorzieningen voor treffen.

Ik zal evenwel niet iedereen persoonlijk te woord kunnen staan. Een spreekuur voor burgers en consultaties in de buurten vormen onderdeel van mijn plannen. Ik zal met een aantal ambtenaren en politici de buurten ingaan om het contact met de burger te vergroten.

Ik ben mij er trouwens van bewust dat ik niet aan alle verzoeken en wensen kan voldoen. Zo ben ik onlangs aangeschreven door een radeloze moeder wier zocn veroordeeld is tot gevangenisstraf. Daar kan ik natuurlijk niets aan doen. De rechterlijke macht is - terecht -onaantastbaar.

Hoeveel mensen heeft u direct in uw kabinet tot uw beschikking?

Foto: Ronny Smiet

DENNIS RICHARDSON

Ik denk dat ik uiteindelijk met een klein kabinet toe kan, van drie of vier kwalitatieve medewerkers. In het begin zal ik wat meer mensen nodig hebben gezien de eisen van het Hoger Toezicht en het actieprogramma van het Bestuurscollege. Ook omdat het ambtelijk apparaat aan bestuurlijke vernieuwing toe is. Maar op het moment dat de organisatie haar nieuwe vorm heeft gekregen, dan kunnen die extra mensen weer hun weg vinden in het ambtelijk apparaat.

Ik heb het fiat gekregen van het BC om een soort Nieuw Beleid-consultatie te gaan opstarten. Ik wil zelfs een stapje verder gaan dan *Maneho Nobo*. Als je beseft dat er vernieuwing moet komen in het toeristische bedrijf dan is daar overeenstemming voor nodig met het bedrijfsleven. Met die sector wil ik gezamenlijk een koers uitzetten. Welke markten willen we gaan versterken of veroveren? Welke strategie is daarvoor nodig? Dat betekent dat aan twee kanten gewerkt moet worden. De overheid moet de voorzieningen faciliteren en het bedrijfsleven moet bij voorbeeld naar vernieuwing streven. Je zou kunnen werken in de sfeer van intentieverklaringen, een soort *gentleman's agreement* over de toekomst van het toerisme en wat we daarvoor gaan doen. Dat betekent een grote mate van *partnership* met het bedrijfsleven.

Ik heb het gevoel dat dat kan op Sint Maarten. Dat de verhoudingen niet dusdanig verstoord zijn dat we in een *deadlock* opgesloten zitten.

Ik krijg de indruk dat u bepaald van plan bent u sporen achter te gaan laten. Heeft dat vooral te maken met de Algemene Maatregel van Hoger Toezicht?

De omstandigheden dicteren hoe ik me als gezaghebber wil en kan profileren. Het heeft bij voorbeeld geen zin om mij, zeg, de opdracht te geven loslopend wild op te pakken als er geen loslopend wild te bekennen valt.

De persoon heeft er ook mee te maken. Ik ben een actief persoon. Ik wil zaken van de grond tillen. Ik zal pro-actief op de ontwikkelingen inspelen. Dat zal de rode draad van mijn optreden gaan zijn in die zes jaar. Maar het kan best gebeuren dat er zich dingen voordoen waardoor ik mijn koers of instelling zal gaan veranderen. Dat sluit ik niet uit.

Het eerste toetsmoment doet zich al spoedig voor met het staatkundig referendum. Het zou kunnen, hoewel het onwaarschijnlijk lijkt, dat de bevolking voor onafhankelijkheid opteert.

Het referendum is een positief gegeven. Ik ben uitermate benieuwd wat er uit de bus zal gaan rollen.

Het referendum is een direct gevolg van wat zich op Curaçao heeft afgespeeld. Het hele proces om tot een verbetering van het bestuur te komen is echter al eerder ingezet. Dat gebeurde al voor de periode Voges. Het Koninkrijk en de Antillen waren het er over eens dat dat noodzakelijk was.

Onder alle omstandigheden is immers een goed bestuur geboden, welke optie ook uit de bus rolt.

Hoe lang denkt u nodig te hebben om het bestuur te verbeteren, want het is nogal wat om een cultuur van jarenlange patronage om te buigen.

We kunnen rustig spreken van cultuurinterventie. Daar zijn verschillende methodes voor. De al te vrije ruimte kan ingeperkt worden door regels en gedragscodes in te stellen. Het Hoger Toezicht eist ook dat dat wordt vastgelegd in wetgeving.

Een andere methode is überhaupt het besef te vergroten hoe een overheid behoort te functioneren, gesteund door uitspraken van de rechterlijke macht.

We moeten controlemomenten in gaan bouwen om te bezien of de besluitvorming ook inderdaad zo verloopt zoals we hebben afgesproken. Aan de andere kant staat het beheer: realiseren we wat we van plan waren? Er is kortom een scala aan mogelijkheden, van training tot vorming, tot organisatorische maatregelen tot het instellen van specifieke functies en wetgeving die het mogelijk maken het proces vorm te geven.

Ik denk dat als we de omgeving en de randvoorwaarden veranderen, de ambtenaren vanzelf mee zullen gaan met de omwenteling. Hoewel er natuurlijk altijd mensen zullen zijn die niet mee willen. Daar zullen we maatregelen voor treffen.

Hoe vat u uw taak als plaatselijk hoofd van politie op en hoe verhoudt deze zich tot uw andere twee functies als voorzitter van respectievelijk de eilandsraad en het Bestuurscollege?

Er moet een meerjarenbeleidsplan komen voor Sint Maarten. Het eilandsbestuur heeft mij gevraagd specifiek over criminaliteit te praten en na te denken. Ik denk dat zo'n gesprek heel nuttig zal zijn gezien de grote impact die criminaliteit op de economie heeft en vice versa. Bij een neergaande economie zie je de misdaad toenemen. En bij een toename van de misdaad blijven de toeristen weg.

Hoewel het eigenlijk de verantwoordelijkheid van de minister van Justitie is, zie ik toch alle reden om goed af te stemmen. Immers: een vestigingsbeleid alleen al kan gevolgen hebben voor je economie, en dus voor criminaliteit.

Ik zie het als mijn taak om als plaatselijk hoofd van politie te coördineren, landelijk en eilandelijk beleid op elkaar af te stemmen.

We hoeven overigens geen alarm te slaan. De criminaliteit is niet heviger dan elders. Een Amerikaan zal het thuis ook niet in zijn hoofd halen om zijn huis niet af te sluiten.

Als we het hebben over criminaliteit en drugs dan kunnen we niet heen om het feit dat op Sint Maarten alles cngecontroleerd naar binnen kan komen gezien het onbreken van douane.

Er is net een protocol grens- en douanecontrole overeengekomen tussen Frankrijk en de Nederlandse Antillen. Dat verplicht ons maatregelen te treffen. We moeten paal en perk gaan stellen aan het vrije verkeer en de invoer.

Het moet naar mijn mening wel op een wijze gebeuren die onze concurren-

Vervolg op pag. 3

Eindredactie: Norbert Hendrikse, opmaak: Solange Isselt

Ambitieus project deze week van start

Wetenschappers bouwen 'droommachine' om dieper in de materie te kijken

In de buurt van de Franse Alpen hebben wetenschappers een 'droommachine' gebouwd waarmee zij diep in de materie kunnen kijken. Dit meest geavanceerde stuk 'speelgoed' ter wereld biedt volgens de Nederlandse organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) ongekende mogelijkheden voor kernfysisch onderzoek.

De betrokken bewindslieden van de twaalf in dit ambitieuze project deelnemende landen stellen 30 september dit wetenschappelijke werktuig, een synchrotron, in Grenoble officieel in gebruik. Van Nederlandse zijde zijn staatssecretaris Nuis van Onderwijs en Wetenschappen en vertegenwoordigers van de NWO aanwezig.

De European Synchrotron Radiation Facility (ESRF) is een gesloten ring van 850 meter lang, waarin elektronen tijdens hun rondgang straling uitzenden. Met behulp van deze straling kunnen onderzoekers in de natuurkunde, biologie, scheikunde en geneeskunde de structuur van kristallen ophelderen en de binding van atomen in moleculen van allerlei stoffen nader bestuderen. Dat leidt tot een beter inzicht in allerlei natuurkundige en chemische processen.

De NWO, die namens Nederland bij het project is betrokken, zegt de enorme 'draaitrommel' niet alleen uit wetenschappelijk oogpunt interessant te vinden. De synchrotron biedt tevens uitzicht op tal van praktische toepassingen. Doordat wetenschappelijke onderzoekers met de machine heel precies op atomen kunnen 'schieten', is het mogelijk de atoomformule van een stof te wijzigen. Op die manier kunnen zij geheel nieuwe stoffen maken.

Een synchrotron kan het beste omschreven worden als een apparaat waarmee men lasers probeert na te doen in het gebied van de röntgenstraling. De deeltjesversneller zendt in feite een nauwe en heldere regenboog van röntgenlicht uit. Hoe korter de golflengte, des te scherper is het detail dat men kan zien. Hoe helderder de straling, des te sneller kan men een duidelijk beeld van een object krijgen zonder het te beschadigen. De deeltjes die in de ring door een magnetisch veld worden gejaagd, bereiken de snelheid van het licht.

Evenals collega's uit andere Westeuropese landen krijgen Nederlandse onderzoekers de gelegenheid allerlei studies uit te voeren met de Grenoble-ring. Daarvoor was aansluiting nodig bij de ESRF.

Dit had de nodige voeten in de aarde, vooral omdat de kosten van het project bijzonder hoog zijn. De bouw en exploitatie van de faciliteit vergen jaarlijks een bedrag van 117 miljoen gulden. Dit gaat de middelen van een enkel land, laat staan van een universiteit, te boven.

Daarom besloten Frankrijk, Duitsland, Italië, Spanje en Groot-Brittannië in 1985 na veel wikken en wegen samen te werken aan de bouw en exploitatie van het instrument. Noorwegen en Zweden volgden twee jaar later. In 1988, toen met de constructie van de opslagring al was begonnen, zag de Nederlandse regering af van zelfstandige deelneming, omdat zij de gevraagde bijdrage in de kosten te hoog vond in vergelijking met de verwachte wetenschappelijke baten. Bovendien konden Nederlandse onderzoekers gebruik maken van de synchrotronfaciliteit in het Engelse Daresbury, ook al is de energie van deze opslagring veel geringer dan die in Grenoble.

Toen echter België te kennen gaf belangstelling te hebben voor gezamenlijke deelneming, besloot de Nederlandse regering alsnog mee te doen. Een ander argument om op het besluit terug te komen, was de overweging dat ons land niet kan achterblijven bij de ontwikkeling van nieuwe grote installaties voor kernfysisch onderzoek.

In 1990 kwamen Nederland en België met elkaar overeen zich bij de samenwerking aan te sluiten. Minister Ritzen van Onderwijs en Wetenschappen ondertekende begin december 1991 het verdrag. Samen met de zuiderburen draagt Nederland met 7 miljoen gulden bij aan het vooruitstrevende project.

Hoe zwaar weegt een Europese commissaris?

Zwaar- en lichtgewichten in de Europese commissie

'Het Nederlandse kabinet zal inzetten op de zwaarste portefeuille in de Europese Commissie die we kunnen krijgen", zei minister van Mierlo van Buitenlandse Zaken begin deze maand. Nederland koos deze week voor handhaving van ex-minister Hans van den Broek en daarmee voor de post Buitenlandse Betrekkingen. "Buitenlandse Betrekkingen is zowat de lichtste portefeuille, die er bestaat", zei onlangs een diplomaat in Brussel.

Hoe zwaar is een Europees commissaris? Die vraag is niet licht te beantwoorden. Het gewicht wordt niet in kilogrammen uitgedrukt. Toch bestaat er een zekere pikorde in de Europese Commissie, die voor elke insider duidelijk waarneembaar is.

De zwaarte van een portefeuille hangt van verschillende zaken af. De huidige Europese Commissie bestaat uit zeventien personen. De Commissie heeft tot taak toezicht te houden op de uitvoering van de verdragen van de Europese Unie en het recht voorstellen te doen aan de Europese Ministerraad. Op een aantal terreinen is zij bevoegd zelfstandig te besluiten.

ZWAARTE

Het zijn vooral deze laatste bevoegdheden van de Commissie die bepalend zijn voor de zwaarte van een portefeuille. Zo is de portefeuille Mededinging (in handen van de Belg Karel van Miert) interessant, omdat de Commissie op het gebied van kartelrecht belangrijke machtsmiddelen heeft. Zo kan zij boetes en dwangsommen opleggen.

Landbouw is ook een zware portefeuille. Veel bevoegdheden op het gebied van Landbouw zijn aan de Commissie gedelegeerd. Bovendien slokken de landbouwuitgaven ongeveer de helft van de totale begroting van de Europese Unie op. De omvang van het budget is ook een graadmeter voor de zwaarte van een portefeuille. Landbouw is nu in handen van de Luxemburger Rene Steichen. Hij moet in januari plaats maken voor zijn landgenoot Jacques Santer, die voorzitter wordt van de Commissie.

De Commissie kan ook door de Europese Ministerraad op pad worden gestuurd om verdragen te sluiten met landen buiten de Europese Unie. Zij voert de onderhandelingen en heeft daarin de nodige speelruimte. Meestal gaat het om handelsakkoorden. Dat maakt de rol van de Britse Eurocommissaris Leon Brittan (Buitenlandse Handel), die onder meer verantwoordelijk was voor het wereldhandelsakkoord GATT, zo dominant.

De Deen Henning Christophersen is belast met Economie en Financiën. Hij speelt daarmee een belangrijke rol in de totstandkoming van de Economische en Monetaire Unie, de Muntunie. Zijn beeltenis zou op de Ecu thuis horen.

Het gewicht van de Duitser Martin Bangemann is wel in (veel) kilo's uit te drukken. Verantwoordelijk voor het Industrie- en Technologiebeleid drukte hij een stempel op het veelgeprezen witboek van voorzitter Jacques Delors over het verbeteren van het concurrentievermogen van het Europese bedrijfsleven.

Zijn gewicht wordt ook bepaald aan de hand van een lange ervaring in Brussel, zijn persoonlijkheid en zijn Duitse afkomst. Duitsland is het grootste en economisch sterkste land van de Europese Unie en dat speelt nu eenmaal mee.

De Ier Padraig Flynn heeft ook een belangrijke hand gehad in het genoemde witboek. Als commissaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid telt hij mee. Daarnaast heeft hij nog het beheer over de derde pijler van de Europese samenwerking (Justitie en Binnenlandse Zaken).

Delors, Van Miert, Brittan, Steichen, Christophersen, Bangemann en Flynn zijn wel de meest spraakmakende Euro-commissarissen. Daarnaast is er een aantal, dat grote sommen geld beheert, zoals de Spanjaard Manuel Marin (Ontwikkelingssamenwerking, Humanitaire Hulp), de Italiaan Antonio Ruberti (Wetenschappelijk Onderzoek) en de Schot Bruce Millan (Structuurfondsen).

VAKMINISTERS

Dan zijn er nog commissarisssen, die voor een bepaalde sector verantwoordelijk zijn. Zij zouden in een Nederlands kabinet als 'vakminister' te boek staan: de Griek Paleokrassas van Milieu en Visserij en de Spanjaard Oreja van Verkeer en Energie vallen in deze tussencategorie.

Evidente lichtgewichten zijn schaars. De Portugees De Deus Pinheiro (Cultuur en Voorlichting), de Française Scrivener (Douane en Consumentenbeleid), de Italiaan Vanni d'Archirav (Interne Markt en Midden- en Kleinbedrijf) en de Duitser Schmidhuber (Begroting en Financiële Controle) strijden om de poedelprijs.

De indeling van Van den Broek op deze schaal van Richter is moeilijk te maken. Waarschijnlijk is hij het best bij de vakministers in te delen. Weinigen scharen hem onder de zwaargewichten, wegens gebrek aan bevoegdheden en middelen. Zolang de Europese regeringen niet bereid zijn een gemeenschappelijk buitenlands- en veiligheidsbeleid te voeren, blijft de portefeuille niet veel voorstellen, zeggen de meeste diplomaten. De taak van Van den broek kan tot een van de belangrijkste van de Commissie uitgroeien, zegt een ander.

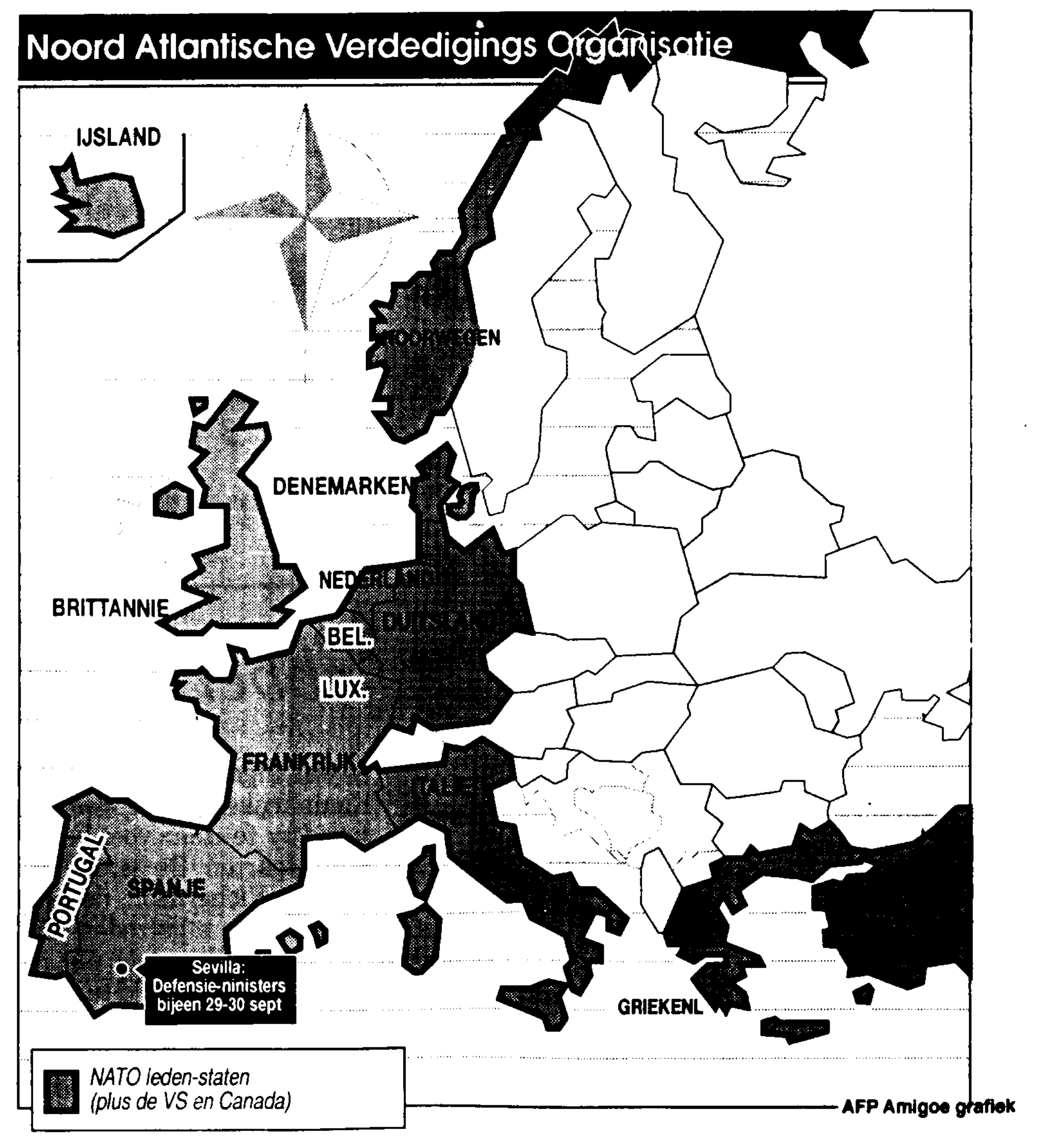
Bij deze discussie past een vermaning van Karel van Miert. Hij wees er onlangs op dat de Europese Commissie een collegiaal orgaan is, waarin de (van de lidstaten onafhankelijke) commissarissen weliswaar de taken onderling hebben verdeeld, maar die gezamenlijk besluiten.

Dat het soortelijk gewicht van een commissaris zeer relatief is, heeft Van Miert verschillende malen aan den lijve ondervonden. Zijn pogingen om de staalsector te saneren of om een einde te maken aan de staatssteun in de burgerluchtvaart stuitten op weerstand van een meerderheid van de Commissie. Ook een commissaris met een zware portefeuille staat dan met lege handen.

Terrorist Clinton

Volgens de Amerikaanse president Bill Clinton leiden de VS, Rusland en Duitsland gezamenlijk terroristen op. De politicus versprak zich in zijn toespraak voor de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in New York.

Clinton doelde op de antiterroristische activiteiten van de drie landen. Zijn vergissing stond zelfs in de officiële tekst. In het gedeelte over het zowel door de Verenigde Staten als Rusland onderkende gevaar dat *terroristen* met nucleair materiaal handelen, stond: "Onze twee naties en Duitsland hebben hun samenwerking versterkt en zich beziggehouden met de gemeenschappelijke training van terroristen".

De Belgische socialist Willy Claes wordt de nieuwe secretaris generaal van de NAVO. De Defensie-ministers van dit Atlantische bondgenootschap vergaderen dezer dagen in Spanje. Dan wordt de benoeming van Claes met algemene stemmen beklonken. Er zijn namelijk geen tegenkandidaten meer.

Belgische minister nieuwe NAVO-secretaris-generaal

Willy Claes past eigenlijk niet in militaire organisatie

= door Leo Maat, ANP =

Willy Claes, de Belgische minister van Buitenlandse Zaken die binnenkort officieel wordt benoemd tot secretaris-generaal van de NAVO, lijkt in de verste verten niet op een topman van een militaire organisatie.

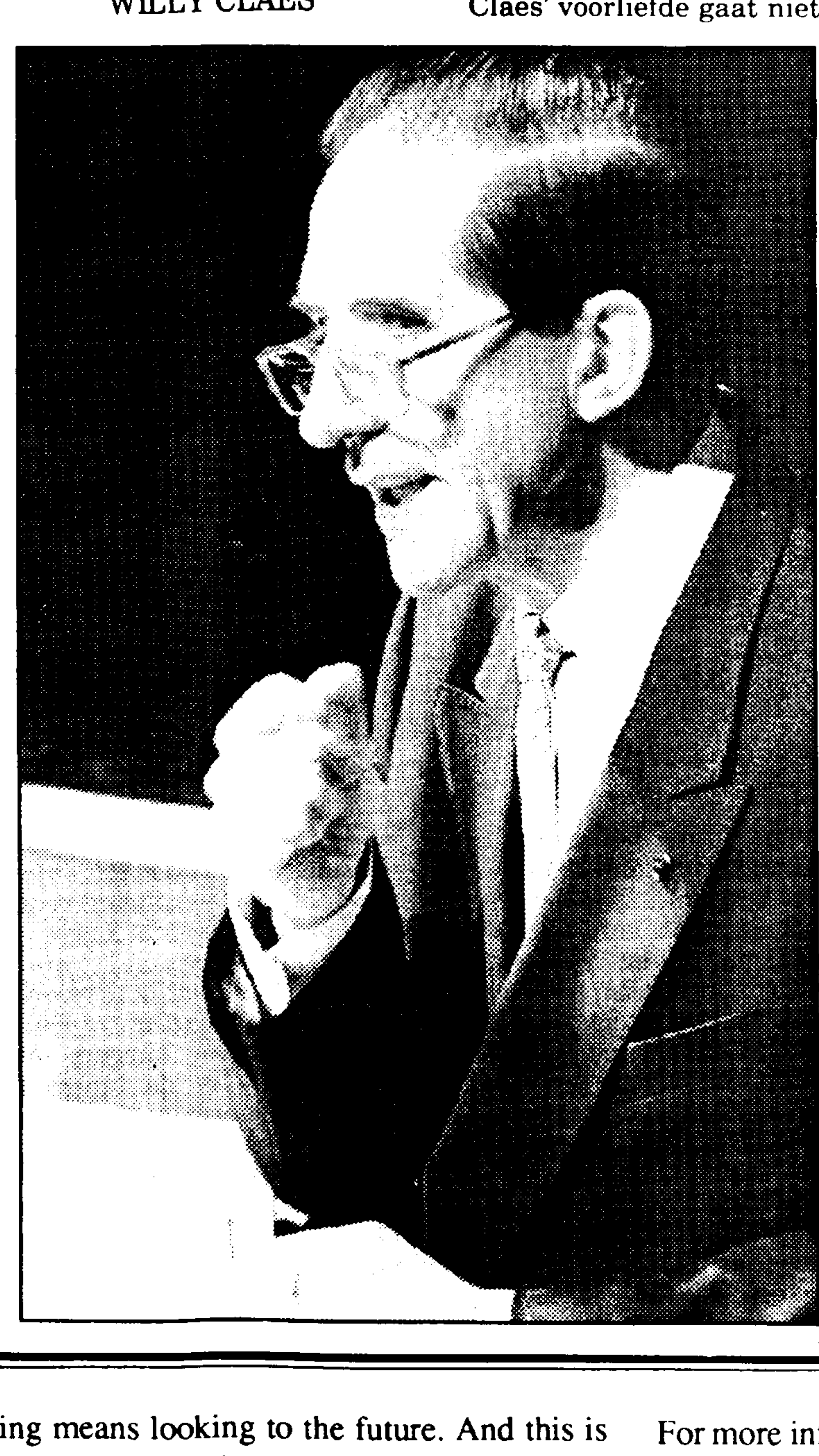
De kleine, tenger gebouwde, brildragende politicus is zo ongeveer de tegenpool van zijn voorganger, de in augustus overleden Duitser Manfred Wörner. Wörner, voormalig minister van Defensie, stond bekend als een ijzervreter en was starfighter-piloot uit overtuiging en hobby.

Claes' voorliefde gaat niet uit naar supersonisch wapentuig, maar naar de piano en dirigentenstok. Hij houdt van muziek van Grieg, Schubert, Dvorak, Ravel en Gershwin. Geen symfonie-orkest in België is veilig voor de drang van Claes, zoon van een beroepsmusicus, om zich als dirigent te profileren.

Met hun leger heeft Claes hoegenaamd nooit iets te maken gehad. Of het moest zijn als minister van Economische Zaken, toen hij medeverantwoordelijk was voor de dubieuze aanschaf van Agusta-helikopters voor het Belgische leger. Maar aan die smeergeldaffaire bewaart Claes geen goede herinneringen.

En een ijzervreter kan Claes ook al niet worden genoemd. De diplomatenopleiding heeft hem vooral voorzichtigheid geleerd en het sluiten van compromissen. Als het om het zenden van Belgische militairen naar het buitenland ging, hing Claes meestal aan de noodrem (Bosnië, Zaïre). Hij schroomde niet *en plein public* de minister van Landsverdediging Delcroix te kritiseren als die weer eens voor zijn beurt stoere taal had gesproken.

WILLY CLAES

Willy Claes werd op 24 november 1938 in Hasselt geboren. Op 17-jarige leeftijd werd hij voorzitter van de jong-socialisten in de provincie Limburg. Na zijn studie diplomatieke en politieke wetenschappen in Brussel, kwam er vaart in zijn politieke loopbaan.

Van gemeenteraadslid van de Limburgse jeneverstad en via het Nationaal Verbond van Socialistische Ziekenfondsen, waarvan hij bestuurslid was, groeide Claes uit tot een politicus van nationale allure. In 1968 werd hij kamerlid en vier jaar later minister van Nationale Opvoeding in het kabinet-Eyskens. Een jaar later was er al weer een nieuwe regering en Claes schoof op naar de stoel van Economische Zaken.

Hij viel met zijn neus in de boter. De oliecrisis van 1973 maakte hem op slag beroemd. Hij werd indertijd door de parlementaire pers uitgeroepen tot politicus van het jaar. In de vele opvolgende regeringen van de premiers Tindemans en Martens, was Claes steevast verzekerd van een ministersportefeuille en de titel vice-premier. Voor zover de socialisten er althans deel van uitmaakten. Tijdens de oppositiejaren van 1974-1977 was Claes medevoorzitter van de Belgische Socialistische Partij.

Pas in 1992, in de regering Dehaene, zette Claes zijn eerste stappen op het internationale podium als minister van Buitenlandse Zaken en als voorzitter van de Federatie van Socialistische en Sociaal-democratische Partijen in Europa. Hij maakte vorig jaar faam als voorzitter van de Europese Ministerraad.

AFFAIRES

Binnen het ministerie maakte Claes zich minder geliefd, toen hij via de media zijn ambassadeur in Pakistan de mantel uitveegde, omdat deze ten onrechte een visum had verstrekt aan een omstreden politicus uit Kasjmir.

Claes was verschillende keren betrokken bij de vele duistere affaires die de Belgische politiek omlijsten, maar nooit werd zijn positie door de corruptieschandalen aangetast. De man is een overlevingskunstenaar in de politiek.

En juist deze behendigheid zou Claes geschikt maken voor het leiderschap van de NAVO. Het bondgenootschap ontwikkelt zich in marstempo van een militair Westers bondgenootschap tot een internationale veiligheidsorganisatie. De klemtoon verschuift van de militaire planning naar buitenlands politiek overleg. De benoeming van een anti-held als Claes markeert het overgangsproces van de verdragsorganisatie.

= door Marius Bremmer =

Dominee Van den Doel heeft eigen stijl

Trouwen op Arubaanse strand

Het staat maar met een klein zinnetje vermeld in het kerkblaadje van de Protestantse Kerk in Oranjestad: 'Gedurende deze week trouwen weer twee paren uit de USA op ons mooie strand'. Wat doet de Arubaanse dominee Anthony van den Doel daar op het strand met die Amerikaanse bruidsparen? Doet hij dan maar zo mee aan alle gekkigheid die Amerikaanse trouwlustigen verzinnen? Waarom trouwen die buitenlandse toeristen niet gewoon in een kerkgebouw, in hun eigen land? Onze medewerker Marius Bremmer was getuige van een Amerikaans huwelijk op de Arubaanse rotsen achter California Lighthouse en voelt dominee Van den Doel hierover aan de tand...

Wie vaker de diensten van de Protestantse Kerk op Aruba bezoekt, weet dat ds Van den Doel een geheel eigen stijl heeft. Enerzijds is het een man met een sterk gevoel voor traditie: in de zondagse erediensten -hij draagt dan een stemmig zwarte toga- hoef je niet te rekenen op nieuwlichterij in de liturgie. Maar ook is heel duidelijk: de predikant is beslist wel eens in voor wat anders -als bouwvakker verkleed valt hij vaak waar te nemen bij restauratiewerkzaamheden aan de kerkelijke bezittingen- en daar hoort blijkbaar bij dat hij eveneens beschikbaar is voor het sluiten van kerkelijke huwelijken in de Arubaanse buitenlucht.

GODS SCHEPPING

Wat beweegt Van den Doel om zich voor het karretje van buitenlandse trouwlustigen te laten spannen? Van den Doel wuift alle mogelijke bezwaren tegen de 'buitenkerkelijke' activiteiten op het strand resoluut weg: "De wet vereist -alvorens ik een huwelijk kerkelijk kan bevestigen- dat er eerst een burgerlijk huwelijk gesloten is. Over de plaats van dat kerkelijk huwelijk rept de wet met geen woord. Maar wat is er tegen een huwelijk in de buitenlucht? De natuur is toch een deel van Gods schepping? De natuur is het heiligdom dat door God zelf gemaakt is: zon, zee, rotsen, strand. De natuur is van een hogere orde dan een door mensenhanden gemaakt kerkgebouw".

Die natuur-opvatting wordt door de predikant ruim uitgelegd. Hij bekent wel eens een Arubaans echtpaar op de porch van zijn pastorie te hebben getrouwd, terwijl de hommels op de achtergrond zoemden. Als het trouwende leden van de eigen Protestantse gemeente betreft die een ander theater verkiezen dan Gods gebouwde huis is er uiteraard ook een lid van de kerkeraad bij aanwezig; dat geldt niet voor huwelijken van niet-gemeenteleden, al worden die wel opgetekend in het trouwboek van de kerk.

Bruidsparen weten soms van gekkigheid niet wat ze moeten verzinnen om hun trouwdag tot de spreekwoordelijke 'onvergetelijke' dag te maken. Van den Doel moet soms met buitenlanders het zeegat uit om de ceremonie ergens op een boot te laten plaatsvinden. Op verzoek trouwde de predikant wel eens een paar, dat zeer beslist afgemeerd wilde liggen bij het wrak van de Antilla, het Duitse schip dat in 1940 voor de kust van Malmok tot zinken werd gebracht. Weer anderen wilden op een schrikkeldag trouwen, en dan koste wat het kost 's ochtends om acht uur. Maar het kan dominee Van den Doel ook te dol worden, bij voorbeeld toen die keer dat de trouwceremonie met de blote voeten in het zeewater moest geschieden. "Ik ben toen zelf maar - met mijn schoenen aan - op een rots gaan staan", zo zegt de pastor.

TROUWVERGUNNING

Van den Doel kent zoals gezegd het wettelijke kader. Arubaanse en Nederlandse echtparen moeten eerst een trouwboekje hebben van het burgerlijk huwelijk, alvorens de echtvereniging 'voor God en de kerkelijke gemeente' kan worden bevestigd. In de Verenigde Staten gelden evenwel andere regels: de burgers moeten er alvorens te kunnen trouwen een zogenoemde 'marriage license' hebben, dat te verkrijgen is bij het dichtstbijzijnde gerechtsgebouw. In sommige staten moet er eerst een medische test op geslachtsziekten worden afgelegd. Deze vervolgens verkregen trouwvergunning is dertig dagen geldig en binnen die tijd moeten de trouwlustigen zich wenden tot een soort ambtenaar van de burgerlijke stand, de 'justice of the peace', die hen daadwerkelijk trouwt. Dat is een ceremonie van hooguit vijf minuten: hij plaatst een stempel, de aanwezigen zetten hun handtekeningen en dit alles resulteert in een geldig 'marriage certificate'. Kiest het bruidspaar in de VS voor een kerkelijk huwelijk, dan fungeren de dominee of de pastoor als ambtenaar van de burgerlijke stand. Wie buiten de VS kerkelijk willen trouwen, zal eerst de tocht naar de *'justice of the peace'* moeten maken, want het buitenlandse kerkelijke huwelijk wordt in Amerika niet wettelijk erkend.

Foto's: Marius Bremmer

VERSCHILLEND RAS

Van den Doel kan de wens om op Aruba te willen trouwen overigens wel billijken: "Voor veel paren zijn de kosten van een bruiloft in eigen land een onoverkomelijk bezwaar. Denk je eens in, je betaalt al snel $15.000 voor een receptie, $2000 voor de fotograaf, $550 voor de kerk en dan heb ik het nog niet gehad over de eisen die gesteld worden aan de kleding, de kosten van bloemen en ga zo maar door. Dat geld kun je -als je het al niet zo breed hebt- toch veel beter steken in duurzamer zaken als een huis of meubels? Ik vraag hier op Aruba voor de kerk maar $100 en met je verblijf hier heb je meteen je honey-moon! Je neemt zelf foto's om die vervolgens thuis als het bewijs te laten zien."

Financiële redenen zijn volgens dominee Van den Doel lang niet altijd de doorslaggevende factor om uit te wijken naar een ander land, zoals Aruba: "Ik krijg nogal eens te maken met bruidsparen van verschillend ras of verschillende kerkelijke achtergrond. In de VS is het verschijnsel van een interraciaal huwelijk vaak nog taboe. Voor een van de beide families of voor allebei valt er bij dat feit helemaal niets te vieren, dus waarom zou je je als betrokken partners dan nog druk maken om een kostbare bruiloft? Als de pas gehuwden weer terugkeren vanuit Aruba stellen ze 'thuis' voor een voldongen feit", aldus van den Doel. "Veel paren bekennen ook dat hun huwelijk in hun omgeving niet zo goed valt, bij voorbeeld omdat een van beiden eerder gehuwd is geweest."

Maar: de aan Aruba verknochte predikant wil ook niet kinderachtig doen over de onmiskenbaar aantrekkelijke kanten van 'zijn' eiland: "Het is toch romantisch, of laten we zeggen exotisch, om in de tropen te trouwen, op zo'n mooi eiland? Thuis is het winter en koud en hier sta je in een dun jurkje bij het California Lighthouse..."

De protestantse predikant deinst er niet voor terug om ook katholieke Amerikanen op het strand in de echt te verbinden. "Er zijn Arubaanse pastores die de plechtigheid alleen maar in de kerk en beslist niet op het strand willen hebben. Soms vereist de pastoor dat het huwelijk vier maanden tevoren wordt aangemeld, en dat door de trouwlustigen in eigen land eerst een 'huwelijkscursus' wordt gevolgd; de eigen pastoor instrueert de parochianen dan onder andere in het hanteren van een huishoudbudget. Er zijn natuurlijk genoeg mensen die daar geen trek in hebben en die kunnen zich bij voorbeeld dan tot mij hebben gewend". Maar er is meer onder de zon: "Rooms-katholieken kunnen in hun eigen kerk na een scheiding niet voor de tweede keer trouwen. De Arubaanse Protestantse Kerk heeft daar minder moeite mee, ook als het geen Amerikanen betreft maar Arubanen zelf." Zo is het ook wel eens gebeurd dat leden van een eilandelijke sekte zich tot de protestantse dominee hebben gewend voor een kerkelijk huwelijk. "Als er al sprake is van een zwangerschap of er zijn reeds kinderen van voor de relatie, dan heeft men volgens de sekte 'in zonde geleefd' en die mensen moeten -om in de kerk te kunnen trouwen- eerst in het openbaar schuld belijden. Niet iedereen voelt daar voor, en die mensen nemen dan wel eens contact op met mij", aldus dominee Van den Doel, die overigens beslist wel weet dat er wel meer kerken zijn die niet goed keuren dat man en vrouw eerst hebben samengeleefd en dan pas gaan trouwen. Van den Doel wil dat, zeker gezien de bestaande Caraibische cultuur, toch nuanceren: "Mensen die 'de facto' al hebben samengewoond, kunnen een heel goed leven leiden: ze zijn elkaar trouw, hebben werk en gaan zich niet te buiten aan alcohol of gokken. Daarnaast heb je mensen die 'de jure' getrouwd zijn, maar 'de facto' geen goed leven leiden." 'Als er bij het te trouwen paar al kinderen zijn, neem ik die tijdens de plechtigheid op de arm: de ouders kunnen dan laten zien dat dat ook een kind van God is."

STILSTAANDE KLOK

Hoe weet de verre, verloofde Amerikaan de Arubaanse dominee te vinden? Ze komen via hun *travel agent* of rechtstreeks bij de Amerikaanse vestigingen van de Aruba Tourism Authority op het idee om contact op te nemen met ds Van den Doel. Telefonisch wordt er dan vanuit de VS een datum afgesproken en eenmaal op het eiland nemen de mensen dan rechtstreeks contact op met de predikant. Ook kan het wezen dat een van de hotels voor hun gasten het contact legt met Van den Doel.

Hoe kent de pastor de motieven van de onbekende buitenlanders om te besluiten tot een christelijk huwelijk? Hij weet toch helemaal niet om wat voor mensen het gaat? Van den Doel werpt deze misschien wel insinuerende vraag verre van zich: "In hoeverre ken je ooit de motieven van mensen? Ik weet dat toch ook nooit 100% zeker bij mijn eigen gemeenteleden? Wij protestanten zien het huwelijk niet als een heilig sacrament, maar als een overeenkomst tussen twee partijen. Daarover kun je vervolgens Gods zegen vragen. Heel af en toe heb ik wel eens twijfel gehad, maar je moet voorzichtig zijn met je eigen indrukken en voorkeuren. Als iemand er sympathiek uitziet, wil dat nog niets zeggen over de inborst, of andersom. In ieder mens zijn kwaliteiten. Ook een klok die stil staat, geeft twee keer per dag de juiste tijd aan."

DE CEREMONIE

Het is een uur voor zonsondergang. In het Sonesta Hotel staan Byron Hugh Bailey en Dawn Marie Burrows te wachten op de komst van dominee Van den Doel. Ze zijn nog maar pas op het eiland aangekomen en hebben geen idee waar de kerkelijke bevestiging van hun huwelijk plaats zal vinden. Van den Doel heeft zijn duidelijke voorkeur: een platte steen tussen de rotsen, achter de duinen bij het California Lighthouse. De steen is net ver genoeg van de branding af om er niet nat te hoeven worden. Daarachter heb je -als het weer even mee zit- een schitterend zicht op de ondergaande zon.

De bruid is 11 jaar jonger dan de in december 1953 geboren bruidegom. Hij is baptist uit het zuiden van de VS en zij is een katholiek van Canadese afkomst. Byron poetst -als de weersomstandigheden dat toelaten- dure auto's in de rijke buurten. Dawn is administratief medewerkster. Samen wonen ze in Washington, en ze zijn al in geen jaren op vakantie geweest. Het is een willekeurig paar, dat voldoet aan de eerdere schetsen van Van den Doel en in alles verschilt: nationaliteit, leeftijd, huidskleur en kerkelijke achtergrond. Maar trouwen zullen ze, zegt de bruidegom: "He man, we are together for ten years and she's my best friend; one thing I know, I wanna marry this woman." De bruid drinkt de preek van dominee Van den Doel als het ware in. Ze ziet er fraai uit en is zichtbaar gelukkig met dit moment. Van den Doel is keurig in het zwart, spreekt het bruidspaar toe, bidt met hen en houdt een preek van een paar kantjes, waarin ook de Bijbel opengaat en waarin een duidelijk appèl op de verse echtelieden wordt gedaan trouw bij elkaar te blijven. Hij eindigt als volgt: *"We wish you a very happy life together, many happy returns to Aruba and God's presence on your life's path. On behalf of the Protestant Church of Aruba, I extend congratulations and best wishes!"* Daarna krijgen Dawn en Byron de tekst van de preek, een trouwbijbel en -na ondertekening- een document waaruit blijkt dat ze op Aruba getrouwd zijn.

Later, in zijn huiskamer, toont de Arubaanse protestantse predikant een hele verzameling trouwfoto's, die de door hem getrouwde echtparen hem hebben nagestuurd. Soms komen later ook kerstkaarten of zelfs geboortekaartjes van kinderen. De dominee doet met deze activiteiten, ik zag het daar op die rots, een heel goed werk...

■*Ds van den Doel wordt ook wel als bouwvakker bij de Pro-testantse Kerk van Aruba aangetroffen...*

Dennis Richardson

Vervolg van pag. 1

tiepositie niet al te zeer aantast. We zijn, met toerisme als enige bron van inkomsten, een kwetsbaar eiland. We zijn een populaire vakantiebestemming ook omdat de wachttijden bij binnenkomen zo kort zijn. Verder betaalt de toerist geen belasting. Dat gaan inperken moet weloverwogen gebeuren.

Ik ben überhaupt voorstander van overwogen beleid. Want wat heeft het voor zin een maatregel te treffen die averechts uitpakt?

Zo is de landsregering van mening dat Sint Maarten een grotere duit in het landszakje moet gaan doen. Vindt u dat ook?

Dan wil ik eerst zien wat we nu bijdragen. En als blijkt dat we meer moeten betalen, dan lijkt me dat alleen zinvol als dat niet ten koste gaat van onze economie, want als wij minder te besteden hebben zullen we dat op een andere manier weer moeten compenseren. Als dat negatief uitpakt ben je nog verder van huis. Het kan nooit de bedoeling zijn dat we onze concurrentiepositie in het Caribisch gebied ondermijnen. Ik noem bij voorbeeld een toeristenheffing. Als we de toeristen als gevolg daarvan wegjagen zie ik weinig heil in een dergelijke belasting. Dan verliezen we zelfs onze bron van inkomsten. Gevolg daarvan is dat Curaçao en Nederland onze tekorten weer bij moeten passen. En dat willen we toch ook niet.

Ik sta er borg voor dat elke maatregel weloverwogen zal worden genomen. Ook wat dit betreft sta ik voor participatie van de samenleving in wat de overheid wil bereiken. Nu heb ik uit gesprekken begrepen dat de ondernemers zich zorgen maken over de jeugd. Ik zou dan graag willen dat men daadwerkelijk een bijdrage levert aan het creëren van toekomstperspectieven voor de jongeren van Sint Maarten.

Als het bedrijfsleven profiteert van een relatief lage belastingdruk dan acht ik het redelijk wanneer men meewerkt aan een gezonde samenleving. Ook dat versta ik onder *partnership*. Want als die zorgtaak volledig op conto van de overheid wordt geschreven dan zal dat vertaald moeten worden naar hogere belastingen. Het geld zal ergens vandaan moeten komen.

Uit Nederland waait de wind van de privatisering, de eigen verantwoordelijkheid van de burger en de grotere participatie van de burger in het oplossen van de problemen in de samenleving. Ik heb geconstateerd dat op Sint Maarten al sprake is van een grote mate van participatie. Dat het bedrijfsleven al bepaalde zorgonderdelen op zich neemt. We staan hier in de startblokken. De organisaties vragen de overheid eigenlijk alleen om dat beter te coördineren.

Er valt voor wat betreft de harde infrastructuur nog het een en ander te verbeteren getuige de gaten in de wegen bij voorbeeld.

De harde infrastructuur is duidelijk bij de sociale en economischeontwikkelingachtergebleven. Dat moet aangepakt worden. Er zijn natuurlijk de sloppenwijken waar men met weinig middelen weet te leven. Waar elke zonering ontbreekt. Dat moet anders. Daar zijn ook programma's voor. Het eilandsbestuur wil dat verbeteren maar zit nog met een financieel probleem. Het overheidsapparaat moet ook wat dit betreft in beweging worden gebracht.

■ *Eddy met vrouw Elena.*

Volgens Nederlandse wet:

'Op Curaçao geboren kind van Europese Nederlander is allochtoon'

Allochtonen in Nederland gaan blijkens het rapport van het Sociaal Cultureel Planbureau een steeds groter deel uitmaken van de bevolking. Een nieuwe wet probeert hun arbeidsdeelname te versterken, maar dat gaat niet van een leien dakje.

De onlangs in werking getreden wet die de arbeidsdeelname van allochtonen wil bevorderen, verplicht werkgevers met 35 werknemers of meer in dienst om jaarlijks verslag uit te brengen over het percentage allochtonen dat werkzaam is in het bedrijf. Aanleiding voor de wet is het gegeven dat de werkloosheid onder allochtonen opvallend hoger is dan onder autochtonen.

Helaas wordt nogal lacherig op de wet gereageerd: zo wordt er schamper opgemerkt dat men wel meer te doen heeft dan bemoeizuchtige wetten uitvoeren. Hilariteit breekt uit zo gauw blijkt dat de definitie van het begrip *allochtoon* er aanleiding toe geeft dat mensen voor de wet 'plotseling' allochtoon geworden zijn.

Om met dit laatste te beginnen. De wet zegt bij voorbeeld dat iemand allochtoon is indien hij of zij geboren is in Suriname of op de Antillen. Dat is op zich juist, maar het betekent ook dat de zoon of dochter van een destijds op Curaçao werkende 'Hollander' allochtoon is. Het vervelende is dat definities nodig zijn en dat iedere definitie leidt tot een beperkt aantal fouten.

Doorgaans willen mensen niet discrimineren. De Nederlandse wet verbiedt naast directe discriminatie ook vormen van indirecte discriminatie. Een voorbeeld: hoge taaleisen stellen voor een functie waarbij hoge taalvaardigheid welbeschouwd geen relevante voorwaarde is, is een vorm van indirecte discriminatie. De maatregel verlaagt de kansen van mensen die het Nederlands minder goed beheersen, terwijl dat voor de vervulling van de functie niet relevant is. Migranten zijn gemakkelijk slachtoffer van een dergelijke niet ter zake doende eis.

Het hele proces van werving, selectie en begeleiding van werknemers kan indirect als discriminerend beschouwd worden als zou blijken dat geboren en getogen Nederlanders gemakkelijker dat proces doorlopen dan allochtone Nederlanders. Corrigeren we de werkloosheidscijfers op opleiding en taal, dan nog zijn allochtonen procentueel meer werkloos. Het proces van werving, selectie en begeleiding selecteert - zo luidt de onvermijdelijke conclusie - ook geschikte allochtonen negatief uit.

Wie heeft volgens u meer kans op werk: een Curaçaose jongen met opleiding X of zijn autochtone buurjongen van dezelfde leeftijd en met dezelfde opleiding? De sollicitatiebrief van de Curaçaose jongen ligt al gauw onderop de stapel. Waarom? Omdat degenen die selecteren of directeuren van bedrijven zich in eerste instantie het best in staat achten om autochtonen te beoordelen. Bij autochtonen weten ze - gebruikmakend van hun vuistregels -wat voor *vlees zij in de kuip hebben*. Autochtonen voldoen het best aan het beeld dat de beslissers over banen in hun hoofd hebben: een jongere uitvoering van de witte man die de wegging.

De nieuwe wet helpt om van deze ingesleten gewoonten af te komen. De wet vraagt bedrijven creatiever om te gaan met werving en selectie. Vraagt bedrijven bij te dragen aan de integratie. De wet vraagt niet allochtonen aan te stellen op functies die ze niet aankunnen. De wet vraagt niet normen voor de banen te verlagen. De wet vraagt slechts te breken met een proces van werving en selectie dat voorbij gaat aan de veranderde en veranderende Nederlandse samenleving.

Luigi Pinedo toont volkskunst

■ *Een prachtige kleurenkeus...De bekende Curaçaose kunstenaar Luigi Pinedo werkte met een aantal liefhebbers een flink aantal dagen aan een schitterende muurschildering onder het viaduct in de Breedestraat van Otrobanda.*

Pinedo had eerst een volledig in kleur uitgewerkte, verkleinde weergave gemaakt. Pinedo vertelt mij dat dit kunstwerk eigenlijk een geschenk is voor de gehele bevolking van Otrobanda in het kader van het Fiesta Historiko Kultural dat vorige week onder auspiciën van de energieke SKO, de winkeliersvereniging van ons oude stadsdeel, werd georganiseerd. Wanneer het werk dit weekeinde uit de steigers komt, mogen bewoners en passanten zich in een soort van 'prijsvraag' buigen over de klemmende vraag wat het verstilde landschap precies voorstelt.

Kenners van Bandabou zullen daar zeker geen probleem mee hebben. Ook een Amerikaanse toerist wist Pinedo reeds de exacte naam van de plek te melden.

Redactie: Hans Vaders

Otrobanda Terrace Bar & Restaurant een succes

Voortreffelijk krioyo-eten in uniek stadsdeel

■ *Eddy Klaber met een gedeelte van de charmante 'shift' van Otrobanda Terrace Bar & Restaurant, te weten Elma Jamanika, Cheila Flaneur, Aichel Selasa, Silvia Adamus, Laika Selasa en Corry Thodé.*

Hij drijft het etablissement nu al ruim vijf jaar en in die vijf jaar is hij nog nooit een enkele dag op vakantie geweest. Maar de 52-jarige uitbater Eddy Klaber is er eigenlijk, diep in zijn hart, niet eens zo rauwig om dat hij van Otrobanda Terrace Bar & Restaurant zo'n succes heeft gemaakt, dat hij noodgedwongen vaak overuren moet maken.

De lokaliteit, die zich naast Arti' Supermarket in de Breedestraat, centraal gelegen onder het viaduct van Otrobanda bevindt, toont zich van buiten fris geschilderd met typerende Spaanse arcades. Het is een vaste stek van de loterij-verkoopsters.

Binnen is het rumoerig gezellig. Een rechthoekige bar en tien tafeltjes met uitzicht op kleurig, levendig Otrobanda waar altijd wel wat bijzonders of unieks te zien valt. Een houten lambrizering en bruine plavuizen voltooien het beeld van een rustiek, *oud-stads* drank- en eethuis. Klaber draait veel goede video-banden van onder anderen Bob Marley en de overige reggae-coryfeeën. Soms wordt er op een zondagmiddag live salsa of reggae gespeeld.

De sympathieke Eddy Klaber, die eerder elders in Otrobanda in het horecawezen samen met zijn charmante vrouw Elena zijn brood verdiende, vertelt, dat zijn drukbeklante zaak iedere dag vanaf 9 uur 's morgens geopend is. Dit gaat dan tot 's avonds laat door. Zondag is het café-restaurant meestal gesloten. "We werken dan ook in een *shift* met tien medewerkers. Er komen nog niet zoveel toeristen al zie je ze vaak wel, op hun route naar de Emmabrug en Punda, nieuwsgierig naar binnen blikken. Het publiek is dus in hoofdzaak lokaal, aardig, werkend publiek. Het eten *krioyo*."

De bezoeker van Otrobanda Terrace Bar & Restaurant wordt aangeraden hiervoor enige tijd uit te trekken. Het is er amusant, druk, de maaltijd met zorg bereid en van goede kwaliteit. Wat de soep betreft is er keuze tussen mondongo (ingewanden), karni (vlees), yuwana (leguaan) en rabu (varkensstaart). Soms is er op woensdag giambo en kadushi (cactus). Verder biedt de menukaart een gevarieerde keuze van steak, karkó en kip, terwijl ook gestoofd vlees (soms geit) en verschillende groentenstobá's waaronder sneibonchi, kolo en komkomber niet te versmaden zijn. Dit alles gaat uiteraard vergezeld van verse patat, rijst of overheerlijke funchi.

Guerra warmt zich met rum

De ook op Curaçao zeer bekende Juan Luis Guerra bewaart goede herinneringen aan Nederland. Met veel liefde haalt de Dominicaanse muzikant herinneringen op aan zijn uitverkochte Ahoy'-concert in oktober vorig jaar. "Er waren tijdens die show momenten dat ik het gevoel had in het Caribisch gebied te zijn, zo warmbloedig was het publiek, dat het Spaans overigens niet goed beheerste."

■ *Juan Luis Guerra*

Hoewel Juan Luis Guerra, beïnvloed door de omstandigheden in zijn land, een grote sociale bewogenheid aan de dag legt en ook de politiek in zijn werk niet schuwt, is een groot deel van zijn nieuwe album *Fogarote* (hitsig) gevuld met liefdesliedjes. Wat dat betreft dekt de seksuele betekenis van de titel de lading volledig. Tekst, melodie en ritme lijken te zijn ontworpen om de sensualiteit te prikkelen. "Ik heb er in mijn carrière een gewoonte van gemaakt om over liefde te praten", zegt Juan Luis Guerra op bescheiden toon.

"Daarbij zijn Zuidamerikanen van nature gepassioneerde mensen", zegt de superster. "Dat is deels te danken aan de altijd aangename temperatuur. Die heeft duidelijk een positieve invloed. Ik heb ooit de liefde bedreven in koud weer, maar dat was toch niet hetzelfde."

"Ik kan overigens absoluut niet tegen slecht weer. In januari dit jaar toen we in New York aan 'Fogorate' begonnen dacht ik dat ik dood ging. Gelukkig had de studio verwarming. Bovendien komen alle muzikanten van mijn groep *4:40* ook uit de Dominicaanse Republiek, dus die sfeer breng je mee naar de studio. Door samen veel te lachen, te praten en het vertrouwde voedsel te eten raak je vanzelf in de stemming."

En mocht een van de musici wat moeite hebben zich aan te passen dan is er altijd nog *rum* om hem op te warmen", voegt Guerra er met een glimlach aan toe. "Niet dat we elke avond dronken waren! Er kwam zelfs nauwelijks een druppel aan te pas. Alcohol heeft namelijk een negatieve invloed op je gestel. Je begint de muziek met andere oren te beluisteren. Dus als er werd gedronken was dat na de opnamen."

WK Poolbiljart met Johnny Hellmund

De Wereldkampioenschappen Poolbiljarten van de WPA, de World Pool-Billiard Association, worden volgende week van 3 tot 9 oktober in de Arlington Hilton & Towers in het Amerikaanse Chicago georganiseerd door het Billiard Congres of America. Aan dit kampioenschap zullen 64 heren, 32 dames en 16 junioren deelnemen uit achttien landen van vijf sportcontinenten.

Bal-9 is bij de kampioenschappen de spelsoort en Zuid-Amerika wordt gepresenteerd door *Curaçaoënaar* Johnny Hellmund, *Arubaan* Orlando Kelkboom en tenslotte de *Panamees* Javier Guevara, die zich in het Midden-Amerikaanse toernooi wist de kwalificeren.

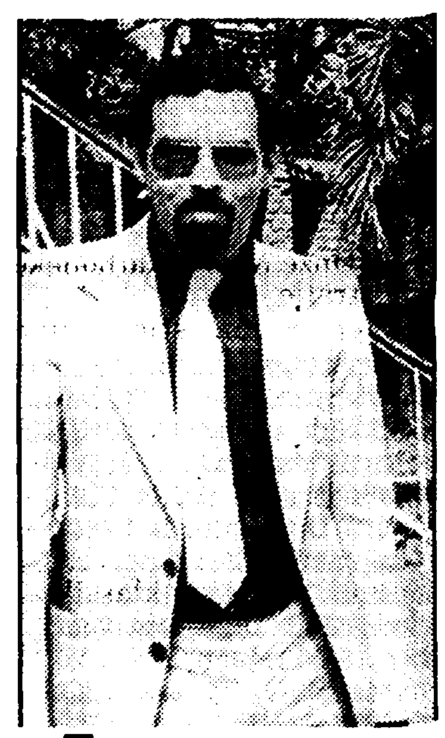
Volgens eilandgenoot Eddy Schotborgh, voorzitter van de *Dutch Caribbean Billiard Association* en de officiële vertegenwoordiger van de Wereldbond voor het Caribisch gebied, Zuid- en Midden-Amerika, valt er weinig te zeggen over de kansen van Hellmund en Kelkboom. "Maar ze zijn sterk, ze spelen op peil en dus hangt het er maar helemaal vanaf wie ze in de play-offs zullen tegenkomen." Schotborgh meldt zelf een drietal favorieten die tijdens het WK hoge ogen zullen gooien: Pang uit Taiwan, Lou Boutera uit de Verenigde Staten en de gevaarlijke Europese kampioen, de Duitser Oliver Ortmann.

■ *Eddy Schotborgh: 'Antillianen spelen op peil'.*

In de ballroom van Arlington Towers zal het er in ieder geval heet aan toegaan. Jammergenoeg kunnen niet meer dan 400 toeschouwers de schifting bijwonen, en een regelrechte schifting is het, want er wordt in eerste instantie met dubbele eliminatie gespeeld. Dit betekent dat je er na twee verloren matches meteen uitligt. De resterende 32 deelnemers spelen daarna volgens het *knock-out* systeem hun partijen.

"Vorig jaar", vertelt Schotborgh, "wist Richard Wolff uit Aruba, die dit keer als derde in de kwalificatie eindigde en zich zodoende niet plaatste, tijdens de Wereldkampioenschappen in het Duitse Königswinter de 17de plaats te bereiken. Ronduit een uitstekend resultaat en een goede promotie voor het Bal-9 spel op de eilanden."

■ *Johnny Hellmund Archieffoto*

Schotborgh benadrukt dat er momenteel op Curaçao zo'n 3000 liefhebbers spelen. Hiervan zijn er rond de 150 georganiseerd. Gespeeld wordt voornamelijk in The Caribe Biljart Club, The Devils Club, de Royal Red Pool Lounge en JPF.

Schotborgh: "In de Verenigde Staten spelen meer dan 40 miljoen mensen minstens een maal per jaar pool. Het is veel aantrekkelijker dan carambole, bij voorbeeld driebanden, dat in het verleden veel in Nederland werd gespeeld. Pool is spannender. Het is een *fast game*. Zowel voor de speler als voor het publiek."

Eddy Schotborgh heeft in het verleden zelf veel carambole gespeeld. "In Club de West, in het Recreation Park en het Centro Catholicó. Op een gegeven moment ben ik ermee gestopt. Nu ben ik voornamelijk organisatorisch bezig. Dat betekent niet spelen. Dit zou niet *ethisch* zijn."

Rugby-ers rouwen

Oud-rugby-speler Vincent Dubbeldam, die kortgeleden bij de St. Anna-baai onder verdachte omstandigheden overleed, blijkt volgens de Nederlandse kranten een volmaakt natuurlijke dood gestorven te zijn.

De patholoog-anatoom ontdekte geen sporen van geweld op het lichaam van de jonge, krachtige overledene, die juist zijn carrière op Curaçao als architect wilde beginnen. Wel werd door de specialist een hartafwijking geconstateerd.

In Nederlandse rugbykringen is verbijsterd gereageerd op het overlijden van de Nederlandse rugby-international en voormalig speler van de prestigieuze Delftse Studenten Rugby-club.

Oud-bondscoach en ex-voorzitter van de Nederlandse Rugby Bond, Hans Blijenberg, kan de dood van Dubbeldam nog steeds niet bevatten. "Vincent deed vreselijk veel voor de rugbysport. Ook op het sociale vlak heeft hij zich altijd voor de bond ingezet", aldus de aangeslagen oefenmeester.

Kinderbladen Okki en Taptoe 75 jaar

OKKI EN TAPTOE bestaan 75 jaar. 'Alles over poep' en 'Alles over zoenen' staat tegenwoordig in de kinderbladen. Heel andere koek dan de stichtelijke blaadjes als de Engelbewaarder waarmee het begon. Opvoeden tot brave mensen, dat willen Okki en Taptoe niet meer. Maar seks, dat komt er niet in.

● *Tekening uit het Kleuterblaadje.*

'Seks? dat komt er niet in'

Ben je een ettertje? Een testje. Vraag: Je zus heeft gekookt. Het is niet erg lekker, wat doe je? A: Ik zeg dat het heel lekker is en vraag of ze nog een keer wil koken. B: Ik eet het gewoon op en zeg verder niks. C: Ik spuug alles uit. A ingevuld? Oei, 100 punten. En met die score ben je een valse slijmerd en dat is nog veel erger dan een etter.

Een testje uit het Taptoe-vakantieboek. Een boek voor in de zomervakantie, want dan is er geen school en dus ook geen gewone Taptoe. Het kinderblad is samen met Okki jarig, 75 jaar, een jubileum. De jonge lezers krijgen er, behalve een prijsvraag in het derde nummer van het komend schooljaar, weinig over te lezen. Maar ja, het is ook wel erg lang, 75 jaar, voor een kind van een jaar of negen.

ROOMS

Testjes stonden er driekwart eeuw geleden nog niet in. Laat staan de opmerking dat het gezellig is dat er gelukkig ook eigenwijze, brutale en ondeugende kinderen zijn. Taptoe en Okki heetten de bladen toen trouwens nog niet, dat is 'pas' vanaf 1953. De voorgangers hadden vrome namen als de Engelbewaarder, Ons Weekblaadje voor de Katholieke Jeugd, Roomsche Jeugd en — minder vroom — het Kleuterblaadje. Okki heeft nog wel wat van dat roomse in zich, het is een afkorting voor Onze Kleine Katholieke Illustratie.

Het waren stichtelijke blaadjes, bedacht en geschreven door fraters en broeders. Met tekeningen, gedichtjes als 'Hier is mijn tol. Mijn tol is mooi. Mijn tol is rood. Toe maar, tol. Draai maar door'. En met zedenlesjes voor het klassikale onderricht. Lief zijn voor je broertjes en zusjes bij voorbeeld. En oppassend en netjes zijn.

BRAVE MENSEN

Ze lacht er smakelijk om, Gerda de Visser, de uitgeefster van Okki en Taptoe bij Malmberg in Den Bosch. "Kinderen opvoeden tot brave mensen, dat wilden ze toen met de bladen", zegt ze. "Nee, we wilden de kinderen niet meer naar een bepaald model vormen. We willen ze ook niet opvoeden. Dat is een taak van de ouders. Wel willen we proberen de kinderen te interesseren voor wat er allemaal in de wereld is. Andere culturen, milieu, dat soort dingen."

"Een hele verantwoordelijkheid. Dat is het wel", zegt ze met een overzicht van de oplagecijfers in de hand. Taptoe, voor groep vijf tot en met acht van de basisschool, heeft 120.000 abonnees. Okki, voor kinderen van groep drie en vier heeft er 115.000. En er zijn nog aardig was niet-betalende meelezers. Al met al leest de helft van de Okki-groepen het blad. En de lezers wonen niet meer alleen in het katholieke zuiden.

Een abonnement op Okki of Taptoe kost per jaar 35 gulden. Daarvoor komt, de zomer- en kerstvakantie uitgezonderd, elke twee weken een nieuw nummer. Het vakantie- en winterboek kost 14,50 gulden extra. De ouders moeten het blad betalen, de school zorgt voor de verspreiding, de juf of meester deelt het uit in de klas. Dat scheelt een kapitaal aan distributiekosten en drukt de prijs van de nog steeds advertentie-loze bladen.

Uitgeefster De Visser beaamt dat tussenkomst van de scholen goed is voor de abonneewerving. Maar ze denkt niet dat ouders het daardoor als een verplichting zien ook een abonnement te nemen. "Waarom zouden ze? Ze steken hun kinderen toch ook niet in dezelfde dure kleren? En het blad wordt natuurlijk niet midden in de les uitgedeeld. Dat gebeurt aan het eind van de dag, dan gaat het blad meteen hup in de tas mee naar huis."

STRIPS

Leuk en leerzaam. Okki en Taptoe moeten het beide zijn. "Verantwoord", stelt De Visser. Alleen stripverhalen plaatsen gebeurt niet. Vijf of zes pagina's van de 24, dat is het maximum aan strips. Ook al zijn de kinderen dol op Loeki, De Stoepjes, het manneke Cor Daad en Okkoknopje met roze en paarse stippen, die zich in van alles en nog wat kan veranderen.

De Visser: "Het moet meer dan alleen *fun* zijn. Dus ook lange verhalen en gedichten voor de zeg maar wat intellectuelere kinderen. Ook al zijn dat er wat minder. En als je naast het verhaal een leuke puzzel zet, stimuleer je ook andere kinderen dat verhaal toch te gaan lezen."

Duizend woorden is het maximum voor een verhaal in Taptoe. Meer pruimen de kinderen niet, zo blijkt uit de lezersonderzoeken die Malmberg vijf keer per jaar doet. Veel plaatjes, daar zijn ze wel dol op. De Visser: "En de toon is heel belangrijk. We moeten niet op de knieën voor ze gaan en zeker niet met wijze lessen komen. Kinderen zijn daar heel allergisch voor. Ze willen serieus worden aangesproken."

Puzzels, spelletjes en raadsels vinden de kinderen leuk. Een 'koppie koppie'-hersenbrekertje: Moeder Gerda heeft zeven dochters en iedere dochter heeft een broer, hoeveel kinderen heeft moeder Gerda? Het antwoord staat achterin Taptoe. Voor de twijfelaars het antwoord: acht. Ook een dikke acht scoren de door kinderen ingestuurde moppen èn de lippengymnastiek. Zeg deze zin twintig keer achter elkaar, steeds sneller: De zwanen zwemmen langs de lange slangen. Puf.

Dieren zijn hèt favoriete onderwerp. Ook het milieu doet het goed. En daarvoor wil de uitgeefster het principe van 'je zo neutraal mogelijk opstellen' laten varen. 'Wat jammer dat er zo vaak vliegtuigen over de wadden denderen' en 'laten we duimen dat ze niet doorgaan, die gasboringen' staat in een verhaal over de Waddenzee. De Visser: "Wij volgen daarin het standpunt van de grote milieubewegingen. Kinderen zouden het raar vinden als je je daarover op de vlakte houdt. Ze hebben daar al heel uitgesproken meningen over."

Okki en Taptoe zullen zich over weinig meer aan een oordeel wagen. De bladen hebben zich er ooit flink de neus aan gestoten. In de toch al moeilijke midden recessiejaren tachtig was dat. De toen nog wekelijkse Taptoe stond vol met saaie, eigenlijk te zware kost. En er was een rubriek 'Van wie is die kop'. Politici werden erin vaak stevig op de hak genomen. Ouders ergerden zich groen en geel, de oplage kelderde en kelderde. Er werd zelfs overwogen de bladen maar op te doeken.

De Visser, die toen net op de redactie werkte: "Het blad was te maatschappij-kritisch, het ging allemaal over de hoofden van de kinderen heen. We hebben toen besloten dat we echt meer naar de kinderen moesten gaan luisteren. Ook om ouders die er een andere mening op na te houden niet voor het hoofd te stoten. Inderdaad ja, die moeten het blad wel betalen. Daarom neutraal. Niet braaf, want dat is saai. Wel verantwoord."

HOOFDDOEKJE

Een jongen in een rolstoel, een beer die met veel pijn kunstjes moet doen, een geadopteerd zusje, kinderen die een keertje koken in een hotel, andere culturen, kinderen met één-oudergezinnen, een Marokkaans meisje met een hoofddoekje en de koranschool. Het komt nu allemaal in de voormalige roomse kinderbladen aan bod. De Visser: "Om te laten zien: dat is er ook." En er is een consumentenrubriek, met walkman- en potloodtesten, en er zijn geinige verhalen met titels als 'Alles over poep' en 'Alles over zoenen'.

Actuele onderwerpen als nieuwe computerspelletjes, die staan er niet in. De bladen zijn lang in voorbereiding, de redactie is nu al bezig met de nummers van januari en februari. Tegen die tijd zijn de spelletjes al uit.

En: ook geen seks. "De ouders zouden ons dat niet in dank afnemen. Het is zo persoonlijk om je kind daarover te vertellen. En wij zijn geen voorlichters. Bovendien zijn niet alle Taptoe-kinderen er aan toe om van alles over seks te lezen. Tussen de honderden kaartjes en brieven die we hier elke week krijgen zitten er veel met vragen, maar nooit over seks en hoe je een condoom moet aandoen."

LEKKER IN BED

Taptoe en Okki van het komend schooljaar zien er een beetje anders uit dan vorig jaar. Een tikkie moderner, met strakke lijnen. De oplage stijgt in ieder geval nog, ondanks dat kinderen minder tijd aan lezen besteden. Ook Bobo voor de kleuters, het Engelstalige Hello You voor de hoogste klassen van de basisschool en het peuterblad Pippo met voorleesplaatjes en uitneembaar ouderboekje met praktische tips, doen het goed.

"Natuurlijk zal het met computers en cd's nog verder gaan. Maar veel kinderen zullen het fijn blijven vinden om een eigen boek of blad te hebben. Iets dat je kunt verstoppen en dan kan je overal en wanneer je maar wilt lezen, lekker in bed bij voorbeeld", zegt De Visser. "Maar als we van de kinderen horen dat er iets 'helemaal fout' is, zullen we daar naar luisteren."

En die lezers laten het, hoe jong ze ook nog zijn, wel horen als iets ze in hun blad niet zint. Zoals die keer met het Taptoe-nummer over verliefd zijn. Dat daarover werd geschreven, prima.

Maar op de voorkant stond een tekening van een jongen en een meisje in een heel groot romantisch hart. Helemaal verkeerd.

De uitgeefster: "Het zag er echt leuk uit. Maar ja, dan krijgen die kinderen dat blad in de klas en beginnen anderen: ha, ha, die is verliefd. Een kind stopt dan snel gegeneerd het blad in de tas.

We kregen veel telefoontjes en ze gingen ook dreigen. Zo van: Als je dat nog een keer doet ben ik niet meer op Taptoe. Ja, dat was stom van ons."

'De Vis in het water': boeiende autobiografie

Vargas Llosa ziet nationalisme als gevaar voor de democratie

"Het nationalisme is de allergrootste vijand van de democratische cultuur en de vrijheid. Democratieën moeten dat gevaar onder ogen zien en er zich tegen wapenen."

Dat zegt de Peruaans/Spaanse schrijver Mario Vargas Llosa vanuit zijn woonplaats Londen. Llosa, die sinds kort een dubbele nationaliteit heeft, is één van de weinige intellectuelen van onze tijd, die over elk maatschappelijk onderwerp een standpunt heeft en dat ook uitdraagt. De oorlog in ex-Joegoslavië, de politieke ontwikkelingen in Latijns-Amerika, de machteloosheid van de Europese Unie, het zijn thema's die Llosa niet los laten. De Peruaan schrijft even gemakkelijk over de rol van de godsdienst, de ontmenselijking van wetenschap en techniek en het ontbreken van moraal en ethiek in de politiek.

Zijn nieuwste boek 'De vis in het water', een autobiografie, beschrijft onder meer de eerste 22 jaren van Llosa's leven, de periode 1936-1958, het jaar waarin hij naar Europa vertrok om schrijver te worden. Een ander deel van het boek is gewijd aan de jaren 1987-1990, de periode waarin Llosa zich kandidaat stelde voor het presidentschap van Peru. In die strijd ging hij uiteindelijk roemloos ten onder tegen de absolute outsider Alberto Fujimori, een onbekende Peruaan van Japanse afkomst.

MARIO VARGAS LLOSA

OPOFFEREN

Llosa wilde president worden om zijn land te redden van de 'barbarij', de nationalistische en populistische politiek van president Alan García, die Peru tot een internationale paria had gemaakt. Hij wilde daarvoor zelfs zijn grote liefde, het schrijverschap, de literatuur, opofferen. Llosa leidde het protest tegen de door Garcia ingezette nationalisaties, die volgens hem het democratische systeem in Peru zouden aantasten. De nationalisaties zouden de armoede, de lusteloosheid, het parasitisme en de corruptie in Peru doen toenemen, schrijft hij in zijn jongste boek.

Llosa's boodschap sloeg uiteindelijk niet aan, mede omdat zijn liberale Movimento Libertad een coalitie aanging met twee oude politieke partijen. Voor de Peruanen, die de politiek in eerste instantie als een smerig spel beschouwen, was Llosa niet onafhankelijk genoeg. Llosa, één van de grootste hedendaagse Latijnsamerikaanse schrijvers, erkent die fout nu. Hij laat vanuit Londen weten volgend jaar bij de presidentsverkiezingen op Perez de Cuellar te stemmen, de voormalig secretaris-generaal van de Verenigde Naties. "Hij kan voordeel hebben van de fouten die ik heb gemaakt. Hij is een onafhankelijk politicus en geen onderdeel van de oude politieke kaste. Dat was ik ook niet, maar veel Peruanen zagen dat blijkbaar wel zo. Perez de Cuellar is een idealist en edelmoedig man. Ik hoop dat hij een tweede Vargas Llosa wordt in de zin dat hij de democratie wil redden. Maar hij moet geen tweede Vargas Llosa in de betekenis van verliezer van de verkiezingen worden."

Herstel van de democratie heeft prioriteit, zegt Llosa, omdat alleen een democratische regering de plagen van Peru kan aanpakken: De schendingen van de mensenrechten, de straffeloosheid, de armoede, het racisme, het terrorisme van Sendero Luminoso. Llosa hecht veel waarde aan ethiek en moraal in de politiek. "Een democratisch systeem kan veel beter de strijd aangaan met Sendero Luminoso. Morele superioriteit tegenover de terroristen is een absolute voorwaarde. Een regering mag nooit dezelfde methoden gebruiken als een terreurbeweging. Dat gebeurt in Peru wel. Het leger martelt en schendt systematisch de mensenrechten. En militairen worden daarvoor niet gestraft. Er heerst een klimaat van rechteloosheid en straffeloosheid."

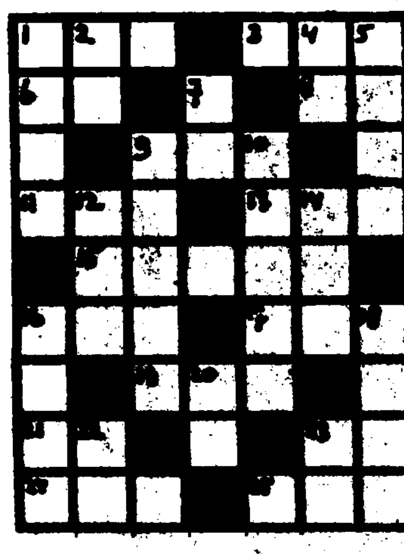
NATIONALISME

Naast veel romans schrijft Llosa toneelstukken, essays, columns en beoefent hij veel

Vervolg op pag. 7

Puzzel van de week

HORIZONTAAL: 1. aftrekken; 3. mannetje van de geit; 6. okay (afkorting); 8. vader; 9. deel van een boom; 11. spoedig; 13. paling; 15. dat gooi je weg; 16. plaats in Gelderland; 17. deel van een ribbenkast; 19. dunne plank; 21. op dit moment; 23. lidwoord; 24. aanwijzend voornaamwoord; 25. droog.

VERTIKAAL: 1. durf; 2. persoonlijk voornaamwoord; 4. boven; 5. zonder haar; 7. bergruimte; 9. meubelstuk; 10. stukje karton in een spel; 12. wiel; 14. beroemde bokser; 16. slot; 18. drank; 20. reeds; 22. gewas waar je van moet huilen; 23. muzieknoot.

ZIE VOOR oplossing en de winnaar de Kinderkrant over twee weken. Stuur je oplossing naar de *Amigoe* (Scherpenheuvel z/n of P.O.Box 577; Aruba - Caya Betico Croes 110; Bonaire - de heer Linkels, P.O.Box 122) en zet op de enveloppe: KINDERPUZZEL.

Winnaar van de week is:

Sharlon
klas 5a
St. Martinus de Porres
Curaçao

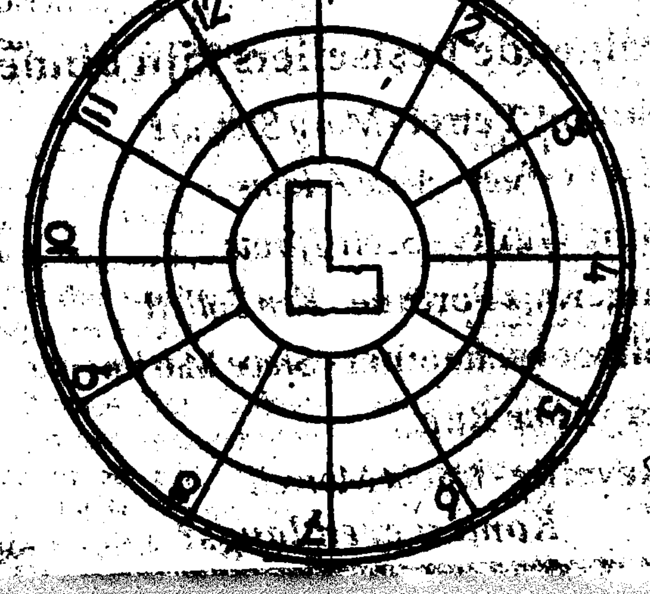
Hij ontvangt f.15,- en kan langs komen om zijn prijs op te halen bij de *Amigoe* te Scherpenheuvel.

HEB JE EEN poes? Zorg er dan voor, dat er altijd een bakje schoon water staat. Poezen mogen alleen af en toe een beetje melk. Als ze er tenminste geen diarree van krijgen. Melk hoeft dus niet. Als je poes opeens heel veel gaat drinken en als dit langer dan twee dagen duurt, moet je met haar naar de dierenarts gaan. Het zou kunnen zijn, dat ze dan iets aan haar nieren heeft. Als je poes weinig of helemaal niet drinkt, geef je haar waarschijnlijk genoeg vocht in haar eten en is er niets aan de hand. Zolang ze maar goed blijft eten en niet lusteloos wordt.

Wielraadsel

1. zonder haar; 2. keer; 3. heel grote kamer; 4. kleur; 5. niet kapot; 6. hals; 7. bek van een dier; 8. gat in de grond; 9. vies; 10. rad; 11. deel van de voet; 12. verleden tijd van vallen.

Beschuit met muisjes

= door Nel de Jong =

Op een dag bracht een parkietje groot nieuws voor de kaboutertjes.

"Chogo en Chogina de uilen vragen of jullie naar Aruba komen", krijsten ze opgewonden. "Ze hebben twee uilekinderen gekregen."

"Wel wel wel", zei kabouter Brr verrast, "dan zullen we Piet Pelikaan vragen of hij ons kan brengen."

"En zeg maar, dat ik beschuit met muisjes mee zal brengen", zei Poetsje. "Genoeg om alle dieren van de mondi mee te laten smullen. Want twee uilebabietjes, dat moet gevierd worden."

En terwijl het parkietje weer naar huis vloog en kabouter Brr naar Piet Pelikaan stapte, bakte ze een grote stapel beschuiten en maakte ze twee zakken vol suikerenmuisjes. Piet Pelikaan kon zijn snavel haast niet meer dicht doen, toen hij de volgende morgen de kaboutertjes en alle beschuiten en suikerenmuisjes naar Aruba bracht.

Maar wat was er intussen bij Chogo en Chogina gebeurd! Toen het parkietje terug kwam van de kaboutertjes, was het een drukte van belang bij het uilenholletje. Alle dieren uit de mondi waren komen kijken naar de kleine uiltjes.

"Morgen komen de kaboutertjes!" schreeuwde het parkietje.

"Hoeraa!" juichten de dieren. Ze hadden kabouter Brr, Poetsje en Pinkie al zo lang niet meer gezien.

"En ze brengen beschuit met muisjes mee", vertelde het parkietje.

"Beschuit en muisjes?" [illegible]

"Ja", knikte het parkietje.

"Poetsje [illegible] dat ze genoeg mee zou brengen om ons allemaal ervan te laten smullen. Maar ik mag mijn muisje wel hebben, Chogo, want ik lust geen muisjes. Ik heb liever een lekkere m[illegible]

[illegible] Chogo.

"D[illegible] brengen m[illegible] een verrass[illegible], dat ze die nooit zien."

De andere dieren keken elkaar verbaasd aan. Hoe kon dat nou! Zouden de kaboutertjes, die altijd zo aardig en behulpzaam voor iedereen waren, tegenwoordig muisjes eten? Ze vonden het maar raar.

"Ik kom morgen niet, hoor", fluisterde een muisje angstig. "Stel je voor, dat de kaboutertjes mij ook opeten."

"En ik kom ook niet", zei een konijntje boos. "Kaboutertjes, die hun beste vriendjes opeten, zoiets heb ik nog nooit gehoord."

"Ik ook niet, ik ook niet, het is een schande!" mompelden de andere dieren. En voordat de uilen wisten, wat er aan de hand was, waren alle geitjes, konijntjes, muisjes, hagedisjes en vogeltjes verdwenen.

De volgende morgen werden de kaboutertjes hartelijk door de uilefamilie begroet. Zelfs de twee uilebabietjes sperden hun bekjes vrolijk open. Maar toch keek kabouter Brr zoekend om zich heen.

"Ik zie de andere dieren helemaal niet", zei hij. "Ik ga even de mondi in om ze te groeten, hoor."

"Doe dat", zei Poetsje, "Dan maak ik intussen de beschuiten met muisjes voor ze klaar."

"Mmm!" zeiden Chogo en Chogina hongerig.

De eerste, die kabouter Brr tegen kwam, was een muisje. "H..help!" piepte het muisje verschrikt en verdween tussen de struiken.

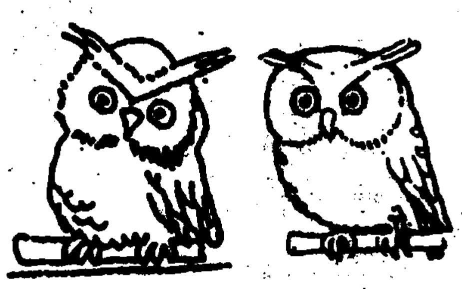

Verbaasd keek het kaboutertje hem na. De tweede was een konijntje. Het huppelde langs het kaboutertje met zijn neusje in de lucht en deed net als hij kabouter Brr niet zag. En de derde,

een hagedisje, siste nijdig: "Maak dat je weg komt! We wilden niet opgegeten worden."

Kabouter Brr bleef met open mond staan. "Wat is er toch met iedereen aan de hand?" vroeg hij aan een parkietje, dat in een struik zat en hem ook al boos aan keek.

"We willen niets meer met jullie te maken hebben", kwetterde het parkietje. "Kaboutertjes, die hun beste muize-vriendjes opeten, bah! En morgen zijn de parkietjes zeker aan de beurt, he!."

Toen begreep het kaboutertje alles. "We eten geen echte muisjes", legde hij uit, "Het zijn gewoon kleine snoepjes, die we op beschuit strooien, als er een babietje geboren is."

Verstopt in hun holletjes en nesten hadden een paar muisjes en hagedisjes het ook gehoord. Samen met het parkietje gingen ze het vlug de andere dieren uit de mondi vertellen. En toen duurde het niet lang meer, of alle dieren zaten voor het uilen-holletje heerlijk van hun beschuit met muisjes te smullen. Alleen de uilen trokken een vies gezicht en aten hun beschuit alleen maar op om de kaboutertjes een plezier te doen. Zij hadden liever echte muisjes gehad. Daar waren ze nu eenmaal uilen voor.

Xingoe de hond

WEET JE het nog? Xingoe is achter Tinga, een teefje, aan gegaan. Tinga hoort bij een paar mannen, die het oerwoud van Brazilië in getrokken zijn. Gordo, een van de mannen, treitert Xingoe zo veel hij kan.

Als Xingoe een week in het oerwoud is, wordt hij weer onrustig. Hij verlangt naar zijn baas Andreas, de vrouw Christa en hun baby Peter. Hij rukt aan het touw, waarmee de mannen hem aan een boom gebonden hebben. Dan begint hij erop te kauwen. Naast hem zit Tinga en begint ook te bijten. En dan duurt het niet lang meer, of Xingoe gaat er van door.

Tinga staat en kijkt. Ze denkt, dat Xingoe wil spelen en rent blaffend langs hem heen. Xingoe let nauwelijks op haar. Steeds sneller rent hij voort. Maar Tinga volgt hem op de hielen. Als ze dwars door de struiken heen rennen, schrikken ze de reeën op uit hun slaap. Een tijd lang hijgen de honden achter hen aan. Maar dan geven ze de achtervolging op. Ze raken te ver van het smalle pad af, dat naar de hut leidt.

's Morgens zijn de honden hongerig. Zoekend kijken ze rond en snuffelen door de struiken [illegible] heffen [illegible] haasje [illegible] en [illegible] Hij [illegible] in de gaten [illegible] hij zijn eten vallen en trippelt een overgroeid laantje in. Tinga's neus spoort het op. Vlak voor zijn hol hebben de honden hem te pakken.

Tinga schrokt en slikt. Tegen Xingoe gromt ze, alsof hij een vijand is. En

pas als ze genoeg gegeten heeft, mag Xingoe de rest. Veel is het niet. Alleen het vel en de pootjes heeft ze over gelaten. Daar heeft zo'n grote hond niet genoeg aan. Hongerig sluipt hij weg, op zoek naar andere buit. Maar hij moet heel lang lopen voor hij eindelijk weer iets ruikt.

Een oude brulaap is uit een boom gevallen. Zijn grijpstaart heeft zich nog net aan de onderste tak kunnen vastklemmen. En nu hangt de aap als een reusachtige vrucht aan de tak, Xingoe rekt zich uit en trekt zijn dode prooi uit de boom. Een feestmaal!

(wordt vervolgd)

Wist je dat ???

WEL EENS VAN karko gehoord? Of zelfs gegeten? Want op onze eilanden is karko een lekkernij. Karko's zijn zeeslakken, die zich voeden met algen en andere op de bodem groeiende planten.

Ze zijn te vinden op grasachtige of zandige bodem in tamelijk ondiep water. Vaak ook bij mangroven. Ze komen het meest op Bonaire voor. De volwassen karko wordt tot ongeveer 30 cm. lang en heeft een uitstekende lip aan de schelp, die aan de binnenkant roze, perzikkleurig of geel is. De buitenkant is bedekt met een bruin laagje en vaak begroeid met algen. Op Saba en Bonaire mag je tegenwoordig alleen karko's vangen, die langer dan 19 cm. zijn, want er zijn er niet zoveel meer als vroeger. De mensen hebben er te veel gevangen, omdat ze zo lekker zijn.

Wedstrijd

WE ZIJN weer met een nieuwe verhaaltjes-wedstrijd begonnen! Heb je thuis of op school een leuk verhaaltje geschreven? Stuur het dan op naar Tante Nel van de *Kinderkrant*. Het komt dan niet alleen in de krant te staan, maar het doet ook mee aan de verhaaltjes-wedstrijd. Eind van het jaar, in de *Kinder-Kerstkrant* wordt de winnaar of winnares bekend gemaakt. De prijs is f.50,-. Wie klimt het eerst in de pen?

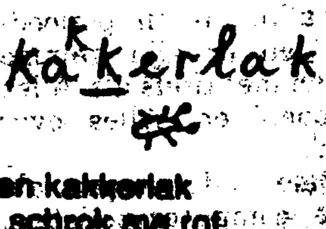
TANTE NEL

Mopje

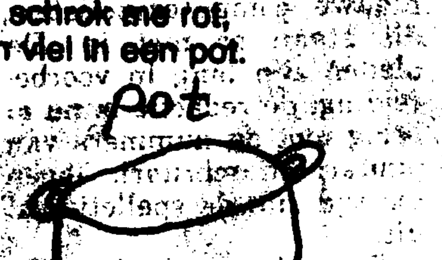
Jansen komt Pietersen tegen en vraagt, hoe het met zijn doofheid is.
Pietersen: Oh, op Bonaire? Daar was het prachtig.
Jansen: Dat vroeg ik niet. Ik [illegible]
Pietersen: 'Nee, duuns het daar niet.
Jansen (nu schreeuwend): Ik vroeg, hoe het met je doofheid gaat!
Pietersen: Oh, mijn doofheid. Die is al veel minder.

TANTE NEL krijgt trouw elke keer de leuke schoolkrant van Kolegio Chaya Willems. Hartelijk dank, lieve mensen. Deze keer stond er een versje in van Oedjene uit de zesde klas. Ik vond het zo grappig, dat ik het jullie allemaal ook wil laten lezen. En, Oedjene, je doet met dit versje ook mee met de verhalen-wedstrijd. Dat betekent dat je in december f.50,- kunt winnen. De uitslag van de verhalen-wedstrijd komt in de Kerstkrant.

Versje van de Vakantie.
Ik ben op vakantie geweest,
daar was een beest.
En wat was dat?

Een kakkerlak
Ik schrok me rot,
en viel in een pot.

Ik ben op Curaçao geweest,
en waar ik bleef was er een kat.
die heette Jat.
Jat at elke dag patat,
en liep altijd op straat.
Ik [illegible] me er niet mee,
maar ik ging wel naar de zee.
Zo was mijn vakantie.
En nu weer in aktie.

Rekenspelletje

ALS JE dit spelletje met je vrienden doet, denken die vast en zeker dat je gedac[illegible] natuurlijk niet zo. Vraag een van je vrienden een getal van 5 cijfers op te schrijven, zonder dat jij kunt zien, welk getal. Vraag hem nu hetzelfde getal eronder te zetten, maar dan zo dat het eerste en het laatste cijfer verwisseld worden.

Voorbeeld: 45378/85374. Laat hem nu het kleinste getal aftrekken van het grootste, dus:
85374-45378=39996.

Schrijf onder de uitkomst hetzelfde getal, maar weer met de eerste en laatste cijfer verwisseld en tel de getallen samen op:
39996+69993=109989.

Voordat je vriend klaar is met optellen, kun jij de uitkomst al zeggen, want die altijd 109989. Probeer het maar eens met een andere vriend, die een getal op zal schrijven. De uitkomst zal weer 109989 zijn!

Brievenbus

DEZE WEEK heb ik een brief gekregen die me zo trots als een pauw maakte. Hieronder kunnen jullie hem ook lezen. En als jullie klaar zijn met lezen zullen jullie wel begrijpen waarom.

Geachte Tante Nel,
Mijn complimenten voor uw kinderpagina. Ik vind dit de beste pagina van de *Amigoe*. Een krant die sowieso bij mij al hoog staat aangeschreven. Het is alleen jammer dat uw pagina slechts om de twee weken verschijnt. Zoals u kunt zien maak ik gretig gebruik van de rubriek *Puzzel van de week*. Ik plan iedere maandag het lesrooster dusdanig in, dat er ruimte vrij komt om de puzzel of andere rubrieken met de leerlingen te kunnen doen. Zij vinden dit zo leuk dat sommigen puzzelboekjes hebben gekocht.

Bij deze stuur ik u de oplossing van de week die ik samen met de leerlingen gevonden heb. Ik ding met mijn klas niet mee naar de prijs, maar ik zou het zeer op prijs kunnen stellen als u een brief aan de leerlingen terug stuurt. Zij zullen dit hartstikke leuk vinden en wie weet worden zij misschien hierdoor later ook een *Amigoe*-lezer. Bij voorbaat dank.

Hoogachtend,

MAURICE MULLENDERS
Leraar van klas 5a
St. Martinus de Porres

Beste meneer Mullenders,
Heel hartelijk bedankt voor [illegible] van klas 5a, heel hartelijk bedankt voor jullie oplossingen. Er was één zin in de brief waarmee ik het niet eens was: dat jullie niet meedingen naar de wekelijkse prijs. Ik vind dat jullie wel mee mogen doen. Kijk dus maar bij de oplossing of een van jullie de prijs van f.15,- gewonnen heeft.

Ik hoop dat jullie nog heel veel puzzels op gaan lossen. Het is niet alleen leuk, maar ook goed voor je Nederlandse taal. Groeten van,

TANTE NEL

OPLOSSING wielraadsel: 1. kaal; 2. [illegible]; 4. [illegible]; [illegible] 6. [illegible]; 7. [illegible] 8. kuil; 9. vuil; 10. wiel; [illegible] 12. viel.

Om te kleuren

Greenpeace vreest voor falen VN-klimaatverdrag

De uitstoot van klimaatbedreigende broeikasgassen moet sterker worden tegengegaan dan nu het geval is. Om de doelstellingen van het VN-klimaatverdrag (1992) te kunnen halen, zijn snel nadere internationale afspraken nodig. Duitsland zou als huidige voorzitter van de europese unie hierin het voortouw moeten nemen. Dat vindt Greenpeace International na afloop van een grote wetenschappelijke klimaatconferentie in Maastricht.

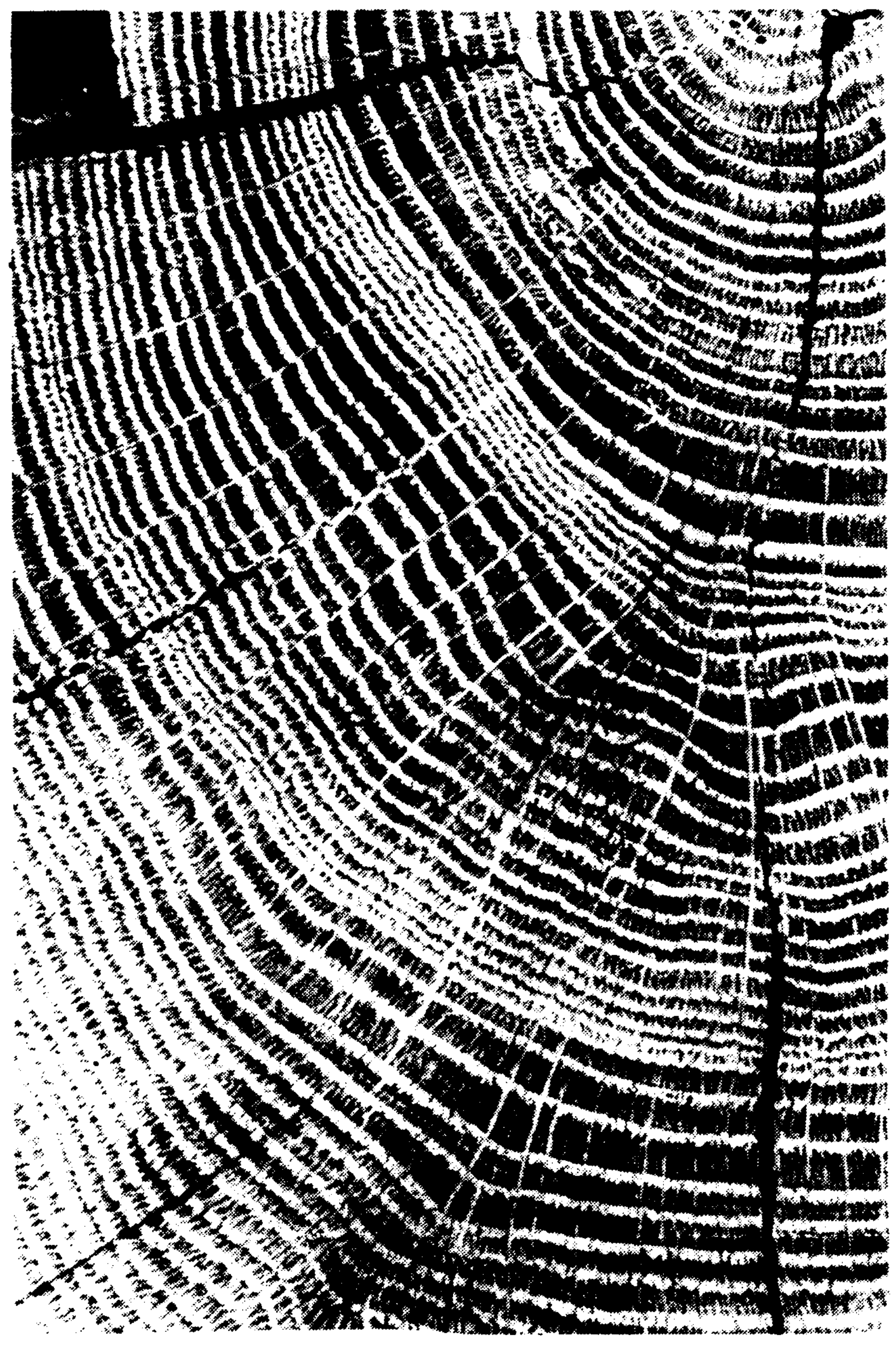
Het VN-verdrag, waaraan ruim 150 naties zijn gehouden, voorziet voor de geïndustrialiseerde landen onder meer in een stabilisering van de uitstoot van broeikasgassen als kooldioxide (Co2) in 2000 op het niveau van 1990. Veel landen zullen deze doelstelling niet halen.

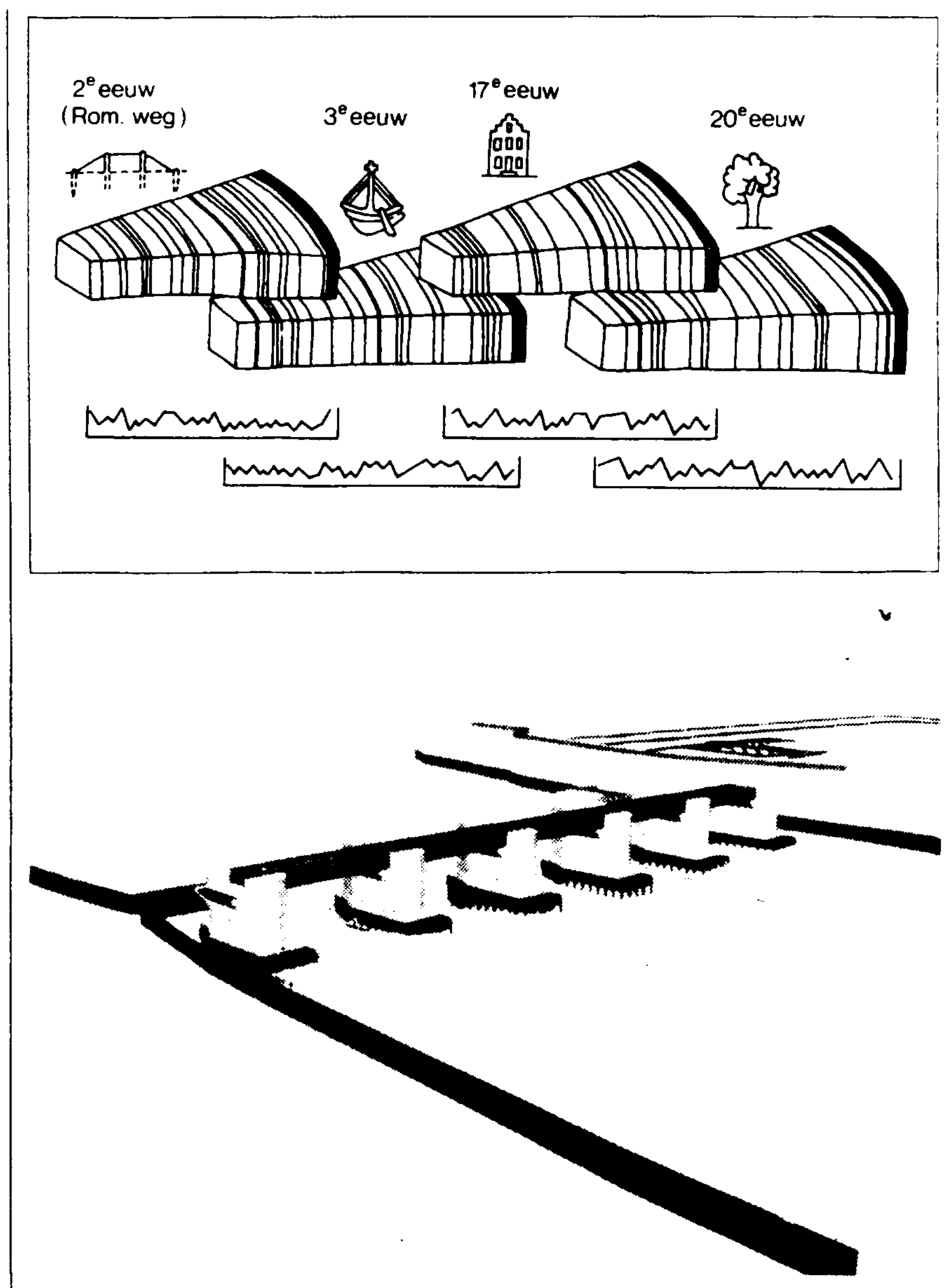
De bijeenkomst was bedoeld ter voorbereiding van een grote ministersconferentie in maart 1995 over de uitwerking van het klimaatverdrag. Het intergovernmental panel on climate change (Ipcc) is in 1988 opgericht door de Verenigde Naties met als doel, de broeikasproblemen mondiaal in kaart te brengen. Het panel moet beleidsmakers voorzien van de belangrijkste wetenschappelijke bevindingen.

Volgens Greenpeace staat intussen vast dat ondanks alle wetenschappelijke onzekerheden de aarde in de toekomst warmer zal worden door een opeenhoping van onder meer co2 en methaan in de atmosfeer. Voor de milieu-organisatie is daarom duidelijk dat de internationale gemeenschap niet meer moet spreken over een stabilisering van de uitstoot, maar van een werkelijke teruggang.

De vice-voorzitter van de conferentie, de Brit John Houghton, stelde dat er op korte termijn scherpere afspraken nodig zijn over de doelstellingen voor na het jaar 2000. "Zelfs als we de uitstoot van broeikaskassen kunnen stabiliseren, zullen de concentraties in de atmosfeer nog zeker 200 jaar toenemen", aldus de onderzoeker.

Wetenschappers vrezen ingrijpende gevolgen voor het klimaatsysteem op aarde van het broeikaseffect. Een hogere gemiddelde temperatuur, mogelijk 2 tot 4 graden celsius aan het einde van de volgende eeuw, kan leiden tot een stijging van de zeespiegel waardoor laaggelegen landsdelen en eilanden zullen onderspoelen. Bovendien zal er regionaal sprake kunnen zijn van meer overstromingen, woestijnvorming of aantasting van ecosystemen. Greenpeace waarschuwde eerder voor de komst van "klimigranten", mensen die moeten vluchten uit hun woongebieden omdat deze onleefbaar zijn geworden.

Computerreconstructie (Rijks Opgravings Bureau) van de brug bij Cuijk. Het exacte bouwjaar van de Romeinse brug kon via boom-tijdrekenkunde worden vastgesteld.
Uit: De Romeinse brug tussen Cuijk en Middelaar (Matrijs 1994)

Glas scheiden op kleur

Steeds meer Nederlanders scheiden hun lege flessen en andere glasafval op kleur. In de eerste zes maanden van dit jaar is de inzameling van op kleur gescheiden glas toegenomen tot 31 procent. In dezelfde periode van vorig jaar ging 17 procent van alle afvalglas gescheiden in de speciale bakken. Dat blijkt uit cijfers van de stichting promotie glasbak.

De oorzaak van de flinke stijging is het groeiend aantal gemeenten dat kleurscheiding van glas propageert. Van de bijna 20.000 glasbakken zijn er intussen 6500 geschikt voor onderverdeling in wit, bruin en groen glas. Medio vorig jaar waren dat er nog 4300. De aparte inzameling van gekleurd glas bevordert de mogelijkheden van hergebruik.

Earth Council werkt aan milieuhandvest

Earth council is bezig met de uitwerking van een wereldhandvest voor milieu en ontwikkeling. De internationale milieubeweging ziet vooral toe op de uitwerking van de verdragen van de VN-conferentie over milieu en ontwikkeling (Unced) in 1992.

De komst van een wereldhandvest werd eerder dit jaar in Den Haag aangekondigd door ex-Sovjetleider Gorbatsjov. Hij tekende namens zijn organisatie Green Cross een samenwerkingsverband met voorzitter Strong van Earth Council. De Canadees strong leidde twee jaar geleden de Unced-conferentie. Het handvest moet een internationale gedragscode worden op het gebied van duurzame ontwikkeling en milieu. Tijdens Unced mislukte de opstelling van een dergelijke verklaring.

De organisatie van strong mag 500.000 dollar gebruiken om de boodschap voor een duurzamere aarde verder uit te dragen.

Lieveheersbeestjes verjagen bladluis

In de Nederlandse gemeente IJsselmuiden zijn met succes Amerikaanse lieveheersbeestjes ingezet bij de bestrijding van een bladluisplaag. Circa 3000 van die diertjes werden uitgezet in een lindeboom die boordevol bladluis zat. Die actie had eerst niet het gewenste effect, doordat als gevolg van regen en onweer veel lieveheersbeestjes doodgingen. In tweede instantie werd wel het gewenste doel bereikt. Het merendeel van bladluizen is door de lieveheersbeestjes opgegeten.

Een Amerikaans lieveheersbeestje leeft drie maanden. In die tijd kan het ongeveer 5000 bladluizen consumeren.

De gemeente kwam in actie tegen de bladluizen na een klacht van een inwoner.

De stroperige uitwerpselen van de beestjes tastten de lak van zijn auto aan. Voor het kappen van de boom voelde gemeente niets en het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen past evenmin in haar beleid. Daarom werd geprobeerd of op een milieuvriendelijke wijze een eind aan de plaag kon worden gemaakt. Bij een importeur schafte de gemeente de lieveheersbeestjes aan voor in totaal dertig gulden.

Eerder werden in Nederland ook al proeven genomen met luisbestrijding door Amerikaanse lieveheersbeestjes. Die hadden niet allemaal succes. In juni werden in Noord-Brabant ruim een miljoen Amerikaanse lieveheersbeestjes uitgezet om luis te bestrijden, maar ze bleken niet bestand tegen het natte en koude weer.

De streepjescode van Moeder Natuur

= door Theo Holleman

Dendros is Grieks voor 'boom'; en chronologie wil in dit verband zoveel zeggen als 'tijdrekenkunde'. Dendrochronologie staat dan noodzakelijkerwijs voor 'boom-tijdrekenkunde'. Boomtijdrekenkunde? onzin. Toch? Volstrekt niet. Neem nu de (inmiddels beroemde) Romeinse brug bij Cuijk. Even het geheugen opfrissen.

Vanaf 364 regeerde keizer Valentinianus samen met zijn broer Valens over het Romeinse Imperium. Valentinianus bestuurde het westelijke deel van het aftakelende rijk en had de handen vol aan pogingen de Rijn- en Donaugrens te herstellen.

In zijn strategie speelde het fort bij Ceuclum (Cuijk) een belangrijke, verdedigende rol achter de versterkingen van Arnhem, Nijmegen, Kalkar en Xanten. Valentinianus reisde in 368 door onze streken en van die inspectietocht deed Ammiannus Marcellinus (330-400), een historicus van Griekse afkomst, verslag in zijn *Rerum Gestarum Libri*. Zo schreef hij op dat de keizer bij deze gelegenheid mopperde over de slechte staat waarin de verdedigingswerken langs de grenzen verkeerden. Was het ooit roemruchte rijk in verval geraakt, voor de macht van de keizer gold dat kennelijk nog niet. Diens ongenoegen was onveranderlijk gevreesd, diens woord onverbiddelijk als vanouds.

in de geschiedenis van de Cuijkse, Romeinse brug is dat treffend geïllustreerd. Het hout namelijk, gebruikt bij een grote opknapbeurt, werd gekapt in de winter van 368-369...

GROVE DENNEN

Deze exacte datering nu is het resultaat van dendrochronologisch onderzoek aan de eikenhouten palen die de Romeinen bij het herstel gebruikten. Het principe van dendrochronologie berust op een alledaagse waarneming: bij veel bomen verschillen de jaarringen in dikte. Die verschillen zijn het gevolg van de jaarlijks andere weers- en daardoor groei-omstandigheden. Jaarringen worden dus niet willekeurig gevormd.

Twee even oude bomen die bij elkaar in die buurt staan, zullen, doorgezaagd, dan ook erg grote overeenkomsten in hun jaarringen-patroon te zien geven. Bomen die bij elkaar in de buurt staan, maar niet even oud zijn, vertonen gedeeltelijk hetzelfde ringenpatroon.

In 1906 kwam de Amerikaan Andrew Douglass (1867-1962) op het idee dat hij door overlappende delen van ringen-patronen over elkaar te leggen een 'houten kalender' terug in de tijd kon samenstellen. Elke ring immers bezit zijn eigen jaartal en dat kon worden achterhaald door vanuit een vast punt terug te tellen.

Vervolgens zou hij dan de ouderdom van houten voorwerpen kunnen bepalen door het jaarring-patroon daarvan langs zijn doorlopende jaarring-kalender te schuiven en het betreffende patroon op te zoeken. Maar dan moest hij natuurlijk wel over voldoende hout van uiteenlopende ouderdom kunnen beschikken.

Douglass was met stokoude grove dennen al een eind op weg richting dertiende eeuw toen een van zijn medewerkers in 1935 een bos ontdekte van zogenoemde *bristlecone pines*. Een paar bomen waren 4800 jaar oud. Dus kon met gegevens uit dit bos een ononderbroken jaarring-kalender worden opgemaakt die terugging tot 2865 vóór Christus.

Via subfossiele resten van dezelfde boomsoort is Douglass' Amerikaanse kalender inmiddels met een dikke vijfduizend jaar verlengd.

BECKER

De Europese jaarringkalender, opgesteld door de onlangs overleden Bernd Becker, reikt verder terug in de tijd. Becker gebruikte eiken. Voor de Europese omstandigheden is dat een goede keus. Eiken behoren al zo'n 12.000 jaar tot Europa's natuurlijke inventaris, eikenhout blijft zowel in droge als in natte omstandigheden goed geconserveerd, jaarringen van een eik zijn gemakkelijk te onderscheiden en hij maakt er, ongeacht de omstandigheden altijd één. Bovendien hebben eiken een behoorlijke levensduur, zij het niet zo lang als de bristlecone pines.

Becker begon met het omzagen van een eik. De buitenste ring onder de schors was de ring van dat jaar. Via monsters uit oudere bomen, monsters uit balken van gebouwen, kerken en kastelen van bekende of onbekende ouderdom, bouwde Becker moeizaam aan een jaarringkalender die terugging tot in de vroege Middeleeuwen. Hij maakte vervolgens zijn grote tijdsprong naar achteren met subfossiele eiken die hij vond in rivierafzettingen van de Donau.

Beckers Midden-Europese jaarringkalender reikt tot 7938 vóór Christus; aangevuld met een nog 'zwevend' kalenderdeel, opgesteld uit fossiele Europese grove dennen, zelfs tot 11.433 jaar geleden. Dat is dik over de grens van de laatste IJstijd.

STREEPJESCODE

Hoe moet je je dat nu voorstellen, zo'n dendrochronologisch onderzoek? Worden er werkelijk schijven boom op elkaar gelegd? Nee natuurlijk. De jaarringen in een stuk hout worden eerst in honderdsten van millimeters opgemeten. In tekening achter elkaar ziet dat eruit als de streepjescode van Moeder Natuur. Daarna worden de meetgegevens omgezet in een grafiek, een curve (zoals op de tekening), die men dan vergelijkt met een standaardcurve of referentie-chronologie.

Een referentie-chronologie is een absoluut gedateerde (= van jaartallen voorziene) curve waarin veel metingen aan jaarringen zijn vertegenwoordigd en waaruit men, door statistishe ingrepen, allelei kleine afwijkingen (veroorzaakt door bij voorbeeld verschillen in de standplaatsen van de bomen) heeft weggefilterd. Daarna is het een kwestie van schuiven met de curves (in de computer of boven een lichtbak) tot de best passende *match* is gevonden.

Voor een echt betrouwbare dendrochronologische datering moet een houtmonster minimaal tachtig jaarringen bezitten. Het spreekt bij dit alles voor zich dat de plaats waar het te dateren hout vandaan komt, niet al te ver verwijderd mag zijn van de plekken die een rol speelden bij het opstellen van de standaardcurve.

RING

Naast het bepalen van ouderdom wordt dendrochronologie ook gebruikt voor de ijking van de veel meer bekende C-14 dateringsmethode, die is gebaseerd op het verval van de 14C-isotoop. Deze techniek blijkt door allerlei factoren onnauwkeuriger te zijn, naarmate het onderzoeksobject ouder is. Verder vindt dendrochronologie toepassingmogelijkheden in klimatologisch onderzoek en bij milieu-studies.

Zo hebben de universiteiten van Cambridge en Parijs het initiatief genomen voor een grootschalig Europeees project om de effecten te bestuderen van het menselijk handelen op de ecologie van het Middellandse Zeegebied, en dit vanaf het Neolithicum (ongeveer 6000 v.C.). Nederland doet aan dat onderzoek mee via de kort geleden opgerichte Stichting Ring. Ring heeft zich ten doel gesteld dendrochronologisch onderzoek, boomtijdrekenkunde, in Nederland te bevorderen.

Mario Vargas Llosa

Vervolg van pag. 5

andere literair-journalistieke schrijfstijlen. Eén van zijn centrale thema's in zijn essays is het nationalisme, 'het grootste gevaar van onze tijd'. Dat nationalisme kan volgens de 'wereldburger' de vorm aannemen van communisme, maar ook van moslim-fundamentalisme. En het dogmatische katholicisme van het Vaticaan is eveneens een uiting van het besmettelijke virus, dat de wereld trof 'van Catalonië en Sarajevo tot Peru'.

Links, rechts of religieus nationalisme, het is Vargas Llosa een doorn in het oog. En als hij het woord Caïro noemt, gebruikt hij krasse taal. "Bij de bevolkingsconferentie vertoonde het nationalisme zich in de vorm van een reactionaire alliantie van het Vaticaan, moslim-fundamentalisten en anti-feministen."

De ontwikkelingen in Haïti en Cuba houden de Peruaanse schrijver vanzelfsprekend dagelijks bezig. Voor het Castro-regime heeft hij geen goed woord over. Castro, zo schreef Vargas Llosa onlangs in zijn column in het Spaanse dagblad El Pais, heeft vele keren meer bloed aan zijn handen dan de Duvaliers (Haïti) en de Somoza's (Nicaragua). Toch wil de Peruaanse schrijver zich absoluut niet vereenzelvigen met de rabiate anti-Castristen in Miami. "Ik heb sympathie voor elke Cubaan die democratie wil."

Dialoog is zijn sleutelwoord. Maar geen dialoog tussen Castro en de VS. Nee, onderhandelingen tussen de Cubaanse autoriteiten en de gehele oppositie, in en buiten Cuba, volgens het model van Chili en Nicaragua. Opheffing van het economisch embargo door de VS mag nooit eenzijdig gebeuren. "Daarvoor is de tijd pas rijp als Castro politieke gevangenen laat gaan en met de oppositie wil spreken."

Over die andere brandhaard in het Caribisch gebied kan Vargas Llosa kort zijn. Hij was voorstander van een militaire invasie om de Haïtiaanse junta af te zetten, mits de inval onder auspiciën van de VN gebeurde en de verdreven president Aristide opnieuw aan de macht komt. Dat ook Aristide niet helemaal schone handen heeft, daarover laat Vargas Llosa zich niet uit. "Of hij een goede president is, is niet aan mij om te beoordelen. Waar het mij om gaat, is dat hij een democratisch gekozen president is. We kunnen en mogen niet accepteren dat een kleine groep militairen de democratie omverwerpt."

■Cubanenin de weer met een vlot dat hen naar het beloofde land Florida moet brengen. Foto ABC Press

Vluchtelingen hebben lak aan risico's

Cuba is stapelgek geworden

DE STROOM Cubanen, die als ratten het zinkende schip verlaten richting het Amerikaanse beloofde land, blijft nog steeds groeien. De Verenigde Staten maakten de balans op met meer dan 40.000 ontheemden. Hans Bos nam op Cuba deze trieste exodus in ogenschouw. De Cubanen zijn volkomen gek geworden.

Stom. Waarom heb ik er niet aan gedacht om spijkers en schroeven mee te nemen. Mijn vriend Manolo kijkt me vriendelijk verwijtend aan. Hij heeft slechts een kilootje draadnagels nodig om het vlot dat hij met kunst- en vliegwerk in elkaar heeft gezet, het broodnodige verband te geven. Het heeft geen zin Manolo te overtuigen van de waanzin van deze tocht richting Florida, want Manolo is gek geworden. Hij is bezeten van het idee zijn Cubaanse vaderland, een poel van oneindige triestheid, de rug toe te keren. Manolo is niet de enige, die zijn land nog steeds probeert te ontvluchten. Van heinde en verre stromen de Cubanen naar de noordkust van dit grootste Antillen-eiland om ondanks verzet van de plaatselijke autoriteiten de gevaarlijke oversteek richting Florida te wagen.

Het is op de kust bij Cojimar, een klein plaatsje ten oosten van Havana, een komen en gaan van vluchtelingen. Met de meest vreemde vaartuigen proberen ze van wal te steken, maar de harde wind blaast ze net zo hard weer terug.

PIEPSCHUIM

Mario is de 'schipper' van een vlot, dat onverrichterzake terug moet keren. De zes opvarenden zaten tot aan hun knieën in het water en Mario kon niet anders doen dan de handdoek in de ring gooien. Mario is afkomstig uit Pinar del Rio, een sigarenstad op 200 kilometer afstand van Havana, maar dan aan de zuidzijde van het eiland. En vandaar is het nu eenmaal moeilijk om naar het beloofde land te komen. De zes opvarenden hebben gezamenlijk 1500 dollar voor het wrakke vaartuig op tafel gelegd. Het is een samenraapsel van houten planken, die een stapel piepschuim bij elkaar moet houden. Mario heeft mazzel, want hij heeft het er (tot nu toe) in ieder geval levend afgebracht.

Een aanzienlijk aantal vlotten kapseist en de opvarenden moeten maar zien het vege lijf te redden. Regelmatig spoelen op de noordkust van Cuba de stoffelijke overschotten aan van vrouwen, kinderen en ook mannen. Voorzichtige (Cubaanse) schattingen spreken van ruim 3000 landgenoten, die hun vluchtpoging met de dood hebben moeten bekopen.

Barberito, woonachtig in Cojimar, heeft het slimmer bekeken. Hij is op het dakterras van zijn schamele woning al enkele weken bezig met de bouw van een vlot, maar daarbij laat hij zo weinig mogelijk aan het toeval over. Het 'drijftuig' ziet eruit als een grote kano, geschikt voor drie opvarenden. Als ze zee kiezen, gaat er een reddingsbootje mee, vervaardigd van met canvas omwikkelde binnenbanden.

BONTE VERSCHEIDENHEID

Het strand van Cojimar. De sfeer is er een beetje uitgelaten. Tussen de verschillende groepjes door laveren verkopers van brood en frisdranken. De bemanningen vormen een bonte verscheidenheid. Hier zes artsen, die gezamenlijk een aardige roeiboot hebben gekocht, en verderop zelfs enkele politieagenten, die de wijk nemen als straks de wind gaat liggen.

Maar het blijft oppassen geblazen, want tussen de vluchtelingen zitten ook Cubanen, die de regering liever kwijt dan rijk is. Diverse passagiers hebben zelfs het uitdrukkelijk verzoek gekregen om te vluchten, omdat ze anders worden opgepakt. De vlotvaarders laten zich niet afschrikken door de mededeling dat hun reis vermoedelijk zal eindigen op de Amerikaanse luchtmachtbasis Guantánamo op Cuba, en niet in het beloofde land Florida.

"Liever Guantánamo dan hier levend te worden begraven. Zo gauw het weer opklaart, ben ik weg. Ik heb 35 jaar gewacht op deze kans. Nu kan ik ook nog wel een paar dagen meer geduld opbrengen", zegt Juan Carlos. Met vijf andere passagiers, onder wie een vrouw met haar drie jaar oude dochtertje wil hij proberen de gevaarlijke oversteek te maken.

De laatste dagen circuleren op Cuba verhalen over spanningen tussen de Haïtianen op Guantanamo en de groeiende stroom Cubanen. Met name het feit dat de Cubanen beter te eten krijgen dan de Haïtianen is de laatsten een doorn in het oog. Honger, dorst, brandende zon, haaien? Juan Carlos haalt de schouders op. De vrijheid om te zeggen wat hij op het hart heeft, is hem meer waard.

VOLKSWOEDE

Ogenschijnlijk is het rustig in en rond Havana. Er hoeft echter niet veel te gebeuren, of de lont gaat opnieuw in het kruitvat. Niet voor niets is dictator Fidel Castro onlangs voortijdig vertrokken van een massabijeenkomst, toen het ernaar uitzag, dat de volkswoede zich tegen hem zou keren.

Kortgeleden heeft Castro op een speciale persconferentie, uitgezonden op de Cubaanse televisie, vragen beantwoord van (geselecteerde) journalisten. Dat wil zeggen: de journalisten stelden geen vragen, terwijl Castro gedurende anderhalve uur onafgebroken de kans kreeg zijn gal te spuwen. Uiteraard krijgen de Amerikanen de schuld, Clinton voorop. Zij hebben niet snel gereageerd op de vlucht van in Castro's ogen contra-revolutionaire en anti-sociale elementen.

Castro las zijn antwoorden op niet gestelde vragen op papier. Duidelijk zichtbaar zijn de koeie-letters. De bejaarde leider is blijkbaar te ijdel om een bril te dragen. Als een verongelijkte schooljongen maait hij doelloos om zich heen. Omdat niemand hem tegenspreekt, krijgt hij ongetwijfeld de indruk dat hij het bij het goede eind heeft.

Het wordt stil in Havana. José is weg, evenals Claudio. Vladimir heeft ook de benen genomen, samen met Orestes. In nog geen half jaar ben ik zeker een kwart van mijn vrienden en kennissen kwijt geraakt. Als de exodus in dit tempo doorgaat, kan 'commandante' Castro over niet al te lange tijd zelf het licht uitdoen in dit land. Als dat er dan nog is, want het aantal 'apagones' (periodes waarin de elektriciteit wordt afgesloten) neemt nog steeds toe.

EXODUS

Het zijn met name de goed opgeleide mannen tussen de 25 en de 45, die hun land verlaten. Veelal blijven hun vrouwen, kinderen en vriendinnen achter, vaak maandenlang onwetend over het lot van vader, vriend of partner. Het is de vraag, hoeveel vluchtelingen erin slagen de Amerikaanse wateren te bereiken. Van José is sinds zijn vertrek, nu twee weken geleden, niets meer vernomen, evenals van Vladimir. Maar die liet ook op Cuba wekenlang niets meer van zich horen, zo zegt zijn vrouw Marta. Ze is er heilig van overtuigd, dat haar man vroeg of laat weer boven water komt.

Het wordt stil in Havana. Kinderen, zieken, bejaarden, vrouwen en gehandicapten blijven over na deze omvangrijke exodus van ingenieurs, artsen en HTS-ers. Wat een geweldige verspilling in dit land, dat in feite alle zeilen moet bijzetten om het hoofd boven water te houden. Dan heb ik het niet eens over Gilberto, een van de meest briljante kerngeleerden ter wereld. Gedurende twaalf jaar was hij door de Cubanen welwillend uitgeleend aan de voormalige Sovjetunie. Daar werkte Gilberto aan ultra-geheime nucleaire projecten. Hij trouwde met een Russisch meisje en verwekte twee kinderen bij haar. De ondergang van het communistisch systeem betekende het einde van een relatief bevoorrecht bestaan.

Gilberto moest terug naar Cuba en heeft vrouw en kinderen al bijna vier jaar niet meer gezien. Op Cuba wachtte hem, de grote kerngeleerde, een periode van werkloosheid. Hij greep enkele maanden geleden een uitnodiging voor een congres in Mexico met beide handen aan. De Amerikanen waren maar al te graag bereid om deze briljante geleerde een nieuwe toekomst in het vooruitzicht te stellen.

HYPOCRIET

De Verenigde Staten hebben zich altijd behoorlijk hypocriet gedragen tegenover de Cubanen. Dat was al zo vóór 1959, toen elke president of dictator de stilzwijgende toestemming moest hebben om in het Capitolio (een kopie van het Amerikaanse regeringscentrum in Washington) te mogen zitten. Ook na de machtsovername door de jonge jurist Fidel Castro is de Amerikaanse houding getekend door opportunisme. Niet de zwakken, zieken, zwarten en bejaarden namen de benen, het waren de best opgeleiden die hun vaderland de rug toekeerden.

Florida en met name Miami heeft de Cubanen sindsdien aangetrokken als een kaars de muggen. Maar het zijn altijd de sterken geweest, die de gevaarlijke overtocht ondernamen over de Straat van Florida, de 150 kilometer brede verbinding tussen de Atlantische Oceaan en de Golf van Mexico. Duizenden hebben hun lef met de dood moeten bekopen. Werden ze niet door de Cubaanse kustwacht onderschept, overvaren of met machinegeweren uit het water geblazen, dan dreven ze wel op hun wrakke vlotten af richting oceaan. Ontelbaren zijn verdronken, omgekomen van honger en dorst, of door de haaien opgegeten. Lees Hemingway's 'De oude man en de zee', en de onstilbare honger van deze monsters wordt een stuk duidelijker.

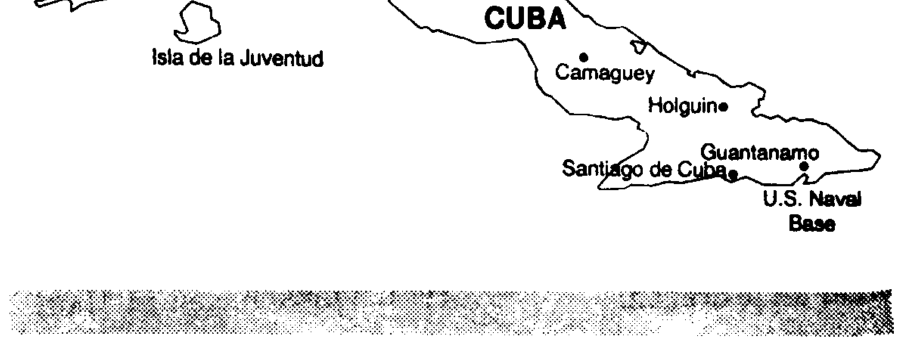
Het wordt stil in Havana. Antonio en Angel zitten al maanden in de gevangenis. Dat neem ik tenminste aan, want daar zijn ze het laatst gesignaleerd. Een navrante gedachte om tot vier jaar gevangenis te worden veroordeeld, omdat de kustwacht je opgeblazen tractorband in de Cubaanse wateren onderschepte.

De meeste landverlaters zijn economische en geen politieke vluchtelingen, zo wordt beweerd. Dat lijkt nogal logisch in een land, waar de belabberde economische toestand het directe gevolg is van de achterhaalde politieke denkbeelden van de bejaarde revolutionaire brontosaurus Fidel Castro. De produktiviteit loopt al jaren terug bij gebrek aan grondstoffen, onderdelen en motivatie. De enige reden waarom een Cubaan nog naar zijn werk gaat, is de mogelijkheid om ter plekke staatseigendom achterover te drukken en deze te verkopen op de zwarte markt. Het stelen van drie flinke sigaren levert evenveel op als een maand hard werken.

Het is niet eens de honger, die de Cubanen naar Florida drijft als lemmingen die zich in het ravijn storten. Al heeft een Cubaan op vertoon van zijn bonnenboekje slechts voor elf dagen per maand iets te eten, een bolletje brood, wat witte rijst en af en toe een ei, op Cuba veelzeggend 'salvavida' (reddingsboei) geheten. Nee, het is meer de uitzichtloosheid, die de Cubanen nu in de bol is geslagen. Mensen van onder de vijftig weten alleen maar hoe ze verder de buikriem aan moeten halen, de rest van hun leven wordt onwrikbaar en onbeheersbaar voorgeschreven door de partij. Elke vorm van protest wordt streng bestraft. Baan kwijt, auto inleveren, rantsoen teruggebracht, gedwongen verhuizing of zelfs de gevangenis, het is de willekeur die de Cubanen in het verkeerde keelgat is geschoten.

Wat de gebaarde Castro met de ene hand gaf, nam hij met de andere weer terug. Alleen weet niemand ooit wanneer of waarom. De beperkende maatregelen van de Amerikaanse overheid om de Cubaanse exodus te stoppen hebben vermoedelijk niet het beoogde effect. Daarvoor is de spanning op Cuba te hoog gestegen.

Een Europese vriend heeft voor Antonio een opblaasboot meegebracht. Die heeft hij op een stellage gemonteerd en daaraan is een omgebouwde motorzaag bevestigd met aan het uiteinde van de kettingzaag een soort schroef. "Het is nu de kunst om de kust van Florida te bereiken. Mijn vader woont in Tampa. Als ik eenmaal in een Amerikaans kamp zit, haalt hij me er wel uit", zegt Antonio met grote stelligheid.

Schoolkinderen van het plaatsje Antigua

Terug van de markt

= door Frank Bonset =

Maar toeristisch nog in de kinderschoenen

Guatemala voor een doe-vakantie

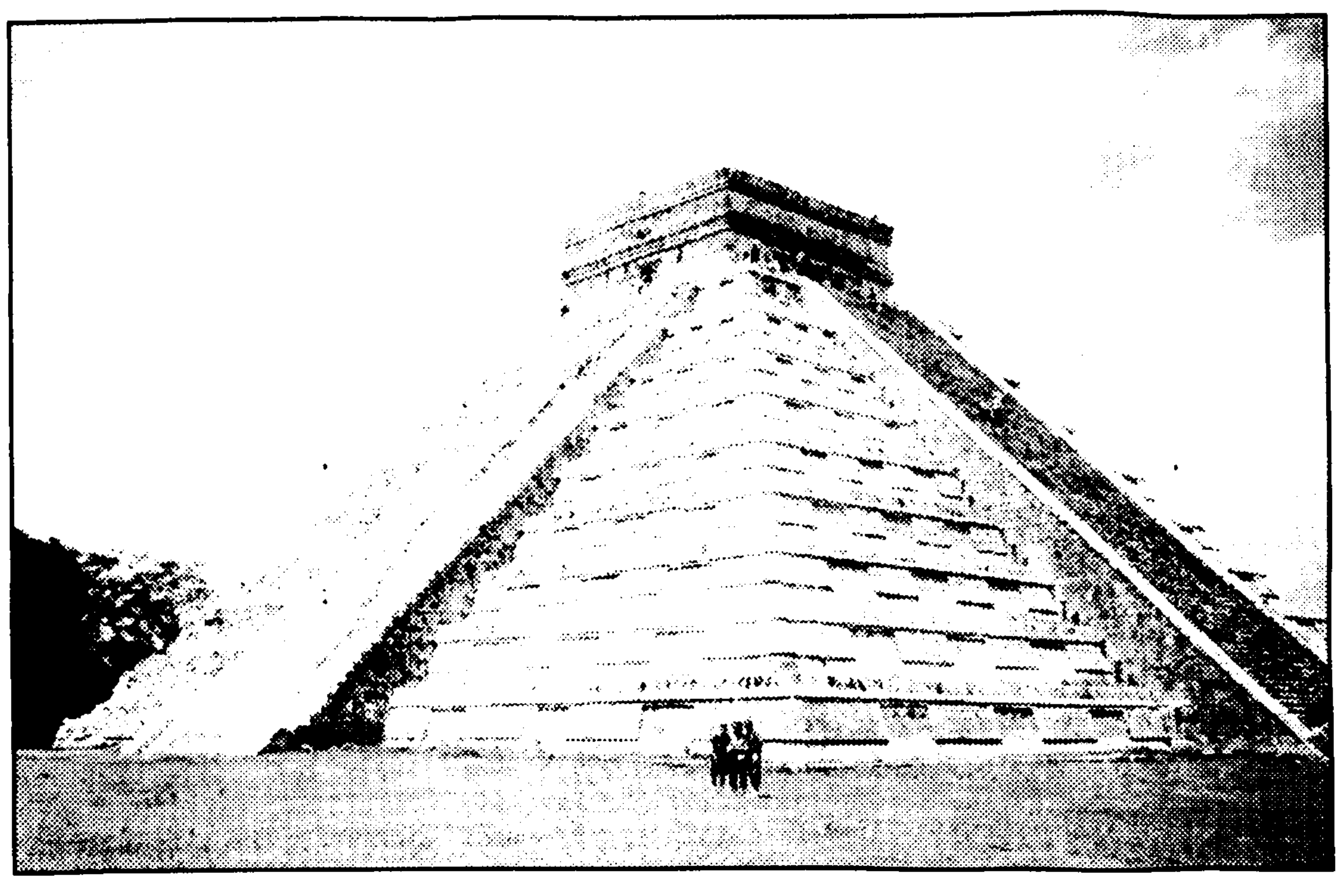
Na een oppas voor boxer Bob en huis gevonden te hebben, namen wij de nachtvlucht met zijn vieren per chagrijnige KLM naar het land van de slang-etende-vogel of andersom Guatemala.

Omdat het land de hoofdstad met het woord city verbonden had, bleek er geen misverstand mogelijk en werd ons een uit het hoofd leren van zo'n indiaanse naam bespaard. De stad bleek door Spanjaarden en aardbevingen in de loop der eeuwen geteisterd en de noodzaak om dat na drie eeuwen op te ruimen niet aanwezig. Een nachtje slapen dus en per vliegtuig verder naar Tikal, het centrum van de oorsprong der civilisatie. Daar hadden ze voordat Maria Jezus baarde middels de Maya-cultuur het wiel al uitgevonden en de jaarkalender met 365 dagen al opgezet. Eveneens waren ze mathematisch op het punt van de nuloptie van het huidige computer-rekenideaal! In 900 na Christus is deze stad midden in het tropische toekanwoud verlaten, waardoor de huidige bezoekfrequentie stijgt, want niemand weet waarom.

Italië had de beste marketinginstrumenten in handen want met Jumbo's werden de telgen van het voormalige Romeinse Rijk aangevoerd, geheel verkleed in Benetton en een boek met Spaans voor beginners in de hand. Gelukkig hadden we geen gids nodig want onze oudste zoon bleek een klimmende encyclopedie. De bergschoenen van mijn vrouw bleken een uitkomst (paarse Adidas uit Oostenrijk) omdat bij elke ruïne-beklimming haar mater-familias-principe opgeld deed en wij behoed werden voor afgrondstortingen.

Na alles veel en onduidelijk gefotografeerd te hebben, werden wij door twee KRO-afgevaardigden en familie op de Plaza Mayor voor de Nederlandse tv geïnterviewd voor het programma Latino's op woensdagavond. De oudste zoon deed gelukkig het meeste woord, want ik was in staat na een hele dag zwoegen de vraag te deponeren waarom ze deze troep nog niet opgeruimd hadden. Omdat ik meestal als cultuurbarbaar door het leven ga en de mede-opvoeding als medeverantwoordelijk beschouw, heb ik bij elk archeologisch bewezen steunpunt me verder van commentaar onthouden. Dat viel niet mee!

Voor het Kodak-nageslacht hebben we alles vastgelegd. Door toekans en apen uitgezwaaid (let op je tas), besloten wij de volgende ochtend met de budgetbus en onze rugzakken om 5 uur 's morgens te vertrekken naar Belize voor een trip van 6 uren. Dwars door het oerwoud, over zandwegen, door indianendorpjes (cholera) en jawel middenkoers een lekke band in het gevaarlijke guerillagebied. Onze vrolijke chauffeur zonder hersens vertelde en passant dat ze hier vorige maand een bus hadden beroofd en een Duitser hadden vermoord, weliswaar wat later op de dag. Wij konden niet anders hopen dan dat de guerrilleros na een zware nacht niet al te vroeg waren opgestaan. Enfin, in colonne met een andere bus verder, grensprocedure: cash dollars in je paspoort en op weg naar Belize City, de stad van de goedkope 5 gulden kreeft en de stad verantwoordelijk voor 45% van het marihuanagebruik (ganja) in de Verenigde Staten.

De tempel van Chitzen Itza

Vandaar per speedboat naar The Keys: San Pedro en Caulker (45 minuten), veel kreeft eten, doet u maar twee, en geslapen in een beachhut op 5-meter palen. Toen 's nachts een storm opstak en de poten van de bedden tegengestelde bewegingen maakten met het zwiepen van de palen, werd het mijn vrouw en de jongste zoon te gortig en probeerden zij de slaap verder op de grond te vatten.

Het avontuur-bestaat-nog-principe is een momentopname en wordt pas leuk als je weer thuis bent. Een poging gedaan om tot duiken te komen en wel van The Blue Hole (USD 150,-- zonder huur equipment) hebben we gecompenseerd met een snorkeltocht naar het rif, bekend om de variatie in koralen. Prachtig maar Aruba vinden we onder water mooier. De terugtocht op snelheid en de nachtelijke opkomst van de golven maakten ons avontuur nat.

Via een rasta z'n broer vonden we een Belizaanse taxichauffeur met een Mexicaanse vriendin bereid om ons over de grens van Mexico te zetten en wel naar Chetumal. Onderweg bezochten we nog een cashewplantage; nooit smaakten cashews zo goed als toen. Die gehele weg is verheven van geheimzinnigheid; vele Engelse militaire voertuigen met controle en overal lange stalen pijpen in de grond langs beide kanten van de weg om te voorkomen dat er hasjvliegtuigjes landen. Deze pijpen worden er door de smokkelaars dezelfde nacht nog uitgehaald, zodat er een konstant gevecht plaats vindt tussen bouw en afbraak.

Bij de grens, alle rugzakken open en controle om de controle, een oude Mexicaanse gewoonte. In Chetumal werden we door de toekomstige zwager van de chauffeur verder gereden, want het is daar de nationale sport om een auto met buitenlands kenteken en chauffeur van rechts aan te rijden en de auto met corruptie tot je eigendom te laten verklaren. In hotel International, spreek uit innterrrnasionaaaal, huurden wij een VW-kever 1992 met airco, waardoor de helft van onze bagage niet meer mee kon. De kattebak was vol met technische onvolkomenheden.

Een bagage-locker gaf uitkomst. Paspoorten in de kluis en op weg naar Chitzen Itza, op de kaart een peuleschilletje. Enfin, 6 uur later over werkelijke fantastische geasfalteerde wegen zonder verkeer en vele indianendorpjes en 1 benzinepomp zonder loodvrij, aangekomen in Valladolid, een Yucatan provincieplaats met goed eten voor 2 dollar. Toen de 4-baans tolweg naar Chitzen Itza genomen, helemaal nieuw met viaducten, recreatieplaatsen, wasruimtes, en onvoorstelbaar in 1 uur tijd 4 andere auto's gezien. Wat bleek: de tocht kostte 10 dollar en dat kunnen de Mexicanen niet betalen!

Alles is gebaseerd op de toekomstige toerist en Mexico is er klaar voor. De snelweg naar Cancun; onderweg de Kulkulkan tempel bezocht, weer van de Maya's; Merida op 250-km bezocht met zijn prachtige oude gebouwen en markt. Opnieuw 300-km naar Cancun, een plaats die elk jaar 25% groter wordt. Wat een rijkdom, prachtige stranden, zee, de meest luxe hotels en een fles water kost 7 dollar. Cancun zit het hele jaar vol met Amerikanen en een gemiddelde kamerprijs is 275 dollar, geen korting.

Onze tuffende kever voldeed uitstekend en bracht ons verder naar de zeetempel van Tulum. Veel Amerikanen, het is woensdag dus dit moet Tulum zijn volgens schema. Chetumul spannend Innternasionaaaal, de masterkey van kluis met paspoorten brak af en de volgende dag moesten we vliegen naar Guatemala terug. Na 3 zenuwachtige uren en vele Spaanse dreigementen ging de kluis toch open! Op de airport stond onze Koreaanse vriend, Hyundai Excel (niet optrekken dus) en verlieten wij Guatemala City, op weg naar de oude stad Antigua en het Meer van Atitlan. Panajachel, een trekkersplaatsje aan het meer gaf ons broodnodige rust. Met de bekende bergwind, de Chocomiel, was het daar aardig toeven voor een dag. Verder reizen naar Chichicastenango voor de lokale markt. Geslapen in Maya Inn, het leukste hotel waar we ooit geweest zijn. Het hotel kent geen sleutels, er wordt een man aangewezen in uniform die op je kamer let, het open hardvuur aansteekt en een gastheerrol vervult. Buiten allemaal papegaaien, prachtig aangelegde tuinen in patiovorm. Een belevenis!

Op de markt zelf, die alleen op zondag en donderdag gehouden wordt, hebben we zo'n 8 uur rondgedwaald, verbazing alom: kippen, appels, messen, schorten, alles wat je maar bedenken kan, verkocht door mensen in echte klederdracht. Van heinde en ver komen ze met hun handelswaar, lopend of met de bus naar deze markt.

Met veel respect hebben we deze hardwerkende Guatemalteken bewonderd in hun poging tot bestaan zonder water en licht. De geuren die je tegemoet komen in de bergen van het te verbranden cederhout om te kunnen koken, de vriendelijke glimlach van de te vele kinderen, de handarbeid en vlijt van de vrouwen, de landarbeid van de mannen, hebben diepe indruk op ons gemaakt. Voor een doe-vakantie kunnen we Guatemala zonder meer aanbevelen. Toeristisch staat het nog in de kinderschoenen! Jammer dat de KLM gestopt is met haar vluchten naar deze vriendelijke mensen.

Onze terugvlucht verliep chaotisch omdat het toestel 3 uur vertraging had en ons deed stranden op Curaçao, waardoor we 8 uur te laat op thuishonk Aruba aankwamen. In de wetenschap dat ons familie-Spaans een acceptabel niveau had aangenomen en dat je reiservaringen niet af kunt nemen, leven wij naar nieuwe reizen toe.

Drukte op de indianenmarkt van Chichicastenango

Foto's Frank Bonset

Samenwonen leidt vaker tot scheiden

De kans op een scheiding is bij mensen die ongehuwd samenwonen, vijf maal zo groot als bij gehuwde partners. Ook als samenwonende partners kinderen hebben of al vele jaren samenwonen, is de kans dat de relatie spaak loopt, beduidend groter dan bij een getrouwd stel. Getrouwde vrouwen die eerst hebben samengewoond met hun partner, hebben ondanks die "proefperiode" een hogere kans op echtscheiding dan getrouwde vrouwen die niet hebben samengewoond.

Dat blijkt uit een onderzoek van de demografe D. Manting waarop zij promoveerde aan de universiteit van Amsterdam. Zij analyseerde gegevens uit het onderzoek gezinsvorming 1988 van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Het CBS publiceert om de paar jaar cijfermateriaal over gezinsvorming. In juni van dit jaar werd in het kader van het jaar van het gezin het jongste rapport daarover uitgebracht.

De onderzoekster constateert dat relaties tegenwoordig wat stormachtiger verlopen dan enkele tientallen jaren geleden.

Ziek & Gezond

Max Ooft

Beroerte

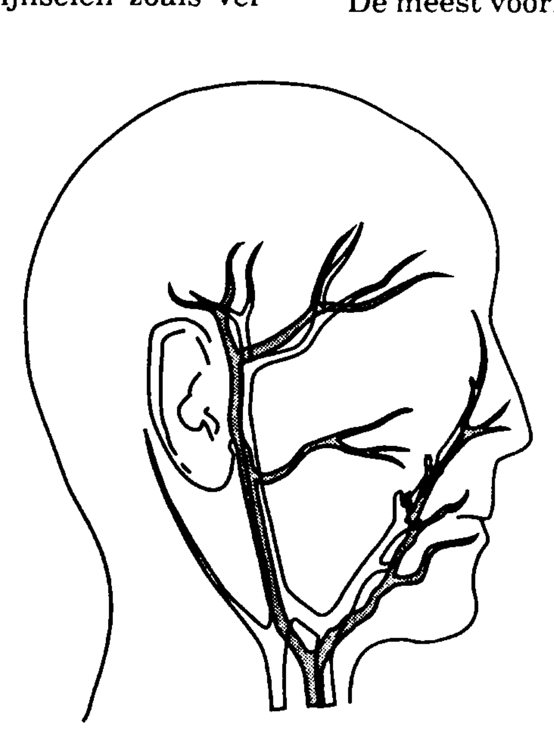
De beroerte (andere namen: C.V.A. of Cerebro-Vasculaire Aandoening; herseninfarct; hersenbloeding; in het Engels: *stroke* behoort tot één van de meest voorkomende doodsoorzaken. Het komt zowel bij mannen als vrouwen voor, vooral na het 50ste jaar.

HERSEN-DOORBLOEDING

De hersenen, het centrale bestuursorgaan van het lichaam, worden gewoonlijk rijkelijk van bloed voorzien. Wel 20 procent van het bloed dat per slag door het hart wordt uitgepompt, gaat naar de hersenen; geen enkel ander orgaan in het lichaam krijgt naar verhouding zoveel bloed. De hoofdbloedvaten naar de hersenen toe vertakken zich en elke uitloper verzorgt de bloedvoorziening van een bepaald deel van de hersenen (te vergelijken met de vertakkingen van een boom).

Elk deel van de hersenen heeft een eigen functie. Een bepaald deel zorgt bij voorbeeld voor de bewegingen van de arm, een ander gebied voor de bewegingen van het been, weer een andere plaats regelt de spraak, enzovoort.

Als er echter een bloedvat verstopt raakt, waardoor er geen of maar heel weinig bloed langs de verstopping heen stroomt, dan zal een deel van het hersenweefsel geen zuurstof en andere voedingsstoffen meer krijgen en dus ook niet meer kunnen werken. Daardoor ontstaan de verschijnselen zoals verlamming en spreekt men van een herseninfarct of beroerte. In ongeveer een vijfde deel van de gevallen is er sprake van een echte hersen-bloeding, waarbij er een bloedvat open is gebarsten en het bloed in de hersenen terecht komt. Ook hierbij wordt de zuurstoftoevoer plotseling onderbroken en bovendien zal de ophoping van bloed, de hersenen als het ware in elkaar drukken. Echte hersenbloedingen zijn daardoor ernstiger en vaker dodelijk.

De meest voorkomende oorzaak van een beroerte is aderverkalking ofwel *atherosclerose*. In de bloedvaten, vooral in de slagaders, worden er op oudere leeftijd ophopingen gevormd van vet, kalk, bindweefsel en bepaalde bloedcellen; dat wordt aderverkalking genoemd. Dit gebeurt bij iedereen wel, maar méér en/of sneller bij personen met bepaalde risicofactoren, zoals:
- hoge bloeddruk
- suikerziekte
- roken
- te dik zijn
- teveel vet (met name cholesterol) in het bloed.

De bloedvaten raken dus verstopt. (Dit kan ook gebeuren met de bloedvaten van het hart; er treedt dan een hartaanval of hartinfarct op). Een bloedvat in de hersenen kan ook verstopt raken door een bloedklontertje dat vanuit het hart met het bloed meestroomt. Dit gebeurt vooral als er een hartafwijking bestaat, zoals een hart-klepafwijking.

Bij een te hoge bloeddruk kan er een echte hersenbloeding optreden; de druk in de bloedvaten van de hersenen wordt te groot en het vat barst open, vooral als er een aangeboren afwijking van dat bloedvat bestond.

Sikkelcelziekte is een andere, zeldzamere oorzaak van een beroerte: de bloedcellen zelf zijn afwijkend en kunnen daardoor een bloedvat verstoppen. Een hersengezwel kan soortgelijke verschijnselen geven als bij een beroerte, maar meestal ontstaan de verschijnselen dan niet zo snel. Een ontsteking van een bloedvat in de hersenen kan de bloedstroom ook verminderen. Zo zijn er nog vele andere, zeldzame oorzaken van een beroerte, maar aderverkalking en hoge bloeddruk zijn de belangrijkste oorzakelijke factoren.

VERSCHIJNSELEN

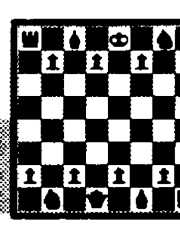
De verschijnselen van een beroerte kunnen erg gevarieerd zijn, omdat het er van af hangt welk deel van de hersenen zonder bloed komt te zitten. Het bekendste verschijnsel is de halfzijdige verlamming *(hemiplegie)*: één kant van het lichaam (de linker- of rechterhelft) wordt zwak. Het been 'sleept' een beetje doordat er niet genoeg kracht is om het helemaal omhoog te trekken, de arm kan niet boven het hoofd worden geheven, en het gezicht trekt krom (de mondhoek hangt naar beneden, de bovenlip aan de aangedane kant kan niet omhoog getrokken worden, het oog sluit soms niet helemaal). Ook kan het gevoel in de arm en het been gestoord zijn. In het acute stadium, dus direct na het optreden van de beroerte, zullen het hoofd en de ogen onwillekeurig naar één kant draaien. De ademhaling is dan wat rochelend, er is veel speeksel in de mond en de wang wordt bol geblazen bij de uitademing. Na enkele weken kunnen de arm en het been juist 'stijf' worden.

De spraak kan gestoord zijn; het lijkt alsof de persoon niet goed meer kan praten en niet op bepaalde woorden kan komen. Er zijn daarentegen ook wel gevallen waarbij de persoon wel gewoon of zelfs te snel praat, maar niet goed begrijpt wat er gezegd wordt. In bepaalde gevallen kan de patiënt niet zien wat er aan zijn linker- of juist rechterkant gebeurt; een deel van het gezichtsveld is uitgevallen. In zeer ernstige gevallen kan de persoon ook verward, bewusteloos of zelfs in coma raken.

De verschijnselen van een beroerte ontstaan gewoonlijk snel, binnen enkele minuten. 'Hij is plotseling zwak geworden en gevallen', of: 'We troffen hem bewusteloos op de grond in de badkamer aan', is het meest bekende relaas van de bezorgde familieleden. In gevallen van aderverkalking in de hersenen, beginnen de verschijnselen vaak vroeg 's morgens of in de slaap, terwijl ze bij de echte hersenbloedingen meestal beginnen bij inspanning of emotie. Bij de hersenbloeding zijn de verschijnselen vaak wat uitgebreider en treden bovendien hoofdpijn, braken en bewusteloosheid op.

Al enkele dagen of weken van te voren, kunnen er soms waarschuwende verschijnselen zijn, die ontstaan doordat de bloedvoorziening van de hersenen reeds even tjes gestoord wordt maar nog niet lang genoeg om een echte beroerte te doen ontstaan. Enkele van deze voortekenen zijn: kortdurende blindheid aan een oog, krachtverlies in een hand, arm of been, een doof of 'dood' prikkelend gevoel in een arm, been of gezicht, plotselinge spraakstoornissen, dubbelzien, duizeligheid.

Schaken

John Welling

Piket verplettert Ljubojevic

De op Aruba wonende Nederlander Joop van Oosterom is een geliefd man in de internationale schaakwereld en dat niet alleen, omdat hij zelf zijn mannetje staat — Van Oosterom staat op dit moment gedeeld achttiende op de Wereldranglijst van de correspondentieschakers (ICCF) —, maar vooral omdat hij een aantal evenementen sponsort waar behoorlijk te verdienen valt.

Het bekendst zijn zijn Melody Amber-toernooien in Monaco. In deze naar zijn dochter vernoemde toernooien, waarvan er tot nu toe drie gehouden zijn, bestrijdt de wereldtop elkaar in het rapidschaken (25 minuten per partij) en het blindschaken. Het toernooi werd dit jaar gewonnen door de Indiase grootmeester Viswanathan Anand (zie vorige rubriek). Daarnaast organiseert Van Oosterom jaarlijks een toernooi tussen de sterkste dames van de wereld en een aantal vijfenvijftig-plussers onder de grootmeesters. De eerste aflevering daarvan werd op Aruba gehouden, de tweede in Wenen.

Van Oosterom heeft ook zijn persoonlijke favorieten, onder wie de drie Hongaarse zusters Zsuzsa, Sofia en Judit Polgár, de in Frankrijk wonende Russische grootmeester Lev Poloegajevsky en niet te vergeten de jonge Nederlander Jeroen Piket, een grootmeester die tegen de absolute wereldtop aanleunt. Van Oosterom stelde vorig jaar zijn protegé een aantal trainingsmatches in het vooruitzicht tegen sterke tegenstanders. Hij sloot daarmee aan bij de tienjarige traditie van de KRO-matches, waarin Jan Timman dankbaar ervaring opdeed in het specifieke métier van het matchspel. Die ervaring is Timman bij verschillende gelegenheden goed van pas gekomen. Van Oosterom biedt Piket de gelegenheid om zich op soortgelijke wijze te scholen.

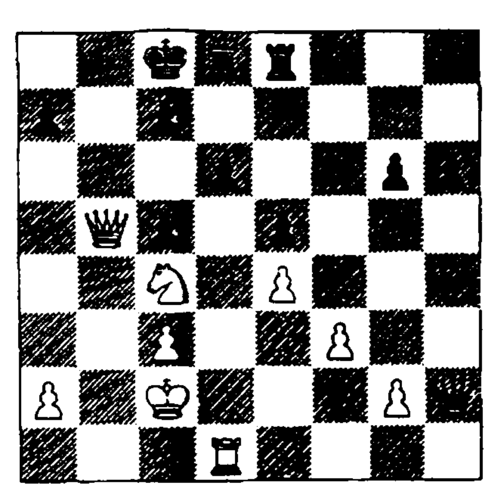
De eerste tweekamp werd vorig jaar mei in Kasteel Heyendaal in Nijmegen gehouden. Pikets clubgenoot bij het Rotterdamse Cap Volmac, de Zwitserse grootmeester Viktor Korchnoi, was zijn tegenstander en het liep uit op een regelrecht fiasco voor de beschermeling van Van Oosterom, want Piket maakte zo goed als niets klaar tegen Korchnoi, die in 1978 en 1981 om de wereldtitel speelde tegen de Rus Anatoli Karpov, respectievelijk in Baguio City op de Filipijnen en in Merano in Italië, en beide keren verloor. Voor Piket bleek Korchnoi echter een maatje te groot. Piket verloor vier keer en wist slechts vier remises te scoren, waardoor de uitslag 6-2 voor Korchnoi, van wie hij nog nooit in zijn leven gewonnen had, werd. Maar de jonge Leiderdorper bleek er wel iets van opgestoken te hebben, want bij hun eerstvolgende ontmoeting, in het toernooi van Antwerpen, wist Piket voor het eerst van zijn leven van Korchnoi te winnen.

Begin dit jaar volgde de tweede trainingsmatch en dit keer was Aruba de locatie. Tegenstander was de al eerder genoemde Lev Poloegajevsky en nu liet Piket niet over zich heen lopen. Hij won drie partijen, verloor er twee, terwijl de overige drie in remise eindigden. De eindstand werd zodoende $4^1/2$-$3^1/2$ in het voordeel van Piket.

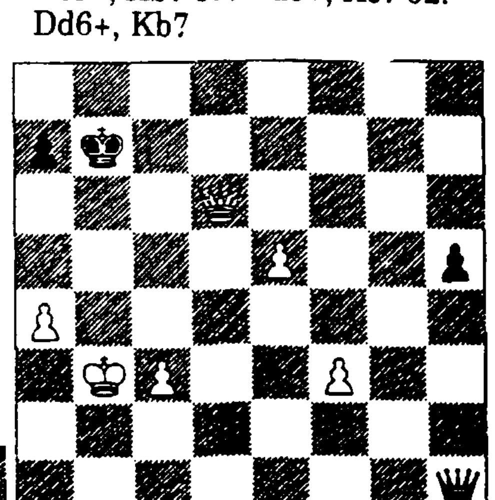
De derde match volgde eind april en werd gehouden in het Abela Hotel in Fontvieille, een chique gelegenheid in het prinsdom Monaco. Als de tegenstander was de in het Spaanse Linares wonende Serviër Ljubomir Ljubojevic uitgenodigd. Het beloofde een spannend treffen te worden, want op papier ontliepen de spelers elkaar zo goed als niets: 2605 voor Piket en 2600 voor Ljubojevic, maar het pakte heel anders uit. Het talenwonder Ljubojevic staat bekend als een uiterst wisselvallige grootmeester, die de sterkst bezette toernooien kan winnen, maar ook gruwelijk kan falen. In Monaco gebeurde het laatste. Piket won de eerste en de tweede partij na lang en moeizaam laveren en daarmee was de strijd in feite al beslecht. Er volgden drie relatief korte remises, waarna Piket in de zesde partij opnieuw zijn slag sloeg en daarmee de match definitief in zijn voordeel besliste ($4^1/2$-$1^1/2$). In de zevende partij werd weer een remise bijgeschreven op het scorebord en in de achtste ontmoeting vernederde Piket zijn tegenstander door een vierde winstpartij te laten aantekenen, waardoor de eindstand 6-2 in zijn voordeel werd.

Piket hield daarmee de stijgende lijn in zijn matchspel vast en boekte en passant ook nog eens 19 ratingpunten winst door zijn verpletterende zege. Zijn totaal tegen Korchnoi, Poloegajevsky en Ljubojevic werd daardoor ook positief: $12^1/2$-$11^1/2$. Het ziet ernaar uit, dat Van Oosterom een dankbare investering gedaan heeft in de toekomst van de drievoudige Nederlandse kampioen, die binnenkort een poging zal doen zijn aan grootmeester Paul van der Sterren verloren nationale titel te heroveren.

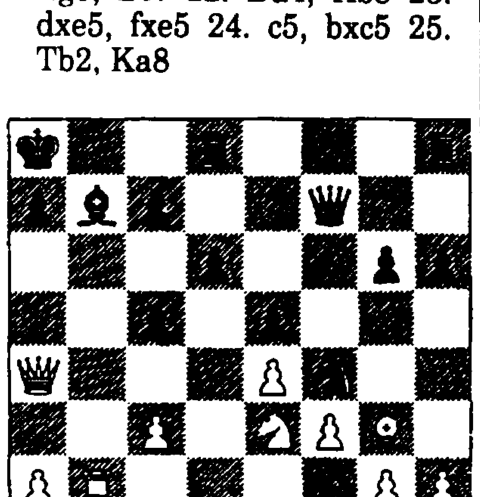
De eerste partij in Monaco had het volgende verloop met Piket achter de witte stukken: 1. d4, Pf6 2. c4, e6 3. Pf3, b6 4. Pc3, Lb4 5. Lg5, Lb7 6. e3, h6 7. Lh4, Lxc3+ 8. bxc3, d6 9. Pd2, Pbd7 10. f3, De7 11. Ld3, e5 12. e4, Pf8 13. Pf1, Pg6 14. Lf2, Pf4 15. Pe3, Pxd3+ 16. Dxd3, Ph5 17. 0-0-0, g6 18. Dc2, 0-0-0 19. Td2, f6 20. Thd1, Pf4 21. Lg3, Df7 22. Da4, Kb8 23. dxe5, fxe5 24. c5, bxc5 25. Tb2, Ka8

26. Txb7, Kxb7 27. Db5+, Kc8 28. Pc4, The8 29. Lxf4, Dxf4+ 30. Kc2, Dxh2

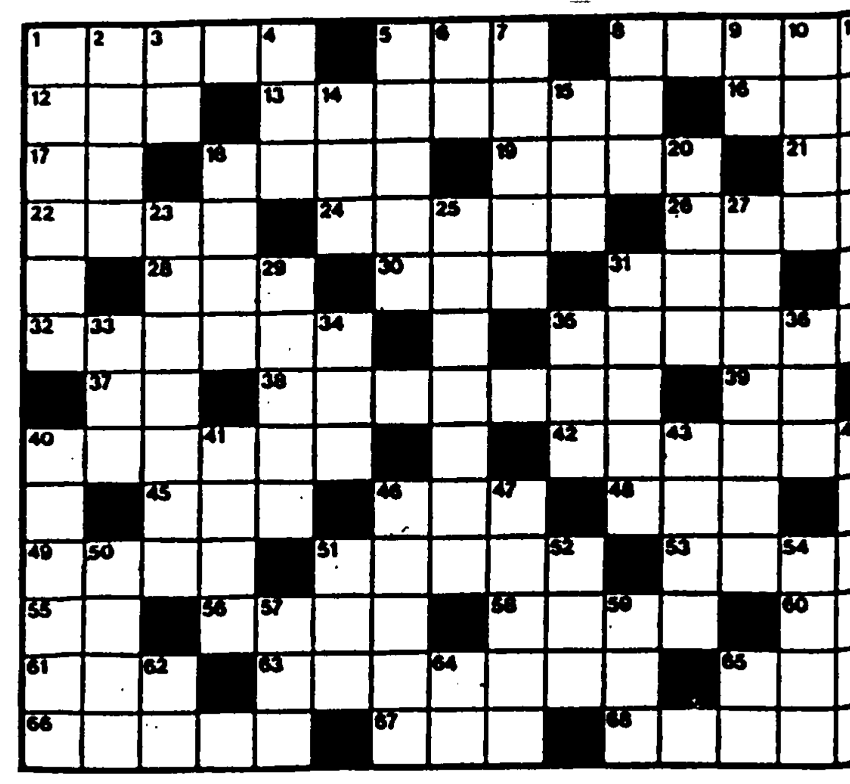

31. Pxd6+, Txd6 32. Dxe8+, Kb7 33. Txd6, cxd6 34. Dd7+, Kb6 35. Dxd6+, Kb7 36. Dd7, Kb6 37. Dd6+, Kb7 38. Dxg6, c4 39. a4, h5 40. Df7+, Kb8 41. Dg8+, Kb7 42. Dd5+, Kb8 43. Db5+, Ka8 44. Dxc4, Dxg2+ 45. Kb3, Dh3 46. Dd5+, Kb8 47. Dxe5+, Kc8 48. Dc5+, Kb8 49. Dd6+, Kc8 50. Dc6+, Kb8 51. Dd6+, Kc8 52. Df8+, Kc7 53. Df7+, Kb8 54. Df4+, Kc8 55. Df8+, Kc7 56. Df7+, Kb8 57. e5, Dh1 58. De8+, Kc7 59. De7+, Kc8 60. Dc5+, Kb7 61. Dd5+, Kc7 62. Dd6+, Kb7

63. Dd3, Del 64. Dh7+, Kb6 65. Dg6+, Ka5 66. Dxh5, Dd1+ 67. Kc4, Dxa4+ 68. Kd5, Dd7+ 69. Ke4, Dc6+ 70. Kf5, Dxc3 71. e6. Kb6 72. f4, a5 73. Dg6, Dc5+ 74. Kf6, Dd4+ 75. Kg5, Kc7 76. Df7+, Kc6 77. e7, Dg1+ 78. Kh6, Dh2+ 79. Kg7, - en hier gaf Ljubojevic het eindelijk op.

Kruiswoord puzzel

HORIZONTAAL: 1. kortschrift; 5. toverheks; 8. geest; 12. deel van een boom; 13. snoepgoed; 16. groente; 17. rivier in Rusland; 18. kleurstof; 19. uitdrukking; 21. titel; 22. durende vijandschap; 24. verkoopraampje; 26. toegankelijk; 28. walvis; 30. gevangenis; 31. steen; 32. rang; 35. tijdsbepaling; 37. lidwoord; 38. deel van een fiets; 39. titel; 40. zoogdier; 42. ongestoord kalm; 45. roem; 46. kwitantie; 48. zuster; 49. gebied; 51. verftechniek voor stof; 53. vulkaan; 55. dierengeluid; 56. vreemd; 58. wervelwind; 60. boom; 61. Europeaan; 63. naamloos; 65. artikel; 66. orde; 67. zandheuvel; 68. behoeftigheid.

VERTIKAAL: 1. gaar koken; 2. groet; 3. maanstand; 4. familielid; 5. wapen; 6. oosterlengte; 7. inhoudsmaat; 8. Sociaal Economische Raad; 9. rund; 10. brandstof; 11. boter maken; 14. vogel; 15. precies; 18. zwakke; 20. droesem; 23. magische handelingen verrichten; 25. samenzwering; 27. kleurstof; 29. mannelijk dier; 31. gewas; 33. godin van de onsterfelijkheid; 34. vaas; 35. wapen; 36. eer; 40. richttoestel op vuurwapen; 41. maal; 43. bedwelming; 44. medemens; 46. man van adel; 47. niets; 50. kleine vruchtbare plaats; 51. betovering; 52. rund; 54. Romeinse keizer; 57. vis; 59. familielid; 62. tangens; 64. nummer; 65. voormiddag.

Winnaar vorige week

UIT HET GROTE aantal inzendingen van de Amigoe Puzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

E. Tromp
Nuñe 1
Aruba

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe: Curaçao - Scherpenheuvel z/n, tot drie uur n.m.; Aruba - Kaya G.F. Betico Croes 110 tijdens kantooruren.

Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdagmiddag vijf uur.

Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden:

AMIGOE PUZZEL

Curaçao: POB 577, Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110 en Bonaire: Kaya Gobernador Debrot 152 t.n.v. Hubert Linkels.

Oplossing vorige week

HORIZONTAAL: 1. plaag; 5. dom; 8. engel; 12. rel; 13. anemoon; 16. are; 17. OG; 18. klok; 19. toef; 21. O.T.; 22. code; 24. peper; 26. last; 28. rek; 30. nel; 31. dal; 32. stapel; 35. kotter; 37. os; 38. voogdes; 39. he.; 40. vesper; 42. tirade; 45. ler; 46. olm; 48. sen; 49. zege; 51. spaan; 53. Isis; 55. i.e.; 56. raap; 58. roes; 60. n.t.; 61. ego; 63. spaniel; 65. oké; 66. rabat; 67. sla; 68. snaar.

VERTIKAAL: 1. proces; 1. lego; 3. al; 4. gal; 5. deken; 6. om; 7. motel; 8. ene; 9. ga; 10. eros; 11. letter; 14. nop; 15. oor; 18. keep; 20. flat; 23. drassig; 25. pergola; 27. althans; 29. kever; 31. dosis; 33. toe; 34. lor; 35. ket; 36. eed; 40. vizier; 41. peer; 43. reis; 44. ekster; 46. oppas; 47. Maria; 50. eega; 51. sap; 52. noe; 54. inka; 57. ast; 59. els; 62. Ob; 64. nl.; 65. o.a.